

Dr. Kende Péter

MIK VAGYOK TI,
ISTENEK?

ORVOSI
MŰTÉBÁK
H

2.

Dr. KENDE PÉTER:

MIK VAGYTOK TI, ISTENEK?

ORVOSI MŰHIBÁK

2.

Írhat a szerzőnek: kendep@uhu.hu

Hozzászólhat az uhu.hu webáruházban indított fórumokhoz:

[Erről a könyvről](#)

[Eszmecsere az orvosi műhibákról](#)

[Nézetek, vélemények a magyar egészségügyről](#)

[Vélemények dr. Kende Péter korábbi könyveiről](#)

Lectori salutem!

Tisztellem, becsülöm és szeretem az orvosokat – legalábbis mindazokat, akik tisztességgel, becsülettel és az orvosi szakmában erkölcsi minimumnak számító felelősségérzettel végzik munkájukat.

Amikor 1999 januárjában megjelent *Mik vagytok Ti, Istenek?* című kötetem, közülük rengetegen azzal vádoltak: orvos-ellenes könyvet írtam. Visszautasítom, kikérem magamnak, nem igaz! Olyan könyvet írtam – és most is ez a föltett szándékom –, amely a tisztességes, lelkiismeretes orvosok mindegyikének védelmét szolgálja. Igen, igen! Éppenséggel védeni akarom és – amennyire rajtam múlik – meg is védem azokat, akik kötelességtudóak, kellően felkészültek, s megelőző-gyógyító munkájukat így végzik. Meg kívánom védeni az igaztalan támadásoktól mindazon orvosokat, akik úgy dolgoznak, amint az tőlük elvárható. Ha lerántom a leplet a linkekről, a slendriánokról – azzal objektíve védem azokat, akik nem ilyenek. Mert igenis vállalom: támadom azokat az orvosokat, akik felkészületlenek, lelkiismeretlenek. Megengedhetetlennek tartom, hogy dolgozhassanak orvosok felelőtlenül, tisztességtelenül, oda nem figyelve. Igen, ez ellen föl akarok lépni. S ha ők is merészelik magukat orvosnak nevezni, akkor velük szemben valóban orvos-ellenes könyvet írtam és írok.

Ám újra könyörgök mindazon doktoroknak, akik nem tartoznak ebbe a – még mindig reménykedem – viszonylag szűk körbe, hanem abból a talán nagy többségből valók, amely felelősen és tisztességesen dolgozik a betegek érdekében, dacára a rettenetes – de nem kis hányadban az orvoslobbi hibájából konzervált – körülményeknek, ismerjék el, éppen az ő érdekük, hogy kilökjék maguk közül az oda nem valókat.

Ma még az orvostársadalom vezető körei – ahelyett, hogy ezt tennék – falaznak, eltussolnak, elvtelenül védik a mundér becsületét. A Magyar Orvosi Kamara etikai bizottságai – ez tényszám! – az elmúlt öt évben orvosi műhiba miatt egyetlen esetben sem marasztaltak el orvost. Miközben több száz pert vesztettek el kórházak, miközben több ezer esetben mindenki pontosan tudta, hogy az orvos disznóságot követett el. Tessék majd ebbe belegondolni mindazoknak, akik elolvassák a *Na, Samu! Belőled se lesz jó orvos!* című fejezetet! Annak „főszereplője”, dr. Zalányi Sámuel végigtartotta fél

Magyarországot – Szegedről Keszthelyen át Mosonmagyaróvárig –, műhibák sorozatát követte el, vagy tucatnyi ember halála szárad a lelkén. Nos, mit tetszik gondolni, mi történt ezért vele? Igen, igen, jól tetszik sejteni: semmi. Ma is orvosként dolgozik, Szegeden rendel. Egyik helyről sem fegyelmivel távolították el, csak amúgy úri módon elengedték vagy baráti hangon eltanácsolták, mi több, magasabb posztra segítették; nem csukták le, nem tiltották el, nem függesztették föl. Kollégái, nem is csak a teljes magyar nőgyógyászszakma pontosan ismeri dolgait, konferenciákon, szakmai találkozókön kuncogva érdeklődnek egymástól: – Samu most éppen hol tarol? – és ezzel a maguk részéről a lovagiasság összes szabálya szerint lezárnak is tekintik az ügyet.

Nos, úgy vélem, ez tarthatatlan gyakorlat. S ha az orvostársadalom maga nem fogja ezt a problémát pillanatok alatt megoldani – ha nem lesz úrrá szerezcsenmosdató, magát a társadalmi értékítéleten felül helyező szemléletén –, kénytelen lesz tudomásul venni, hogy helyette ezt külső erő, a betegtársadalom fogja megtenni. Egyelőre még „bízhat” abban, hogy ez a betegtársadalom beteg társadalom. Betegségének egyik fő tünete, hogy választott képviselőin át nem képes akarátát kellően érvényesíteni. Az az egészségügyi miniszter, aki a bársonyszékbe ülése előtt az orvosi kamara elnökeként ténykedett, be fog hódolni a nagy hatalmú professzorok nyomásának, s mindaddig nem fog érdemi változásokat beindítani, amíg erre komoly társadalmi erők rá nem kényszerítik. Eddigi négy szabadon választott kormányunk még megengedhette magának, hogy ügyet se vessen a spontán társadalmi kezdeményezésekre, hogy lesöpörje az asztalról a polgárok saját szerveződéseit, kinevesse az egész civil szférát, úgy, ahogy van. Ám ez nem lesz mindig így! És az orvosoknak, elsősorban a politizáló, hangadó professzoroknak tudniuk kell, ha nem ők maguk tesznek rendet a saját portájukon, hanem addig tétlenkednek, amíg majd mások „veszik kézbe a söprűt” – akkor könnyen előfordulhat, hogy kő kövön nem marad. Az a söprű sokkal kevésbé fog válogatni, és durvábban végzi majd a dolgát! Jobb volna nem megvárni, amíg idáig fajulnak a dolgok.

A helyzet pedig rohamosan romlik. Amennyiben az eredmény, a produktum felől próbálók visszakövetkeztetni az orvosi tevékenység minőségére, vagyis hatékonyságára, a magyar egészségügynek, a magyar doktoroknak nincs sok okuk a dicsekvésre. 2000-ben a WHO, az ENSZ egészségügyi szervezete legújabb tanulmánya 191 ország lakosságának vizsgálta meg az egészségi állapotát. Magyarország a kevéssé előkelő 101. helyre került, olyanok mögé, mint Banglades, Irak, valamint az összes közép-európai állam. 1960 és '90 között az OECD-országokban 8,7 évvel emelkedett a születéskor várható élettartam, míg Magyarországon mindössze

1,3 évvel. Világelsők vagyunk mind a szív- és érrendszeri, mind a daganatos megbetegedések okozta halálozás terén. Mondhatják erre, ez a rendszer, az egészségügy egészének felelőssége. Részben igen, de részben az egyes orvosoké is, akik – bár kétségkívül a rendszer nyomásának engedve, az alapvetően rossz felfogású finanszírozás szorításában – nem a beteg egészét próbálják kezelni, hanem csak a tüneteit, egyáltalán nem foglalkoznak megelőzéssel, csak akkor veszik kézbe az embert, ha már jól megbetegedett. Igaz – és ez rendszerváltó négy kormányunk közös, együttes bűne –, amint ugyanez a kutatás az egészségügyi finanszírozási rendszereket mérte össze, abban kicsivel még silányabb, a 105. helyre kerültünk, például Mongólia, Afganisztán és Botswana mögé. A fejlett országokban általában a sokkal magasabb GDP 10 százalékát fordítják egészségügyre, nálunk 4,6-ot, s mostanában ez inkább csökkenni látszik, mint emelkedni.

Azt vélelmezem, szintén keményen romlik a helyzet konkrétan az orvosi műhibák területén; tartok tőle, egyre több és több műhiba történik, sőt, egyre durvábbak is. Ám ez pusztán feltételezés, hiszen a műhibákról nem léteznek adatok. Miért nincsenek? Mert az orvosi műhibák döntő többsége soha nem derül ki. Honnan tudhatnánk, hány, de hány olyan eset fordul elő, amelyben sikerül teljesen titokban tartani az elkövetett disznóságokat? Milyen gyakori vajon, hogy a kórház patológusa ebéd közben diskurálva kedélyesen közli kedves kollégájával: – Ugye te is tudod, azt a vörös csajt nem kellett volna megoperálni, ma is élhetne? És mit szólnsz, milyen finom ez a borjúpörkölt?

*

Olyan társadalomban, olyan világban élünk ma, amely mindent egybegyűr, persze azt is, amit nem kéne. Az orvostársadalom – amióta létezik orvoslás – mindig másfajta, magasabb etikai normák szerint élő kaszt volt, mint a társadalom többi rétege. Az elmúlt évtizedekben – és e tekintetben alig van különbség rendszerek között – sikerült az orvoskasztot erkölcsileg lezülleszteni a társadalom általános és sebesen romló morális szintjére. Hihetetlen erkölcsi mélységekbe sikerült eljutni. És nagyon tévednek, akik ezt leegyszerűsítve azt mondják: ez paraszolvenciakérdés. Rég több, sokkal több annál! Ha a Fidesz venne egy mély lélegzetet, és jövő év elején valamennyi orvos fizetését megszorozná tízzel – az erkölcsi viszonyok valószínűleg nemhogy nem válnának jobbakká, de rosszabbak lennének. Ahol ugyanis a gyógyítás ennyire pénzkérdés, ahol minden a pénzről szól, ott pénzzel már nem lehet javítani.

Machiavellisztikus megközelítés lesz, de lehetséges, hogy ez a folyamat nem csupán lezüllesztés volt, hanem szándékos lezüllesztés is. A kiskirályok

mindig rosszul tűrik, hogy a doktorok fölöttük is élet-halál urai, s minél hatalomésebbek, annál inkább. Igyekeznek hát kiválogatni az orvosok közül azokat, akik tudnak lojálisak lenni, akik hajlandók hazudni, akiknek a nyakába gyeplőt lehet tenni, akiknek uralmát tehát meg lehet kérdőjelezni. Azokból lett-lesz főorvos és professzor, aki jó párttag, jó párttitkár, majd rendes magyar MDF-es, kedves Fidesz-szimpatizáns, s nem abból, aki a képességei alapján rászolgált. Ezek az urak azután természetesen magukhoz hasonló, ám ha lehet, kicsivel szerényebb kvalitású helyetteseket, beosztottakat kerestek maguk alá. A szakmai színvonal pedig süllyedt-süllyed.

Eközben több területen is szisztematikus hazugságokra kötelezték a doktorokat. Gondoljunk csak az adatközlések rendszerére, a megbízhatatlan halálozási statisztikákra, arra, hogy évezedeken át nem készült áttekintés a népesség egészségi állapotáról. Mindennek az a következménye, hogy az orvosnak fogalma nincs róla, valójában mi tevékenységének az eredménye. A régi kínai orvosok akkor nem kaptak fizetést, ha pácienseik megbetegedtek, mondván, a doktor rosszul dolgozott. A magyar orvosok mindig csak akkor és arra kapnak fizetséget, ha beteg emberek veszik körül őket, s azokkal babrálhatnak. Ám ehhez újra hazudozniuk kell, a hazugságban teszik érdekeltté őket. Hiszen az Országos Betegbiztosítási Pénztár, az OEP – túl azon, hogy egy fillért sem hajlandó adni sem megelőzésre, sem például arra, hogy az orvos beszélgesse is a beteggel, hátha kiderül az is, mitől beteg szerencsétlen – alulfinanszírozza a betegellátást. Vagyis arra kényszeríti a doktort, hogy többet írjon be a papírba, mint amennyit ténylegesen nyújt, hogy a kórház megkapjon annyi pontot, s annak alapján annyi pénzt, hogy még épp életben maradjon. Majd – mivel tudja, hogy az orvos föléhazudta az ellátást – lejjebb veszi a pontok értékét, ugyanannyi pontért kevesebb pénzt ad. Ezzel azt éri el, hogy az orvos még többet lesz kénytelen hazudni, s a kör bezárult, a spirál így megy egyre följebb, följebb. Miközben mindenki hazudik, mindenki hazugnak tartja a másikat, az egész rendszert egyedül a bizalmatlanság tartja össze. Teljesen normális ebben a szisztémában, hogy a főorvos kénytelen rendre utasítani az igazmondó beosztott orvosokat, tevékenységüket ostoba hibának minősítve, hiszen az orvosnak hazafias kötelessége sok-sok pontot termelni, hogy az intézmény fennmaradjon. Aki nem hazudik, ne is egyék! S mindeközben egyetlen valakiről nem esik szó: a betegről. Az nem számít. Hiszen a fából vaskarika teljesítményfinanszírozás – amely az orvost a szolgáltatás fogyasztásában teszi érdekeltté – oda vezet, hogy csak reménykedhetünk, a beteg nem kapja meg mindazt, amit ráírnak a lapjára, mert attól bombabiztosan felfordulna.

Van egy másik igazi nagyhatalom is a finanszírozó OEP mellett: a

gyógyszergyárak. Akik el akarják adni a termékeiket, tehát szükségük van azokra a doktorokra, akik a Nyugaton a divatból már jórészt kiment vagy éppen túlhaladott, jobbakkal lecserélt pirulákat megetetik a betegekkel. Az orvostovábbképzés zömét ma már a gyógyszergyárak finanszírozzák – de nem ingyen. Igaz, gálánsak. A konferenciák jelentős része Argentínában, Thaiföldön, a Maldív-szigeteken és hasonló helyeken zajlik. Csoda-e hát, ha a daganatos betegekkel foglalkozó orvos néhány pohár bor után nyíltan bevallja: – Én bizony azt a gyógyszert írom föl, amelyiknek a gyártója Argentínába utaztat. A beteg úgyis meghal, neki tök mindegy, én meg miért ne utazzam Argentínába, ahol még nem jártam? – És ezek után az csoda-e, ha az onkológiai patológus baráti körben határozottan állítja: pontosan tudja, ma már több beteg hal meg a kezelések következményeiben, mint a daganatos betegségekben.

Mitől ez az írtózat, már-már irracionális ellenállás orvosi berkekben minden új eljárással, terápiával, természetgyógyászattal, holisztikus orvoslással, pszichoszomatikus megközelítéssel szemben? Attól, hogy nem abban érdekeltek, hogy a beteg meggyógyuljon, hanem abban, hogy beteg legyen, és eljöjjön hozzájuk, adjon jó sok hálapénzt, termeljen rengeteg jogos és jogtalan OEP-pontot, valamint egye meg azokat a gyógyszereket, amelyeket az orvos akar. Másban nem.

Persze fontos a presztízs is, de éppenséggel ez sem ellentmondásmentes történet. Az orvos szakma régi balhiedelme, hogy a kifelé erős presztízst úgy lehet megteremteni, ha belül erős a kohézió, az összetartás, ami pedig főként a fegyelmen, az erős, kemény hierarchián alapul. Ezért a kezdő orvosoknak legelőbb összetörik a gerincét, beleverik, hogy ő egy senki, hogy a lojalitás a legelső, tanuljon meg a lábtörő alatt közlekedni, eszébe ne jusson, hogy lehetnek önálló gondolatai, ötletei. Megalázzák, megtiporják – majd jóindulatúan atyáskodva elkezdik a beavatási szertartás második fokozatát: megtanítják a szakma igazi fortélyaira. Mi módon lehet elterjeszteni, mennyi a tarifa az osztályon, mikor kell leadni a hálapénzből az altatósnak, mikor másnak is, mi jár a főorvosnak, a profnak, mi a teendő a protekciókkal, miként kell elmenekülni a hisztis beteg elől, hogy lehet lerázni a kötekedő hozzátartozót, mint lehet bemártani a nővért, vele vitetve el saját balhéinkat, és így tovább, hosszan. Egészen odáig, miként kell aktív eutanáziát gyakorolni a lebukás veszélye nélkül, mi módon kell megölni – benyúlva addig szorítani a köldökszinórt, amíg pulzál – azt a túl pici magzatot, aki élve születve valószínűleg csak az osztály halálozási statisztikáját rontaná, és rossz fényt vetne az osztályra, viszont méhen belüli halálozás esetén a szülészetnek semmi köze hozzá.

Ilyen erkölcsi viszonyok közepette pedig mi sem természetesebb, mint

hogy fő rendező elv legyen a „kéz kezet mos”, a „ma én nem jelentek föl Téged, hogy holnap Te se jelents föl engem”, az elvtelen kimosdatás akkor is, ha mindenki tudja, az illető kollégát nem lenne szabad ember közelébe engedni. De hát tényleg természetes mindez? Mondjuk a pékek céhe több száz éve páros lábbal rúgja ki soraiból a néhány slendrián, rossz szakember péket, mondván és tudván, ha nem ezt teszik, nem arra a néhány pékre fogják azt mondani az emberek: nem tudnak rendes zsömlét sütni. Dehogy, az lesz a véleménye mindenkinek: a pékek hülyék, képtelenek egy tisztességes zsömlét előállítani. Ezt pedig nem engedhetik meg maguknak, megszabadulnak hát saját legsilányabb céhtársaiktól. Az orvosok azonban nem így tesznek. Rosszindulatú vélemény szerint azért, mert mindenkinek van valami a rovásán, s attól félnek, ha egyszer dőlni kezd a dominó, nem lesz megállás, s mindenki bukik. Azt hiszem, nem ez a fő ok, hanem az, hogy ma már annyira mély a mocsár, oly rettenetesen az erkölcsi állapotok, hogy nem találják az erkölcsi alapot a bárki elleni föllépésre, arra, hogy ne védjék egymást bármily elvtelenül is.

*

A műhibapereknek nem a bíró az első megítélője, hanem azok az ügyvédek, akiket egyébként hullarablással, keselyűtempóval vádolnak egyesek; a műhibaperek első bírója mindig az ügyvéd, aki csak azokat az ügyeket vállalja el, amelyek az ő megítélése szerint jogosak, tehát sikerrel kecsegtetnek. Ugyanígy váltam én is rengeteg műhibaügy első megítélőjévé: valamennyi megírt esetre legalább húsz meg nem írt esik. Töméntelen sokan kerestek meg, akiknek nem vetem papírra a történetét, mert nem lehetek egészen, százszázalékosan biztos az igazukban.

S ehhez rögtön hozzá kell tennem az első kötet megjelenése óta eltelt idő legeslegfontosabb, egyszersmind legriasztóbb tapasztalatát: bárhová, bárkik közé megyek, szinte kivétel nélkül mindenkiből azonnal kizuhan két-három olyan történet, hogy a legszűkebb családi vagy baráti körében ki hogyan halt meg, lett nyomorék vagy súlyos beteg – mind-mind orvosok hibájából, műhiba következtében. Igazuk van-e? Valószínűleg jó részüknek egyáltalán nincs. Mármint objektíve. Mindazonáltal ők műhibát sejtnek, gondolnak, gyanítanak a velük történtek mögött. Márpedig súlyosan tévednek, akik azt hiszik: ez nem fontos. Bűnösök, akik rálegyintenek erre. Hiszen ez a jelenség a közhangulatot, a bizalom óriási hiányát tükrözi.

Elsősorban azt mutatja ugyanis ez a hétköznapi tapasztalat, milyen iszonyatosan rossz a kommunikáció, illetve inkább egészében véve a viszony orvosok és betegek, orvosok és a betegek hozzátartozói között. A betegek

nem kis hányada ezek szerint akkor is orvosi műhibát gyanít a kezelések mögött, amikor semmilyen hivatalos ügy nem indul: nemhogy per nem lesz, de még csak szelíd panaszok sem hangzanak el. Valamint azt is tükrözi, milyen hihetetlenül meggyökeresedett a tapasztalat vagy inkább már hit rengeteg emberben: orvosok ellen nem is lehet, nem is szabad föllépni, akkor sem, ha úgy érezzük, ők hibáztak. Nem lehet, mert olyan erős az összetartás közöttük, hogy úgyszólván megvédik egymást, teljességgel reménytelen minden igazságkeresés. Nem szabad, mert annak lesz belőle baja, aki kísérletet tesz igaza kiharcolására.

Ez pedig tragikus vagy – hogy pontosabban fogalmazzak – legalább olyan tragikus, mint maguk a műhibák. Hiszen az orvos-beteg viszony alapvetően és iszonyatos mélyen elhibázott, tönkretett mivoltára mutat rá. Arra, hogy igenis szocialista elemekkel átszőtt feudalizmus uralkodik az egészségügyben, hogy hűbérúr és jobbágy kapcsolata is tisztább, átláthatóbb volt egykor, mint orvos és beteg viszonya ma.

Erre a viszonyra jellemző adalékkal szolgált pszichológusok – persze soha nyilvánosságra nem került – felmérése az Onkológiai Intézetben. Arra voltak kíváncsiak: miért kell órákig sorban állniuk a betegeknek, hogy bejussanak vizsgálatra, kezelésre. Az orvosok – nem tudat alatti, hanem kimondott, megfogalmazott – válasza ez volt: azért, mert ha a beteg öt órát ül kint a folyosón, mielőtt bejön hozzám, mindenbe beleegyezik.

*

Követek el persze én is sok nagy hibát. A legnagyobbat talán azzal, hogy nem különböztetem meg az egyes orvosműhiba-eseteket aszerint, milyen kiváltó okok húzódnak meg mögöttük. Melyek az elkövetett műhibák tipikus okai az orvosok részéről? Úgy vélem, három fő csoportot különíthetünk el.

Az első – tisztesség ne essék szólván –: az orvos egyszerűen hülye. Gyöngye képességű, úgyszólván ostoba, nem érti az összefüggéseket, nem látja át a folyamatokat, tehát nem tud jó diagnózist fölállítani, nem képes adekvát terápiát előírni és így tovább. Szentségtörés ilyet leírni, de még véletlenül se higgyük, ilyen nincs. Aki járt egyetemre, jól tudja: megfelelő fenékkal bármit meg lehet tanulni, minden vizsga letehető. Hát nem ismerünk nagyon buta jogászokat, mérnököket, közgazdászokat? Akkor mire föl szeretnénk azt hinni, ugyanez nem fordulhat elő az orvosi egyetemen is? Ahová biológiából és fizikából kell felvételizni, mindenfajta intelligenciateszt és pályaalkalmassági vizsgálat nélkül. És ahol egyébként valamennyi oktató régóta állandóan panaszkodik, milyen keményen romlik a felvételizők átlagszínvonala.

A második tipikus eset: az illető nem úgy általában hülye, csak az adott kérdésben fölkészületlen. Mert irdatlan mennyiség ám az a szakirodalom, amit követni kéne; mert a különböző továbbképzések, konferenciák mégiscsak a pihenést, kikapcsolódást, csajozást, piálást is kell hogy szolgálják; mert szépen hangzik az állandó önképzés igénye, de ügyelet, fárasztó rendelés, pénzzel és pénztelenséggel hadakozás, állandó belső hatalmi csaták, kórházi fúrás-faragás közepette ki a fene bír még orvosi lapokat is olvasni? Végül is az orvoslás döntő része megy rutinból is! Hála a jó istennek ritkán kerülnek az ember kezébe igazán nehéz esetek, a többség ugyanarra a néhány kaptafára húzható – megnézzük, átküldjük, megmérjük, fölírjuk, zsebre tesszük, kész.

A harmadik, legsúlyosabb eset: az orvos nem hülye, nem tudatlan, viszont trehány, slendrián. Nem törődik azzal, ami történik, nem érdekli különösebben, hogy ez az meghal, lebénul, így-úgy károsodik vagy éppen csak nem gyógyul meg. Az esetek döntő többségében persze nincs e mögött sem rossz szándék, sem igazán romlott jellem. Amikor elkezd valaki az orvosi szakmát, az első néhány sikertelenség rendszerint kiborítja, elkészeríti. Ilyenkor az összes idősebb kolléga nekiesik elmagyarázni: nincs mese, ez velejár, tudomásul kell venni, hogy nem győzhetünk mindig, bizony, el is veszítünk betegeket, és Neked akkor is talpon kell maradnod, ha Te nem vagy erős és kemény, ugyan ki lesz az és így tovább. És ez mind igaz! Az orvosnak föl kell vértéznie magát kellő mennyiségű cinizmussal, máskülönben nem képes gyakorolni a mesterségét. Hozzá kell szoknia, hogy emberek meghalnak, lebénulnak, gyógyíthatatlanok, szenvednek – hiszen ez is az élet része. Ha mindezt valóban az élet, a természet, a betegség okozta, s nem maga az orvos, valamint ha az orvos megtett ellene mindent, ami szakmai tudása szerint megtehető! Ha nem arról szól a történet, hogy a cinizmust sikerült odáig fejlesztenie magában, hogy már valóban hidegen hagyja a beteg sorsa. Mert az már más eset, amikor a doktor úr a teniszpályán kikapcsolja a pittygőjét, meg ne zavarják a meccset; amikor – bármilyen jogos – fáradtságra hivatkozva az ügyeletes azt mondja az ápolónőnek: csak akkor keltse föl, ha ég a ház; amikor erre-arra magában rálegyint az orvos. Vannak alkatilag trehány, nemtörődöm emberek – orvosok is –, mások csupán azzá válnak. Ők mind lehetnek alkalmasak rengetegféle munkára, orvosira is – egyre nem: klinikus, ágy melletti tevékenységre. Onnan valakinek azonnal el kellene zavarnia őket. Nem feltétlenül a pályáról, létezik sok olyan orvosi munka – és nem csak a gyógyszerügynöki –, amelyben a slendriánság még nem feltétlenül hozza veszélybe a beteget, lehet azokat is végezni, de a beteg közvetlen környezetéből tessék szíves lenni az ilyeneket azonnal eltakarítani!

S itt érünk el a felelősség kérdéséhez. Azt – sok orvos fölháborodását kiváltva – előre kell bocsátanom: az én álláspontom szerint mindhárom esetben felelős maga az érintett orvos is. Akár hülye, akár felkészületlen, akár trehány – ebből valami icipicit biztos, hogy maga is érez. Persze nem szoktunk szembenézni őszintén saját gyöngeségeinkkel, de azért álmatlan éjszakáinkon néha mindannyian majdhogynem meg is fogalmazzuk, miben vagyunk gyöngék, mit teszünk helytelenül. És ha netán sorozatosan kudarcot vallunk, rengeteg magyarázatot találunk, temérdek téren mentjük föl magunkat, de azért a szívünk mélyén olykor sejtjük, miben vagyunk mi magunk sárosak. S nincs mese: akire mások élete, egészsége van bízva, annak bizony e téren is sokkalta nagyobb a felelőssége, keményebbek a kötelességei saját magával szemben is, és ez nem pusztán demagógia. Lehet méltósággal abbahagyni valamit, lehet emelt fővel áttevezni más vizekre, ha az ember úgy érzi, amibe belekezdett, az nem úgy megy neki, amint kéne.

Ám természetesen mások is felelősek. A hülyék orvosi pályára kerüléséért elsősorban az orvosi egyetemek, az azokat irányítók, illetve a mindenkor egészségügyi és oktatási kormányzat. Akik ezt is lehetővé teszik, engedik, túrikk. Aztán később, amikor ezek a friss diplomás orvosok dolgozni kezdenek, a főnökeik és kollégáik. Akik nem igaz ám, hogy nem látják: az illető nem erre a pályára való. Látják, tudják, azzal is tisztában vannak, ez bizony emberek életébe, egészségébe kerül – de hát nem könnyű a mai világban ezzel a tudással bármit is kezdeni. Mondjam meg neki? Halkan fúrjam meg? Jelentsem fölfelé, esetleg magamat hozva rém kellemetlen helyzetbe?

A fölkészületlenek, konkrétan tudatlanok esetében elsősorban a főnökök – főorvosok, osztályvezetők – felelőssége vethető föl. Vagy mert nem veszik észre – ebben az esetben rosszul vagy nem működik az illető osztályon a referálás, az esetmegbeszélés, nincs rendes klinikopatológiai konferencia, nem állnak a helyzet magaslatán a patológusok, nem gondoskodnak a visszacsatolás korrekt folyamatáról. Vagy látják ugyan a valóságot, de ők rálegyintenek, nem vállalják, hogy csinbe menjenek, nincs kedvük a kellemetlen feladat elvégzéséhez, esetleg eszükbe jut az illető professzor papája, államtitkár haverja, a kórházat néha támogató bankár barátja – szóval hagyják azt, amit nem lenne szabad. S ezzel ugyanolyan felelősökké válnak, mint maga a hibákat elkövető orvos. Doktor hölgyek és urak! Tegyük a szívükre a kezüket, és gondoljanak bele: eddigi pályájuk során hány olyan kollégával találkoztak, aki nemtörődöm volt, slendrián disznó? És hányszor tettek ez ellen bármit is, a haverok egymás közti füstölgésén, az összekacsintással kísért kaján megjegyzéseken kívül? Kinek tették szóvá, amikor a mindannyiuk szerint tökéletesen alkalmatlan kollégától úgy sikerült

megszabadulni, hogy kinevezették a másik intézménybe főorvosnak, itt nyugalmat, ott viszont előre láthatóan sokkal nagyobb bajt okozva? Hányszor fordult elő, hogy valaki már tizenötödször nyúlt mellé, beszélt ökörségeket, állított föl nyilvánvalóan téves diagnózist, és a referáláson még mindig nem szólt rá senki egy szót sem? Hányszor drukkoltak csöndben a főnökek, aki próbált úgy ügyeskedni, hogy a mindenre alkalmatlan kollégát olyan helyzetbe hozza, amelyben viszonylag a legkevesebbet tud ártani, de még mindig elfogadhatóan keres? És még hosszan sorolhatnám a hasonló eseteket, amelyekben Maguk igenis tisztában voltak vele: súlyosan vétenek a betegek érdekei ellen, de hát oly rettenetesen kellemetlenek ezek a helyzetek. Oly kínos nekirontani valakinek! És mit szólnak a többiek? Miért pont én? És ha legközelebb én hibázok, engem is rögtön megfeszítenek?

Nos – hogy visszatérjek saját magamnak föltett kérdésemhez – az egyes műhibaesetek mögöttes tartalmának, okainak, motívumainak föltárása nem az én feladatom, mégpedig azon egyszerű okból nem, hogy azt én nem, csak az orvosi szakma maga tudná elvégezni. Hitelesen maguknak az orvoskollégáknak kellene megítélniük: az adott hiba azért következett-e be, mert a doktor ostoba, azért-e, mert adott kérdésben nem volt eléggé fölkészült vagy trehány volt. Ha működnének azok a fórumok, amelyek erre valók. Ha igazán szem előtt tartaná e szempontot is az összes vezető beosztású orvos, ha ilyen célzattal is működnének a referálások, klinikopatológiai megbeszélések, ha az orvosi kamara etikai bizottságai azzal is foglalkoznának, amire valók lennének. Ha. Mert beteg ma orvos és orvos viszonya is.

*

Mint ahogy súlyosan beteg az orvoselit és a politika viszonya is. Kikből áll ez az orvoselit? Azokból a professzorokból, igazgatókból, kiemelt kórházi főorvosokból, valamint parlamenti képviselővé, pártkatonává, minisztériumi és önkormányzati főhalljakenddé süllyedt egykori orvosokból, akik közösen a háttérből halkán, finoman, egyértelműen meghatározzák az egészségügy összes lényeges folyamatát, mozgását. Nem adnak ki erről sajtónyilatkozatot, mi több, soha sehol egyetlen árva hangot sem hajlandók elmondani, de valójában ők döntenek abban, ami történik, és különösen abban, ami nem. Hiszen hihetetlen nagy a befolyásuk. Közülük néhányan kezelik a mindenkori miniszterelnököt és annak családját, terápiába viszik a minisztereket, levezetik azok feleségeinek, barátnőinek szülését és abortuszát, különszobába teszik a papát és a nagynénit – s ezenközben persze kedvesen elbeszélgetnek e hatalmasságokkal. Akik ekkor pontosan ugyanolyan

kiszolgáltattott betegek, mint mi, mindannyian, tehát – amint mi is – megszeppent kisgyerekként állnak a nagy hatalmú és nagy tudású doktor előtt, megkukulva, saját szokásos formájukból és stílusukból teljességgel kifordulva.

Az egészségügy Tiborcai szajkózzák panaszait: a nővérek, a beosztott orvosok megalázóan alacsony bérét, a rémes munkakörülményeket, a túlterheltséget, a kórházak pénztelenségét és így tovább – mindazt, ami az elitbe tartozóknak valójában egyáltalán nem fontos. Ők ugyanis rózsadombi, pasaréti villájuk télikertjében hátradőlnek a kényelmes fotelben, és Chivas Regalt szopogatva elnézően mosolyognak ezeken az együgyűeken. Ezek az urak legfőnnebb akkor zsémbelnek, ha valamelyik hónapban nem tesznek zsebre minimum egymillió forint paraszolvenciát. Ők egyáltalán nem akarják – sőt, nem engedik – fölemelni az egészségügyi dolgozók bérét, elvégre tisztában vannak vele, ha kapnának, mondjuk, félmillió fizetést, akkor még mindig kiesne félmilliójuk. Sőt, sokkal több, hiszen mostani bevételük adó- és tb-mentes, ha a felét kapnák fizetésben, annak a felét le kéne adózniuk, további 45 százalékot meg a kórháznak be kéne fizetnie a biztosítónak. Az úgy nem bolt! Marad hát minden úgy, ahogy van!

Már a Kádár-kor politikai vezetése is többször meg akart indulni ellenük, megszüntetni az undorító hálapénzrendszert, s helyette föltenni az orvosok fizetését az értelmiségiek közül az első helyre. A kezdeményezések rendre lepattantak a professzor urakról. Az Antall-kormány állítólag tervezte az egészségügy piaci alapokra helyezését – egészen addig, amíg ki nem derült, hogy Antall József súlyos beteg. A Horn-kabinet sokkal pragmatikusabb volt: eszébe sem jutott hozzányúlni az egészhez – megelégedett azzal, hogy „kipakolta” az állami költségvetésből a tb-alapokat, de persze ezzel sem jutott semmire, ugyanúgy kénytelen volt kipótolni azok állandó hiányát. A Fidesz választási programjában azonban kiemelt hely jutott az egészségügynek, gyönyörű ígéretek hangzottak el a kampányidőszakban: sokszorosára emelendő bér, privatizáció, alternatív biztosítók, piaci verseny. S mi lett ezekből az ígéretekből? Semmi, totál semmi. Aki azt hiszi, a háziorvosi praxisok privatizációja érdemi lépés – nagyon téved. Ténylegesen az égadta világon semmi jelentősége nincs, pláne ezen a teljesen félresiklott, felemás módon, ahogy sikerült végrehajtani. A háziorvosok kaptak az államtól egy nagy ajándékot, amivel semmit nem tudnak kezdeni, mindent pontosan ugyanúgy fognak tovább csinálni, mint eddig. A Fidesz pedig túl van a választási félidőn, most már nem tud kockáztatni. Persze nem is érdemes. Egyfelől mert – s ezt soha senki nem fogja bevallani – nem fűződik ahhoz komoly gazdasági érdek, hogy gyarapítsák az időskorúak számát azáltal, hogy meghosszabbítják az emberek életét. Másfelől mert azzal minden

döntési pozícióban lévő tisztában van: az érdemi változtatásoknak már a legelső lépései is óriási pénzekbe kerülnének, sok-sok százmilliárdba. Az még nem elegendő érv ehhez, hogy 2000-ben éppenséggel meglenne ez a pénz, sok száz milliárdos pluszbevételeket produkáltak maguknak a fiúk – csak hát van annak a pénznek sokkalta jobb helye is. Hogy most más példát ne említsünk, a koalíció szent zászlaja alatt belemasírozhat a mezőgazdaság, a NATO-honvédelem, a környezetgazdálkodás feneketlen zsákjába, hogy aztán ott el is tűnjék. De tán vannak még ennél is jobb helyek.

Tudni kell ugyanis, hatalmas csapdahelyzet ez. Az egészségügy, a biztosítási rendszer valódi, tényleges reformja részint az elején százmilliárdos kiadásokat igényelne, részint a kifizetési ideje sajnálatosan nem négy év, vagyis egyetlen választási ciklus, hanem legalább tíz-tizenöt. No most, az a kérdés, hol az a kormány, amely hajlandó kiadni erre a célra hihetetlen pénzeket, tudva, hogy annak gyümölcseit – értsd: a szavazatokban megnyilvánuló sikert – nem ő fogja learatni, hanem a hárommal-négygyel utána következő, ki tudja, milyen kormány. Szabadjon úgy kérdezni: milyen eszelős távolságra van ettől a magyar politikai elit? Amely elfogadja azt a hozzáállást, miszerint az egészségügy szintisztán politikai kérdés, a betegnek abban körülbelül annyi a szerepe, mint fociban a labdái.

Miért hát mégis, hogy az egészségügyben egyik balhé követi a másikat, botrány, blamázs, rumli mindenütt? Mert most folyik az erőfelmérés. Előbb-utóbb azért kivédhetetlenül el kell indulnia a biztosítási rendszer, s annak alapján az egészségügy privatizációjának. Akkor pedig hatalmas vagyonok forognak majd ingatlanban, eszközben, kórházban, emberben és így tovább. Ne felejtjük el, minden olyan országban, amely működik, az egészségügy az egyik legeslegnagyobb business, az az üzletág, amely egészen kivételes profitrátával képes dolgozni. Nálunk is így lesz majd egykor, de annak előtte tisztázódniuk kell a tényleges erőviszonyoknak, magyarul annak, hogy kik fognak majd ezen még jobban meggazdagodni, s kik válnak majd a rendszer napszámosaivá.

Jó, persze, a jelenlegi csurombalhé időszaknak vannak kevésbé fímyákos okai is. Az elképesztő pazarlás mellett az egészségügy most már anyagilag is kétségkívül kivérzett, korábbi tartalékait fölélte, gazdálkodni nem tanult meg, következésképpen állandó pénzügyi csődhelyzetben van, ami megalázó helyzetbe hoz mindenkit. Azt is, aki nem írhatja föl azt a gyógyszert, amelyre a betegnek szüksége lenne, azt is, aki eldönti, kit érdemes megoperálni, kit nem – de azt is, aki a Mackó sajt vacsorája mellé a koszban, műszerhiányban nemhogy egy jó szót nem kap, de önmagában azzal, hogy befeküdt a kórházba, komoly veszélynek tette ki az életét. Miközben egész életében jövedelmének közel a felét elvitte a tb. Nyilván

fontosak a politikai és személyi okok is. Gógl Árpád személyében minden idők egyik leggyöngébb miniszterével ajándékozta meg magát az orvosszakma, most aztán pironkodhat is olyan blamázsokon, mint amikor a nagy egészségügyi tüntetés előtt két nappal elhangzó fejenkénti százezer forintos ígéretből végül húszezret találnak a borítékjukban a kishővérek. Vagy mint amikor a pénzügy-minisztériumi államtitkár nyilvánosan orrba vágja Góglt, mondván, a 2001-es költségvetésben is csak ugyanannyi béremelést kapnak az egészségügyiek, mint bárki más az állami szektorban, s erre Gógl siet mosolygós tévéinterjút adni: ő a kormány lojális tagjaként bízik a jó döntésekben.

*

Bocsánatot kérek a nagyképűsködésért, de könyvem valóságos gátszakadást idézett elő. Legelőbb saját kollégáim, újságírók rontottak nekem – jó értelemben. Két hét alatt ahány tévének van reggeli adása, mindegyik hívott, beszélgetett; rádiók, lapok kerestek, interjút kértek, írtak a kötetéről. Amint mondani szokták: a vízcsapból is én folytam. Számomra a legszellemesebb Nagy N. Péter volt, a Népszabadság harmadik oldala, tehát belső vezércikknek számító, megtisztelően előkelő helyén. Arról elmélkedett, mennyire sajnálja, hogy öreg háziorvosa nem érte meg könyvem megjelenését, mert ő örült volna neki, annak ellenére, hogy ilyen csúnya címet adtam neki. S mellékesen megjegyezte: „E könyv olvasása orvosilag ellenjavallt.”

Ennek a dömpingnek, amint szinte a teljes magyar sajtó hirtelen engem akart használni, nyilvánvalóan valami büntudatféle volt a fő oka: te jó isten, tényleg, ezzel mi eddig alig foglalkoztunk, pedig – a fene egye meg! – most kiderült: lehet.

Az első hullám után szinte könyörögtem, főképpen a tévéseknek – ne annyi legyen a műsor, hogy engem odaültesse, a műsorvezető kérdez néhányat, én elmondom nagyjából ugyanazt –, próbáljunk valódi műsort készíteni: mélyre menni, ellenfeleket hívni, vitát provokálni, mindarról beszélni, ami az egész műhibaügy valódi mélyrétege. Néhányan tisztességgel megpróbálkoztak ezzel, hiszen nekik is az az érdekük, hogy kemény vita legyen, erős ellenfelek „gyepálják” egymást – akkor van a nézőnek is, nekik is érdekes műsor. Hívták az orvosi kamara három budapesti etikai bizottságának elnökeit – nem vállalták. Kérték az Egészségügyi Tudományos Tanács vezetőit – nem jöttek. Invitálták azokat a kórházvezetőket és orvosokat, akik szerepeltek a könyvemben – elzárkóztak.

Két embert találtunk, aki nem állt ellen. Martini Jenő, a nőgyógyász-végzettséggel is rendelkező biztosítós ügyvéd nem tagadta meg harcos

önmagát: nekem rontott, megkísérelt nyílt színen kivégezni – s ebbe elvázott. Szegény Poczkodi Sándor, a kamara összes etikai bizottságainak elnöke kétszer is odaült velem szembe. Először valamelyik reggeli tévéműsorban, másodszor a tv2 késő éjszakai adásában, amikor végre egyszer nem öt-hat percünk volt vitatkozni, hanem vagy ötven – „aki éjjel 11 után képes tévézni, annak már úgylis mindegy, meddig marad fönn” jeligré. Poczkodi ekkor azt a taktikát választotta: megpróbál „szétzumálni” engem. Nem arról beszélt, amiről szó volt, hanem unos-untalan az elvont, a létező gyakorlattal köszönő viszonyban sem álló elmélettel, az élet nélküli szabályozással foglalkozott, ezzel viszont rettentő hosszan, terjengősen – kézenfekvő önvédelemből: addig sem bántom őt, és mindazt, amit képviselni köteles és hajlandó. Nem teljesen tisztességes vitaharcmodort voltam kénytelen így alkalmazni: erőszakosan, olykor lehengerlően szembesíteni őt a tényleges helyzettel, ami pedig egészen más, mint amiről ő beszél. Néha istenigazából megsajnáltam – nem szívesen perlekednék nyilvánosság előtt olyan alakkal, amilyen én vagyok.

Természetesen már januárban megindultak a telefonok. Legelőbb az éjszakaiak:

– Azt ne hidd, te szemét, nincsenek ukrán maffiakapcsolataink! Megbánod még ezt!

– Legyél csak egyszer beteg, te tetű, majd megkapod a magadét! – és sok-sok hasonló. Korábbi lakásom házának kapuján fekete sprayjel fújt felirat jelent meg, „Meghalsz, Kende!” – aminek ugyan meglett a haszna: 17 éves fiam azonnal úgy értelmezte, ez neki szól, és elvált feleségemtől átköltözött hozzám, aminek nagyon örültem. Ez is könyvem nagy hozama volt.

Ám nem ezek voltak a jellemzőek, hanem azok a telefonok, amelyekben műhibaügyben érintettek jelentkeztek. Délutánjaim és estéim jelentős része azóta is azzal telik el, hogy rettenetesnél rettenetesebb történeteket hallgatok végig. Zalaegerszegtől Nyíregyházáig, Salgótarjántól Kiskőrösön át Bácsalmásig, Kerekegyházától Dömösön az ország minden szegletéből hívnak emberek – zömük szepegve, zokogva, elcsukló hangon meséli a borzalmakat.

*

A rengeteg reakció közül mindazonáltal föltűnően hiányzott egy: az orvostársadalomé. Mi több, amikor – abban a naiv hitben, hogy a sajtó kérdéseire az orvosi kamara tisztségviselői is kötelesek válaszolni – információkhoz próbáltam jutni, elzártak előlem minden forrást. Poczkodi

Sándornak, a kamara Országos Etikai Bizottsága elnökének például 1999 júniusában írtam hivatalos levelet. Kértem, bocsássa rendelkezéseimre a helyi etikai bizottságok és az országos etikai bizottság döntéseinek összesítését, különös tekintettel arra, hány esetben marasztaltak el orvost műhiba miatt. Valamint választ vártam tőle arra is, hol lelhető föl az a szabályozás, miszerint újságíró nem lehet jelen etikai bizottsági tárgyaláson, mi ad fölmentést a sajtótörvény alól, hogy ezeket az eljárásokat eltüntessék a nyilvánosság elől. Mivel Poczkodi nem felelt, három hónappal e levél ajánlottan elküldése után föl hívtam őt telefonon, s érdeklődtem, tervezi-e, hogy válaszol. Megnyugtatót, hamarosan megkapom a levelét, csak éppen sok a dolga. 2000 szeptemberéig nem sikerült felelnie, ezért ekkor ismét írtam neki – persze megint ajánlott levélben, a blankettát máig őrizve –, s megismételve esetleg elkallódott kérdéseimet, újra kértem, tiszteljen meg a válaszával. Majd másfél hónap várakozás után föl hívtam: most, másodszor szándékában áll-e felelni. Biztosított, kisvártatva válaszol. Nem tette meg. Ennyit a Magyar Orvosi Kamara Országos Etikai Bizottsága elnökéről.

Orvosok viszont hívtak sokan, ki ezzel, ki azzal, a döntő többség egyébiránt abszolút támogatóan és egyetértően – persze azok, akik nem szerepeltek a kötetemben. Valamint mindannyian kizárólag négy szemközt és magánszemélyként. Nem jelentkezett viszont senki azok közül, akiket névvel, címmel, titullussal, kórháznévvel megírtam.

Amikor a könyv megjelent, sokan riogattak: a következő pár évben alig fogok mással foglalkozni, mint az ellenem irányuló perekben eljárni. Megjósolták: lesznek büntetőpereim, amelyekben vádlottként állhatok a bíróság elé becsületsértés, rágalmozás, jó hírnév sérelme vádjával. Valamint rengeteg polgári, kártérítési perem lesz kórházaktól és orvosoktól egyaránt személyiségi jog-sértés, sajtó-helyreigazítás, kártérítés tárgyában.

Nos, jelentem: egyetlen per sem indult ellenem. Sem büntető-, sem polgári. Elkönnyelhetem ezt egyszerűen saját szakmai sikeremnek is: egy kivétellel mindent úgy írtam meg, ahogy történt, tehát nem tudnak perelni. Itt is többről van azonban szó. Inkább tudomásul veszik, hogy amit tettek, leíródott egy könyvben, s több tízezer kézen átment, mintsem hogy vállalják a kiállást – akár így, akár úgy.

Az említett egy kivétel: az első kötet utolsó rövid története. Abban rettenetesen elferdítve írtam nem csupán a novellisztikus „rátétben”, hanem a tényekben is. Ám jellemző: a téves információkat nem betegektől, hanem orvostól kaptam. Megtettem akkor rögtön a nagy nyilvánosság előtt, s most megismétlem: az érintettektől ezért bocsánatot kérek.

Ami azonban a nagy baj: a hivatalos orvostársadalom semmilyen módon nem reagált. A Magyar Orvosi Kamara, az Egészségügyi Tudományos

Tanács, az Egészségügyi Minisztérium nem tartotta fontosnak, hogy bárminő módon foglalkozzék mindazzal, ami megjelent. Illetve nem igaz – valamit tettek. Rögtön januárban négy válságstáb, illetve bizottság alakult, mind azzal a feladattal: dolgozzák ki az én anyagi és erkölcsi „kinyírásom” mikéntjét. Mint mondták, az volt a terv, rábírnak sok, általam megírt kórházat és orvost, hogy kártérítési pert indítsanak ellenem, s ezzel anyagilag tönkretesznek; ugyanakkor följelentést tesznek néhány esetben becsületsértés, rágalmazás vádjával, s ezzel erkölcsileg „hazavágnak”. Ám csalódniuk kellett, mind a négy bizottság kénytelen volt megállapítani: minden szó, amit leírtam, igaz, az összes dokumentum a kezemben van, beleértve nem csupán az interjúk kazettáit, de a jogi és orvosi iratokat is. A válságstábok halkan visszaadták mandátumukat, széttárva karjukat: sajnos nem tudnak mit tenni. Nem találták meg az eszközöket, amelyekkel belém tudnának kötni. Nyilván halkan, egymás között, néhány konkrét esetet kivizsgáltak: talán nem is úgy történt – majd föladták. Nem találtak fogást rajtam? Nem, ennél rosszabb a helyzet: szembesültek vele, hogy igazam van a leírtakban. Bár ne lenne!

A lényegi kérdés azonban: és akkor mit tettek ennek alapján? Megtették-e akár csak a legelső lépést is afelé, hogy tisztább helyzetet teremtsenek a műhibák területén? Például csupán azzal, hogy bevezetik azt a – fél világon magától értetődő – rendszert, hogy mielőtt valaki elköszönne orvosaitól kezelése vagy kórházi ellátása után, elhangozzék a kérdés: – Kéri-e összes leletének és egyéb orvosi iratának fénymásolatát?

Nos: nem tettek semmit. Néhányszor tekintélyes professzorok odanyilatkoztak: nem számít, nem kell ezt komolyan venni! Például dr. Szendrői Miklós, a SOTE Ortopédiai Klinikájának igazgatója így: „Más szakmáknak nem szokták a műhibáit megjelentetni könyv formájában. Ha valaki egyvégtében azt hallaná és olvasná, hogy a pilóták ittasan vezetnek, nem elég képzettek, nincs meg a nyelvvizsgájuk – hogy szállna be nyugodtan a repülőgépbe? Az orvos-beteg kapcsolat egyik lényeges eleme a bizalom. Én azt mondom, hogy minden vétséget keményen meg kell fogni, de ennek megvannak a maga fórumai. A szenzációhajhászásnak nincs értelme és veszélyes is.” Nos, kedves Professzor Úr, hadd feleljek most! Először: úgy gondolom, valamennyi olyan szakmának igenis meg kell jelentetni a műhibáit, amelyben ezek léteznek és bárkinek is károkat okoznak. A politikusokét is, a bankárokét is, a pedagógusokét is – és az orvosokét is. Ha például a pilóták között gyakran előfordul, hogy ittasan vezetik a gépet, nem elég képzettek és így tovább – akkor azt bizony azonnal meg kell írni, föl kell rajta habo-rod-ni, és addig kell verni a palávert, amíg változás nem történik. Nem akkor és nem attól lesz bizalmunk a pilótákban, ha eltussoljuk ezeket a történeteket – ha léteznek –, hanem attól és csak attól, ha elérjük: a pilóták józanul és

szakképzetten vigyenek minket innen oda és amonnan emide. És – bizony, Professzor Úr! – ez az orvosokra is igaz! A bizalom ugyanis csak akkor lehet az orvos-beteg kapcsolat tényleges eleme, ha mindkét fél rászolgál arra a bizalomra. Rászolgálnia pedig főként nem a betegnek kell, hiszen ő „csupán” beteg (aki egyébiránt örült sok tb-járulékot fizetett be ellátása fejében, valamint utána még több paraszolvenciát adott át Maguknak), hanem az orvosnak, mivel ebben a beteg oldaláról teljességgel kiszolgáltatott helyzetben az orvosnak a nagyobb a felelőssége. Harmadszor: majd akkor tessék hivatkozni az orvosi vétségek „megfogásának” fórumaira, ha azok a fórumok működnek, elvégzik feladatukat, s nem valami egészen mást tesznek. Ha ön megteszi ezt a szívességet, én boldogan megteszem, hogy a szenzációhajhászásra most nem válaszolok. Inkább kivárom, Önök hivatalosan mi mindent tesznek azért, hogy kevesebb műhiba történjék, valamint azért, hogy ha mégis bekövetkezik egy-egy ilyen, legalább tisztességesen járjanak el az érintett betegekkel.

Mert eddig nemhogy konkrét intézkedések tervezeteit nem kezdték el kidolgozni, de még csak arra sem vették a fáradságot, bátorságot, erőt, hogy szembenézzenek az egész kérdéskörrel, és legalább azt mondják: kezdjünk el a dologról beszélgetni, vitatkozni, hátha véletlenül valaki kívülállónak is igaza lehet valamiben. Nem. Úgy tettek, mintha nem történt volna semmi. Nem vettek tudomást arról – bocsánat, ha saját szerepemet túlértékelem –, hogy mostantól nem ugyanabban a társadalmi közegben mozognak. Ez idáig valamennyi beteg azt hihette: csak vele és körülötte fordulnak elő olykor slendriánságok, mellényúlások, durva hibák. Mostantól nagyon sokan tisztában vannak vele: amikor orvoshoz fordulnak, olyan kockázatoknak is elébe mennek, amelyekről eleddig szó sem volt, amelyekről ők sem tudtak. A doktorok azonban nem akarnak szembenézni azzal, hogy amit eddig titokban tarthattak belső összefonódásaikról, védelmi mechanizmusaikról – az immáron bárki számára hozzáférhető olvasmány.

Hadd írjak jellemző példát. Erős Zoltán, a Színes RTV Újság vezető szerkesztője megiszteltően szép recenziót írt lapjában a kötetemről. Azzal fejezte be cikkét: ha ő lenne az egészségügyi miniszter, ő bizony meghívná ezt a Kendét egy kávéra, ugyan beszélgezzünk már el mindarról, amit írt. A lap megjelenésének másnapján hívták Erőst e minisztérium sajtófőosztályáról. Ám nem az én telefonszámomat kérték. Egyetlen dologra voltak kíváncsiak: mondaná meg, a szerző vagy a kiadó kérte-e őt, hogy ezt írja. Vagyis kizárólag az érdekelte őket: össze lehet-e maszatolni engem valamivel.

Kaptam persze ennél direkter visszajelzést is. E két kötet megírása között dolgoztam egészen más témán is, a Postabank és Princz Gábor

történetén. Ezenközben hívtam föl régi kedves ismerősömet, egy állami nagybank volt vezérigazgatóját, aki meghallva a telefonban a nevemet, lelkesedve gratulált, mesélte, családja összes tagja olvasott és drukolt nekem. Megakasztottam, közölve, egészen más ügyben kérem a segítségét, s bevallottam, a Postabankról írok. Ő döbönt csönd után ennyit felelt: – Öregem, ekkora marhát, mint Te, a föld még nem hordott a hátán! Mert hogy azt érd el – még ha fordított sorrendben is –, hogy lelőjenek, és utána ne legyen, aki kezel, az azért mégiscsak túlzás!

Ezek a fenyegetőzések, rissz-rossz jóslatok, bevallom, nem izgattak túlságosan, mert arra nagyon hamar rájöttem: vagy félek, vagy dolgozom. Félve nem lehet írni. Az egyetlen választási lehetőségem tehát az volt: nem veszek komolyan semmiféle fölemltetett veszélyt és fenyegetést.

Született azonban olyasfajta veszélyhelyzet is, amely komolyan megijesztett, valamint megrendített. Soha nem lesz bizonyítható, tehát sajnos csak a konkrét név és helyszín nélkül írhatom le. Első kötetem „sértett” szereplői hívtak föl magukból kikelve, szinte tájékozva a fölháborodástól: őket fenyegették meg. Gyerekeiket ma is állandóan ott kezelik, ahol a történekről beszámoltam az előző könyvben. S az ottani egyik orvos szívesen kelne hadra ellenem, amit egyébként velem is közölt. Ám ehhez a muníciót oly módon próbálta megszerezni, hogy a szülőknek a következőt találta mondani: – Életmentő beavatkozásokat ezentúl is elvégzek a gyerekekön. De annál több kezelést csak és kizárólag akkor, ha Maguk hajlandók írásba adni, hogy amit a Kende leírt rólunk, az nem igaz!

Tetszik érteni? A doktor azzal fenyegette-zsarolta meg a súlyosan beteg gyerek szüleit, hogy amíg nem adnak – hamis! – tanúsítványt arról, hogy én hazug vagyok, nem fogja kezelni a lányukat. Hadd legyek megengedhetetlenül őszinte! Sem a fizikai erőszaknak, sem a halálbüntetésnek nem vagyok híve – de ezt hallva bizony meginogtam kissé e hitemben. Mert ez az ember ma is orvos, nem „vályogot vet, ás”, hanem orvosként praktizál, vizitel, rendel, operál, betegek özöne kerül a kezébe – abba a gyilkos kézbe! Nem, nem – győzködöm magam rém nehezen –, őt sem kellene sem kerékbe törni, sem villamosszékre ültetni! De kalodába zárni talán igen, abban kiállítani valamelyik főtérre, s a szégyenoszlop oldalán hatalmas, fehér papíron pontosan leírni, mit tett, szép nagy betűkkel, hogy mindenki elolvashassa. S utána mindössze arra kötelezni, hogy nagyon-nagyon messzire takarodjék el a beteg emberek közeléből.

*

Igazságtalan vagyok és leegyszerűsítő, megengedhetetlenül általánosító.

Erre akkor jöttem rá, amikor megkaptam dr. Nyerges Gábor professzor levelét. Szó szerint idézem:

„Tisztelt Kende Úr!

Sajnos nem mondhatom, hogy nagy örömmel, hanem inkább érdeklődéssel és végül is megdöbbenéssel most fejeztem be Mik vagytok Ti, Istenek? című könyvének olvasását. Gondolom, azóta számos tiltakozó levelet kapott kollégáimtól, és bár az enyém biztosan nem lesz az, ha már unja ezeket a leveleket, ezt is nyugodtan helyezze az ún. kerek dossziéba, ami annak idején a szemétkosarat jelentette a titkárnőm számára.

Mindenekelőtt szeretnék röviden bemutatkozni. Orvoscsaládból származom, annyira, hogy mindkét szülőm, egyik nagyapám, feleségem és az ő szülei is orvosok voltak. Gondolom, hogy ezek után szolidaritásom az orvosokkal nem lehet kétséges. Én 1952-ben szereztem diplomát, előbb néhány évig az egyetemi mikrobiológiai intézetben dolgoztam, majd a gyerekek (nem pedofil) és a klinikum iránti vonzódásom a (most) Szent László Kórházba vezetett, ahol az orvosi számárlétrát megjárva mintegy húsz éven át, végül az egyik gyermekosztály főorvosa lettem (csak remélni merem, hogy nem műhibáim, vagy, mint megrögzött pártonkívüli, politikai okokból). Már csak indíttatásomnál fogva is nagyon érdekelték a gyerekkori fertőző betegségek kérdései, és ezek kutatása révén nyertem el előbb a kandidátusi, majd a doktori fokozatot. Később a László Kórházban betöltött állásom mellett a nevét sokszor változtató Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem egyik gyermekgyógyászati tanszékének vezető tanárává neveztek ki. Korom miatt 1993–94-ben nyugdíjba küldtek.

Mindezt csak azért írtam le, hogy kicsit ismerjen meg, függetlenül attól, hogy ebből nem derül ki, hogy megfelelően képzett, lelkiismeretes orvos voltam-e. Én úgy érzem, igen, de talán meg kellene nézni osztályom kórlapjait. Biztos, hogy sok tévedésem volt, és számos halott gyermek ágya mellett álltam könnyezve, azzal a kérdéssel: – Mi lett volna, ha más kezelést alkalmazunk? – Ez többnyire éppúgy megválaszolhatatlan, mint a történészek hasonló kérdései.

Mesterem, Csapó József professzor, aki az – Ön által biztosan jogosan bírált – IOT tagja volt, mindig arra tanított bennünket, hogy az orvos csak hanyagságáért, nemtörődömségeért ítéltethető el, de tévedéséért nem. Ebben biztosan igaza volt, de azért ehhez – mint ahogyan az Ön könyvéből is kiderül – hozzá kell tenni, hogy szakmai járatlanságáért is (pl. hogyan kerül az aortába – hacsak nem előre kideríthető situs inversusról van szó – a cholecytoscop?).

El kellett gondolkoznom könyve címének kérdésén is, és a válasz: nem,

emberek vagyunk. Pontosan ugyanolyanok, mint a többiek, vagyis ugyanannyi felelőtlen, hanyag, tudatlan ember van közöttünk, mint a más szakmákban dolgozók között. Azt hiszem, valahol a válogatással van baj. Csakhogy ez a baj nehezen orvosolható. Már gondoltam arra, hogy az orvosi pályára jelentkezőket egy évig ápolóként kellene dolgoztatni, majd – legalábbis klinikai – orvosi pályára csak olyanokat engedni, akikben van empátia a betegek iránt. De ebben a kis országban – mint azt Ön is többször leírja – mindenki mindenkit ismer. Csak egy telefon a barátunktól, és a rokonát kénytelenek vagyunk – akármilyen trehány – alkalmasnak minősíteni, mert különben a saját, esetleg éppen alkalmas rokonaink minősítése sínyli majd ezt meg. Maradnának még a felvétel előtti pszichológiai tesztek, de ezekről – mint egy pszichológusok és pszichiáterek kezébe került, végül is öngyilkos fiú apja – hadd ne mondjak véleményt. Azt kell hinnem, ez egy csődhelyzet, amivel ki kell egyeznünk. Az Önéhez hasonló könyvek talán segítenek egy kicsit, de inkább az érintettek haragját váltják ki, pedig igaz, az elejétől a végéig.

És akkor a könyv még nem is szól a nem manuális szakmákban dolgozók melléfogásairól, tudatlanságáról, amit ugyancsak nehéz a bíróság előtt bizonyítani. Csak egyetlen példa, nevek nélkül, mert azokra már nem is emlékszem. Egy Budapest környéki faluban egy csecsemő nagypénteken lázas lesz, hány. Elviszik az orvoshoz, aki lázcsillapítót és antibiotikumot rendel. A csecsemő a húsvéti ünnepek után immár eszméletlen állapotban kerül ismét orvoshoz, aki azonnal arra a gyermekklinikára utalja be, ahol korábban valamiféle légúti betegség miatt már kezelték. A rohammentő orvosa azt észleli, hogy a csecsemő görcsöl, így arra gondol, hogy biztosan valami koponyatrauma érte, ezért az Országos Traumatológiai Intézetbe viszi. Onnan átküldik a Szabolcs utcai kórházba CT-vizsgálatra. A CT-vizsgálattal traumára jelet nem látnak ugyan, de biztonság okából átküldik az Országos Idegsebészeti Intézet Gyermekosztályára, ahol a végre elvégzett liquorvizsgálat gennyes agyhártyagyulladást igazol. A fertőzéstől való félelmüktől indítva, az immár nem lélegző csecsemőt Ambu-ballonnal lélegeztetve átszállítatják a László Kórházba, ahol az akkor már halott gyereket leteszik egy ágyra. Az újraélesztési kísérlet eredménytelen. A dologból nem lett per, de ha lett volna, kit tettek volna felelőssé egy olyan csecsemő haláláért, akinek idejében észlelt betegsége nagy valószínűséggel gyógyítható lett volna? A beteget elsőként észlelő orvost? Ugyan már, a csecsemőkori agyhártyagyulladás a legnehezebben diagnosztizálható betegségek egyike, különösen a kezdeti szakban. (E téren magam is többször tévedtem, ezért volt később az a szabály az

osztályon, hogy ha egy csecsemő megmagyarázhatatlan okból nincs jól, akkor meg kell vizsgálni a gerincagyi folyadékát.) A szülőket, akik az ünnepek miatt talán jobban figyeltek arra, hogy a sonka és a bejgli jó legyen, mint a csecsemő állapotára? Utólag már nem lehet megállapítani, az is lehet, hogy az ünnepek miatt nem találták meg az orvost. A csecsemőt sürgősen klinikára küldő orvost? A mentőorvost, aki főleg traumás betegeket szállít, és legjobb lelkiismerete szerint járt el? A traumatológusokat, netán az esetenként bizonytalan CT-eredményt értékelő orvost? Vagy a diagnózist végül is megállapító orvost, aki féltette az éppen operált gyerekbetegeit a fertőzéstől, és ezért ezt a csecsemőt átszállította a László Kórházba? Azt kell gondolnom, hogy senkinek nincs személyes felelőssége. A felelősség az ország egészségügyi szervezetéé, amely lehet, a tv Vészhelyzet sorozatának hatására, vagy az utóbbi időben néhány összevissza hurcolt, életveszélyben lévő beteg esete miatt végre törekszik a sürgősségi ambulanciák felállítására. Szívből kívánom, hogy sikerüljön!

Egy másik fontos kérdés a képzés. Egyik – már nem tudom, melyik – tanítóm azt mondta, hogy a legnehezebb vizsga a szigorlat, mivel a professzorok védik a brancsot a behatolóktól. A szakorvosi vizsgát tevők már benne vannak a brancsban, így ott csak azokat buktatják meg, akik végképp teljesen képzetlenek. Véleményem szerint az egész szóbeli vizsgáztatási rendszer, úgy, ahogy van, rossz. Először is nem lehet kizárni az ismeretséget, rokonságot, a személyi szimpátiát. Az sem derül ki a vizsgán, ha például a jelölt olyan kérdést húz ki, amelyben a munkaadójánál éppen folyó tudományos munka miatt nagyon járatos. A bizottság tagjai, akik legfeljebb hallottak valamit a kérdésről, kiemelt jelest adnak, ugyanakkor a vizsgán nem derül ki, hogy a jelöltnek alapvető kérdésekről, teszem azt, az anyatej és a tehéntej közti különbségről, fogalma sincs. Persze ez nem saját ötletem, sőt, számos országban a vizsgáztatásban rég bevezették az írásbeli tesztet, és sok helyen a vizsgázó neve helyett jelígéje szerepel, és az értékelést számítógép végzi. Ha a teszt jól van meg szerkesztve, akkor biztosan kiderül, hogy a jelölt legalább az alapvető kérdésekben járatos-e. Persze aki sikeresen megoldja a tesztet, azzal a vizsga keretében több (nem csak egy) beteget kell még megvizsgáltatni, és leleteit értékelni, diagnosztikus és terápiás tervet készíteni. A teszt és a vizsgálati jegyzőkönyv rögzített eredményét ugyancsak anonim módon kellene egy vagy több szakértő elé bocsátani elbírálásra. Kis országokban (pl. Dánia) külföldi szakértőket is felkérnek erre.

Míg az alkalmasság elbírálására tett javaslataim az álmok birodalmába tartoznak, a szakmai ismeretek felmérésére vonatkozó javaslataimat talán

meg lehetne valósítani. Persze – azt hiszem – ez is hiú ábránd.

Még egy gondolat. Tíz éven keresztül, amíg a HIETE egyetemi tanára voltam, évente több mint tíz tanfolyamot szerveztem, hiszen az ezeken való részvétel jórészt kötelező volt. Akik közel ültek az ablakhoz, és a nap sütött, szépen le is sülték, de sohasem derült ki, profitáltak-e a tanfolyamból. Véleményem szerint a kötelező tanfolyamok helyett inkább időnként tesztvizsgákat kellene kötelezővé tenni. Persze az azok letételéhez szükséges tudás megszerzését a vizsgázóra bíznom, hiszen például aki rendszeresen olvassa a szakirodalmat, annak miért kell egy tanfolyamon unatkoznia? Persze azért a tanfolyamok sem feleslegesek, különösen az egytémájúak, így a hallgató célzott ismereteket szerezhethet olyan területeken, amelyeken járatlan vagy ismereteit hiányosnak érzi.

Még írhatnék a szégyenteljes paraszolvenciáról, de levelem már így is hosszúra nyúlt, egyébként is okairól és fonáságairól. Ön is többször és bőszégesen ír. Megoldását mindketten tudjuk – egy biztos: az nem egy újabb bizottság létesítése.

Mint orvosnak és – sajnos betegségeim miatt sikerült az egészségügyi ellátás mindkét oldalát megismernem – betegnek semmi kétségem nincs, hogy a könyvében leírt elképesztő esetek előfordultak. De azért úgy gondolom, hogy az ellátók nagy többsége képzett, lelkiismeretes, és él bennük a betegek iránti empátia. Nagyon örültem annak, hogy az orvosi kamara lapja, Az Orvos szemelvényeket idézett a könyvéből, szerencsére kommentár nélkül (sapienti sat).

Szóval csak gratulálni akartam könyvéhez, és azzal kapcsolatos gondolatomat papírra vetni.

Öszinte tisztelettel:

dr. Nyerges Gábor

egyetemi tanár”

Kedves és Tisztelt Professzor Úr!

Nem azt köszönöm önnek, hogy gratulált, nem is azt, hogy hozzájárult levele közléséhez. Hanem azt, hogy ilyen, hogy így gondolkodik, s hogy ezt vállalja is.

Köszönöm szépen!

*

Réka másodéves orvostanhallgató. Szülei nem elég jómódúak ahhoz, hogy el tudják tartani, így közben dolgozik, nővérként, a klinikán. Nemrég a

professzor luxusműtétet hajtott végre egy igen-igen magas méltóság mamáján, szájfénéklasztikát végzett, hogy ne lötyögjön az idős asszony protézise. A műtét két nappal húsvét előtt történt, a prof az ünnepekre vidéki kúriájába utazott pihengetni.

Húsvét szent napján a néni belázasodott. Az osztályos és az ügyeletes orvos egyetértett: a professzor úr operálta, az ő betege, ha a professzor úr akar neki valamit adni, majd bejön és elrendeli. Ám hosszúra nyúltak az ünnepek, a betegnek már negyven fok fölé kúszott a láza. Ekkor mégis elrendeltek valami pirulát, azzal nem sokat törődve, hogy szájfénéklasztika után a páciens nemhogy tablettát nem tud lenyelni, de inni sem, ami magas láz mellett nem jó ómen. Szeptikus állapotba került, pár napon belül meghalt.

Följelentették a kórházat, s Réka, aki valamennyi éjjel bent volt, ügyeletes nővérként most éppen a rendőrségen ül, a kihallgató tiszt szobájában. Magában már épp eleget füstölgött: micsoda disznóság, hogy ennyire nem törődtek a beteggel, egyszerűen hagyták meghalni teljesen fölöslegesen, pontosabban ők maguk idézték elő a halálát, ha nagyon keményen akar fogalmazni: simán legyilkolták az öregasszonyt. Bizony el kell mondania mindezt a rendőrségen! A rendőrtiszt elétette a beteg kórlapját – semmi nem úgy állt rajta, ahogy valójában történt. Gyönyörűen kicirkalmazták, a páciens a kórlap szerint az égadta világon mindent megkapott, amit a tudomány mai állása szerint ilyen esetekben lehet és kell.

– Ennek semmi, de semmi köze az igazsághoz! – jelenti ki Réka első nekibuzdulásra nagy fölháborodottan. – Ez a lázlap egyáltalán nem így festett, amíg ott volt a helyén, a beteg ágyának végében!

– Hát igen – hümmög a rendőr. – Maga, kislány, ugye orvostanhallgató? Tisztában van azzal, hogy ha köti az ebet a karóhoz, szembefordul Magával a klinika egész orvosi kara? És mit gondol, kinek fognak hinni, a másodéves medika-nővérenek, vagy együtt a sok-sok orvosnak, professzornak, adjunktusnak, docensnek? És egészen biztos abban, hogy be tudja majd fejezni az egyetemet, nem fog túl sokszor megbukni?

Réka mélyen lehajtja a fejét, és magába roskadva töpreng: – Úristen, a klinikán még csak ahhoz sem vették a fáradságot, hogy beszéljenek a fejemmel. Nyilván tudták, hogy ma idejövök, és egyetlen szót nem szólt senki. Nem kértek, nem zsaroltak, nem ígértek. Hagyták, hadd döntssek egyedül. Mert tudják, miként fogok dönten. Mivel nem dönthetek másként. – Mi a teendőm? – kérdi halkán.

– Azt hiszem, éppen hogy semmi. Én talán beírnám a jegyzőkönyvbe, hogy a szabályszerű idézés ellenére nem jött el. Aztán úgyis megszüntetjük a nyomozást, bűncselekmény hiányában.

Réka föláll, kisomfordál a félhomályos kihallgató szobából, leballag a

lépcsőn, udvariasan köszön a kapuban a strázsának. Szemerkél az eső, fölhajtja kopott kabátja gallérját, és belesúgja a műszőrme bélésbe: – Orvos akarok lenni. Jó orvos.

Isten hozzád, halál!

Szilárd leérettségizett, s fölvehették a Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karára. Az első féléves kollokviumai jól sikerültek, s 1997. június elején éppen évvizsgáira készült, amikor először érezte rosszul magát. Fájt a feje, a háta, hányingere volt, beszédzavara támadt: ki akart mondani szavakat, mondatokat, s csak dadogás lett belőle, összeakadt a nyelve, mintha megzavarodott volna. A kőbányai, Maglódi úti Bajcsy-Zsilinszky Kórházban ambulanter kivizsgálták, de semmi kórosat nem találtak. Hazaengedték. Pár nap múlva megismétlődtek a tünetek. A papája azonnal levitte a háziorvoshoz. Ő aphasiás rohamra gyanakodott, ez a központi idegrendszer zavara, ilyenkor a beteg nem tudja kifejezni magát. Nem volt azonban biztos a diagnózisban, s amikor Szilárd ráadásul hányni kezdett, megijedt, mentőt hívott, s beutalta a gyereket a Bajcsyba. A pszichiátriára vitték, infúziót kötöttek rá. Az orvos, aki megvizsgálta, azt mondta: – Nem tudok biztosat, de azonnal CT-t kérek.

– Miért, doktor úr, mire gyanakszik? – csuklott halálra váltan a papa.

– Agydaganatra.

Mentő vitte át Szilárdot a Dózsa György útra, az amerikai alapítványi kórházba, majd onnan se szó, se beszéd, a szülőkkel semmit meg nem beszélve mentővel elvitték az Amerikai útra, a Haynal Imre Egyetem Idegsebészeti Klinikájára. Utána loholtak. A hatágyas kórteremben látogatási idő kellős közepén éppen meztelenre vetkőztették a 19 éves fiút. Pedig ő – ha tehette volna – szemérmes lett volna, ám ezzel itt senki nem törődött.

Fiatal orvos a folyosón, a WC-ajtó melletti falhoz emelve mutatta a szülőknél a CT-leletet: – Valóban agydaganat, azonnal operálni kell! Olyan helyen van a daganat és olyan nagy kiterjedésű, hogy életmentő műtétről van szó! Én fogom operálni, hamarosan – közölte, és elment.

Időközben Szilárd állapota javulni kezdett. Már majdnem normálisan tudott kommunikálni halálra rémült szüleivel, akik persze őt nyugtatgatták. Majd megjelent dr. Major Ottó, és azt mondta, nem az előző orvos operálja Szilárdot, hanem ő, s azonnal alá is írták a szülőkkel a beleegyező nyilatkozatot: bármely pillanatban bármi történhet. Majd a gyerek a C osztályról fölkerült a D-re, s ott teljes egy hétig készítették föl a műtetre. Valamitől elmúlt a nagy sietség, az azonnali műtét indokoltsága – de hogy

mitől, azt ember meg nem mondta a szülőknek. Majd elhangzott: nem Major doktor fogja műteni. Nyáry professzor behívatta és tájékoztatta őket: Szilárdnak neurocytomája, idegdaganata van, amely inkább tekinthető jóindulatúnak, mint rossznak, ám olyan szerencsétlenül helyezkedik el, hogy elzárja az agyvíz mozgását. – Feltétlenül operálni kell! – vonta le a következtetést.

– Professzor úr! Nem lehet-e megoldás söntöt betenni, és azzal biztosítani az agyvíz keringését? – kérdezte a gyógypedagógus mama.

– Az nem lenne elég, műtetre van szükség! – felelte a professzor. És előadta a lehetséges legrosszabb kilátásokat: halál, részleges vagy teljes bénulás, kerekes székek. A két döbbszülő mit tehetett mást, tudomásul vette mindezt, s kissé megnyugodott, hallván, maga Nyáry professzor végzi a műtétet, akiről többektől azt hallották, kiváló operatőr. Azt ugyan nem egészen értették, a 8-10-12 órára taksált műtétet miért péntekre tűzik ki, azt hallották, az ilyen nagy operációkat zömmel hét elejére szokták tenni, hogy hétvégére rendeződjék a beteg állapota – de hát ez nem az ő dolguk, gondolták, mindenki tudja a saját feladatát.

1997. június 20-án, pénteken meg is történt a műtét. Reggel nyolctól kora délutánig. Károly, a papa négy után ért be, Nyáry professzor levitte az intenzívra, közben beszámolt: a műtét remekül sikerült, a daganatot teljes egészében sikerült eltávolítani, áttétek nincsenek, minden rendben van, a fiú meg fog gyógyulni. A prof be is ment a gyerekekhez az intenzíven, s azt mondta, jól van, semmi gond.

Másnap, szombaton a szülők bementek az Amerikai útra. Beengedték őket a hatágyas intenzív kórterembe, csupán steril köpenyt kellett magukra venniük. Károlynak ugyan átvillant az agyán, furcsa, hogy a szomszédos egyágyas elkülönítő üresen áll, s ekkora fejműtét után Szilárd öt másik beteggel közös szobában fekszik – ám amint megpillantotta a fiát, semmivel nem törődött, csak vele:

– Szilárdkám, mozdítsd meg a kezed, emeld meg a lábad! – örvendett.

– Apu, anyu, óh, de jó, hogy itt vagytok! – mindenét tudta mozgatni, rendesen beszélt, pontosan emlékezett a rosszsullétére, a beszédzavarra, mindenre. – Apu, hogy tudtál megérteni, amikor összevissza habogtam? – kérdezte nevetve.

– És mi ez a seb a csuklódon, Szilikém?

– Ott volt a kanül, amit aztán kivettek, és áttettek a nyaki ütőterembe.

A szülők beszéltek az intenzív osztály főorvosnőjével, aki igen biztatta őket: – Augusztusban mindenképp gond nélkül le fog vizsgálni ez a legény!

– És mi az a vörös folt a csuklóján, a kezén, doktornő?

– Óh, az semmi, hamar el fog múlni! – válaszolt a doktornő. – Minden a

legtökéletesebb rendben van vele.

Kedden Szilárd visszakerülhetett a D osztályra, bár folyamatosan láza volt, 38-39 fokok, de jól volt. Beszélgetett, világosan gondolkodott, a korábbi panaszai mind elmúltak. Ám a láza még magasabbra ment föl. Antibiotikumokat, infúziót kapott, s a csuklója egyre inkább tályogosodott, ott, ahol korábban is seb volt és vörös folt. Szóltak nővérnek, orvosnak, ők megnézték, lekötötték steril pólyával, s ismét azt mondták, ezzel nem kell törődni. Szerdán mégis kézsebészt voltak kénytelenek hívni, aki a D osztály kezelőjében ellátta a sebet. Vagy egyórás műtétet végzett, föltárta és kitisztította a tályogot.

Ám Szilárd továbbra is lázas volt, amit az orvosok már nem magyarázhattak a műtéttel, az után két-három nappal meg kellett volna szűnnie a láznak, úgyhogy a kézsebnak tulajdonították. Folyamatosan adtak a gyerekek mindenféle gyógyszereket, Algopyrint, Paracetamolt, Ciprobayt. Nulla eredménnyel, a láz nem múlt.

Károly, a papa egyre inkább aggódott. Kérdezte, most, egy héttel a műtét után ki a felelős gyereke ellátásáért. A professzor úr ugyanis rögtön a műtét utáni napon elutazott két hétre orvos-konferenciára, egyébként is kezdődtek már a nyári szabadságolások, s Szilárdot nem bízták rá konkrétan egyik orvosra sem. Nyüzsögtek ugyan a doktorok a gyerek körül, ám úgy tűnt, egyikük sem volt felelőse semminek. Küldték a papát Major doktorhoz, ő csak a vállát vonogatta, és hümmögött, küldték Veres doktorhoz, aki nem értette a dolgot. Hiába kérdezte, mi van a tökéletesen jól megoperált fiúval, miért lázas, miért nem gyógyul.

Végre kibökték: fertőzése van. A kézsebe miatt lázas. No, de azt már ellátta sebész, attól már nem lehet! Hát, igen, nem is tudjuk igazán, úgy tűnik, valami fertőzés lehet, elküldtük már haemokultúravizsgálatra. Jó, jó, fertőzés, de mi? Milyen fertőzés? Nem tudjuk.

Aztán június 30-án, tíz nappal a műtétet követően Szilárd egy csapásra jól lett. Megszűnt végre a láza, csak 37,5 fokok hőemelkedése volt, amire nyugodtan rálegyintett mindenki. Fölkelt, mászkált, lement a klinika parkjába, egyedül megborotválkozott, ételt rendelt. Az öröm azonban mindössze két napig tarthatott – ismét negyvenfokos láza lett s a bőre szürkévé vált. Akkor már Veres doktor is szabadságon volt. Károly az intenzív osztályra ment le, Futó főorvosnőtől kérdezte, nem kellene-e visszahozni ide a gyermeket, olyan magas láza lett hirtelen újra, s olyan rossz állapotban van megint, hogy ő aggódik. Futó doktornő fölment a D osztályra, s megállt a négyágyas kórterem ajtajában. Szilárd a legbelső, tehát az ajtótól legtávolabb eső ágyon feküdt. A főorvosnő fél kézzel az ajtónak támaszkodott, ránézett a tőle mintegy öt méterre fekvő fiúra, s kijelentette: – Ez a gyerek nem szürke! Úgyis

kapja a megfelelő kezelést! – sarkon fordult, és távozott.

A szülők már szaladgáltak fűhöz-fához, végre mondja meg valaki, mi van a fiukkal. Egyik nap azt felelték, az agyvízben találtak valami baktériumot, ezt másnapra elvetették. Hol itt feltételeztek fertőzést, hol ott. Kiókumlálták, a garatmandulájában van gyulladás – Szilárdnak nem is volt garatmandulája, réges-rég kivették. Nem baj, az éjjeliszekrényére tették az ecsetelőszert, mondván, ő magának ecsetelje a torkát. Major doktor instrukciót is adott Szilárdnak: – Ne szimulálj, kelj föl, és kend magad!

Egyik nap arra érkeztek a szülők, hogy Szilárd bekötött csuklója az ágyon a székletében és vizeletében fekszik. 41 fokos láza volt, se fölkelni nem bírt, se visszatartani az ürítését, s az orvosok, nővérek így hagyták mindaddig, amíg papája ramazurit nem csapott, hogy azonnal mosdassák meg, cseréljék ki alatta az ágyneműt. Senki nem jött, úgyhogy a szülők kértek tiszta ágyneműt, és áthúzták az ágyat. Károly kiment a patikába, hozott tiszta alkoholt – a kórházban nem volt – letisztítani a seb környékét. Igaz, ehhez már szokva voltak, ha ők nem mosdatták, akkor senki.

És ez így ment napról napra, változás, javulás nélkül. Július 10-én délelőtt megint csupa szürke volt a fiú, és panaszkodott: – Apu, nagyon rosszul érzem magam! – Károly visszament a munkahelyére, ám délután a felesége telefonált: azonnal jöjjön, Szilárdot levitték az intenzívra. Három órát vártak a mentőre, mert közölték velük: átvitetik a gyereket a László Kórházba. Miért? Futó főorvosnő ennyit mondott: – Tudja, ebbe bele is lehet halni! – Károly és felesége konzíliumot kértek, de az orvosok ezt sürgősségnek találták. Telefonon beszéltek a László Kórházzal, mondták, s ők átveszik.

A mentősök szörnyülködtek, hogy kerülhetett ilyen állapotba a fiatalember, miért csak most hívták őket, nem is lenne szabad szállítani. Mire átértek a László belosztályára, délután négy óra volt, amikor normál stáb már nincs, csak ügyelet. Behívták Mándoki főorvost, viharebességgel meg is jött, s vizsgálni kezdte Szilárdot, akinek már nem voltak reflexei. A doktor azonnal őszintén megmondta: itt nagy baj van. Megérkezett a még magasabb beosztású főorvos, ő is megvizsgálta a fiút, s a mamájának azt mondta: – Ha valamit nagyon el nem basztak ott, az Amerikai úton, mi visszahozzuk a gyereket!

Késő estig vizsgálták az elesett, egyre fáradtabb, a rosszullétbe süppedő gyereket, berendeltek mindenkit, akit lehetett, megtettek mindent, ami tőlük tellett, de a laboreredményeket meg kellett várniuk. Szilárd így köszönt el:

– Apu, anyu, ne haragudjatok, hogy ilyen nagy bajt okoztam Nektek!

Károly másnap reggel korán telefonált a Lászlóba, s reménykedve kérte Mándoki doktort:

– Főorvos úr, mondjon valami jót!

– Sajnos nem tudok. Összeomlott a gyerek keringése, az intenzíven van.

Károly nyolcra beért a Lászlóba. Tíz körül azt mondták, talán most mindjárt beengedhetik a fiához, de aztán mégse lehetett. Negyed tizenkettőkor Szilárd meghalt.

Mert tizenhat napi szeptikus, fertőzött állapot után került át abba a László Kórházba, ahová ebből a tizenhatból a második vagy legkésőbb a negyedik napon átküldhették volna, át kellett volna küldeniük az Amerikai útról. Hiszen a műtét utáni második napon a szülők már észrevették csuklóján a gyulladás első jelét, és azonnal szóltak is orvosoknak, nővéreknek egyaránt. Június 24-én, a műtét utáni negyedik napon pedig a doktorok már meg is kapták az első olyan tenyésztési laboreredményt, amely kimutatta a staphylococcus aureus nevű gennykeltő baktérium jelenlétét, méghozzá éppen a kanül helyén. Az agyműtét ugyanis valóban jól sikerült, Nyáry professzor igazat mondott, az agydaganatot tökéletesen meggyógyították az operációval, abból meggyógyult volna – ha semmi más nem történik. Más annyi történt, hogy a csuklójába bekötött kanüllel megfertőzték őt, bevitték szervezetébe a staphylococcus aureus baktériumot, amely aztán birtokba vette és leterítette a gyereket.

A staphylococcus aureus baktérium a Brencsán orvosi szótárban így szerepel: iatrogén fertőzést okozó gennykeltő baktérium. A iatrogén pedig ezt jelenti: orvosi eredetű. Iatrogén ártalomnak az orvosi tevékenység folytán bekövetkező ártalmat mondjuk.

Mihály Károly nyolc hónapot várt a boncjegyzőkönyvre, bár számtalanszor sürgette annak kiadását. A boncolás napján a rendőrség által fölkért igazságügyi orvosszakértő mindössze arra volt kíváncsi, Szilárd italozott-e és narkós volt-e. A szakértő, dr. Dunay György ugyan leírta, Szilárd halála szeptikus szervkárosodások következménye volt, ám rögtön hozzátette: „A boncolás során nem tudott olyan körülményt föltárni, amely arra utalt volna, hogy a kezelés során az abban részt vevők az orvosi foglalkozás szabályait megszegték volna, vagy nem a tőlük elvárható gondossággal jártak volna el. A hozzátartozók beadványában szereplő késedelmes ellátás orvosilag nem állapítható meg egyértelműen, mivel a helyes diagnózis érdekében a szükséges vizsgálatok megtörténtek, majd észlelve a beavatkozások eredménytelenségét, került sor a beteg más intézménybe utalására. Olyan mértékű késlekedés, amely foglalkozási szabályszegésnek minősülne, ebben a körben sem állapítható meg.”

E szakvéleményben van egy nagy trükk: összekeveri a büntetőjogi és a polgári jogi kategóriákat. Föl akarja mentetni az Amerikai úti orvosokat az esetleges büntetőjogi felelősségre vonás alól, s ennek érdekében a kárterítési, tehát polgári jogi megközelítés helyett is büntetőjogi fogalmat (a

szakmai szabályszegés kategóriáját) használja, s ezzel alapot ad arra, hogy majd később a kártérítési igényt is elutasítsák.

*

Per lett a dologból. Károlyék eleinte azt hitték, napnál világosabb a helyzet: Szilárd abba halt bele, hogy hagyták elfertőződni a kanül helyét, majd nem kezelték megfelelően a fertőzést – nyilván az idegsebészeti intézet nem is vitathatja ezt, kiegyeznek valamelyes kártérítésben, és hamar lezárják az egészet, legalább veszekedni ne kelljen az ügyis megtörtént tragédián. Nos, nem így lett. Az intézet közölte: ők semmiben nem hibáztak, mindent a szakma szabályai szerint végeztek, semmiféle kártérítésről nem hajlandók tárgyalni. Nem volt hát más választás, pert kellett indítani. S a klinikának a perben is volt képe imígyen nyilatkozni: orvosai semmilyen hibát nem követtek el, Szilárd haláláért abszolúte nem felelősek.

A bíróság az iratok alapján szakértőt rendelt ki, dr. Balogh Istvánt a SOTE Igazságügyi Orvostani Intézetéből, azzal, hogy ő vegyen igénybe mikrobiológus szakértőt saját szakvéleménye elkészítéséhez. A mikrobiológus dr. Berek Zsuzsanna lett. Ő legelőbb leszögezte: „A kanül környékének elfertőződése gyakorlatilag sebfertőzést jelent. A kanül bevezetése során a kültakaró integritása, a bőrfelszín épsége mesterségesen sérül, csak sebzés árán lehet a kanült bevezetni. Ha a kanül környéke elfertőződik, akkor úgynevezett másodlagos sebfertőzés jön létre, amelynek kétféle módja lehetséges:

- a műtéti sebet okozó eszköz viszi be a kórokozót;
- a seb átkötözésénél az ápoló vagy az orvos viszi be a kórokozót a sebbe.

Az elvárható legnagyobb gondossággal és körültekintéssel való eljárás elmulasztását jelenti, ha az eszköz és/vagy az egészségügyi személyzet ténykedése okozza a sebfertőzést. Annak, hogy a kanül környéke elfertőződött, a staphylococcus aureus nevű baktérium volt az oka. Az e baktérium által okozott fertőzések, gennyedések megelőzhetők úgy, hogy:

- a megfelelő környezeti tisztasággal, személyi higiéniaiával a kórokozó rezervoárokat (ember, víz, tárgyak) lehetőség szerint elimináljuk;
- a kórokozó ürítés lehetőségét is minimalizáljuk védőruha-használattal, kézmosással, sterilizálással stb.;
- megfelelő sebkezeléssel, kanülkezeléssel, aszeptikus technikák alkalmazásával megakadályozzuk, hogy a kórokozó behatolási kaput találjon a szervezetbe.

A kanül elfertőződésének ténye azt jelenti, hogy az idegsebészeti intézet

nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a kanül ne fertőződjön el.

Az alperes intézet június 24-én ismerte el és/vagy fel a kanül elfertőződésének tényét. 26-án az elfertőződött sebet kézsebész feltárta: az artériás kanül bemenete körül 1x2x1 cm-es tályogüreg kialakulását észlelte. Mivel a tályogosodás nem egyik napról a másikra alakul ki, megállapítható, hogy a fertőződés észlelése nem történt meg időben. A hozzátartozók elmondása szerint a gyulladás jelei már június 22-én láthatók voltak, ehhez képest csak 2 nap múlva történt mikrobiológiai vizsgálat, s még további 2 nap telt el, míg a beteg adekvát antibiotikus terápiában és sebészeti sebellátásban részesült. Mivel a fertőződés felismerése nem történt meg időben, így az adekvát kezelés sem kezdődhetett időben.”

Ezután a mikrobiológus szakértő válaszolt több, az alapszakértő által föltesztelt kérdésre. Így:

„Elvárható-e mikrobiológiai szakértői szempontból, hogy a verőérbe helyezett kanül ne fertőződjék be? Igen, elvárható.

Milyen lehetőségek vannak a kanül fertőződésének megakadályozására? E lehetőségeket az imént ismertettem.

Elvárható-e mikrobiológiai szakértői szempontból, hogy a kórházi személyzet biztosítsa azt, hogy ne fertőződjön a verőérbe helyezett kanül? Igen, elvárható. Az egészségügyi személyzet kötelessége gondoskodni a már részletezett feltételek betartásáról és betartatásáról.

Az elhunyt kezelése során voltak-e a szepszisnek klinikailag vagy egyéb módon értékelhető gyanújelei? Felismerhető volt-e ezek alapján a szepszis? Igen. Voltak gyanújelek, és a szepszist fel is ismerték. A staphylococcus aureus szepszis tényét senki nem vitatja.

Mikrobiológiai szakértői szempontból elhunytat helyesen kórismézték-e, megfelelő kezelésben részesítették-e? Nem, mert a szepszishez vezető sebfertőzést nem ismerték fel időben, mikrobiológiai vizsgálatokra is késedelmesen került sor, továbbá antibiotikumokat is csak akkor kapott, amikor a kórokozó és annak antibiogramja már ismert volt. Ez jelen esetben azért volt baj, mert így célzottan adtak ugyan antibiotikumot, de az adekvát terápia 3 napot késett. Szteroid kezelés mellett az iatrogén ártalomként bekövetkezett sebfertőzés leggyakoribb és legvalószínűbb kórokozója mindenképpen a staphylococcus aureus. A késedelmes felismerést követően a kezelések megfelelőek voltak, de elkésették.

A lázas állapot hátterében mikrobiológiai szakértői szempontból helyesen végeztek-e el a góckutatást, és ennek megfelelő kezelést alkalmaztak-e? Nem, mert a műtétet követő állapotokban, amikor a betegben még különböző drainek, katéterek, kanülok vannak/lehetnek, akkor a szóba jöhető gócok elsősorban ezek, és nem az orr-, a garatváladék, illetve a vizelet. Ezek is

fontosak, de láb esetén elsőként a betegbe vezetett idegen testeket, eszközöket kell megvizsgálni. Ez nem történt meg időben.”

Ezután dr. Berek Zsuzsanna reagált azokra a fölvetésekre is, amelyeket az idegsebészeti intézet írt le ellenkérelmében.

Az intézet szerint Szilárdnak valószínűleg veleszületett immungyengesége volt, emiatt nem volt képes szervezete fölvenni a küzdelmet a baktériummal. Berek doktor nő szerint viszont „az immunrendszer károsodottságát csak az alkalmazott szteroid hatása miatt lehetett feltételezni. Semmilyen adat nem utal arra, hogy a betegnél korábban veleszületett immungyengeség állott volna fenn. Ha valaki veleszületett immungyengeségben szenved, annak már korábban lettek volna tünetei. Így ez az állítás alperesi részről megalapozatlan.”

Előző tételének bizonyítására a kórház arra is hivatkozott, Szilárdnál persistáló (megmaradó) csecsemőmirigyét találtak, ez is mutatja csökkent immunrendszeri védekezőképességét. A szakértő ezt is másként látta. „19 éves korban a megmaradt csecsemőmirigy önmagában nem kóros. Igaz, hogy 18 éves kortól felnőttek tekintendő az ember, de nem biztos, hogy 19 éves életkorra a biológiai fejlődés is teljesen befejeződik, tehát nem igazán van jelentősége. A csökkent immunrendszeri védekezőképességgel érvelni az állandósult csecsemőmiriggyel összefüggésben szakmailag teljesen helytelen, idejétmúlt. Immunológiai ismereteink a status thymico-lymphaticus óta jelentősen bővültek. Az immunrendszer fejlődésének részletes ismertetésétől eltekintenek, csak annyit jegyeznek meg, hogy a thymus (a csecsemőmirigy) az úgynevezett celluláris immunitással függ össze, azonban a staphylococcus aureus fertőzésekben a szervezet celluláris immunválaszának gyakorlatilag nincsen szerepe, kizárólag a szervezet humorális (testnedvekkel kapcsolatos) immunválaszának, amely humorális immunitás fejlődéstani szempontból nem függ össze a thymussal. Jelen esetben a két dolog tehát akkor is független volna egymástól, ha az alperes érvelése helytálló lenne.”

A kórház azt írta: „A kanült és környékét 24 óránként megvizsgáljuk.” Berek doktor nő válasza: „Lehet, hogy ez az előírás, de a tények ismeretében bizonyossággal határos valószínűséggel állítható, hogy nem történt meg a kanül környékének 24 óránkénti vizsgálata. Az intenzív osztályos dokumentációban is csak az szerepel, hogy a műtéti sebet vizsgálták és azt rendben lévőnek találták. Nincsen szó az artéria radialis kanül és környéke vizsgálatáról.”

Az idegsebész azt is írta, Szilárd csuklóján csak június 24-én látszott a bőrpír, és a gennyesedés csak 26-án jelent meg. Berek Zsuzsanna erre így válaszolt: „Ez azért nem lehet igaz, mert a kézsebész, aki a feltárást végezte,

június 26-án 1x2x1 cm-es tályogüreget ír le. A tályogosodás pedig nem egyik napról a másikra kialakuló folyamat. Ezért bizonyossággal határos valószínűséggel állítható, hogy a gyulladásos folyamatnak, amint a szülők jelezték is, már június 22-én voltak tünetei, és ez 4 nap alatt, kezelés nélkül el is tályogosodhatott.”

A kórház kifejtette, „a staphylococcus aureus baktérium, amely a szepszist okozta, hamis eredményként tenyésztett ki a beteg agyvizéből. Lehetséges, hogy az agyvízvétel során a bőrből került baktérium a vizsgálati anyagba.” A szakértő válasza erre: „Ez mikrobiológiai szempontból nem jelent mást, mint azt, hogy:

1.) a beteg bőre kontaminált, azaz szennyezett, fertőzött volt staphylococcus aureus baktériummal, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a beteget nem tartották tisztán, nem mosdatták, nem cserélték ágyneműjét, nem kapott kacsát, így ágyba vizelt, nem gondoskodtak a megfelelő környezeti tisztaságról, személyi higiénáról, amellyel a fertőzés megelőzhető lett volna;

2.) a mintavétel során nem jártak el a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel, nem fertőtlenítették megfelelően a beteg bőrét, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a kanül bevezetése során sem fertőtlenítették a beteg bőrét megfelelően.

Az intézet írásban állította: „A kanül környezetének ellátása, mindennapos ellenőrzése az intenzív osztályon szintén a sterilitás szabályait betartva történt meg.” A szakértő szerint „biztos, hogy nem történt meg. Nincs is róla dokumentáció sem.”

Végül dr. Berek Zsuzsanna így összegzett: „A kanül elfertőződésének ténye azt jelenti, hogy alperes kórház nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a kanül körüli bőrgennyedés, amelyből halált okozó szepszis lett, ne alakuljon ki. Ha nincs a kanül körüli sebfertőzés, akkor nincs baktériuminvázio, nem alakul ki szepszis, nincs septicus sokk, nincs halálos végkimenetel... A kanül befertőződése és a beteg halála között okozati összefüggés van. A kanül befertőződése elkerülhető lett volna.”

A szakértői vélemények közötti látszólagos döntő jelentőségű ellentmondást dr. Balogh István igazságügyi orvosszakértő a következőképpen oldotta föl. „Véleményem szerint nincs ellentmondás dr. Dunay György, illetve dr. Berek Zsuzsanna szakértők szakmai álláspontja között, mivel dr. Dunay György büntetőjogilag értékelte az orvosi tevékenységet, míg dr. Berek Zsuzsanna polgári jogi relevanciával, az elvárhatóságnak megfelelően értékelte az iratokat. Másrészt dr. Dunay György szakértő véleményének idejében még nem állt rendelkezésre mikrobiológiai szakértői vélemény. Összefoglalva megállapítható, hogy

igazságügyi orvosszakértői szempontból elvárható, hogy alperes kórház mindent megtegyen a verőérbe helyezett kanül elfertőződésének elhárítása érdekében. Semmilyen bizonyítható adat nincs, amely arra utalna, hogy a beteg korábban veleszületett immunhiányos állapotban szenvedett. Ugyanakkor az immunrendszert egyrészt károsította a szteroidok adása, másrészt önmagában a szeptikus folyamat, harmadrészt az Algopyrin, illetve a Paracetamol a fehérvérsejtek képzésének gátlásával. Egyetértek dr. Dunay Györggyel a vonatkozásban is, hogy a szteroidok adása szükséges volt, azonban minden, szteroiddal kezelt betegnél, különös tekintettel arra az esetre, ha a szteroidok mellett még más olyan gyógyszerrel is történik a kezelés, amely ismerten csontvelő-károsodást okoz, még a legcsekélyebb fertőzőes góc esetében is gondolni kell arra, hogy éppen a másodlagos immunrendszer-károsodás miatt sokkal súlyosabb, kiterjedtebb, akár halálhoz is vezető szeptikus folyamatok alakulhatnak ki.”

A rendőrség ezek alapján a nyomozást megszüntette, büntetőjogilag az orvosok nem vonhatók felelősségre.

A kártérítési pert Károly első fokon megnyerte. A klinika nem sajnálta az időt és a pénzt: fellebbezett. Ám hiába. 2000 áprilisában a másodfokon eljárt Fővárosi Bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, elmarasztalta és kártérítés fizetésére kötelezte az Amerikai úti klinikát.

*

Károly számítógépes szakember. 1997 márciusában megszűnt a munkahelye. Májusra nagy nehezen elhelyezkedett, ismét lett állandó jövedelme. Szilárd júniusban betegedett meg, júliusban meghalt. 99 júniusában Károly pedagógus felesége elballagtatta végzős osztályát, s másnap mindkét lába megbénult. Azóta kórházban fekszik, egyre rosszabb állapotban. Rákos, menthetetlenül és gyógyíthatatlanul. Meg fog halni. Orvosai állítják, ebben komoly szerepe van a pszichés, a lelki tényezőknek, fia elvesztésének. Később Károly újabb munkahelye is megszűnt, s nem talált újra munkát. Eladta az autóját, eladósodott, hogy legalább a feleségének be tudjon vinni mindent a kórházba, amit megkíván.

A saját lakásába ahányszor belép, összeszorul a szíve. Felesége könyveit, óravázlatait, tanítványairól készített feljegyzéseit nem képes elpakolni. Szilárd szobáját is ugyanúgy hagyta, ahogy a gyerek utolsó otthon töltött napján volt, éppen csak rendbe tette a tankönyveket, egyetemi jegyzeteket, verstördékeket. Mert Szilárd verseket írt – szépeket. Ugy tervezte, elvégzi a jogi egyetemet, azzal a szakmával jól lehet keresni, de csak addig dolgozik, amíg összerak annyi pénzt, hogy abból élete hátralévő szakaszában aztán

verseket írjon. Egyik utolsó költeménye ez:

Halál

*Kihunyt a Nap a hegyek
fölött,
S vad vihar támad.
A sötétség csontig hatol,
S vérig emészt a bánat.*

*Fejemben lüktet egy ér;
Tán most jött el a vég?
Nem, nem lehet még,
Hisz oly szép az ég.*

*Igen, igen az ég.
Csak a föld sötét,
De mitől?
Nem villan eszembe: tán a
lét a szürkesség?*

*Biztosan;
A halál több boldogságot
hoz.
Oly világos ott fenn:
És lám, eltűnik a feketeség.*

*Hívó hang szól a mennyből:
Jöjj a tökéletes felé,
Mert eddig minden töredékes
volt,
Ezért nézz felfelé.*

*Ne félj az elmúlástól,
Mert ez az örökkévaló,
Ne félj a láthatatlantól,
Mert itt minden látható.*

*A halál nem vég,
Inkább valami szebb, jobb
kezdeté,
Villan át agyamban
S újabb kérdést teszek fel
én.*

*És a szerelem?
E lángokban izzó vad?
Őt nem vihetem az égbe fel?
Vagy mégis – kérdezem.*

*Hatalmas moraj hallik a
menny felől
Szerelem – ah!
Mily értelmetlen, buta,
Hisz az öröklét messzebb
húzódik, mint e kéj, ostoba.*

*Meglehet – válaszolom,
Így még boldogabb lesz tán,
Mi felhőkön túl van,
E képzelet itt világ.*

*Felkap a szellő,
S röpít már.
Isten veled, hit!
Isten hozzád, halál!*

Már előre nehéz szülésnek ígérkezett. Nagy volt a baba, Gyöngyi, a mama pedig picike és vékony. Kétszer is kérdezte a szülészorst, nem lenne okosabb eleve császárral kezdeni. – Jaj, tündérkém! – nyájaskodott a Gyöngyiéktől már sok-sok pénzt bezsebelt doktor –, miért nem akar már megnyugodni, hogy minden rendben lesz, gondolhatja, ha szükség lesz rá, azonnal megcsászározom, de nem kell azt betervezni! Pontosan megmértem, nem áll fönn relatív téraránytalanság. Azt a szép kis hasikáját nem szeretném összevagdalni, hadd maradjon az olyan, amilyen volt a terhesség előtt! Csak akkor vágunk, ha muszáj!

Gyöngyi valamelyest megnyugodott, a doktor mégiscsak jobban tudja, valamint bőven elég pénzt kap ahhoz, hogy aggódjon érte, vigyázzon rá, lényegében a szülés tarifájában is megegyeztek már, nyilván nem akarja az orvos kidobni az ablakon azt sem. Amikor megjöttek a fájásai, és Géza, a férje beszáguldott vele a kórházba, nem is volt igazán ideges. A terhestornán tanultakra koncentrált, próbált egyenletesen lélegezni, a görcsöknel bent tartani és lassan-lassan kifújni, orron át be, szájon át ki. Első gyermekét várta, és forgott benne: – Jó baba lesz, nagyon boldogok leszünk.. Géza mostanáig kibírta csajozás nélkül, hat hét múlva újra együtt lehetünk, de finom lesz az is... gyerekgőgicselésre fogunk ébredni mindennap, tavasszal-nyáron már a teraszon reggelizünk a babával együtt... nem fog fájni a szülés sem, minden rendben lesz, a doktor úr is megmondta, nem lesz semmi baj... nem is fáj olyan borzasztóan... jól van, kemény kislány vagyok én!

Beértek, a doktor megvizsgálta, kétujjnyi méhszáj, rendben, szülünk – zuhany, borotválás, egyből a szülőszobára mehetett, be az oxytocint, és olyan fájásai jöttek, mint a parancsolat, néha már azt hitte, a műtőlámpa is leszakad a plafonról. És erősödtek, és sűrűsödtek, és még, és még – és Gyöngyi kezdte úgy érezni, az egész alsóteste kizuhan a helyéről, sőt, ami rém kellemetlen volt, néha az volt az érzése, rögtön bekakil, ami mégiscsak iszonyú szégyenteljes lenne. – Doktor úr! Nem bírom, szétszállok! – nyögött, de az orvos ismét megnyugtatta, minden a legnagyobb rendben van, szépen tágul, mindjárt jön is a gyerek. És tényleg jött. Gyöngyi előtt elsötétült az egész világ, majdhogynem az esztét veszttette az iszonyatos görcstől, nyomott még egy óriásit, amint tanulta, és – nem vicc, nem utólag magyarázza bele a történetbe – hatalmas recsenést hallott, miközben érezte, a baba nem is kicsúszik belőle, inkább szinte úgy kilő, mint pezsgősüvegből a dugó.

Első pillanatban megkönnyebbülés és boldogság telepedett rá: megvan, sikerült. Ám azonnal borzalmas fájdalom kerekedett, de valami másféle, mint

eddig, és azzal is tisztában volt, nem is a lepény okozza. – Doktor úr, most is fáj nagyon! – de az orvos nem válaszolt, sőt, a baba sírását leszámítva hirtelen valami túl nagy csönd ereszkedett a műtőre. Az arca elé húzott zöld műtőskendőből Gyöngyi nem látott semmit, de érezte, megállt a kés a levegőben, hasítani lehet a mély hallgatást. – Mi történt, valami baj van? – aggódott, de most sem kapott választ.

A hüvelyi szülés során minden tankönyv szerint úgynevezett gátvédelmet kell végezni. Ennek két, egymást kiegészítő, rendszerint együtt alkalmazandó módszere van. Az első: időben „bevágni”, gátat metszeni, hogy kiférjen az annak méreteihez képest eléggé nagy baba. A második: a szülésznő egy műtőskendővel alulról meg szokta szorítani-támasztani a gátat, éppen azért, hogy be ne repedjen. Nos, Gyöngyi szülésekor e kettőből ezt a kettőt nem alkalmazták.

Hivatalosan szólva: negyedfokú gátrepedése történt, lényegében összeszakadt a hüvelye a végbelével. Valószínűleg tényleg nem kellett volna őt megcsászározni, csupán a szokásos és normális gátvédelemről kellett volna gondoskodni. Az orvos és a szülésznő azonban engedte spontán lezajlani a gát átszakadását, s ettől az háromszor akkorát repedt, mint amennyire szükség lett volna.

Ezt persze azonnal rendbe kellett hozni, s a szülészorvos ekkor követte el a második hibát. Rosszul varrta össze: átöltötte a végbél nyálkahártyáját is. Annak mentén pedig sipoly alakult ki, s az orvos harmadik hibája az volt: ezt nem vette észre. Gyöngyi ugyan lázas is volt, panaszkodott is, mégis a szülés utáni hatodik napon hazaengedték mint gyógyultat. Mivel ott volt a kínos helyen a seb, olyan gyógyszereket adtak neki és olyan étrendet írtak elő, hogy ne legyen széklete, hadd gyógyuljon be hamar a sebe.

Amikor otthon először ment úgy WC-re, hogy már nem csak pisilnie kellett, a gyógyszerek és a diéta ellenére meglepően könnyen ürített. Furcsa érzés volt ugyan, nem tudta mire vélni – egészen addig, amíg el nem kezdte kitörülni magát. Ami akkor kiderült, olyat nemhogy soha nem hallott, de elképzelni sem tudott volna: a végbelét akarta megtisztítani, de nem azt, hanem a hüvelyét kellett. Mivel nem a végbelén át távozott belőle a sár, hanem a hüvelyén át. Sikítózva rohant ki a WC-ből, esztét vesztve szaladt az előszobátkörhöz, lehajolt kilencven fokba, s alulról próbálta megnézni magát. Nem látott semmit. Ledobálta magáról az összes ruhát, a sufniba futott, összevissza dobált mindent, mire megtalálta az elemlámpát, azzal iszkolt vissza az előszobába. Először szembefordult a hatalmas, másfél embernyi tükörrel: szép volt, fiatal, a teste ruganyos, a hasa már kezdett a régi lenni, de a mellei istenien teltek voltak – ragyogó csinos nő nézett vissza rá. Megfordult, újra kilencven fokba görnyedt, alulról világított a zseblámpával – és nem hitt a szemének. A hüvelykimeneten, a nagyajkain láthatott

székletmaradványokat. Újra sikítózva menekült vissza a WC-be, és próbálta kézzel kitapintani, mi a valós helyzet. És ugyanaz volt.

Hosszú ideig a hüvelyén keresztül ürítette székletét. Ráadásul mindez azzal is járt, hogy végbelének izomzata teljesen tönkrement, úgynevezett inkontinencia lépett föl, vagyis nem tudta visszatartani, szabályozni, mikor indul meg ott bármi. Aztán kivarrták a végbelét a hasa oldalára, hogy mégiscsak kulturáltabb legyen a dolog. Hát nem lett az. Pár hónap múlva visszavarrták a helyére. Azóta is így él. Végbélzáró izmait ugyan naponta tornáztatja, erősíti – földug egy egészen más célra emlékeztető műanyag eszközt, s azt megszorítja, elengedi, megszorítja, elengedi, több százszor –, de soha nem nyeri vissza eredeti rugalmasságát, hiszen tönkrevarrták. Székletfogó gyógyszereket szed, diétázik, mégis állandóan pelenkáznia kell magát.

Hol fáj, Dósa néni?

Matovics Ferencné Dósa Rozália 46 éves, leszázalékolva él Cserépfaluban, Mezőkövesdtől 16 kilométerre. Takarítónő volt a Volánnál, aztán bedolgozó. Férje karbantartó az önkormányzatnál, fia jogot tanul.

Szülei közel laktak hozzájuk, ő járt át hozzájuk mosni, takarítani, hogy a kisöregék rendben legyenek. Október elején azonban édesanyja, Dósa Andrásné panaszkodni kezdett. Alhasi fájdalmai voltak, át is ment hát a háziorvoshoz. Ő megnyomkodta a hasát, és Nospa görcsoldót írt föl neki. Ám nemhogy elmúltak volna a fájdalmai, egyre gyakrabban jelentkeztek. Nem görcsei voltak, csak úgy tompán fájt a hasa, nem állandóan, főként hajnalban, sokszor az ébresztette. Három ilyen nap után az urát küldte az orvosért, neki már nehezebbre esett volna leballagni oda. A doktor úr fájdalomcsillapító injekciót adott, látták a Demalgon ampullát. Pár órára segített is, de aztán kezdődött ugyanaz előről. Újabb napok teltek el így, Matovicsné szépen kérte az orvost, utalja a mamáját kórházba, csak nem múlik el ez a fránya fájása. – Nem csontváz még Dósa néni, nem úgy van az, hogy három nap alatt meggyógyul az ember! – kiabált vele a doktor.

–Hogy mondhat ilyet, doktor úr, több mint két hete hagyja szenvedni az édesanyámat, ahelyett hogy kórházba küldené! Azonnal hívja a mentőt, mert nem tudom, mit teszek Magával! – A háziorvos ismét megnyomkodta körbe-körbe Dósa néni hasát, a jobb oldali nyomásra föl is jajdult az asszony. Megint Demalgon injekciót adott, majd mérgesen távozott. Délben aztán megjött a mentő, kérték a beutalót, de az nem volt nekik, nem kaptak.

–Hát én most hová vigyem a nénit beutaló nélkül? – méltatlankodott a mentős tiszt, és inkább megvárta, amíg az öreg lement a rendelőbe, a beutalóért. Matovicsné bekísérte édesanyját a mezőkövesdi nőgyógyászati osztályra. Ott megvizsgálták, és továbbküldték a miskolci Batthyányi Kórházba. Ultrahangvizsgálat következett, s annak alapján vagy petefészekdaganatra, vagy vastagbél-daganatra gyanakodtak a doktorok, de pontosan nem tudtak mondani. Tíz napon át vizsgálgatták, ide vitték, oda küldték, de csak nem akart kiegyenesedni a diagnózisa. Irigoszkópia, laparoszkópia, emilyen és amolyan vizsgálat, de csak nem derült ki semmi. Az orvosok csak hümmögtek, morogtak, végül mindig bevallották, nem tudják, mi baja lehet a betegnek.

November 2-án reggel Dósa néni még rendben ellátta magát, fogat

mosott, megtisztálkodott, tiszta hálóruhát vett. 11 óra körül azonban megint rájött a nagy fájdalom, szólni sem bírt a kintől. Délben ért be a lánya, aki látta, az édesanyja reszket, mint a kocsonya. Szólt gyorsan az ügyeletes orvosnak, majd ő maga kezdte borogatni hideg vizes lepedővel, hátha az lejjebb viszi a magas lázát. Csak nyögött-nyöszörgött szegény mamája a fájásoktól, mozdulni alig tudott. Megint eltelt két nap. Átvitték a sebészetre, ott konzíliumot is tartottak, de az sem hozott bizonyosságot, vajon mi okozza a szűnni nem akaró, szörnyű állapotot. Kénytelenek voltak föl vágni.

Matovicsné másnap bent volt nála. – Hogy vagy, drága édesanyám? – aggódott.

– Nem vagyok jól, édes kislányom – felelt ő halkán –, nézd, a lábam is hogy megdagadt! – és mutatta pici, tömzsi lábát, 36-os cipőt hordott szegény.

– Nem dagadt az, édesanyám! – nyugtatta hamisan asszony lánya –, ilyen volt a Te lábad mindig. Rendbe jössz, édesanyám, mihamar, és viszünk haza!

– Nem hiszem én azt, drága kislányom! Az éjjel is olyan beteg voltam, azt hittem, már meg is halok. Csak azért maradtam még életben, hogy Benneteket láthassalak. – Matovicsné nehéz szívvel jött el a látogatási idő végeztével, érezte, nem éri meg a mamája a reggelt.

Az operáló orvos a műtét végeztével őszintén elmondta, mit talált: – Nagyon csúnya, elhanyagolt, eltályogosodott vakbélgyulladásra volt. Nem tudom, megmarad-e. Ha kibírja a következő három-négy napot, akkor van remény.

Nem bírta ki, november 5-én meghalt. Október legelején lett rosszul először, 27-től november 5-ig feküdt kórházban, tucatnyi orvos látta – s a vakbélgyulladását egyikük sem ismerte föl.

Dósa úrtól – amikor ment a kórházba a temetés dolgát intézni – azt kérdezte a főorvos: – Akarja-e, hogy fölboncoljuk a feleségét? – Majd a nemleges válasza tovább informálódott: – És akar-e följelentést tenni? – A nagy gyászban bele sem gondolt ebbe sem a kisöreg, sem a család; csak jóval később kezdtek tűnődni, nem kéne ezt így hagyni, tenni kellene valamit ekkora mulasztások miatt. Bepanaszolták a háziorvost a falu képviselő-testületénél, de azt a választ kapták, ők nem tudnak ebbe beleszólni, megvan ennek a hivatalos útja. A Szabad Földben láttak cikket arról az ügyvédi irodáról, amely ilyen ügyekkel foglalkozik, hozzájuk ment hát föl Dósa úr.

Megindult a harc. Kezdetben sem a háziorvos, sem a miskolci kórház nem volt hajlandó kiadni a papírokat, aztán nagy nehezen mégis rákényszerültek. Jó sokára kitűzték a tárgyalást Miskolcon, a megyei bíróságon. Meghallgattak igazságügyi orvosszakértőt, aki a leghatározottabban kijelentette: semmi mulasztás nem történt, Dósáné

ellátása mindenben a szakma szabályai szerint történt, hát istenem, van ilyen, hogy valaki meghal. Hogy nem ismerték föl idejében a vakbélgyulladást, az csupán diagnosztikus tévedés, azért pedig igazán senki nem hibáztatható. A bíróság el is utasította keresetüket. Fellebbeztek, s a Legfelsőbb Bíróságon lényegében megismétlődött minden.

Az ügyvédi irodáról azt hallani, Borsod megyében már el sem vállalnak ügyeket, olyannyira reménytelennek találják sok eset alapján, hogy ott valaki kivívhatta az igazát. Dósáné a XX. század legvégén vakbélgyulladásban halt meg, s jogerős ítélet szerint ezért senki nem felelős.

A főváros legújabb kórházába új beteg érkezett a járóbeteg-rendelésre. Egészen szürke volt az éppen ötvenéves férfi, a szívét fájdtotta. Azonnali EKG-t kért az ügyeletes, s annak alapján egyértelmű diagnózist írt kezelőlapjára: „instabil infarctiform angina pectoris syndroma”, magyarul: infarktushoz hasonló szív táji szorító fájdalom heveny koszorúér-elégtelenségben, nem stabil állapotban. Majd a további feljegyzés így szólt: „Amennyiben megoldható, 24 órás obs. (=observatio, megfigyelés) célszerű lenne. A II. Bel Osztályon jelenleg abszolút helyhiány miatt erre nincs mód. Otthonába bocsátjuk. 1999. 12. 02.”

Még aznap este a kapott gyógyszerek ellenére ismét erős mellkasi fájdalmak gyötörték, kihívta hát a mentőket. Kezükbe nyomta a kórházi papírt, ők azt felelték, akkor máshová, de kórházba kell vinni. – Össze van csomagolva? Igen? Akkor induljunk! – És lesétáltatták 20 lépcsőn.

A mentőautóban meghalt. Az újraélesztési kísérlet sikertelen maradt.

Na, Samu! Belőled se lesz jó orvos!

Az első kötet írása során különösen erősen hatott rám két, a szegedi klinika szülészeten lezajlott eset: dr. Kiss Judit gyerekorvosé és Varga Nándor traktoristáé. Emlékeznek még rájuk?

*

Dr. Kiss Judit, az Erdélyből áttelepült, Nagyszénáson élő és dolgozó gyerekorvos a szegedi klinikára, dr. Zalányi Sámuelhez ment be szülni 93 júniusában. Pont vasárnap következett be a burokrepedés, Zalányi beköttette az infúziót, majd hazament ebédelni. Másfél-két órára úgy hagyta magára a vajúdo doktornőt, hogy a kutya felé sem nézett. Csakhogy közben az infúzióban a szülési fájások gyorsítására való oxytocint adagoltak. S azt pedig túladagolták. A magzat szívhangja csökkent – nyilvánvalóan oxigénhiányos állapotba került –, ám Judit ekkor is hiába szólongatott orvost, nővért, további húsz percig magányosan viaskodott a halál és az agykárosodás szellemével. Megérkezett Zalányi, kezében a vákuumkészülékkel – aminek ebben a helyzetben semmi, de semmi keresnivalója nem lett volna –, ráugrott Juditra, s iszonyatos erővel kpréselte belőle Zsófikáját, aki persze föl sem sírt. Rendkívül súlyos agykárosodásokat szenvedett. Mind a két keze és mind a két lába teljesen béna volt, nem tudott mozogni, s értelmileg is teljesen visszamaradott. Ötéves korában is összesen nyolc kiló volt, akkor kapott egy görcsöt, és megfulladt. Meghalt.

Zalányi Sámuel nem csupán tagadta a per során, hogy bármilyen szakmai szabályt megsértett volna, de a kórlapokat, a műtéti naplót is bizonyítottan meghamisította – próbálva eltüntetni annak nyomait, amit elkövetett.

*

Varga Nándor, a tótkomlósi traktorista felesége, Rózsika 94 januárjában ikerterhességgel került a szegedi klinikára, s a szülés után egy órával meghalt. Másnap meghalt elsőszülött kislánya, Enikő is. A későbbi szakértői vélemény leírta: Enikőnek a szülés közben egyszerűen összeroppantották a fejét. Két év múlva pedig Juditkának, másodszülött kislányának agydaganata

lett – mégpedig pontosan azon a helyen, ahol születése óta valami nagy piros folt virított kis fején. És ő is meghalt.

Rózsika születésének éjszakáján a klinikán dr. Zalányi Sámuel volt az ügyeletes orvos; ő hozta meg azt a végzetes, Rózsika halálát okozó döntést, hogy nem kell császármetszés, hüvelyi szülés lesz. Miközben – később a perben több szakvélemény bizonyította – hat tényező is volt, ami indokolta volna az azonnali császármetszést: az anya életkora, a meddőséget követő indukált terhesség, az ikerterhesség, az idő előtti burokrepedés, az anya lázas állapota, majd a magzati tachicardia. Zalányi, mint ügyeletes orvos mégsem engedélyezte elvégezni a császármetszést, s ez Rózsika, a mama és az egyik baba, Enikő azonnali halálába került, s valószínűleg okozója volt a másik kislány, Juditka későbbi halálának is.

Ennyi történt első kötetem írásának idejéig. Ám Varga Nándor pere azóta folytatódott.

1999 április végén a Legfelsőbb Bíróság tart másodfokú tárgyalást. A nagy tekintélyű Köles Tibor bíró úrnak ez nyugdíjba vonulása előtti, tehát pályafutása utolsó tárgyalása. Meg is kéri hát a peres feleket: – Uraim! Mi, amennyire laikusként ez lehetséges, áttanulmányoztuk az orvosi iratokat, s amennyire tudtuk, fel is fogtuk azokat. Kérem hát, azokról most csak akkor essék szó, ha új fejlemény van!

Kétségkívül fura helyzetben van a bíróság. A szakértői vélemények ugyanis úgy szólnak: szakmai szabályszegés történt, vagyis éppenséggel Zalányi Sámuel büntetőjogi felelősségre vonása is szóba kerülhetne. Ezt az elsőfokú ítélet így nem is vonhatta kétségbe, ám arra hivatkozva utasította el Varga Nándor keresetét, hogy „nincs kár”. Úgy fogalmazott: ugyan kétségtelen tény, hogy minimum Enikő halálát a császármetszés elmulasztása okozta, de a közeli hozzátartozó elvesztése önmagában nem ad alapot kártérítésre, és a felperes traktorista nem tudta bizonyítani, hogy élete tartósan megnehezült emiatt. Vagyis ugyan Zalányi durva orvosi műhibát vétett, ám Varga Nándort nem érte kár azzal, hogy elveszítette feleségét és egyik kislányát. Elképesztő ítélet! Az ember nem gondolná, hogy ilyet le lehet írni Magyarországon vagy bárhol a világon. Bárhol a világon nem is, de Magyarországon igen.

Ráadásul most, a Legfelsőbb Bíróság előtt a kórház, illetve a biztosító ügyvédje újakezdi: – Elsősorban az egészségügyi törvényre hivatkozom, amely szerint az orvos maga választja meg a gyógymódot. Meggyőződésünk szerint ebben az esetben az orvos helyesen választotta meg az alkalmazott gyógymódot. – Arról nem esik szó, miként lehet helyes az a gyógymód, amelybe ketten azonnal belehalnak, egy pedig később.

A Legfelsőbb Bíróság nem ítéletet, hanem végzést hoz: az elsőfokú

ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezi. – Sajnálatos módon nem tudtunk más döntésre jutni. Sajnos az első fokon zajlott eljárás nem alkalmas az ügy megítélésére, olyan hiányosságokat tartalmaz, olyan mértékben megalapozatlan, annyira nem a jogszabályoknak megfelelően ítélt meg jogkérdéseket, hogy új eljárást kell lefolytatni. Azt kell mondanom, csak alakilag van elsőfokú ítélet, tartalmilag és lényegileg nincs. Több mint harmincéves pályafutásom során sok rossz ítéletet olvastam, de ilyen rosszat még soha.

Varga Nándor öt és fél év alatt jutott el oda, hogy kezdődik előlről az egész pör. Zalányi kezei között meghalt a felesége és egyik kislánya, ám igazságot – ha valaha – tán egy-két év múlva kaphat, összesen mintegy nyolc esztendő alatt.

*

Majd röpké egy év és két hónap múlva, 2000. július 12-én, szerdán, Szegeden, a Megyei Bíróságon sor is kerül erre az előlről kezdett, hivatalosan megismételt elsőfokú tárgyalásra. Hallgatóként ott ül dr. Kiss Judit, Zalányi előző áldozata, dr. Farkas Márton nőgyógyász, számos Zalányi-ügy igazságügyi orvosszakértője, Halász Miklós, jeles újságíró, Varga Nándor hozzátartozói, joghallgatók, ügyvédjelöltek. Nagy-nagy presztízssper ez most, nincs könnyű helyzetben dr. Csikos Klára bírónő.

Elsőként a nagy tekintélyű Ádám György ügyvéd, Varga Nándor jogi képviselője kap szót: – Tisztelt Megyei Bíróság! Hetedik éve tart ez az eljárás, s sokunknak van okunk emiatt is szégyenkezni. Hadd kezdjem a sajátommal! A per korábbi szakaszában nem fellebbeztük meg külön azt is, hogy az anya haláláért nem mondták ki az eljáró orvos, a kórház felelősségét. Ez az én műhibám volt, ma már nagyon sajnálom és szégyellem, hogy ügyfelemet lebeszéltem erről, mondván, foglalkozzunk csak azzal, amit biztosan meg tudunk nyerni. Június 30-i beadványomban reagáltam az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságának durva jogi tévedéseire, a július 7-iben pedig durva orvosi tévedéseire, az általam föltekert igazságügyi orvosszakértő jelentésére alapján.

Ez a történet azonban Zalányi Sámuel doktor orvosi műhibájával kezdődött, amelynek három ember halála volt a következménye. Hiszen nemcsak az egyik gyermek halt meg, hanem az anya is, majd később a másik gyermek is, akinek halála meggyőződésünk szerint szintén a legszorosabb összefüggésben állt e műhibával. Ezt durva műhiba követte a debreceni orvosszakértő közreműködése során. További műhiba történt itt, a Csongrád megyei bíróságon, amely előző ítéletében kimondta: az újszülött halála nem

kár, tehát nem jár érte kártérítés. Majd súlyos műhibákat tartalmazott az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságának szakvéleménye, amelyből ugyanis kiderült: fogalmuk nincs arról, amiről azonban feljogosítva érzik magukat véleményt formálni, és befolyásolni e per kimenetelét. Összevissza keverik a büntető- és polgári jogi kategóriákat, szakmai szabályszegésről írnak polgári perben, amely pedig kizárólag büntetőjogi fogalom. Ennek ellenére – bármennyire is igyekeztek dodonaian fogalmazni – azt az ETT IB is elismeri, hogy orvosi műhiba történt, s ez okozta a csecsemő halálát. Becsatoltam dr. Farkas Márton igazságügyi orvosszakértő szakvéleményét is, amely egyértelműen rögzíti: a gyermek halála az eljáró orvos, Zalányi Sámuel tevékenységének következménye.

Az alperes, a Szegedi Orvostudományi Egyetem gömbölyű jogtanácsosa következők: – A kártérítésnek a Ptk. szerint négy feltétele van, jelen esetben azonban ebből három hiányzik. Nem valósult meg a felróhatóság, az ok-okozati összefüggés és a jogellenesség. Az egészségügyi törvény ugyanis – és hangsúlyoznom kell, nem a mai, hanem az akkori, a cselekmény elkövetésekor hatályos egészségügyi törvény számít most – azt mondja ki: az orvos a gyógyító eljárást maga választja meg. Ez az orvos ezt az eljárást választotta, s ez neki nem felróható, tevékenysége nem jogellenes. Az ETT IB felülvéleményét mi elfogadjuk, azt helyesnek tartjuk, hiszen azt mondja, az eljáró orvosnak nem felróható a tevékenysége, amit tett, nem volt jogellenes, tehát nem lehet ok-okozati összefüggés sem.

Ezután az ügynevezett beavatkozó, a biztosító jogi képviselője, dr. Martini Jenő orvos-jogász kerül sorra. – Mindenben egyetértek alperes álláspontjával, azt természetesen nem ismétlem meg. Már most előre bejelentem, hogy felperes észrevételeire nem fogok reagálni, mivel az fölösleges időhúzással járna. Amit azonban szeretnék kiemelni: az ETT IB felülvéleménye azt írja, nem bizonyítható, hogy császármetszés elvégzése esetén nem következett volna be a magzat halála. Nem vitatom, profilaktikus (megelőző) jelleggel el lehetett volna azt végezni, de ez nem jelenti azt, hogy el is kellett volna. Ez megítélés kérdése, s az orvosnak ott, a szülőágy mellett kell döntenie. Az orvosnak egyébként sokkal egyszerűbb húsz perc alatt elvégezni ezt a műtétet, mint egész éjszaka végigasszisztálnia egy hagyományos szülést. Van ilyen iskola is, van olyan is, léteznek intézetek, ahol harminc százalék körüli a császármetszés aránya.

A bírónő – látva, hogy Ádám György már állna is föl válaszolni – sürgetni próbál, nemigen lelkesedik a jogi perpatvarért: – Szeretném, ha nem kezdenénk el az ide-oda észrevételek párbaját, de kénytelen vagyok megadni a szót a felperesnek, nehogy később azt mondhassa, nem kapott módot álláspontjának kifejtésére.

Ádám György bizony nem is hagyja magát: – Egyetértek alperes jogi képviselőjével abban, hogy nem vetíthető vissza az új egészségügyi törvény erre a korábbi esetre. Ám hozzá kell tennem, a régi, akkor hatályos, 1972-es egészségügyi törvény sokkal, de sokkal szélesebb, nagyobb jogot adott a betegnek, hogy beleszólhasson saját gyógyításába. Az új egészségügyi törvény előkészítése során a Magyar Orvosi Kamara elintézte magának, hogy e jogokat lényegesen szűkebbre vonják, a beteg jogait erősen korlátozzák. Igenis volt (és valamelyest van) joga beleszólni a betegnek abba, hogy mi történik vele. Hadd tegyem hozzá, szerintem e téren nem is az egészségügyi törvényből kellene kiindulni, hanem az alkotmányból, amely pedig kimondja az ember önrendelkezési jogát. Alperes arra hivatkozik: az orvos maga választja meg a gyógyító eljárást – igen, ez így van, csak hogy a tudomány adott szabályainak és a jogszabályok előírásainak keretein belül!

A bírónő ezután, úgymond, berekeszti a tárgyalást, azt ugyan nem közli, hogy halasztani, elnapolni akar-e vagy ítéletet hirdetni. Mindössze kiviharzik a tárgyalóteremből, és eltűnik a folyosó végén. Jó tíz perc múlva jön vissza, kezében egy fehér lappal, s beterel minket.

–A Megyei Bíróság ítéletet hirdet a Magyar Köztársaság nevében – olvassa a lapról. – A bíróság kötelezi az alperest, hogy fizessen meg felperesnek 15 napon belül 5 millió 30 ezer forintot, valamint annak kamatait, továbbá a perköltséget. Az ítélet ellen a felek a kézhezvételtől számított 15 napon fellebbezéssel élhetnek. Tessék leülni! Csak nagyon rövid indokolást tartok – ül le ő is –, mivel meg tetszenek majd kapni írásban. A bíróság úgy ítélte meg, hogy kétségtől ok-okozati összefüggés van az anya, valamint az egyik gyermek halála és az elvégzett, illetve el nem végzett orvosi tevékenység között, s hogy ez felróható alperesnek. A bíróság úgy találta, valóban helytelen volt az az álláspont, hogy a gyermek elvesztése, a család széthullása, lehetetlenülése ne lenne kár, ne adna tehát alapot kártérítés megítélésére. Az összegről: a bíróság úgy látta, ezért, ami bekövetkezett, ez az összeg egyáltalán nem tekinthető eltúlzottnak. A többi részletesen majd írásban. El lehet menni.

Amint szedelőzködünk, kinyomakodunk a tárgyalóteremből, látom ám, hogy dr. Farkas Márton odaoldalog a bírói pulpitus elé, megáll egy pillanatra, s nyújtogatja a nyakát. Amint kiérünk, kérem is, mit vizslatott.

–Arra voltam kíváncsi, kézzel írt vagy gépelt papírból olvasta az ítéletet.

–És?

–Géppel volt írva, egy-két kézírásos bejegyzéssel. Jól láttam, szabályos gépelt sorok voltak egymás alatt. Előre kész volt az ítélet.

–Mi?

–Semmi értelme nem volt ma ennek az egésznek cirkusznak, rég kész

volt az ítélet! Nyilván most, a szünetben csak a bíróság elnökénél volt bent, hogy elmesélje, mi történt, kell-e valamicskét módosítani rajta. Kínos volt nekik nagyon az az előző ítélet, amiben azt mondták, hogy a gyerek halála nem kár. Fontos volt ezt szépen rendbe tenniük.

–Te atyáisten, ez ma a bírói függetlenség?

*

Azt hallom, nem sokkal e két ügy után Zalányi Sámuel megkérték, menjen el a szegedi klinikáról – részint túl sokba van már nekik, hiszen ha állandóan elveszítik azokat a műhibapereket, amelyeknek ő az okozója, a kórház helyett fizető biztosító természetesen fölemeli a biztosítási díjat, részint előbb-utóbb kínossá is válhat ténykedése. A hírek szerint Zalányi Keszthelyen, ahová már főorvosnak ment (édes istenem, azt hittük, elfelejthetjük azt a kifejezést: fölfelé buktatták), újabb durva műhibákat követett el, ezért innen is kitesékelték, így került Mosonmagyaróvárra – ismét főorvosnak. Ott pedig állítólag ismét többször hibázott – ami újabb emberéletekbe került. Összesen több mint tucat ember haláláért felelős.

Nem is egészen értem: mi folyik itt? Létezhet ez, hogy valaki büntetlenül végigtartolja az egész országot, s nem állítja meg senki az ámokfutását? Utána kell ennek mennem! Meg kell tudnom, valóban odáig terjed-e az orvostársadalom legrosszabb értelemben vett szolidaritása, hogy még azt is megpróbálják kimenteni, kimosdatni, akinek – ha igaz – tucatnyi ember halála szárad a lelkén. Ha nyomozni kell érte, hát azt fogok, de ez nem maradhat földérintetlen!

*

Először legelső „állomáshelyén”, Szegeden próbálok meg Zalányi nyomába eredni. Dr. Farkas Márton szülész-nőgyógyász, az orvostudomány doktora, igazságügyi orvosszakértő, Zalányi egykori első főnöke nem őriz róla túlságosan jó emlékeket. Jól ismerte Zalányi apját, idősebb dr. Zalányi Sámuel is, aki a klinika Egészségügyi Szervezési Tanszékén volt igazgató professzor.

Farkas Márton dr. pedig a terhespatológián volt intézményvezető-helyettes, osztályvezető docens. Ott, ahová Zalányi rögtön avatása, az egyetem elvégzése után került – a professzor papával nem volt különösebb akadálya, hogy rögtön a klinikán, s azon belül is a legjobb jövedelmet ígérő nőgyógyászaton kezdhesen dolgozni. Az ifjú titán élete első munkahelyén, legeslegelső munkanapján egy vérszegény terhes asszonynak vért kellett be-

adni, s a főnök, Farkas doktor neki szólt:

–Samu, megjött a vér, kösd be, légy szíves!

–Tanár úr, kérek, nem tehetem – válaszolt Zalányi –, már lejárt a munkaidőm! – És mutatta a csuklóján az órát: tényleg elmúlt pár perccel négy óra.

–Na, Samu, belőled se lesz jó orvos! – jegyezte meg Farkas doktor, aki utólag beigazolódottnak látja korai jóslatát. Hiszen szerinte az utóbbi években történtek valóban azt bizonyítják: Samu nem lett jó orvos.

*

Dr. Farkas Márton nyolc olyan – még ott, Szegeden történt –, Zalányi által elkövetett műhibaesetről hallott, amit a kollégák elsimítottak, magyarul eltussoltak, s nem lett belőlük ügy. Azokról persze konkrétumokat nem tud, mert ő közben eljött onnan, de Kiss Judit és Varga Nándor műhibaügyéről mindent, hiszen mindkét perben ő volt a szakértő.

–Amikor a klinikára kerültem, más volt a gondolkodásmód. Azokat az ügyeket, amelyekben felületességek, disznóságok történtek, „tudományos érdekességként” kezelték. Volt olyan éjszaka, hogy két magzat is elhalt, mert az ügyeletes kolléga a laborban patkány hipofíziskivonással foglalkozott, ahelyett hogy a gyakornoki teendőit látta volna el, s addig a szülőszobán két magzat méhen belül meghalt. És sok más eset is volt. Ilyenkor persze a kórlap is mindig eltűnt. Ennek több módszere volt. Amikor még volt kazánház, oda vitték le ezeket a kórlapokat, s eltűzelték, majd mindenkinek szóltak: – Azt is felejtsd el, hogy volt ilyen nevű beteg! – Amikor korszerűsítették a fűtést, hol a Tiszába, hol a csatornába dobták az ilyen „tudományos érdekességgel bíró” kórlapokat.

–Meséljen nekem Zalányi Sámuelről! – kérem.

–Okos gyerek Samu, csak azt nem tudom, az okosságát, jó szakmai felkészültségét hogy nem tudja a gyakorlatba átültetni – sóhajt nagyot Farkas doktor. – Tényleg okos. Igaz, amikor Kiss Judit vagy Varga Nándor pere zajlott a Csongrád megyei bíróságon, nekem azt találta mondani:

–Tanár úr, kérek, valószínűleg nem egy tankönyvből tanultunk!

–Az kétségtelen – feleltem neki –, mert ha az én tankönyvemet tanultat volna meg, Samu, akkor biztos rendesen tudnád a szülésetet! – Nekem ugyanis nem kellett volna egy tankönyvből tanulnom vele, én írtam a *Modern szülésvezetés* című egyetemi jegyzetet. Ez a mérhetetlen nagy facies (arc, pofa), ami Samu sajátja, ez okozza a rossz viselkedését. Úgy is emlegettük gyakran: na, jön a nagy faciesű! Nagypofájú volt mindig, ami diszharmonióban állt a felkészültségével, eszével. És ebből rossz gyakorlat származott.

Mindegyik, általam szakértett esetben ugyanazt követte el: elméletben tudta, hogy el kell végezni a császármetszést, csak éppen sokkal később tette meg, mint kellett volna. Vagy elvégezte már halott magzatnál.

–És később?

–Úgy látszik – teljesen véletlenül – én követem Zalányi tevékenységét. Mert nemcsak Kiss Judit és Varga Nándor ügyét szakértettem, hanem a keszthelyi Fannika és a mosonmagyaróvári Farkasék esetét is. S tulajdonképpen mind-mind ugyanarról szól: a felületességről. Mind a négyben azonos egy elem: a felületesség, a slendriánság. Háromban a fő ok a késelelem, a negyedikben pedig a nagyon feltűnő és durva fejlődési rendellenesség föl nem ismerése. Nagyon nehéz kérdés ez: miért nem képes megregulázni magát ez az ember? Mert ez önfegyelem dolga. Fegyelmezetlenné vált. Ami – ha a beteg egészségének rovására megy – már nem hiba, hanem bűn. Zalányival elszaladt a ló, s a szakma bűne, hogy nem állították meg. Így aztán ő biztos benne: ha valami újabb malőr történik, úgylis megvédi a kollégák. Ez meg már pofátlanság.

És azt bizony el tudom képzelni róla, olykor annyira egyszerű oka volt a műhibájának, hogy például komótosan ebédelt vagy vacsorázott. Bizony hozzátartozott az egyéniségéhez, hogy azt hitte: ő megengedheti magának. Abban a két esetben, amit szakértettem, azonnali riasztás után – ami két-három percen belüli beavatkozás szükségességét jelenti – húsz-negyven perc múlva került elő, és tett ezt-azt.

–Tud mondani más példát Zalányi személyiségének illusztrálására?

–Tudok bizony. Volt az osztályon egy nővérke, nevezzük, mondjuk, Rékának, hogy ne a valódi nevén szerepeljen. Nos, vele kapcsolatos a történet. Mint főorvoshoz jött hozzám egyik orvos beosztottam, s mutatott egy *Nyilatkozat* című papirost. Elmondta: Zalányi Samu nyomta a kezébe ezt, azzal a kéréssel, hogy dobja a kazánba ezt az eredetit is meg az összes másolatot is. Ő azonban belenézett, elámult, s végigolvasta. Úgy gondolta: ha ez igaz, akkor a benne szereplő docens a vétkes, ha pedig nem igaz, a két, a nyilatkozatot aláíró orvost kell felelősségre vonni – ezért odaadta nekem mint intézményvezető-helyettesnek. Nos, itt van, maga az eredeti, kék tintával az aláírások, tehát nem lehet hamisítvány:

NYILATKOZAT

Alulírott ... Réka (született 1961. ..., lakik: Szeged, ... sz. alatt) a következő nyilatkozatot teszem, önként, szabad akaratomból.

Ez év tavaszán az Egészségügyi Főiskola Szegedi Tagozatán való felvételi kérelmem elintézéséhez dr. X docens segítségét kértem. Nevezett kérésem teljesítését nemi kapcsolat létesítéséhez kötötte, mint feltételhez. Ezt

én egyértelműen megtagadtam. Folyó év májusában terhességre gyanakodtam, mivel vérzésem kimaradt. Gyanúmat dr. X docens vizsgálata megerősítette. Nevezett azt mondta, hogy terhességem az általam gondoltnál nagyobb, ezért a jegyzőkönyvön orvosi indokot jelölt meg. A műtét elvégzése előtt megismételte nemi kapcsolat létesítésére vonatkozó ajánlatát. A fennálló körülmények között kérését nem tudtam megtagadni, mert az egészségem forgott kockán a terhességmegszakítás során. Ezután dr. X docens a terhességmegszakítást 1980. június 7-én elvégezte. Azt reméltem, hogy a számomra nem kívánatos és csak kényszerítő körülmények hatására vállalt nemi kapcsolatnak ezzel vége lesz. Sajnos nem így történt, mert X docens azóta is újabb találkozókat kért. Ilyen találkozóra került sor akaratom ellenére a SZOTE Női Klinika úgynevezett vendégszobájában 1980. augusztus 2-án 20.15 és 22 óra között, miután aznap délutános műszakomat ledolgoztam. A találkozót egyébként a műszak alatt 16 órakor jelölte meg dr. X docens.

Fenti nyilatkozatomat önként, szabad akaratomból, külső kényszer hatásától mentesen tettem, abban a reményben, hogy a tanúk a kapcsolat megszakításában segítségemre lesznek.

Szeged, 1980. augusztus 3. Réka

Előttünk:

dr. Zalányi Sámuel

dr. Pál Attila

Maga a nyilatkozat végig géppel írt, ám a nővére is aláírta a neve fölött kézzel, s a két doktor aláírása oda sincs gépelve, csak saját kezű aláírásuk szerepel – jól olvashatóan.

–Mire volt ez jó? – kérdem hűledezve Farkas doktort.

–Ez az X docens nagyon szigorú ember volt, nem akart eltussolni hibákat, s ők le akarták jártni, magyarul ki akarták nyírni.

–És ki az a dr. Pál Attila, aki e Nyilatkozat másik tanúkénti aláírója?

–Ő itt van most is, július 1-jétől ő a szülészeti-nőgyógyászati klinika tanszékvezető professzora. Ráadásul Zalányi ennél többet is próbált, csak nem sikerült neki. Ez a bizonyos vendégszoba a földszinti folyosók keresztezésében van. Ha a földszintről jövünk, ehhez a szobához balra kell fordulni, míg jobbra a laboratórium van. Csakhogy a laborhoz az udvari állatistállóktól vezet egy lift is. X docens pedig nem az emeletről vagy a földszintről jött a vendégszoba felé – erre a bizonyos légyottra –, hanem az udvaron szállt be a liftbe, s a laborban szállt ki. Zalányi a laborban annak kulcslyukára beállította a fényképezőgépét, s várta, hogy a docens lejöjjön az osztályról, bekopogjon a vendégszobába, s akkor majd ő lefényképezi: látszik

az is, ki megy be, meg az is, ki nyit ajtót. Csakhogy a docens a liftből kilépve átment a laboron, s Zalányi háta mögött ért annak ajtajához. A labor ajtajára, fényképezőgépére görnyedő Zalányi háta mögött. – Te mit művelsz itt? – kérdezte Samut, aki csak összeszedte a fotóapparátot, s válasz nélkül elrohant.

Hát ilyen – ma azt mondanánk: titkosszolgálati – aljas eszközzel próbálta Zalányi kinyírni a kollégáját, főnökét. Indult is etikai eljárás ellene, de úgy tudom, nem lett belőle semmi. Azt azonban tudom, nemsokára a docenst távolították el a klinikáról, nem Zalányit.

*

Egyesek szerint ha valamit nagyon akar az ember, az előbb-utóbb teljesül. Még egy ügy előkerül Zalányi szegedi időszakából. 1985-ben indított kártérítési pert a szegedi Orvostudományi Egyetem ellen a 25 éves, szintén szegedi fodrász és kozmetikus hölgy. Történt ugyanis, hogy – az akkori szabályok szerint – az AB-, vagyis az abortuszt engedélyező bizottsághoz fordult, mivel hajadon létrebe esett, s nem szeretne volna megszülni a gyereket. Az elvégzett vizsgálat igazolta terhességét, a bizottság nagy kegyesen kiadta az engedélyt, s a beavatkozás elvégzésére ifjabb Zalányit jelölte ki. Az előírások – valamint a minimális józan ész – szerint Zalányinak persze még az abortusz előtt ellenőrző vizsgálatot kellett volna végeznie, bármennyire is történt már egy ilyen: valóban terhes-e a páciens vagy sem. Ő ezt nem tette meg.

Elvégezte az abortuszt. A hölgyet hazaengedték a klinikáról, ám néhány nap múlva visszajött: állandóan vérzik. Vizsgálatsorozat következett, amely egyértelműen kimutatta: az operátor Zalányi Sámuel a beavatkozás során átlukasztotta a méhnyakat. Ismét megoperálta – s ennek során most a másik oldalán fúrta át szerencsétlen nő méhnyakát. A két ordenáré hiba oda vezetett, hogy végül újabb műtéttel a petefészkét és a méhét el kellett távolítani – 25 évesen. Soha nem lehet gyereke, mert Zalányi kissé mellényúlt. Kétszer is.

A fodrásznő beperelte a szegedi klinikát, és sokéves huzavona árán meg is nyerte a pört – kapott pár százezer forintot annak fejében, hogy nem szülhet babát.

Ekkor vetődött föl először komolyan a szegedi professzori kar fejében a gondolat – s utasították is jogtanácsosukat, intézze ezt el –, hogy felelősségbiztosítást kellene kötniük, hiszen az orvos is ember, ő is tévedhet. A jogtanácsos ellenkezett: szerinte helytelen, ha állami pénzen a klinika fizet azért, hogy egy-egy orvos durva szakmai szabályszegésének

következményeit ne maga az orvos viselje. – Kössön az orvos felelősségbiztosítást! – javasolta, bár tisztában volt vele, milyen ritkán lenne erre szükség. Hiszen ő is hallotta a pletykákat, például arról, Zalányinak számos további műhibáját sikerült eltussolni, sem per, sem balhé nem lett a dologból. Pedig az esetek megtörténtek.

*

Találok még hiteles tanút Zalányi szegedi korszakából. Susánszky Ildikó szülésznőképző iskolát végzett, 1978 januárjától 80 végéig dolgozott szülésznőként a szegedi nőgyógyászati klinikán, majd műtősnőként ugyan-ezen klinika sebészetén, aztán szívsebészetén, egészen 89-ig. Ottléte alatt nemcsak például azzal a dr. Martini Jenővel dolgozott együtt, aki ma ügyvédként képvisel műhibaperekben kórházakat és biztosítókat, hanem dr. Zalányi Sámuellel is. Nincsenek túl jó emlékei róla:

–Néhányan rettenetesen kilógtak ott a sorból. Az egyik nőgyógyász megállás nélkül védelt, annyit volt részeg, hogy már nem lehetett védeni tovább a műhibaügyeit, fegyelmivel kellett eltávolítani. A másik építőtábori orvosként megerőszkolt egy középiskolás lányt. Zalányi Sámuel inkább ezekhez állt közel, nem a tisztességesen dolgozó orvosokhoz. 28-30 éves lehetett, amikor megismertem ott, és tátott szájjal bámultam – még a professzor papa ismeretében is –, mi mindent néznek el neki. Iszonyatos stílusban beszélt a betegekkel, a vajúdo nőkkel is. Kivéve persze azokat, akik előre fizettek, illetve akikkel megvolt az egyezség, hogy mennyit fognak fizetni. Furcsa rend volt ott. A hat férőhelyes szülőszobán, ha éppen hat asszony szült, abból szinte kivétel nélkül mindig pontosan hat volt zsebbe fizetős magánbeteg, az ügyeletos orvosnak semmi dolga nem akadt, mert mindegyiknél a maszek orvosa tüsténkedett.

Csakhogy Zalányinak már olyan híre volt, hogy szinte egyáltalán nem voltak magánpáciensei. Így aztán gyakran fordult elő, hogy ügyeletesként tétlenül téblábolt a végig az éjszakát, míg a kollégái sorra szültek. Ezt persze rosszul tűrte, és a betegeken torolta meg. Emlékszem, egyszer ügyeletos volt, és késő este – az orvosi szobával azonos folyosón lévő szülőszobán – az egyik vajúdo nő, szegény, nagyon szenvedett, hangosan kiabált. Annyira, hogy Zalányi nem tudott tőle aludni. Kirohant a szobájából, be a kettes boksza, és szó szerint ezt üvöltötte a szülőágyon fekvő nőnek: – Aranyoskám, akkor ordított volna, amikor a picsáját odatartotta! – Mászor a nála szülő asszonnyal is így beszélt: – Mit hisztériázik, minek kellett Magának ez a gyerek? – Még nőgyógyászkollégája feleségének is a sorozatos vetélései miatt azt mondta: – Hát Maga nem képes kihordani egy gyereket?

Minek akar az ilyen teherbe esni? – Az idősebb szülő nőket számos alkalommal lenagymamáza, és hihetetlenül arrogáns hangon számon kérte rajtuk, az ő korukban már mi a fenének akarnak gyereket.

Aztán volt olyan eset, amikor nekem lett kellemetlenségem az ő disznósága miatt. Bejött az asszony szülni, Zalányi éjszakai ügyelete alatt. Nekem három másik szülésnél kellett segédkeznem, kértem a kismővért, szóljon az ügyeletes Zalányinak, vizsgálja meg, vegye föl a kórlapját. Az asszony a hatos ágyra került, ahol a monitoros szülések zajlanak. Nemsokára végeztem a többi helyen, átmentem őhöz. Fölemeltem a kórlapot, elolvastam Zalányi bejegyzését: „Köldök alatt baloldalt két haránttól jó szívhangok.” Kerestem a baba szívhangját – nem találtam a jelzett helyen. Kutattam följebb, lejjebb, a bal oldalon, a jobbon – sehol semmi. Kérdeztem az asszonyt, hol találta meg a doktor úr a szívhangot. Azt felelte, nem is kereste. Nem szóltam semmit, keresgéltem tovább, de egyre ijedtebben. Elküldtem az asszisztensnőt, hívva Zalányit – ám ő nem jött. Nézem újra a kórlapot: szépen végigírva benne a normál menet: tágul rendben, már kétujjnyi, már három, jó szívhang, perem van és így tovább. Közben át kellett mennem másik boxba, ahol már szültek, ám utánam szaladt a kismővér: jöjtek, mert ennél az asszonynál tolófájások jönnek. Újra hívtam Zalányit, aki ismét nem érkezett meg. Kénytelen voltam egyedül segíteni, mert valóban végső tolófájások érkeztek. Amint tágitottam, fejtettem, érzem ám, hogy nagyon puha valami. Mi ez, a baba feneke jön elől? Hát, nem, a gyerek feje jött, de rettenetes nyúlós állapotban. A méhen belül régen elhalt magzat volt. Zalányi ekkor érkezett meg, a halott baba iszonyatos feje éppen akkor búlt ki. Zalányi elsápadt, és azonnal távozott. Letakartam a gyereket, elláttam az anyát, és indultam Zalányiért, beszéljen ő szegény asszonnyal. De nem találtam. Kimentem abba a terembe, ahol a kórlapokba írunk be mindent, hátha azzal foglalkozik. Nemcsak ő nem volt ott, de a kórlap betétlapja sem. Pedig nekem is bele kellett volna jegyeznem, hogy halott magzat született, ám nem volt mibe. Eltűnt az orvos is, a kórlap betétlapja is. Végül nekem kellett közölnöm szegény nővel, hogy nem él a babája. Reggel azonban természetesen jelentettem a főmadámnak, hogy nem tudtam beírni semmit, mert lába kelt a betétlapnak. Ő azonnal értette a dolgot, jól ismerte Zalányit: előre megírt mindent, hogy tudjon nyugodtan aludni, aztán mivel változott a helyzet, megsemmisítette, amit hamisított.

Botrány lett az ügyből, etikai eljárás indult. Arról, hogy halott magzat született, nem a klinika tehetett, hanem a körzeti szülésorvos, aki két hétig nem vette észre, hogy már nincsenek magzati szívhangok, ám az kérdés volt: ki miért, miként nem észlelte ezt. Zalányi pedig az etikai eljárás során megpróbált mindent rám kenni. Azt állította, én hallgattam meg a szívhangot,

és nem jelentettem neki, hogy nem találom azt; tagadta, hogy őt éppen azért hívtuk oda, vegye föl az asszonyt, és végezze el a szükséges vizsgálatokat, amelyek közül éppen a magzati szívhangé a legfontosabb. Beidézték, meghallgatták az összes orvost és nővért, így bebizonyosodott, hogy én teljesen vértlen voltam. Zalányi dolgairól pedig ezek után nem esett szó. Sem arról, hogy ha én nem voltam hibás, akkor ő talán igen, sem arról, hogy hamisított, eltüntettet.

Kaptam adalékot abból is, miként viszonyul a kollégáihoz. Tudni kell, ő ügyeletbe mindig úgy érkezett, hogy hozta a jázmin- és rozmaringteát, valamint a Szokol rádióját. Nos, egyszer kereste, és nem találta a Szokol rádióját. Kihívta rám a rendőrséget, mondván: én elloptam a rádióját.

Mindig úgy viselkedett, mint a nagy, a megkérdőjelezhetetlen, a tévedhetetlen Zalányi Sámuel, aki maga az Isten. Mindenkit nullának tartott maga körül. Miközben ő abortuszoknál számtalanszor nemcsak perforálta a méhet, de a belét kihúzta jó néhány nőnek. A klinikán rutinnak számított, hogy Zalányi küretjei után azonnal a műtőbe kell menni, és fiatal lányoknak az egész méhét ki kell pakolni, mert Zalányi perforálta. Újra és újra nem végezte el a császármetszést időben, csak nagyon-nagyon megkésve, amiből méhen belüli fertőzések történtek, nemegyszer halálos véggel. Az általa vezetett szüléseknél rendszeresen nem volt jelen, amikor kellett volna, rengetegszer az utolsó utáni pillanatban kegyeskedett megjelenni. Többször nem vette észre, hogy farfekvéses a gyerek, s rosszul indította a szülést. Farfekvéses baba halt meg a kezei között azért, mert nem tudta időben beadni az oxytocint, és a méh megfojtotta a gyereket. Fogós műtétjeinél többször darabokban szedett ki babát az anyából, szerteszéjjel trancsírozta őket. A nővérek, az orvosok szinte kivétel nélkül iszonyattal és utálattal nézték tevékenységét – csak éppen senki nem tett ellene semmit. Orvskollégái gyakran emlegették: ha ők – akiknek nincs professzor papájuk, nincsenek jó politikai kapcsolataik – csak a huszadát követnék el annak, amit Zalányi, már régen kirúgták volna mindenhol. Persze: vagy nem. Mindenesetre a helyzete egyre tarthatatlanabb volt a klinikán.

*

Amint keresek orvosokat, akik Szegeden közelről ismerték Zalányit, megtalálom dr. Szigeti Andrást, Madocsa község háziorvosát is. Először húzódozik ugyan: ő a Független Kisgazdapárt megyei alelnöke, Zalányiról pedig köztudottak jó fideszes kapcsolatai, valamint hogy Fidesz-színekben indult (és veszített) a 98-as parlamenti választásokon; a két párt pedig momentán koalícióban van, amúgy is előírták nekik, hogy ha nyilatkozni

akarnak bármiről, előtte egyeztetniük kell az országos vezetéssel.

Ám amint tereferélünk telefonon, annyit azért elmesél: erre a kislányra jól emlékszik, mert jókat mulattak rajta. Őhozzá jött be másnap ez a kislány, sírva-zokogva: ő igenis szereti X docenst, úgy voltak együtt mindig, hogy ő is akarta, szó nem volt zsarolásról; éppen hogy Zalányi Sámuel ígéretett és fenyegetőzött neki mindenfélével, addig-addig, amíg ő aláírta ezt a szerencsétlen nyilatkozatot, amiből egyetlen szó nem volt igaz. Amely papírról legfőképpen Zalányi tudta, mekkora hazugság, hiszen ő találta ki. Szigeti doktor azt tanácsolta a kislánynak: menjen be a docens úrhoz, mondjon el neki mindent őszintén, majd ő jól fenéken billenti a két orvos fiút, és rendet tesz közöttük. Emlékszik: az a hír is járta akkor, hogy a lány öngyilkos akart lenni, de az sem volt igaz, Zalányiékat altatót adtak be neki, aztán arra alkohollal itatták, s ettől rosszul lett. Úgy leitatták, a lábára nem tudott állni. De ez pletyka volt, lehet, nem igaz.

És annyit még hozzászól Szigeti doktor:

–Nekem személy szerint jó kapcsolatom volt Samuval. Elméletileg jól felkészült, de az bizony igaz: akkora az önbizalma, amekkorát már nem indokol a tudása. De az tény, okos gyerek a Samu. Már csak azért sem bántanám, mert az olyan, hogy ha megszorul, egyből elrohan a Kövér Lacihoz, és akármilyen segítséget kér. Könnyen mártírt csinál magából, s aztán ezek az összetartó fiúk megvédik.

*

Dr. Apró Györggyel, a székesfehérvári Szent György Kórház szülész főorvosával – szintén Zalányi egykori szegedi kollégájával – még kevesebbre jutok:

–A szüleink szomszéd házban laktak, s talán én is hozzájárultam, hogy Samu éppen ezt a szakmát választotta. Magánemberként mégis kevés kapcsolatom volt vele. Nem szívesen mondanék róla negatívumokat, és talán nem is várható el tőlem. Tudja, nekem van egy elvem: kollégáról véleményt mondani borzasztó nagy felelősség. Úgyhogy ennél többet nem is fecseghetek. Persze hallottam a mindenféle ügyeiről, de ne haragudjon, nem akarok beszélni ezekről.

*

Egészen másképp reagál dr. Godó György professzor, a kecskeméti kórház osztályvezető főorvosa, megyei szülész-nőgyógyász szakfőorvos. Ő – amint ismerteti velem e kórház rendjét, szokásait, például a minden szülésre

érkező nő kezébe adott levelet, amelyben az égarda világon mindenről kéri a véleményüket – tiszteletre méltó vezetőként mutatkozik be. Még inkább becsülöm őt, amint arról is beszámol: ő bizony kíméletlenül megvállik valamennyi olyan orvosától, sőt nővérétől is, akinek nem elégedett a munkájával, például aki többször hibázik.

Godó doktor Szegeden sok éven át volt távoli kollégája Zalányinak. Jól emlékszik a kezdő Zalányira, aki professzor papájával a háta mögött sikeresen indult a szegedi klinikán, jó képességű, széles műveltségű, kitűnő tanulmányi eredményű fiatalnak ismerték meg. Szerinte nem az volt várható, ami bekövetkezett. Hiszen hallott a legalább nyolc szegedi eltussolt műhibájáról is, elvégre ezek közszájon forogtak.

–Érdekes lenne arra hivatott szakembernek kielemezni, hogy mitől, miként vált ez a jó képességű ember az átlagot messze meghaladó számú problémás eset főszereplőjévé – véli a professzor.

–Senki nem a képességeit vonta kétségbe azóta sem. Csupán a hozzáállását. Hiszen számosan azt mesélik, ha például ő hazament ebédelni, aközben az úristen is telefonálhatott, hogy mi a helyzet odabent a szülőszobán, ő addig föl nem kelt az asztaltól, amíg szép komótosan el nem költötte mind a három fogást. Típus eset volt nála, hogy elvégezte ő a szükséges császármetszést a normál szülés helyett – csak éppen egy-két-három órával később, mint kellett volna.

–Ez viszont fölveti mások, a főnökei felelősségét is! Hogy az orvoskollégák hányszor és mekkorát tudnak hibázni, az azon is múlik, hogy mi van rájuk bízva. Ha azonnali kontroll van a fejük fölött, akkor azonnal félretolják a hibát elkövetőt, mintha ott sem lenne. Amint most ön mondja, valóban úgy tűnik, már annak idején is a vállalkozó kedve kissé mintha meghaladta volna a képzettségét és a korából adódó lehetőségét. Igen, potenciálisan volt ilyen veszély benne, hogy ha ez a fajta alkati hiba nem kellő kontroll alatt működik, akkor bajok lehetnek belőle. Igen, tényleg túlságosan magabiztos, túlzott önbizalmú ember volt. Ez pedig – ebben a nagyon nagy önmérsékletet és a helyzet tiszteletét parancsoló szakmában, mint a szülészet-nőgyógyászat – veszélyforrás. Tehát vagy nem eléggé hatékonyak voltak fölülte az említett kontrollmechanizmusok, vagy akkora szakmai játéktérhez, olyan magas vezetői beosztáshoz jutott, amit nem lett volna szabad engedni. El tudom képzelni, hogy egy-két ilyen eset után elbizonytalanodhatott, és olyan lelki állapot alakult ki benne, hogy a legjobb szándék mellett is újra és újra hibázott, mert görcsössé vált.

–Bocsánat, hogy illetlent kérdezek! Tudott ön arról a botrányról, amely Zalányi és Pál Attila körül zajlott X docens és a nővére dolgában, a nővérrel aláíratott kamu rágalmazó nyilatkozat körül?

–Erről mindenki tudott a klinikán. Én akkor már nem voltam ott, Nagy-Britanniában dolgoztam, ám amikor hazajöttem, többen mesélték ezt a szomorú történetet is meg Samu egyéb dolgait is. A magyar szüléstsztársadalom évekig a kulcslyukos sztorin röhögött. Az érintett docensnek nem volt ennyire vicces a dolog, hiszen végül neki kellett elmenni a klinikáról. És az már a magyar valóság, hogy ezek után kinek megy fölfelé a csillaga s kié le. Kétségkívül fölvetve annak kérdését is, milyen módon lehet a mai magyar orvostársadalomban megteremteni az előrejutási, pozícióba kerülési esélyeket.

–És még egyet. Az orvostársadalom ma saját romlásához vezető mechanizmusokat tart életben. Zalányi nekem azért fontos, mert nemcsak a publikumnak, de az orvostársadalomnak is szeretném az ő személyén keresztül bebizonyítani a lényegét. Ma a Magyar Orvosi Kamara és annak Etikái Bizottságai, az Egészségügyi Tudományos Tanács, az Egészségügyi Minisztérium a Zalányi-típusú jelenségeknél önmaga nem képes eljutni oda, hogy azt mondja: – Kérem szépen, álljunk meg, ez így nem mehet tovább! Ez mindannyiunkra életveszélyes! Talán csak nem engedhetjük meg magunknak, hogy egy-két Zalányi végigtarolja az ország összes nagy kórházát, és mindenütt halottak maradjanak utána! – Márpedig ahová Zalányi eljut, és elköveti a maga jól megszokott műhibáit, ott nem csupán dr. Zalányi Sámuel fogják eztán emlegetni – hanem a szülésszeket általában és az orvosokat általában! Következésképpen, amikor például Poczkodi Sándor, a kamara országos etikai bizottságának elnöke tévényilvánosság előtt azt feleli nekem erre: – Nekünk nincs hivatalos tudomásunk arról, hogy mi történt Szegeden, Keszthelyen vagy Mosonmagyaróváron! – akkor önök miért nem kérdezik meg tőle, nem kéne-e olykor újságot olvasnia, valamint szabad-e ekkora marhaságokat nyilatkoznia? Hiszen ők hajszálpontosan tisztában vannak azzal, mi mindent vitt véghez eddig Zalányi és – legyünk őszinték! – még az a néhány másik Zalányi szerte az országban. Tényleg nem lehet elkapni ezeket az embereket, és azt mondani nekik: – Kispajtás, vagy elmész orvoslátogatónak, kutatóorvosnak, bárminek, de nem klinikus orvosnak, vagy letekerjük ezt-azt az alkatrészedet, és kirámolunk a szakmából? Mert ha ezt az orvostársadalom maga valóban nem képes elintézni – előbb-utóbb kívülről fogják rendbe hozni a dolgot, abban pedig, gyanítom, kevesebb lesz a köszönet.

–Ebben a megközelítésben sok igazság van. Nem lett volna szabad idáig eljutni. Ám eddig senki nem volt hajlandó vállalni a felelősséget.

–Valamint senki nem hajlandó foglalkozni a kérdéssel.

–És ez messze nem csak Zalányi személyének kérdése.

–Persze hogy nem. Tisztesség ne essék, engem teljesen hidegen

hagyna Zalányi Sámuel, ha nem mintaértékű lenne az ő története az orvostársadalom belső mechanizmusainak lehetetlensége, tisztátalansága terén. Engem is az zavar a legjobban, hogy Zalányit engedték idáig eljutni, s az elmúlt sok-sok évben senki nem vette a fáradságot, hogy megakassza ezt az ámokfutást.

–Így van. A rendszer adta a lehetőséget, hogy bekövetkezzék mindaz, ami történt. Ha ugyanez az ember más szisztémában működik, elképzelhető, hogy még időben elfojtják benne ezeket a jelenségeket, és helyes pályára állítják, módot teremtve a benne egyébként meglévő értékeknek a kibontakozására. Az ő vesszőfutása mások bűne is. És bűne azon mechanizmusoknak, amelyek engedik ezt.

–Biztosan ön is ismeri például az amerikai szisztémát. Ott, ha nincs per, nincsenek újságcikkek, nincs reklamáció, csupán az orvosok állapítják meg a referálásom: – Te, Johnny, ezt elszúrtad, öregem! – akkor ez még aznap bekerül az orvosi kamara központi számítógépének adatbázisába. Mert ott ha a főorvos nem küldi be azonnal az adatbázisba a történeteket, szerteszéjjel rúgják a fenékét, mivel ott orvosi műhibánál nagyobb bűnnek számít a műhiba eltussolásának legapróbb kísérlete is. És amikor ugyanannak az orvosnak bekerül a harmadik „elszúrása” a számítógépbe, a gép elkezd visongatni – mivel a szoftveresektől ezt kérték –, és olyan vizsgálat következik, amelynek a végén Johnnyról szinte azt is tudják, mire gondol műtét közben.

–Azt mondom önnek, ez a szelekciós mechanizmus. Létezik ennek egy másik, magyar válfaja: a kontraszelekciós mechanizmus.

S búcsúzóul Godó professzor úr – tényleg véletlenül – bemutatót tart saját kontrollmechanizmusából. Bejön a titkárnője, s szól, a műtőből konzultációt kérnek tőle. Bekapcsolja tévékészülékét, amelyen egészen közeliben élőben látja – zárt láncon át az öt emelettel följebb lévő műtőből – az éppen zajló műtétet. Petefészekcisztát operálnak, s ő instrukciókat ad: – Ezt nézzétek meg különösen alaposan, pungáljátok meg, igen, így rendben, jó, mehet tovább, oké, jó lesz, ott vigyázz, át ne vágd, jó, szép volt, még egy kicsit, igen, rendben, bezárhatod! – Így is lehet.

*

Égett hát Zalányi lába alatt a talaj Szegeden. Ahol az országban főlzabadult főorvosi hely, rögtön beindította összes kapcsolatát, hiszen meg volt róla győződve: kijár már neki a sarzsi, a vezetői hatalom. Amint sok más hely után Sopronban éppen megürült a szülészet-nőgyógyászat osztályvezető főorvosi széke, megpályázta azt is. Ám rajta kívül még négyen adtak be pályázatot. A Szakmai Kollégium kibújt a döntés alól: mind az ötüket

alkalmasnak mondta ki. Ám a kollégiumi tagoknak lelkiismeret-furdalásuk volt: ez a Zalányi már mindenhová pályázott, s szegénynek egyik sem jött be – segítségük már neki! És addig-addig ügyeskedtek, amíg benyomták Keszthelyre, amint ott nyugdíjba küldték az előző osztályvezető főorvost. Szegedről tehát Zalányi 96 augusztusában Keszthelyre került – osztályvezető főorvosnak, vagyis sokkal nagyobb hatalommal.

Azt mesélik többen is, kezdetben rém bizonytalanul viselkedett – úgy festett, mint akinek fogalma nincs róla, hol is van. A nővérek, asszisztensek ezt eleinte még érthetőnek vélték, ám később már furcsállva nézték, amikor fél év után is ugyanilyen bizonytalanul bóklászott a kórházban. Több hónap elteltével sem tudta néha, hol is van a szülőszoba. Egy vasárnap délután mint készenlétes orvost berendelték elvetélt asszonyon elvégezni a szükséges küretet, s ő a csecsemős nővértől kérdezte: – Most én jó helyen járok?

–Az ilyen betegek a második emeleten fekszenek, az ilyen típusú műtéteket a negyediken szokták végezni, most pedig éppen a harmadikon vagyunk, főorvos úr, úgyhogy a lehető legrosszabb helyen jár! – felelte a nővérke, aki addigra már megismerte Zalányit, s amint ő maga fogalmaz: nemigen vette emberszámba.

–Ugyan miért? – kérdezek rá vissza.

–Semmit nem foglalkozott az osztályával, fogalma nem volt róla, melyik beteggel mi van. Soha egyetlen határozott mondata nem volt. Főorvos létére a gyerekágyas osztályon egyetlenegyszer nem vizitelt. Beindította a lombikbébi programot, több tízezerért, olykor százezrekért adta a patikában 32 forintért kapható pirulát, de senki nem esett teherbe a kezelése hatására. Mondok példákat. Mentő hozott be 28-29 hetes terhes asszonyt: fájásai vannak. Szóltam Zalányinak, aki céltalanul sétálgatott a folyosón, amint szokott. – Jó, mindjárt megvizsgálom – felelte Zalányi, majd mentőt hívatott hozzá, hogy vigyék át Zalaegerszegre, mert koraszülés várható. Fél óra múlva megérkeztek a mentősök, és véletlenül engem kérdeztek, hol van a kismama. Odaszaladtam Zalányihoz, aki ismét föl-alá bandukolt a folyosón, s kérdeztem, hol van az asszony, mert megérkeztek a mentősök.

–Miért jöttek a mentősök? – kérdezte Zalányi.

–A 28 hetes terhesért, akinek fájásai vannak! Hol van? A másodikon vagy a szülőszobán?

–A beteg... a beteg... melyik is az a beteg?

–Főorvos úr, akinél koraszülés várható!

–Ja, igen, hát nem is tudom... vagy a másodikon van, vagy a szülőszobán.

Másik esetben egy 42 éves asszonyt Zalányi meg akart operálni miómával, ám ő időközben teherbe esett. Bejött szülni, Zalányi nem volt

hajlandó megcsászározni, amely esetben egyúttal a miómáját is ki lehetett volna venni. Így szegény több mint húsz órát szenvedett a szülőszobán. Két-három nap múlva elkezdett erősen vérezni, lezuhant a vérnyomása, mint aki egészen kivérzett. Az ügyeletes orvos szólt Zalányinak, akinek a betege volt, akinél szült: – Főorvos úr, az asszony nagyon rosszul érzi magát! – Zalányi odaállt az anyaágya mellé, és közölte vele: – Elhiszem, hogy rosszul érzi magát, mert elmúlt negyvenéves, nem éppen most kellett volna szülnie, és persze hogy vérzik, hiszen miómája van! – És kiment, kész. Se meg nem vizsgálta, se el nem látta – elment. Aztán az ügyeletes orvos rendelt transzfúziót, és tette rendbe a dolgát annak, aki Zalányi fizető betege volt.

Szintén az ő betege volt, aki, miután a császármetszéses szülést követő hetedik napon Zalányi kiszedte a varratait, tusolás közben leejtette a földre a szappant, lehajolt érte – és abban a pillanatban szétnyílt a hasa. Úgy jött a kezelőbe, hogy két kézzel ő maga tartotta össze a hasát, s könnyögött, stoppolja be valaki más, ne Zalányi. Ám lehajlás nélkül is többekkel előfordult, hogy Zalányi műtétje után szétnyílt a hasukon a seb, miután a főorvos úr kivette a kapcsokat és varratokat.

1997 januárjában – az ő főorvosi időszakában – a terhespatológián gyors egymásutánban négy halvaszületés, illetve magzat méhen belüli elhalása történt. Mielőtt Zalányi Keszthelyre érkezett, egész év alatt összesen soha nem volt négy halvaszülés.

*

1997. június 12-én délelőtt fél tízkor érkezett harmadik gyermekét megszülni a keszthelyi kórházba a közeli kis faluból a 35 éves asszony (aki azt kéri tőlem, ne írjam le a nevét). Mentő hozta, mert elment a magzatvíze, s még nem töltötte be terhessége 36. hetét, vagyis időnek előtte indult meg a szülés. A vajúdóba vitték, majd délben át a szülőszobára. Fogadott orvosa – aki már a terhesség eleje óta mondogatta: valószínűleg császármetszésre lesz szükség – többször is odajött hozzá, biztatta, nyugtatta, talán megszüli a gyereket. Ám nem indultak meg a fájásai. Injekciót kapott, infúziót – mindhiába. – Na, jó, akkor nemsokára megcsászározzuk! – közölte orvosa –, csak meg kell várnunk Zalányi főorvos urat, hogy engedélyezze ezt.

Eltelt negyedóra, fél, egy óra, kettő, három óra, négy, öt – s nem történt semmi.

–Doktor úr, drága, miért nem császároznak már meg? – nyögdécselt szegény, a teljes kimerültség határán, valamikor délután négy körül. Már voltak fájásai, tolófájdalmai is, nem is akármilyenek, szenvedett alaposan. Csakhogy nem tárgult ki kellően, szűk volt a szülőcsatornája.

–Zalányi főorvos úr nem engedi – felelt orvosa. Próbálta őt tágitani, kérte, nyomjon erősen, próbálkozzon. Nyomott is szegény, ahogy csak bírt, de a baba szemernyit sem jött előre.

Kibíráhatatlanul fáj mindene, miközben érezte, hogy semmi értelme a szenvedésnek, nem haladnak semmit. Az egyik tolófájása még el sem múlt, már jött a másik – gyerek meg sehol. Úgy érezte, szétszakad belülről, kiszakadnak a belei. Néha mintha azt is hallotta volna, a baba is hatalmasakat roppan. Végső kétségbeesésében azt mondta a szülésznőnek: ha hatig nem történik semmi, saját felelősségére átviteti magát Egerszegre, mert ez már emberkínzás, amit vele művelnek. – Nem tehetünk mást, csak amit a főorvos úr engedélyez – szolt a válasz.

Zalányi főorvos délután fél hatkor kegyeskedett először a szülőszobán megjelenni. Az asszony már azt sem tudta, fiú-e vagy lány. Hatodik órája kínlódott, s mindvégig pontosan érezte – mégiscsak a harmadik szülése volt már –, hogy értelmetlenül, hiábavalóan, a gyerek nem akar kijönni.

–Na, majd én! – gögösködött Zalányi, s legelőbb elkábította az asszonyt. És fogóval kiszedte belőle a babát. Akit újra kellett élesztetni – kész csoda, hogy életben maradt. A csecsemős nővér egy lyukas fityinget nem adott volna az újszülött életéért, hál' isten, nem neki lett igaza. A kisfiú megmaradt – de ez nem Zalányin múlt.

A férj este hat körül ért be a kórházba. A folyosón Zalányi Sámuellel találkozott:

–Gratulálok, egészséges kislánya született! – kedveskedett a főorvos.

–Kislányom? Az ultrahangon pár hete azt mondták: látják, hogy fiú! – értetlenkedett a friss apuka.

–Hát ha mondom, hogy kislány! – erősködött Zalányi. – Menjen csak, nézze meg!

–Láthatom a kislányomat? – rohant le az újszülöttre szelgre a kispapa, ahol azonban nevetve fogadták:

–Pöcse van annak a kislánynak, apuka! Kisfiúból van az! Ne a főorvos urat kérdezze!

Másnap a vizitnél Zalányi azt kérdezte az asszonytól:

–Na, melyik volt jobb, a császár, vagy amit én csináltam?

–Én ide, főorvos úr, a lábamat többé be nem teszem. És akit ismerek terhes asszonyt, mindnek el fogom mondani: messzire kerüljek el a keszthelyi kórházat, ahol Maga hagyja fölöslegesen szenvedni az ember lányát!

*

tragédiája. Andrea hat éven át mindent elkövetett, hogy végre világra hozhassa első gyermekét, s határtalan boldogság töltötte el az egész családot, amikor 96-ban teherbe esett. 97. szeptember 2-ára írták ki szülésre. A 36. hétben azonban borzasztóan fölment a vérnyomása, rossznak találták a magzati szívhangokat is, s a zalaszentgróti szakrendelésről átküldték a keszthelyi terhespatológiára, Zalányi főorvos úrhoz. Andrea ismerte már Zalányit, mert a biztonság kedvéért végig a terhessége alatt két orvoshoz is járt, a helyihez és Zalányihoz, igaz, utóbbinak minden egyes vizitért fizetnie kellett. Zalányi vette föl, két héten át vizsgálgatta, ultrahang, rossz NST-eredmény – de nem tett semmit. Az NST a magzat szívhangját mutatja. Andrea babájának NST-je már augusztus 12-én is rossz volt, 13-án jó, 14-én kétszer is rossz, 17-én gyenge, rossz, 18-án rossz – tanúsítják a leletek. A kismamának azonban senki nem szólt egy szót sem. A leletekre ennyit írtak: gy., r. – ami azt jelenti: gyenge, rossz. Csak neki nem árulták el, melyik betű mit jelöl. Ő azt hitte, minden rendben van. Az ezután történeteket Andrea így meséli:

–Zalányi főorvos úr közölte, ő majd elmegy szabadságra, de nekem még annak előtte segít mindenben, úgyhogy föltesz a hüvelybe ampullát, amely megindítja a fájásokat. Másnap reggel hét óra felé fölmentünk a vizsgálóba, levette az ampullát, és azt mondta: – Irány a szülőszoba! – és ott azonnal burkot repesztett. Rám kapcsolták a gépet, végre jó volt a baba szívhangja is, bekötöttek valami infúziót – és kész, hagytak ott feküdni, magamban, sok-sok órán át. Ám délután a gyerek szívhangja megint egyre rosszabb és rosszabb lett – nem tudni, mitől. Legalábbis Zalányi nem tudta. Hol bejött, hol kiment, nem tett semmit.

Este kilenc körül fölment a vérnyomásom 190/110-re. Zalányi utasította a nővéreket, hozzanak, nem tudom, milyen nevű gyógyszert, és tegyék bele az infúzióba. Ők azonban azt felelték, nincs az a szer, mert elfogyott, hoznak helyette másikat. Ám Zalányi azt mondta, azt ő nem ismeri, nem tudja, miként kell használni. Ennek ellenére beletette az infúzióba.

Tovább telt-múlt az idő, aztán szóltam a nővéremek: – Kakilnom kell! – Ő megnyugtatóan: az jó, ha ezt érzem, akkor jön már a baba. Zalányi álldogált velem szemben, a szülőágy lábánál, és csak nézte: történik-e valami. A szülésznő meg akarta emelni a lábam, hogy könnyebb legyen, de Zalányi nem engedte: – Nem kell, majd ő saját maga! – Ám a baba csak nem jött. Már rettenetesen fájt az oldalam, kértem, hadd forduljak oldalra.

–Tóthné, nem érünk rá ilyesmikkel foglalkozni, maradjon csak hanyatt fekvé! – mondta Zalányi, aztán hozta a vákuumkészüléket, és kiszippantotta a gyereket.

Csukott szemmel feküdtem, semmit nem láttam, de egyszer csak azt

hallottam: hörög a baba. Eszközök csörögtek, nővérek sürgették egymást, majd annyit lehetett hallani: a gyerekorvosnő hívja telefonon Zalaegerszeget: azonnal küldjenek rohammentőt, addig ők próbálják újraéleszteni az újszülöttet. Már se holt, se eleven nem voltam, fogalmam nem volt róla, mi történik velem és körülöttem.

Az éjszakás csecsemős nővér viszont máig jól emlékszik mindenre. Ő este háromnegyed tízkor érkezett föl a szülőszobára, és Tóthné Rajki Andrea még mindig ott volt – reggel hét óta. A gyereknek már szinte egyáltalán nem voltak szívhangjai – a nővérke nem is csodálkozott ezen, megtudva, hogy tizenötödik órája próbál szegény megszületni, ráadásul a kismamába egész nap ment az infúzió. Zalányi ekkor hívatta vele az ügyeletes orvost, s annak megérkezésekor úgy döntött: vákuumos szülés lesz – nem azért, mert a babának szüksége lett volna erre, hanem hogy túl legyenek már az egészen. Meg mert szerinte a fogós szülés elavult módszer – bár Keszthelyen Zalányi előtt is, után is mindig azt használták, ha pluszeszközt kellett használni.

Nos, megszületett Alexandra – teljesen élettelenül. Ötven percen át próbálták újraéleszteni, injekciózták – de hiába. Zalányi közölte Andreával: – Nem megy, nem marad meg a baba. – Andrea hangos zokogásban tört ki, s a szülész főorvos azonnal ráförmedt: – Ne hisztizzen! – És Zalányinak igaza lett: Alexandra „nem maradt meg”. Meghalt. Alig valamivel éjfél előtt.

A csecsemős nővér megfürdette a halott gyereket, bármennyire is nem volt rá szüksége szegénykének. Egy icipici szappandarabcsont volt csupán az újszülöttfürdető helyen, amelyet a nővérke a rengeteg vér, magzatvíz lemosása után a szemébe dobott, gondolva: halott gyerek fürdetése után ezzel a kis darab szappannal már ne mosson kezét senki. Zalányi pedig üvölteni kezdett vele: – Ezért tart itt, az anyagi csőd szélén a keszthelyi kórház, mert Maguk pazarolnak, hogy meri kidobni a szappant?! – miközben a szülőasztalon ott hüppögött a gyereket éppen elvesztett asszony.

A nővérek később azt hallották, Menyhárt igazgató-főorvos két nappal később megkérdezte Tóthné Rajki Andreát: akar-e pert indítani a kórház ellen Zalányi miatt. Andrea azt felelte: inkább nem, nincs pénze arra, hogy ha elveszíti a pert, kifizesse a költségeit. Az igazgató úgy döntött, akkor ő maga indít eljárást. Zalányit lefokozta, megvonta osztályvezető főorvosi jogait, s lépéseket tett annak érdekében, hogy elkerüljön a keszthelyi kórházból. Nem is sokáig maradt Zalányi Keszthelyen beosztott orvosként, továbbállt – Mosonmagyaróvárra.

Később, amikor onnan is menni kényszerült, Keszthelyen az a hír terjedt el és aratott hatalmas „közönség sikert”: végre az orvosi kamara eltiltotta mindenfajta orvosi tevékenységtől. A hír nem igaz. A Magyar Orvosi Kamara az éagadta világon semmit nem tett Zalányi dolgában. Hallgatott és

tétlenkedett – amint szokott. Bűnösen.

*

Keszthelyen persze az egész város suttogott Zalányi dolgairól. Azt mondják: a város saját kórházának adatai alapján ma is hihetetlenül alacsony a születésszám, aminek egyetlen oka van: a terhes mamák nem kis része még mindig elmegy inkább Zalaegerszegre terhesgondozásra is, no pláne szülésre. Tudják, hogy Zalányi nincs már a városban, de még mindig nem nyugodtak meg teljesen, az egykori főorvos híre valamelyest rátelepedett magára a kórházra is.

Ebből a közhangulatból valamicskét én magam is megérezhetek. Bejelentkezem Zalányiról informálódni a keszthelyi kórház igazgató-főorvosához, s jó fél órával hamarabb érkezem a városba. Megállok a gyönyörű sétálóutca torkolatánál, s elballagok kávézni. Mire visszaérek az autómhoz, azon kerékbilincs van – szabálytalanul parkoltam. Hívom telefonon a kapitányságot, s néhány percen belül meg is érkezik a trailerkocsi, a sofőr mellől pedig fiatal közrendőr száll ki. Rám néz, furcsállva vizslat. Sebesen elismerem az igazukat, kérem, hadd fizessem ki gyorsan a büntetést, mert különben elkésem. – Magát én ismerem valahonnan! – méreget tovább a rendőr

–Lehet, nem tudom, de tényleg, hadd szabaduljak hamar, időre megyek! – kérelem.

–Megvan! Maga az, aki orvosi műhibákról írt könyvet, ugye? Olvasta az egész családom!

–Igen, én vagyok, de...

–Csak nem Zalányi Sámuel miatt van itt?

–Micsoda? – csuklom hatalmasat.

–Azért jött, hogy Zalányi dolgai után kajtasson?

–Igen, azért – teszek töredelmes beismerő vallomást.

–Na, akkor csak kétezer forint, és menjen gyorsan a dolgára, sőt, sok sikert kívánok hozzá! – és még szalutál is.

Így aztán időben érkezem a keszthelyi kórházba. Gyönyörű, hatalmas park, közepén családi ház kinézetű épületben az igazgatóság, mellette pedig a szülészet. Most dr. Hashmat Ibrahim Khail az osztályvezető főorvos, nem dr. Zalányi Sámuel.

Dr. Menyhárt Miklós, a kórház igazgató-főorvosa 1996 novemberében jött ide, akkor már Zalányi volt a szülészet-nőgyógyászat vezetője. Nem ismerték egymást korábban, s Menyhárt doktornak eleinte szimpatikus volt Zalányi: rengeteg külföldi kapcsolattal rendelkező, lelkes tudományos munkát végző orvosnak látta, sok publikációval, lombikbébiprogrammal, magas elméleti felkészültséggel. Ám Menyhárt doktor sebész, a nőgyógyászati és szülészeti

szakmai munka megítélése értelemszerűen nem az ő feladata.

Hamar gondjai támadtak azonban Zalányival mint vezetővel. Úgy látta: Zalányi nem megfelelően irányítja az osztályát. Nem tartotta meg rendszeresen a referálókat, nem indította időben, sőt, gyakran össze-vissza keverte a műtéti programokat. Semmit nem tudott a betegeiről; ahányszor egy-egy betegről fölvetődött valami, Zalányinak fogalma nem volt róla, ki az, miért fekszik bent, mi van vele. A harmadik emeletre, a gyerekágyas osztályra teljes ottléte alatt egyetlenegyszer sem tette be a lábát, miközben főorvosként mégiscsak illetet volna naponta levizitálnia ott is. Rendszeresen megesett, hogy napközben hiába keresték, szó nélkül eltűnt, és senki nem tudta, hová lett. Ezek miatt Menyhárt doktor többször is beszélt vele, kérte, változtasson – Zalányi erre minden alkalommal komoly ígéretet is tett, ám semmi nem változott. Külön konfliktusuk eredt abból, hogy Zalányi dunántúli lombikbébicentrummá akarta fejleszteni a keszthelyi kórházat. Menyhárt doktor azonban ragaszkodott hozzá: egy városi kórház őrizze meg és erősítse saját pozícióját, ám ne kalandozzék számára megoldhatatlan területekre – nem engedte hát a sokkal magasabb felszereltséget, ellátottságot igénylő kutatást, önálló programvezetést.

Amikor 97 januárjában hirtelen bekövetkezett a négy halvaszületés, Menyhárt igazgató azonnal szakmai vizsgálatot kért a megyei szülész főorvostól. Ő ki is vizsgálta az ügyeket, majd úgy foglalt állást: nem történt semmi különös szakmai szabályszegés, Menyhárt doktornak nem kell intézkednie, ő Zalányival megbeszélte a szakmai tapasztalatokat. Az igazgató nem tehetett mást, elfogadta a megyei főorvos álláspontját.

És jött 97 augusztusa. Menyhárt doktor otthon kapta a telefont: újszülött-halálozás történt, meghalt Tóth Alexandra, Tóthné Rajki Andrea kislánya. Azonnal bement a kórházba, s kereste Zalányit, a főorvost. Nem találta bent. Kiderült: Zalányi, aki egyrészt maga vezette a tragikus kimenetelű szülést, másrészt a szülészeti osztály felelős vezetője volt – részint nem jelentette be a történeteket az igazgatónak, bárha ez kötelessége lett volna, részint nyugodtan hazament Szegedre. Ez mindkettő nagyon durva szabályszegés.

Menyhárt Miklósnak rögtön eszébe jutott a pár hónappal korábbi eset: akkor a beosztás szerint Zalányi volt az ügynevezett behívós ügyeletes, valami gond volt a szülészeten, ő hívta Zalányit a mobiltelefonján, s kiderült: éppen Szeged felé autózik. Úgyhogy tüstént döntött: elrendelte a rendőrségi hatósági boncolást – amely gyakorlatilag följelentést jelent, azzal jár, hogy fény derül arra, történt-e műhiba vagy sem –, és azonnali hatállyal visszavonta Zalányi vezetői megbízását.

Alexandrát fölboncolták, s egyértelművé vált, amit addig is tudott mindenki: semmi szervi, öröklött baja, betegsége nem volt, a szülés közbeni

légzés- és keringési elégtelenségbe halt bele. Dr. Zalányi Sámuel durva orvosi műhibájának lett áldozata.

Maga Zalányi a szülőknek, amikor jöttek a zárójelentésért, ennyit próbált hazudni: – Túl kicsi volt a baba, azért nem maradt meg!

–Ne mondjon ilyet, főorvos úr, mert ez nem igaz; én is 1 kiló 55 dekával születtem, mégis megmaradtam! – Ám Zalányi csak mondta a magáét, ő nem hibázott, ő mindent a szakma szabályai szerint végzett, őt ne hibáztassák semmiért. Andrea férje alig-alig bírta türtőztetni magát, legszívesebben nekiment volna az orvosnak.

–Hülye, Maga abszolút nem ért semmihez! – kiabált a doktorral, s remegett az indulattól. A főorvos futva menekült el, baja ne essék. Majdhogynem alázatosan kérte Andrea anyósát:

–Tegyen valamit a fiával, majdnem nekem jött!

Zalányi még két hónapig dolgozott Keszthelyen beosztott orvosként – ám halk alku köttetett közte és igazgatója között: a lehető leghamarabb távozik innen.

*

De még e két hónap során fordult Zalányihoz az Illés család, a *Fanni – lábak nélkül* című fejezetben szereplő, láb nélkül született Fannika szülei. Mint majd ott részletesen szó esik róla, Erzsí és Tihamér elhatározták: Fanni után kell, hogy legyen még egy gyerekük, azért, hogy Fannikának legyen testvére. Ebbéli tevékenységüket siker koronázta: Erzsí teherbe esett. Elment a keszthelyi kórházba, az időközben főorvosnak oda kinevezett Zalányi Sámuelhez. Fanni születésekor Zalányi még nem itt, Keszthelyen dolgozott, tehát semmilyen módon nem volt érintett és érdekelt sem a bekövetkezett eseményekben, sem az időközben már elindult perben – gondolták Illések. Bejelentkezett hát hozzá Erzsí magánbetegként. Magánrendelője ugyan nem volt, valamennyi vizsgálatot a kórházban végezte (a tb pénzén!), de azért a tarifát előre leszögezte. Erzsí kicsit furcsállotta: ha munkaidejében foglalkozik vele, mi végre köteles ő vizsgálatonként zsebbe fizetni, de hát ilyenkor mi sem áll távolabb az ember lányától, mint ilyesmin kötözködni.

Időközben azonban megjelent két újságcikk róluk s arról: Fannika születése, lábnélkülisége orvosi műhiba következménye. Az Illés szülők mindkettőben rendkívül visszafogottak voltak: nem mocskolódtak, nem gyaláztak senkit – hiába lett volna meg rá minden okuk. Erzsí nem sokkal a cikkek megjelenése után ment Zalányihoz a következő soros vizsgálatra. Zalányi először zsebre vágta a pénzt, aztán megvizsgálta őt, majd odahívta a főnővért. Erzsí még öltözködött, amikor a doktor így szólt:

–Én nem vállalom tovább a kezelését. Maga nem is tudja, mennyit ártott a kórháznak azzal, hogy engedte megjelenni ezeket a cikkeket, és még perli is a kórházat! Nem gondol azokra, akiktől majd el kell venni azt a pénzt, amit Magának odaadnak!

–De főorvos úr! – hebegett Erzsí –, negyedik hónapja önhöz járok! Itt szerettem volna szülni is!

–Hát ne itt szüljön!

–De főorvos úr, otthon van a mozgássérült kislányom, én nem tudok elmáskálni kétszáz kilométerre vizsgálatokra, nincs kire hagynom a gyerekeimet!

–Mondtam, nem vállalom tovább a kezelését! Ide ne is jöjjön többet!

Erzsí zokogva zuhant ki a kezelőből. Tihamér kint várta, s hallva, mit tett Zalányi, be akart rontani, hogy legalább szájon vágja a doktort. Erzsí lefogta, csitítgatta, nyugtatgatta:

–Hagyd, Tihamér, talán jobb is így!

Így végül Pestre jártak, a Szabolcs utcai kórházba, a szülés is ott történt. S így, az összehasonlítás révén szembesültek vele: milyen iszonyatos volt a hozzáállás, a szemlélet a keszthelyi kórházban.

Aztán a kórház ellen folyó perben Zalányi megjelent a kórház képviselőjében, s óriási garral utasított vissza minden vádat, kártérítési igényt. Előadta: a kórház orvosai – amikor ő még ott sem volt – az égadta világon mindenben az orvosi szakma szabályai szerint jártak el, semmi, de semmiféle hibát nem vétettek, minden a legtökéletesebb rendben zajlott le Erzsí terhességgondozása és vizsgálatainak során. Hogy Fanni láb nélkül született? Hát igen, az végső soron igaz, de ezért őket iciri-piciri felelősség sem terheli.

Valamint effektíve hazudott. Azt állította ugyanis tanúként: „Fontos hangsúlyozni, hogy I. rendű felperesnél nem végtaghiány következett be, hanem végtagjai csökevényesek, és ez vetett fel rengeteg diagnosztikai problémát. A vizsgálatot végző orvosok láthatták a combcsontot, hiszen az jelenleg is megvan, csak 20 százalékkal rövidebb volt, mint az egészséges magzatok esetében.” Amely állítás értékéből icipicit azért talán levon az a nehezen figyelmen kívül hagyható tény, hogy Fannika egyik combcsontja többől, vagyis teljesen hiányzik. Tehát dr. Zalányi Sámuel ekkor hamis tanúzás bűncselekményét követte el.

És látszott rajta, amint hatalmas hévvel szerepelt: komolyan is gondolja. Ő tényleg így hiszi. És ez a még nagyobb baj.

*

Dr. Nagy Péternek, a megye szülész főorvosának nagy megkönnyebbülés

volt, hogy Zalányi végre elkerült a megyéből.

–Nagyon kínos ez nekem, nem szívesen beszélek róla. Én nem akartam, hogy idekerüljön Keszthelyre, úgy kényszerítettek rá. Csak 13 hónapot volt itt, de több gondom volt vele, mint az összes többi főorvossal együttvéve. Nem ismerte el a szolgálati függőséget, a fegyelmet, amely nélkül pedig nem létezik normális egészségügyi ellátás. A féléves, éves jelentései annyira elködösítettek voltak, hogy soha nem láttam tőle valódi adatokat. Konkrét esetek is szörnyű nehezen jutottak el hozzám, s azok is agyonködösítve. A négy méhen belüli magzatelhalás kivizsgálása során is alig láttunk bele az egészbe, olyannyira összezavarta a szálakat, nyomokat. Az egyértelmű volt, hogy nem kellett volna bekövetkeznie a négy esetnek, valamint az is, hogy ami történt, az nem egyedül Zalányi hibája volt, hanem komplexen a terhesgondozásé – na de hát mégiscsak ő volt a felelős a gondozásért, hiszen ő volt a főorvos! Jól ismerjük a beosztott orvosok olyanfajta nemtörődömségét, amely abból fakad, hogy a főnökük nem követel tőlük másmilyen magatartást. Márpedig a főnök Zalányi volt.

*

A keszthelyi rendőrkapitányság bűnügyi osztálya Menyhárt Miklós igazgató-főorvos bejelentése alapján Tóth Alexandra halála ügyében elrendelte a nyomozást. Majd 1997. szeptember 29-én megszületett a határozat: az eljárást a rendőrség felfüggeszti. „A holttest rendőrorvosi boncolása megtörtént, azonban a halál pontos okának megállapítása végett kórszövettani vizsgálatok elvégzése is szükséges, amely vizsgálatok eredménye még nem érkezett meg. Tekintettel arra, hogy a kórszövettani vizsgálatok elvégzése hosszabb időt vesz igénybe, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint a vizsgálat eredményének megérkezéséig az eljárás felfüggesztéséről határoztam. A vizsgálati eredmény megérkezését követően az eljárást tovább folytatjuk.” Aláírás: Horváth István rendőr őrnagy, bűnügyi osztályvezető.

Azóta Andreáék egy fia papírt a rendőrségtől nem kaptak. 1997 szeptembere óta. Talán még mindig nem érkeztek meg a vizsgálati eredmények? Miért? Hogyan?

Egyetlen alkalommal jelentkeztek: bizonyos Varga Lajos telefonált, kérte Andrea kismamakönyvét, mondván, valamit ők nem értenek. Andrea elküldte nekik. Azóta semmi. Két éve. 1999 decemberében fölhívom hát a határozatot aláíró Horváth István őrnagyot: ugyan történt-e valami előrelépés az ügyben.

–Nos, nem – válaszol a bűnügyi osztály vezetője. – A Pécsi Orvostudományi Egyetemről kértünk szakértőt, aki mielőtt elkészítette volna

szakvéleményét, meghalt. Új szakértőt kellett kirendelnünk, amit meg is tettünk, de még mindig nem kaptunk tőle anyagot. Amint az megérkezik, természetesen azonnal folytatjuk az eljárást...

*

Nos tehát, Zalányinak Keszthelyről is mennie kellett. Mosonmagyaróvárt választotta, másodfőorvos lett. Miért? Hogyan? Óh, egyszerű: még Szegeden, az egyetemen csoporttársa volt dr. Vörös László, aki aztán sebész lett, s 95 óta a mosonmagyaróvári kórház igazgatója. Hozzá fordult most segítségért. Elvégre a barátság kötelez! Nem jó ember, aki nem segít bajba került barátján! Vörös doktornak azonban ahhoz, hogy valóban segíthessen egykori csoporttársán, ezt illetet volna elfogadtatni a szülészeti főorvosával, Nagy doktorral.

Dr. Nagy György 1968-ban Pesten végezte el az orvosi egyetemet, s azonnal Mosonmagyaróvárra került, a szülészeti-nőgyógyászati osztályra. Szerette a kórházat is, a várost is, ott helyben alapított családot, felesége patikus. Rengeteget járt továbbképzésre, konferenciákra, a lehető leghamarabb meg akart tanulni mindent a szakmájában. Gyorsan haladt előre a ranglétrán is, osztályvezető főorvos lett. Betegei szerették, becsülték, nem csupán nagyon jó orvosnak tartották, de jó embernek is; a városban kóricálva sokaktól hallok róla csupa-csupa jót és szépet. Becsülettel, tisztességgel végezte a munkáját – s mindaddig semmi gondja nem volt, amíg igazgatóváltás nem következett be a kórházban, s annak eredményeként oda nem került az általa vezetett osztályra dr. Zalányi Sámuel.

1997. augusztus végén éppen akkor ért haza szabadságából, amikor Diana hercegnő balesetben meghalt. Hétfő volt másnap, s délután bejött a szobájába dr. Vörös László, a kórház igazgatója: – Én úgy látom, az osztályod erősítésre szorul, kéne melléd egy jó erős második ember. Úgyhogy hozok neked, Gyurikám, erősítést!

–Laci! – kapott a fejéhez Nagy doktor. – Csak nem a barátoddal van megint balhé Keszthelyen?

–Öh... hát... hm... Hát... de. Valami kis probléma történt ott, úgyhogy idehoznám Samut.

–Laci, ebből baj lesz! Samuval kivétel nélkül mindenütt zúrók voltak.

Nagy doktor már másnap fölhívta Gardó Sándor doktort, a Győr-Sopron-Moson megyei szülész-nőgyógyász főorvost: – Sándor, gond van, Vörös ide akarja hozni Zalányi Samut!

–Jézus Mária! – ő is tagja volt annak a teamnek, amely Keszthelyre segítette Zalányit, volt is miatta rossz érzése, de az legalább nem a saját

megyéje volt. Kétszer is kiment hát most Vöröshöz, győzködni: ne engedjük be a bajt a megyébe! Ám Vörös ragaszkodott hozzá: Samunak adni kell még egy esélyt.

–Laci, teljesen haza fogod vágni ezzel a szülésetet! – jelentette ki Nagy doktor, de semmi sem hatott.

–Akkor is adok neki még egy lehetőséget – hirdette ki döntését az igazgató, s ez ellen már nem volt apelláta. 1998. január 1-jétől dr. Zalányi Sámuel főorvosi sarzsival, az osztályvezető Nagy doktor helyetteseként belépett a mosonmagyaróvári kórházba.

Ugyanúgy ténykedett itt is, mint korábban mindenütt. Reggel bement, levizitelt, de a betegeiről a saját részlegén sem igazán voltak információi, s nem is tett semmit annak érdekében, hogy legyenek. Beballagott a reggel fél nyolcas referálásra, ott villantott egyet-egyet, mondott okosakat – de soha nem konstruktíve, s nem is konkrét betegekre vonatkozóan –, majd elvonult a szobájába reggelizni. Jót evett, megteázott, majd olvasgatni kezdett szakkönyveket, folyóiratokat. Aztán fölment a negyedik emeletre, az igazgatói traktusba – minden információ hamarabb ért el hozzá, mint az osztályvezetőhöz. Mi több, fordítva is, attól kezdve kizárólag azok voltak a megbízható és hiteles hírek a szüléset-nőgyógyászat belső dolgairól, amelyeket ő szállított az igazgatónak, soha nem azok, amelyeket Nagy doktor, az osztály főnöke. A 11 órás nagyvizitre visszaért, ám ennek nem sok haszna volt, mivel – hiába csak 10-15 beteg feküdt a részlegén – egyetlen betegről sem tudott semmit. Abban a pillanatban, hogy befejeződött a vizit, vette a dzsekijét, s elbandukolt ebédelni, illetve amikor már megmelegedett a kórházban, átállt arra, hogy a szobájában ő maga főzött magának ebédet. Tizenkettő és kettő között soha nem volt elérhető. Ezután körbesétált az osztályon, de csak a folyosókon, majd ismét a negyedik emeletre vette az irányt. Onnan elő sem került többet. S ezzel véget is ért a munkanapja. Öt óra körül ismét eltűnt.

Eltűnni pedig nagyon tudott. Hamar kapott lakást a nővérszállón, ott főzőcskélta magának, rendszerint délben is, este is. A főzést viszont nagyon komolyan vette. Meg az evést. Ha ő elkezdett sütni-főzni, majd étkezni, szólhatott mellette a vezetékes telefon is, a mobil is, azt ő soha föl nem vette, a csipogóra nem reagált. Magyar embert evés közben ne zavarják! Majd ha végzett! Számtalanszor – amikor egyébként ő volt az ügyeletes – próbálták sürgős esethez riasztani, hasztalan. Komótosan jóllakott, s csak az után vette föl a telefont.

Hamar kényelmesen berendezkedett. Nem volt még ott két hete, amikor a nővérek szóltak Nagy főorvosnak, jöjjön velük. Bevitték Zalányi szobájába, ott kinyitották a frizsidert – benne egy egész üveg bor meg egy félig üres.

–A Szűzmáriáját, mi ez?

–A Zalányi doktor úr minden ebéd előtt jót iszik ebből.

A főorvos ezt nem hagyhatta ennyiben. – Samu! Azt hallom, Te itt bent bort iszol!

–Igen, igen. Én megiszom a magam borát, de engem még senki nem látott részen!

–Samu, az ég áldjon meg, ez egy munkahely! Hát ne örülj már meg! És ha legközelebb ügyeleten nyolc üveg sört találok ebéd után az asztalon, kinek mit mondhatok, nekik nem szabad inni, csak Neked? – Fölment Nagy doktor az igazgatóhoz, jelezte, Zalányi bent iszik.

–Na, majd akkor szólunk neki! – És a benti frizsiderből néhány nap után a borosüvegek átköltöztek Zalányi lakására.

Mindeközben ha bármikor döntési helyzet állt elő – akár az osztályon, akár a szülőszobán vagy a műtőben –, Zalányi azonnal kimenekült a helyzetből. Minden döntésből kifarolt, minden elől elmenekült. Nagy doktor eleinte azt gondolta, a korábbi gondok, mellényúlások – tulajdonképpen pozitív – hatása ez: egy meggyötört ember szeretné végre meghúzni magát, nem akar újabb kalamajkába kerülni. Ám fokozatosan rájött: nem ezért teszi ezt Zalányi, hanem azért, mert ő ilyen. Belekap valamibe, s azt soha nem viszi végig. Ha pedig bármi zűr történik a beteggel, akkor azonnal lepattan, elmenekül. Ilyen személyiség: nem mer, nem tud dönteni, hiába olyan a helyzet, hogy nincs mese, azonnal dönteni kellene. Műhibáinak többsége is ebből a nem döntésből, ebből a „Várjunk! Most ne! Majd! Majd meglátjuk! Hátha!” mentalitásból, az örökös kifarolásból fakadt. A kitűnő elméleti felkészültsége, ragyogó modora, jó társalgása mellett. Csak beteg másfél méteres körzetébe nem lett volna szabad soha engedni – mert ott aztán bármi történhet.

S ez nemcsak a szülőszobán és a műtőben vagy a betegágy mellett volt így, de még a szakrendelésen is. Az asszisztensnőkkel például kitűnő volt a viszonya – mindaddig, amíg főzésről, mosásról, befőttelezésről, gombászásról volt szó. Amint azonban bejött egy beteg, azzal már minősíthetetlenül durva hangnemben beszélt – hiszen az döntési helyzetbe kényszerítette. Sokak szerint beteggel egyetlenegyszer nem hallották normális emberi stílusban értekezni; persze, ha egyszer frusztrálta minden döntési helyzet, akkor nyilván rosszul tűrte mindazokat, akik előidézték ezt a helyzetet. S ez így volt a rendelőben, ugyanígy az ultrahangon – panaszáradat követte mindenütt. Az osztály orvosai forogtak: mindenkinek volt rendelői napja is, ultrahangos napja is. Ha Zalányi volt a soros egyik vagy másik helyen, eleve sokkal kevesebben jelentkeztek be arra a napra, de sokan – akik nem ismerték még ki a beosztást – amint meglátták a kis táblát

az ajtón Zalányi nevével, fölálltak, elmentek, s átkérték magukat más napra. Vagy ha teheték, átmentek másik kórházba.

Kiszállásra is jártak az orvosok, a környező falvakban terhestanácsadást, szakrendelést tartani. Zalányi főképpen Halászbába. És nem sokkal a mosonmagyaróvári kórházba kerülése után innen, Halászbából érkezett szülni egy asszony. Zalányi volt az ügyeletes, s bár napnál világosabb volt, hogy azonnali császármetszésre volna szükség, tétovázott, várakozott, nem döntött. A legutolsó pillanatban szánta el magát a beavatkozásra, s bizony a Jóistennek vagy a kismama és a baba óriási szerencséjének is be kellett segítenie, hogy nem lett tragédia az ügyből. Az újszülött rettenetesen megviselten jött a világra, át kellett küldeni Győrbe, de végül is megúszta, nem lett semmi baja. Halászbából aztán betelefonált a helyi védőnő: – Ide ne küldjék többet Zalányi doktort, mert akkor mindenki elmegy máshová tanácsadásra!

Péntek délelőttönként tartott terhestanácsadást Zalányi bent az osztályon – s egy-két nő várakozott rá a folyosón. Az összes többi napon 25-30-an jelentek meg ugyanott.

Nagy doktor folyamatosan tapasztalta mindezt, valamint állandóan kapta a visszajelzéseket. Ment is minden alkalommal Vöröshöz, aki viszont csuklás nélkül letorkolta őt.

–Te nem látod jól a helyzetet, az az igaz, amit Samu mond!

Legközelebb Nagy doktor arról volt kénytelen beszámolni Vörösnek, a legkülönbözőbb helyekről kapja a jelzéseket: kismamák, amikor Zalányi az ügyeletes, nem hajlandók bejönni szülni. – Ez hülyeség! – intézte el legyintve az igazgató.

Időközben megjelent az én első kötetem, s persze az is sokak körében szóba került. Vörös Lászlónak dr. Kiss Judit tragikus szüléséről – Zalányinál – is határozott álláspontja volt, ez szó szerint így hangzott: – Az egy hülye erdélyi kurva, áttelepült ide, és összevissza hazudozik, az egész nem úgy történt, ahogy a Kende-könyvben le van írva! Baszogatja a Samut, és le akarja járítani!

Pedig Zalányi „hozta a szokott formáját”, itt és most sem kerülték el a zűrök. Nagy ultrahangosnak kiáltatta ki magát, ám rögtön az odaérkezése utáni második héten téves, rossz leletet adott ki a kezéből. Volt szülés utáni gyermekágyi lázas eset, amelyet a szakma szabályai szerint legelőbb ultrahanggal kell kivizsgálni: nem maradt-e valami a méhben. – Samu, Te kitűnő ultrahangos vagy, légy szíves, nézd meg! – hangzott a kérés referáláson.

–Köszönöm a bizalmat, Gyurikám! – készségeskedett Zalányi a főorvosnak. – Máris megyek, megvizsgálom. – Nemsokára visszaérkezett a

teljesen negatív lelettel. Nagy doktornak sehogy sem stimmelt a dolog, megvizsgálta az asszonyt, s úgy ítélte meg, ez nem létezik, nem lehet hiteles Zalányi ultrahangeredménye. Ő maga végezte el haladéktalanul az abortuszt – és óriási mennyiségű visszamaradt méhbeltartalmat távolított el. Olyan tömegűt, amelyet kis odafigyeléssel nem lehet nem észrevenni az ultrahangon.

S amint követték egymást az ehhez hasonló esetek, Nagy doktorban növekedett a rossz érzés: miért ad Samu rendszeresen, újra és újra rossz diagnosztikai leleteket? Nem tudja jól végezni a vizsgálatokat? Nem akarja? Avagy egészen másról van szó: ő alá akar alávágni? Próbálja belekergetni a főnökét olyan helyzetbe, amelyből aztán nem tud kikászálódni? Hogy ne csak neki legyenek balhéi, de az osztályvezetőnek is? Olykor el is töprengett Nagy doktor: meg lehet-e ezt fogni valahogy? Hát nem, nem lehet. Képtelenség bebizonyítani, hogy valaki tudatosan, szándékosan téved.

A másik, amire Zalányi rém büszke volt, hogy ő milyen kiváló laparoszkópos szakember. Nos, e téren is bukott jókorákat. Egy alkalommal az akkori adjunktus végezte a laparoszkópos műtétet, és Zalányi asszisztált neki; ám menet közben – a főorvos tudta és engedélye nélkül, vagyis teljességgel szabályellenesen! – cseréltek, Zalányi átvette az operációt. Nagy doktornak akkor szóltak, amikor már három lyuk volt a szerencsétlen asszony hólyagján. Zalányi háromszor is átszúrta a hólyagját a műszerrel, majd ezt így adta elő a rohanva érkező főorvosnak:

–Gyuri, kérek, azt hiszem, van egy... két... hm... három lyuk a hólyagon.

–Hogy az úristenbe, Samu? Az benne van a pakliban, hogy laparoszkóppal egy helyen véletlenül átfúrja az ember a hólyagot, de nem háromszor! Ráadásul a szabályok szerint rögtön az elsőnél meg kellett volna állnotok, és szólni nekem! Én vagyok köteles eldönteni, onnantól miként menjen tovább a műtét.

–Hát igen, Gyurikám, sajnos ez történt, de most már rendben lesz minden! Semmi baj, elvarrom én most gyorsan!

–Nem varrod el, Samu – felelt Nagy doktor –, arra találták föl az urológust, ő jöjjön ide, nézze meg, és ő fejezze be a műtétet!

Igy is lett. Ám Zalányi az operáció végeztével nem a főnökéhez, Nagy doktorhoz ment, hanem le az ortopédsebészetre, Vörös igazgatóhoz, s neki számolt be harci tettéről, a háromszori átlukasztásról.

–Isten ne tartsa meg a szokásodat! – ütötte el a dolgot az igazgató, aki pedig ha bárki más valami icipicit is hibázott a nőgyógyászatban, abból akkora patáliát csapott, mint ide Lacháza.

Alig pár héttel később Zalányi volt az ügyeletes, amikor szülni érkezett egy asszony – csakhogy pont este hat körül. Nem tudta, hogy akkor Zalányi

vacsorálni szokott. A nővérek hívták a lakástelefonján, a mobilján, a csipogóján – egyikre sem reagált. Mire kegyeskedett előkerülni, a szülés éppen befejeződött, már a méhlepény is kint volt. Nagy doktor fegyelmi eljárást akart indítani – Vörös igazgató nem engedte.

Nagy főorvos egyre lehetetlenebb helyzetbe került. Ahány konferenciára, kongresszusra elment, a kollégák mindenütt nevetve fogadták: – Na, következnek az újabb Zalányi-sztorik! Mesélj, Samunak miket sikerült megint művelnie! – Néhányan őszinte részvétüket fejezték ki, mások nevetgélve sajnálták. Az nem különösebben izgatta őket, hogy Zalányinak ekkor már vagy tucatnyi ember halála száradt a lelkén. Mi több, az sem, hogy valamennyiük szakmáját járhatja le ez az ember. Hiszen Mosonmagyaróváron természetesen zuhanásszerűen esett vissza a születésszám: egyre többen Győrbe vagy Csornára mentek szülni, nehogy Zalányi kezei közé kerüljenek. Vissza is fejlesztették az osztályt. Korábban egy emelet volt a szülészet, egy a nőgyógyászat. Aztán a traumatológia bekebelezte az egyiket, most már elfér egyetlen emeleten együtt a szülészet és a nőgyógyászat.

*

Egyik soros mosonmagyaróvári keresgélő utamról nem hazafelé indulok, itt van egy ugrásra Jánossomorja, ahol tudom, szintén élnek Zalányi-áldozatok. Megkeresem a faluban Farkasék portáját, s gyönyörű kertben találok magam. Csodálatos virágok, fák, lenyűgözően karbantartott pici szőlős, tyúkól. Negyven és ötven közötti házaspár fogad, annak ellenére, hogy nem jelentkeztem be hozzájuk. Ők lennének a nagyszülők – ha lehetnének. A fiatalok, Krisztina és Feri nincsenek itthon, dolgoznak mindketten, szombaton is.

Ám hiába mondom, mi járatban vagyok, nem nagyon akarják elmondani, mi történt Krisztinával és a babájával, az ő unokájukkal. Három okuk is van erre. Az első: Krisztinát rettenetesen fölzaklatja, ahányszor újra szó esik a történetekről. A második: a jelek szerint egyezséget kötnek a kórházzal, illetve a biztosítóval, s megkapják a kártérítést per nélkül. Ha pedig így történik, abban az egyezségben alá kell írniuk azt is – a biztosító csak így hajlandó fizetni –, hogy nem nyilatkozhatnak a sajtónak az ügyről. (Mellesleg ezt egy-két jogász és Majtényi László adatvédelmi biztos megvizsgálhatná közelebbről is, mert szerintem minimum a sajtótörvénnyel ellenkezik.) Ez mind rendben is volna. A harmadik ok azonban szörnyű: félnek. Ők itt maradnak, Jánossomorján, csak a mosonmagyaróvári kórház van közel, ha valamelyiküknek baja támad – s nem szeretnének rosszat mondani a kórháziakról, akikhez fordulniuk kell esetleg.

Túl rémes ez ahhoz, hogy vitatkozni próbáljak. Főképpen azt nem szeretném vállalni, hogy Krisztinát én borítsam ki újólag. Úgyis megjelent a Mai Napban a történet lényege, hát azt idézem: „Egy 22 éves jánosomorjai asszony, Farkasné M. Krisztina 1998. szeptember 24-én halott magzatot hozott világra (császármetszéssel), a mosonmagyaróvári kórházban, majd ezután négy napig élet és halál között lebegett. A császármetszés után – már a győri megyei kórházban – napokig lélegeztetőgéppel tartották életben. Öt nap múlva tért magához, akkor tudta meg, hogy a baba nem él. Azóta sem épült fel, alig tud menni, nagy fájdalmai vannak. A házaspár orvosi műhibára gyanakodott – hiszen az asszony a szülés előtt már három hete a mosonmagyaróvári kórházban volt, ahol naponta többször vizsgálták őt is és a magzatot is –, ezért feljelentést tettek, igazságügyi orvosszakértői véleményt is kértek a magzat halálának okáról. Szerintük ugyanis nem kellett volna meghalnia.

Az esettel kapcsolatban Farkas Ferenc hívta fel lapunkat, miután olvasott a nagyszénási gyerekorvos, dr. Kiss Judit kislányának haláláról. Az ügyeletes orvos öt évvel ezelőtt Szegeden is, és most, Mosonmagyaróváron is dr. Zalányi Sámuel szülész-nőgyógyász főorvos volt. Igaz, itt a császármetszést már nem ő végezte, hanem dr. Nagy György főorvos. Ám a mosonmagyaróvári tragédiát megelőző estén Zalányi doktor volt az ügyeletes, és Krisztinánál a baj már akkor elkezdődött, de Zalányi doktor többek között azt mondta:

–Jó lenne, ha a kismama kibírná holnap reggelig! – Mindez a rendőrségi jegyzőkönyv szerint öt tanú jelenlétében hangzott el, bár Zalányi doktor tagadja.

A fiatal pár, Farkas Ferenc és felesége, Krisztina dossziényi orvosi papírt mutat: perinatális halottvizsgálati bizonyítvány, igazolás késői magzati haláláról, zárójelentés, vizsgálatok sokasága, kórszövettani vélemény, rendőrségi jegyzőkönyv és igazságügyi orvosszakértői vélemény.

–Miért? Miért kellett meghalnia a kisfiunknak? Miért nem vették észre a kórházban három hét alatt, napi többszöri vizsgálat és vizit ellenére, hogy Krisztinával valami baj van? És ha szeptember 23-án este, amikor rosszul volt, rögtön megvizsgálják, talán nem történik ilyen tragédia – mondja a megkeseredett fiatal férj.

Krisztina a körzeti orvos és Balogh Elek nőgyógyász javaslatára magas vérnyomás diagnózissal 1998. szeptember 3-án került be a mosonmagyaróvári kórházba. Feri hangsúlyozza:

–A kihordási idő alatt semmilyen gond nem merült föl. A szülés október 19-re volt kiírva. A feleségemet mindennap látogattam. Szeptember 23-án 19 óra körül arra panaszkodott, hogy nem kap rendesen levegőt. És a hasa is

olyan kemény volt, mint a beton. Én rögtön szoltam az ügyeletes orvosnak, dr. Zalányi Sámuelnek, hogy valami probléma van. Erre tanúk a velem együtt ott lévő látogatók. Az ügyeletes orvos két megoldást mondott, de hozzátette, hogy jó lenne, ha Krisztina kibírná reggelig. Másnap reggel értesítettek bennünket, hogy probléma van, a feleségemtől halva vették el a gyereket. Krisztina ezután került a győri intenzívre. A bejelentésemet azért teszem, mert szeretnék választ kapni arra, hogy az odáig problémamentes terhességi időszak után egy 3,5 kg-os csecsemő hogyan halhat meg az orvosok kezei között. Kértem a rendőrorvos bevonását, mert így láttam biztosítottak a halál okának pontos és elfogulatlan megállapítását.

A szakértői team rendkívüli halál miatt elrendelte a Farkas vezetéknévű csecsemő holttestének igazságügyi orvos szakértői vizsgálatát. A szülők Patriknak hívták volna a kisfiút.

Krisztina fájdalmas arccal hallgatja mindezt. Egy csomó van a derekában, ott, ahová az érzéstelenítő injekciót adták, és azóta sem tud rendesen menni, hiába a CT-vizsgálat, orvosok sokasága és természetgyógyász.

Idézet a szakértői véleményből: Még szeptember 18-án a bal csípőízület tájékára lokalizálódó fájdalmat említ. A konzíliumra hívott ideggyógyász, ortopéd, valamint reumatológus ezen fájdalmat organikus elváltozásra nem vezette vissza. Ugyanígy akkor még a súlyos tüdőgyulladás jeleit sem ismerték fel az orvosok. A győri kórház zárójelentésében azonban súlyos szimptomákat írtak le: sapticaemia, légzési elégtelenség, felnőttkori légzési ellstressz syndroma, véralvadási defektus, pneumothorax, közepsúlyos praeolampsia, tüdőgyulladás, st. post. sect. coes. puerperium.

Szerintük az orvosoknak korábban fel kellett volna ismerniük a bajokat. Azt is furcsállják, hogy még a terhesség alatt Krisztina olyan gyógyszereket kapott – Voltaren, kétféle erős vérnyomáscsökkentő, fájdalomcsillapítók –, amelyek lehet, hogy károsan hatottak a magzatra is.

Az újszülött halálának közvetlen oka a boncszakértői vélemény szerint feltehetően az anya fertőzése, toxikus állapota miatt kialakult súlyos, testszerte fennálló gyulladás volt. Az anya fertőzése miatt az újszülöttnél is olyan súlyos, a test egészére kiterjedő fertőzés lépett fel, amelyet a születése után uralni nem tudtak, az orvostudomány mai állása szerint a kezelését lefolytatták, de életét megmenteni már nem lehetett. Az újszülött már halva született, az életjelenségeinek visszahozására történt kísérletek eredménytelenek voltak. Kezelése során orvosi mulasztásra gyanú nincs, a kezeléseket a szakma szabályai szerint folytatták.

Az ügyben részben érintett főorvos, Zalányi Sámuel egy korábbi telefonbeszélgetésünk alkalmával megígérte – még a boncjegyzőkönyv

megérkezése előtt –, hogy vírusfertőzés okozhatta az anya tüdőgyulladását és a magzat elvesztését. Az orvosok mindent megtettek a magzat és az anya érdekében, ezt a kórtörténeti dokumentumok is bizonyítják. Az asszonyt még 23-án este belgyógyász is megvizsgálta – tehát nem vártak reggelig –, de a tüdőgyulladás és a fertőzés jeleit ekkor, sőt még két órával a tragédia előtt sem lehetett kimutatni – állítja Zalányi doktor.

A fentiek ellenére Farkas Ferenc az orvosi etikai bizottsághoz és ismét a rendőrséghez fordult, mert nem hiszi el, hogy valóban nem történt orvosi mulasztás vagy műhiba. A szegedi esetben bizonyítást nyert a téves orvosi diagnosztika, és közel négymillió forintot ítélték az anyának. Farkasék már nemcsak az elvesztett baba, hanem az anya megrokkant testi-lelki egészsége miatt is küzdenek.”

Pontosítsuk utólag a történetet az orvosszakértői vélemények alapján! Krisztina toxémiás volt, vagyis valamilyen fertőzés érte, amely már a vérébe is bekerült. A belgyógyász, amikor megvizsgálta, egyebek mellett vízajtót is rendelt kezelésére. Ez ilyen előrehaladott terhesség mellett szigorúan tilos lett volna. Amikor azonban Zalányi visszavette tőle a beteget, a belgyógyász beszámolt neki a vízajtóról is, következésképpen neki azonnal a terhesség azonnali befejezése, a haladéktalan császármetszés mellett kellett volna döntenie. Ő azonban nem ezt tette. Ismét nem. Lett volna pedig áthidaló, önmagát mentő megoldási lehetősége is: ha egyszer nem mer vagy nem tud döntenie, főlhívhatta volna Nagy doktort, a főorvost, elmondhatta volna a helyzetet, és instrukciót kérhetett volna, amellyel áttolhatta volna a felelősséget a főnökére. Ő azonban ezt sem tette. Ismét nem.

Ráadásul a referáló füzetbe – amelynek az ügyelet alatti összes fontos történést és ténykedést rögzíteni kellene – mindössze ennyi került: „Farkasné Mailinger Krisztina 4, 4, 0, belgyógy. konzílium, sinus tachicardia.” Tehát nincs szó sem arról, mennyire rosszul volt, hogy nem kapott levegőt, sem a tünetekről, sem a beadott vízajtóról, sem a magzat állapotáról. A reggeli referáló megbeszélésen is mindössze annyi hangzott el: – A Farkasné tegnap rosszul volt. – Más semmi.

Elindult a nap, s Nagy doktor a szülőszobán ijedten látta meg, hogy néz ki Krisztina. Azonnal átvitte a vizsgálóba, s ott már egyáltalán nem hallott magzati szívhangot. Rögtön szólt Zalányinak: – Samu, azonnal vidd le ultrahangra! – Zalányi ezt meg is tette, ám leletében magzati szívhangról egyetlen árva szó nem esett.

Nagy doktor maga végezte tüstént a császármetszést – s ennek során nem frissen, hanem már sokkal korábban elhalt magzatot emelt ki. Pedig az NST-szalag korán reggel még rögzített babaszívhangot. Ha tehát Zalányi bármikor az éjszaka során elvégzi a császármetszést, vagy ha legalább

reggel hétkor azzal fogadja Nagy doktort: – Gyere, nézd meg, mitévők legyünk! – akkor Farkas Patrik ma is élne.

*

Zalányinak Mosonmagyaróvárott nem volt kinevezése, háromhavonta kellett megújítani a szerződését. Nagy doktort véletlenül mindig éppen akkor szorították sarokba, amikor alá kellett írnia: javasolja-e a meghosszabbítást vagy sem. Azt végképp nem volt hajlandó aláírni, hogy véglegesítsék helyettesét, ám nem volt abban a helyzetben, hogy leírassa: további három hónapot sem javasol. Egészen márciusig.

Dr. Vörös László igazgató – kevéssé meglepő módon – úgy foglalt állást a Farkasné Mailinger Krisztina-ügyben, hogy Zalányi doktor egyáltalán nem felelős a történetekért, azonban Nagy doktor igen. Kettejük között feszültté vált a viszony. A megyei szülész főorvossal például közölte, az utolsó csepp volt a pohárban, hogy Nagy doktor helytelenül és jogtalanul a Farkasné-ügyet szegény, vétlen Zalányi doktorra próbálta kenni. S amikor az önkormányzat is firtatni kezdte, mik történnek a városi szülészeten, Vörös doktor bebizonyította, hogy kemény, határozott vezetőként ő bizony haladéktalanul megteszi a szükséges és elkerülhetetlen lépéseket.

Az igazgató pénzügyi adatokkal is alátámasztotta döntése helyességét. Kimutatást készített az egyes osztályok kiadott költségeinek és befolyt térítésének helyzetéről, s ebből kiderült: a szülészeti-nőgyógyászat egyenlege: mínusz 15 millió forint. Apró trükkök persze be-becsúsztak a számításokba. A műtők használatát például „egy műtét az egy műtét” képlettel számolták, tehát ugyanannyit terheltek a nőgyógyászatra a háromperces abortuszokra, mint az ötórás sebészeti operációkra. Az újszülöttszályra nem sokkal, de valamivel több betegszállítást sikerült kihozniuk, mint a traumatológiára.

A 15 millió hamar lábra kapott, azonban persze már egyre gömbölyűbben: a szülészeten hiány van; a szülészeten eltűnt 15 millió; elsikkasztottak 15 milliót a szülészeten; Nagy doktor ellopott 15 milliót. 1999 februárjában a kórház vezetése önkormányzati ülésen be is jelentette: személyi változtatásokat terveznek. Ám újra és újra a szülészetről esett szó: miért mennek el az asszonyok máshová, ettől van hiány vagy mástól, miért van itt még mindig Zalányi és így tovább.

Március végén volt ismét aktuális Zalányi három hónapos szerződésének megújítása. Ám eddigre Nagy doktor teljesen világosan látta: az egész osztály és az egész kórház számára elviselhetetlen Zalányi ittléte, s arra jutott magával: tovább nem vállal semmiféle felelősséget helyettese szömyű viselkedéséért és dolgaiért. Március 23-án – egy héttel a szerződés

megújításának határideje előtt – fölment Vörös doktorhoz, és bejelentette: – Nem vagyok hajlandó tovább Zalányival dolgozni, tarthatatlanná vált a helyzet! – Az igazgató egy hangot nem válaszolt. Ám – pláne mert az önkormányzatnál már őt is kezdték támadni – meglepte a beígért személyi váltást: kirúgta Nagy doktort az osztályvezetői székéből. Nem Zalányit, Nagyot!

Március 30-án délelőtt kapta a telefont Nagy doktor: fél egyre menjen az igazgatói irodába. – Úgyis tudod, miért hívtalak – fogadta őt Vörös László, és átadta a papírt: „Tájékoztatom, 1999. március 31-ével eddigi munkája elismerése mellett megvonom osztályvezetői megbízását. Továbbra is főorvosi beosztásban a mosonmagyaróvári kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályán kívánom foglalkoztatni. Amennyiben részletes indoklást óhajt kapni a vezetői megbízás visszavonásáról, azt hét napon belül írásban kérheti. Egyben intézkedtem vezetői pótlékának megvonásáról, valamint hogy az osztályvezetői állásra pályázatot írjanak ki. Dr. Vörös László igazgató” – Egy órára rendkívüli főorvosi értekezletet hívtam össze, ahol ezt bejelentem, ha óhajtasz, részt vehetsz rajta! – tette hozzá gálánsan.

Nagy doktor nem óhajtott. Vörös még aznap, rögtön az értekezlet után elment Győrbe, Gardó doktorhoz, a megyei szülész főorvoshoz, s neki már úgy adta elő: a főorvosi kar tudtával és egyetértésével mentette föl Nagyot az osztályvezetés alól.

–Jaj, de hamar, jaj, de hamar! – felelt Gardó.

És április 1-jén papír készült az osztály orvosainak aláírásával: ők nem akarnak Nagy doktorral dolgozni. Vörös megegyezett az osztályvezetői megbízás elvállalására Oswald doktorral, akit Nagy doktor 95-ben sem emberi, sem szakmai kvalitásai alapján nem tartott alkalmasnak másodfőorvosnak. Most eljött az ő ideje. Együtt kapta meg az adjunktusi helyett a főorvosi sarzsit és az osztályvezetést. Zalányi pedig továbbra is másodfőorvos volt, hiszen már nem volt akadálya a szerződése meghosszabbításának.

Nagy doktor betegállományba ment, de két hét múlva behívták őt. Oswald doktor leültette az osztály mind a nyolc orvosát, s beszélgettek-vagdalkoztak a korábbi dolgokról.

–Most már tisztázni kellene a Farkasné Mailinger Krisztina-ügyet is – hangoskodott Zalányi Sámuel –, mert abban én egyáltalán nem voltam hibás, az egész egy fölfújtt dolog, amit Nagy főorvos próbált rám kenni!

–Samu, ez a Te véleményed, az enyém más! – válaszolt halkan Nagy, és nem ment bele a veszekedésbe.

–Hát akkor – vette kézbe az irányítást Oswald doktor –, ki óhajt együtt dolgozni a Nagy főorvossal? – Halálos csönd fogadta a kérdést. – Mert én a továbbiakban nem vagyok hajlandó együtt dolgozni Nagy főorvossal!

–Én sem – vágta rá azonnal Zalányi. Majd csatlakozott hozzájuk Balogh doktor is, akiért kezdő korától igen sokat tett Nagy doktor.

–Köszönöm szépen – állt föl a volt főorvos, és kiment. Április végén kapott munkaköri leírást: május 1-jétől osztályos főorvosi státusban a rendelőintézetben, az onkológián, valamint a menopausa-szakambulancián teljesíthet szolgálatot, amolyan vándororvosként, egyik nap itt, a másikon amott. Vagyis az osztályra a lábát be nem teheti. És ezt csinálja május eleje óta. Mást nem tehet. „Ha egy úri lócsiszárral / Találkoztam s bevert sárra.: / Nem pöröltem, – / Félreálltam. letöröltem.” – idézte magának Arany Jánost. Őt Óváron besározta, megtiporták, megalázták. Az lenne a legegyszerűbb, ha összepakolnának, s elmennének máshová. De akkor tán mindenki azt mondaná: biztos tényleg vaj volt a fején, csak sáros volt valamiben, ha elmenekült. Inkább „kibekkeli”, amíg kiderül az igazság – ha túléli, ha bírja addig idegekkel és egészséggel.

Mindazonáltal május vége felé Vörös doktor újabb Zalányi-mentőakcióba próbált kezdeni, s még ahhoz is volt képe, hogy ehhez éppen Nagy doktor segítségét kérje. Megérkezett ugyanis az e fejezet elején már szerepelt dr. Farkas Márton szakértői véleménye Farkasné Mailinger Krisztina ügyében, valamint egy másik vélemény a biztosító által felkért szakértőtől, s mindkettő súlyosan elmarasztaló volt a kórházra, Zalányira nézve. Vörös telefonon hívta Nagy doktort: – Gyuri, gyere föl, olvasd el a két szakvéleményt, és menj el Gardóhoz, beszélj vele, mit lehetne ezekből kihozni, hogy lehet elsimítani a dolgot!

–Laci! Te azt mondtad, engem emiatt rúgtál ki! Ne örülj már meg! Kirúgsz engem, és akkor még én mossam ki a barátodat a moslékból? Ember, gondolkodj már!

–Jaj, de hát most nem erről van szó, a kórház érdeke mégiscsak fontosabb! Megkérlek, rá, Téged szeretnélek megbízni ennek az ügynek a tisztába tételével!

–Hát ne kérjél meg! És tudod mit? Kirúgtál engem mint szülész osztályvezetőt, azóta paraszolvenciám egy fillér sincs, a fizetésem is kevesebb, a benzin meg nagyon drága, eszem ágában sincs elmenni Győrbe, Gardóhoz!

–Óh, hát ez nem gond, itt a kórházi autó, menj azzal!

–Rádásul rendelésem van éppen!

–Az nem baj, akkor most nem rendelsz!

Nagy doktor hat évig volt osztályvezető – az idő alatt egyetlenegyszer sem kapott kórházi autóhasználati lehetőséget. Most igen. Mit tehetett? Ment. A kórházi autóval. Gardó doktor végigolvasta a két szakértői véleményt, és nagyot sóhajtván kérdezte: – Miért küldött Vörös?

–Azért, Neked hátha van valami ötleted, amivel ki lehet mosni Zalányit.

–Nézd, mindkét szakvéleményben egyértelműen szerepel, hogy Zalányi sáros, tehát a kórház biztos bukó az ügyben. Gondolod, hogy én exponálom magam ebben? Szó nem lehet róla! Te Gyuri! Akkor tulajdonképpen miért rúgott ki Téged Vörös? Amikor nálam járt, azt mondta, azért, mert Te Zalányira próbáltad kenni az ügyet. Itt viszont világosan szerepel, hogy csak ő felelős mindenért. Hát akkor nem volt miért kirúgnia!

*

Amint keverek-kavarok, innen-onnan csak érkeznek újabb hírek Zalányi Sámuel további mosonmagyaróvári viselt dolgairol is. Kapom a fülest: egy Halászi nevű faluból is afférja volt valakivel. Azt mondják, ez már 99-ben történt.

Annyira nem kis hely Halászi, hogy merjek csak úgy nekiindulni, előbb megpróbálok informálódni. Hol másutt, a polgármesteri hivatalban:

–A polgármester úrral szeretnék beszélni! – mintha biztos lehetnék benne, hogy nem nő az, de hiszen Magyarországon vagyunk, lényegében biztos lehetek benne.

–Frank Lajos polgármester vagyok, tessék.

–Üdvözlöm, Kende Péter vagyok, és a segítségét kérem szépen. Az a hír járja, idén az óvári kórházban valakivel baj történt a nőgyógyászaton.

–Bizony, az igaz, a Kiss István lányával.

–Hátha tudja: igaz-e az is, hogy Zalányi Sámuel követte el?

–Bizony ő, az a strici!

–Nocsak! Maga ismeri?

–Személyesen nem, de jobb is neki! Szegény húgom sajnos megismerte.

–Mi történt?

–Már negyvenhez közeledett, az istennek nem lett gyereke, pedig nagyon szeretett volna. Ajánlották neki ezt a sarlatánt, és ő el is ment hozzá. Hónapokig kezelte, legombolt róla 220 ezer forintot, nulla eredménnyel, most meg eltűnt...

–Hogyhogy eltűnt?

–Múlt szerdán, július 7-én, délután öt órakor közölte vele: vissza kell mennie Szegedre, nem tudja folytatni a kezelését, és azóta eltűnt, senki nem tud róla. Én nem tudom, valójában mi történt, a népek összevissza beszélnek. Állítólag elbocsátották, mert közölték a kórházzal: nem kapják meg az állami támogatást, ha ő ott marad. Szegény Oswald Lajos főorvos úr issza meg a levét Zalányi ténykedésének, azt is hallani, most őt is felfüggesztették.

–Mondja, mire fizetett a húga ennyi pénzt?

–Mire, mire? Zalányinak zsebbe! Még a gyógyszereket is kézből adta, nem receptre írta föl. Nem is járt hozzá soká a húgom, mégis 220 ezret sikerült belőle kicsikarnia. És közben állandóan hallani: jó csomó műhibát követett el jobbra-balra ez a fickó. Én csak azt nem értem, hogy tűrhetik ezt el.

–Hát, igen, ezt én sem. Nos, meg tudja adni Kissék telefonszámát?

–Persze, szívesen, írja csak! – és diktálja. Hívom őket, kedves fiatal nő hang hallózik. Bemutakozom, elhebegem, mi járatban vagyok.

–Jaj, szegény Edina most is bent van a kórházban, újból meg kellett műteni. Én a húga vagyok.

–És hogy van Edina?

–Most már jól, hál' istennek, a második operáció már rendben volt, persze azt nem Zalányi végezte.

–Tudják, meddig kell bent maradnia?

–Nem, egyelőre nem mondtak semmit. Pár napig még biztosan. De várjon, adom a mamámat!

–Tessék, jó napot kívánok!

–Csókolom a kezeit, Kende Péter vagyok. Mi van a lányával?

–Jaj, édes istenkém, ne is kérdezze! Szegénykémet újra kellett műteni, csoda, hogy életben maradt. Szörnyűség, amit Zalányi művelt vele! Bűncselekmény, komolyan mondom, igazi bűncselekmény!

–Honnan tetszik ezt ilyen biztosan tudni?

–Behívatott engem rögtön a műtét után az Oszwald főorvos úr, és ő maga a saját irodájában szó szerint ezt mondta: – Sajnos a lányával csúnya műhiba történt! Az operáció közben átvágtak egy artériát, sok-sok palack vért kellett adni neki, hogy pótolják a rengeteg elfolyt saját vérét! – Kérdezte, van-e már Edinának családja, mert valószínűleg ezek után már nem lehet többet gyereke. Aztán amikor hallotta, hogy cukros is vagyok, meg sokféle gyógyszert kell szednem, azt mondta, én föl se menjek az intenzívre, ne nézzem meg a lányomat, mert nagyon rossz állapotban van. Úgyhogy csak két nappal később láttam a lányomat, amikor már lehozták az intenzívről.

–És Zalányival találkozott?

–Én nem, de még az a szerencse, mert még meg is rugdostam volna! De a vőm pontosabban el tud mondani mindent, adom őt.

–Jó, köszönöm szépen.

–Bánhídi Róbert vagyok, üdvözlöm. Tényleg én voltam bent, a műtét délutánján. Anyósom éppen jött ki zokogva a kórházból, ő mondta, baj van, Edinát az intenzívre vitték. Fölrohantam, az intenzíves orvos megnyugtatót: most már életben marad a feleségem. Leballagtam a nőgyógyászatra, Zalányi eltűnt, csak Oszwald főorvos volt bent. – Sajnálatos érvágás történt műtét

közben – közölte velem –, szerencsére nem véna, hanem csak artéria. Jött azonnal mindenki, a Cserhádi főorvos úr, a Tóth doktor, én is rögtön bemosakodtam, akit elértünk, mindenki azonnal küzdött a felesége életéért, két órán át harcoltunk, hogy megmentjük. A sebészeknek sikerült is összevarniuk az érfalat.

Azt már később hallottam a nővérektől, hogy Zalányi – amikor operáció közben átvágta ezt az eret – csak állt, bámult, és fogalma nem volt róla, mitévő legyen. Az egész műtő vérben úszott, és Zalányi ledermedve álldogált, nem tett semmit. Nem is ő hívott segítséget, hanem a nővérek szaladoztak orvosért, vérért.

*

Bevallom őszintén: mint a paripa, ha dobpergést hall, olyan lettem. Nem is bírom ki, másnap szombat lévén, már hajnalban a kocsiban ülök, és Európa legdrágább autópályáján lerobogok Mosonmagyaróvárra. Hamar megtalálom a kórházat. Útközben vettem virágot, úgyhogy amikor nekiiramodom a bejáratnak, azt hiszem, normális látogatónak tűnök. Ám az első, amit meglátok, fémtábla: látogatási idő: 16–18 óra között. Érdekes, úgy tudtam, különböző zavaros emberi jogi megfontolásokból ezt már rég eltörölték. No, itt nem, a portás rám is dörren: – Tessék!

Ilyenkor legjobb az egyenes út: hazudni kell! – Jó napot, Kende doktor vagyok, konzíliumba jövök! – végül is nem hazudok nagyot, a doktor igaz, tökmindegy, milyenfajta, és kétségkívül orvosi ügyben kódorgok.

–Akkor rendben, tessék csak, doktor úr! – enyhül meg azonnal a feudális hatalom szigora a nemesi cím hallatán.

Beóvakodom a másodikon a nőgyógyászati osztályra, a biztonság kedvéért legelőbb Edinát szeretném előkeríteni. Végigjáróm háromszor a folyosót, benézek a kórtermekbe, a kezelőbe, a nővérpulthoz – sehol egy orvos vagy nővér. Talán jobb is így, megnézem a szokásos kis táblát, a beletűzött betegnevekkel; megvan: Bánhídiné Kiss Edina, 7-es kórterem. Kétágyas szoba, az elsón idősebb nő olvas, a kettesen fiatalabb alszik. Ám a lépteimre fölriad.

–Csókolom a kezét, Maga Kiss Edina?

–Igen, én vagyok – ásít nagyot a vörösre festett fiatal lány. Halászbiban a zoknigárban ketliző, ő készíti a zoknik elején a lábfejvarrást, lukról lukra; a férje meg hentes.

–Ezt Magának hoztam – nyújtom át a virágot, remélve, így eredményesebb elbánásban részesülök.

–Magát én ismerem valahonnan, de honnan?

–Orvosiműhiba-ügyekről írok.

–Jaj, persze, láttam kétszer is a tévében, meg olvastam a könyvét is. Csak nem Zalányiról akar kérdezni?

–De bizony róla.

–Jaj, nézzen ide, amint kiejtem a nevét, libabőrös lesz mindenem! – és már törölgeti a kezét a paplanhuzatba.

–Jöjjön, hadd lopjam ki Magát innen, nyugodtan tudjunk beszélgetni!

–Jó, menjünk ki a teraszra, oda csak a betegek járnak!

–Az jó lesz – kisomfordálunk, rágyújtunk, s Edina mesélni kezd: – Május elején egy hétfőn lettem rosszul. Rettentően görcsölt a hasam, a bal oldalon, de annyira, hogy fölállni se bírtam. Kedden reggel bejöttem ide, "várta, a kórházba. Éppen Zalányi volt az ügyeletes.

–Ismerte őt?

–Nem. A Fókuszban láttam még a keszthelyi műhibaügyét, de nem is jöttem rá hirtelen, hogy ő az. No, szóval beestem, megvizsgált először hüvelyen keresztül, és azt mondta: kisbaba lesz.

–Ez rendben lett volna, ha azt mondják: kisbabája lesz?

–Igen. Van már egy hatéves gyerekem, de nem védekeztem. Éppenséggel lehettem volna terhes is. De nem voltam. Levitt aztán ultrahangra, ott meg azt közölte:

–Hát itt probléma van! Ez nem kisbaba, hanem egy 140 milis ciszta. Gyerekfejnyi ciszta a bal petefészeknél. Ezt sürgősen műteni kell!

–Mennyire sürgősen?

–Holnap befekszik, holnapután meg is csináljuk!

–Jó, doktor úr, Maga tudja! – Másnap a férjem bevitt. Ám amint ültünk, várva a felvételt, jött Zalányi, hogy s mint vagyok. Mellém ült egy idős nő, és azt kérdezte tőlem:

–Te, csak nem ez fog műteni?

–De.

–Ez? Ez a sintér? Hát ne már! Ne engedd!

–De miért?

–Nem láttad a Fókuszban, mit művelt? Emberek halnak meg a kezei között!

Olyan ideges lettem rögtön, alig bírtam magammal. De hát nem tudtam mit tenni, azt mondta, ez sürgős, szétnyílnak a cisztám, abból meg nagy baj lehet. Befeküdtem, hát a szobatársaim is mind azt mesélik, Zalányinak mindenféle műhibái voltak mindenütt, ahol már dolgozott. Közben meg rájöttem: Te jó isten, a Maga könyvében is olvastam róla. Azt először nem is tudtam, a sok szörnyűség közül melyik volt, amit ő művelt, de aztán a nagy idegességben eszembe jutott: amikor agykárosodott lett és meghalt a baba,

meg amikor meghalt a kismama is, meg az egyik baba is, és a másik babának ott lett agydagánata, ahol volt a kis fején vörös folt. Úgyhogy még szerdán megkerestem Oszwald főorvos urat, és kértem:

–Főorvos úr, szeretném, ha inkább Maga műtene meg!

–Miért, talán nem bízik a Zalányi főorvos úrban? – kérdezte. – Nem mertem megmondani neki: bizony, nem bízom. Félttem. – No, nem kell aggódnia, végig figyelni fogom a műtétet a monitoron! A holnapi műtéti beosztást már kiosztottuk, azon nem lehet már változtatni, de én is követem az eseményeket.

–Jaj, doktor úr, én annyira félek!

–Nem kell semmitől félnie, minden rendben lesz! – de én bizony nagyon rettegtem. Bennem volt, valahogy éreztem: baj lesz.

–De főorvos úr, ott lesz Maga is, ígéri?

–Persze, ott leszek, legyen egészen nyugodt! – de én csöppet sem voltam nyugodt. Nagyon félttem. Olyan sok rosszat hallottam Zalányiról, hogy lúdbőröztem tőle. Még a nővérek is szörnyűségeket mondtak rá, igen utálták. De mindenki.

–Miket mondtak?

–Hát, nem is emlékszem már, magammal voltam elfoglalva meg a félelmemmel. Hülyeséget meg nem akarok Magának mondani. Csak azt tudom: nem szerette senki, sőt, határozottan utálták.

No aztán csütörtökön 11 óra körül kerültem sorra. Előtte abban maradtunk, nem vágnak föl, hanem csak beszúrnak három tűt, és azokon keresztül végzi Zalányi a ciszta kivételét. Beadták a szokásos kábító- vagy nyugtatószert, de nem hatott igazán. Amikor föltettek a műtőasztalra, az egész testem remegett. Annyira izgultam. Megjelent Zalányi, a másik orvos rátette az arcomra a fekete altatómaszkot. Azt még utoljára fölemeltem, és azt kérdeztem: – Hol van az Oszwald doktor úr?

–Rögtön jön – felelt Zalányi. És többre nem emlékszem. Elaludtam.

Délután arra ébredtem, az altatóorvos kelteget: – Edina, itt a férje! – az arcomon lélegeztetőmaszk volt, és amint körbepillantottam, láttam, fölöttem monitorok, mellettem egyik oldalon vér jön belém, a másikon infúzió, mindenemből csövek lógnak ki. A férjem halottsápadt volt. Megfogtam a kezét, levettem az arcomról a maszkot, de rögtön vissza is raktam, és újra elaludtam.

Csak másnap reggel ébredtem föl. Akkor megértettem: az intenzíven vagyok. Odajött Oszwald doktor: – Edina, kis baleset történt Magával. Kivettük a cisztáját, csak közben sajnos elvágta az ütőerét a jobb lábánál.

–Micsoda? – Halálosan megrémültem. Legelőbb megfogtam: megvan-e a lábam vagy műlábam lesz? Megtaláltam, a helyén volt. – Mi történt velem? –

azt sem tudtam, hova vegyem a levegőt hirtelen.

–Amit mondtam: véletlenül átvágták az ütőerét. Rengeteg vért veszített. De szerencsére meg tudtuk menteni az életét. Föl kellett vágni a hasát, mintha császármetszést hajtottunk volna végre. Azt már én végeztem. Amikor a baleset bekövetkezett, én azonnal beöltöztem, és átvettem a műtétet. Most hogy van?

–Nem is tudom, mindenem fáj.

–Nézze, Edina, itt hiba történt, nagyon sajnáljuk! Mindent megteszünk, hogy teljesen rendbe jöjjön. Megnéztük a lábát ultrahangon, reméljük, nem lesz belőle semmi maradandó károsodása.

Négy napig voltam az intenzíven. Végig alig-alig voltam magamnál. Öt litert vért kaptam.

A nővérek közben elmesélték: icipici hija volt, hogy nem véreztem el. Azt mondták, borzalmas rohangászás volt, az osztályon egy lélek nem maradt, mindenki besereglett a műtőbe. Ha nincs óriási szerencsém, ott, a műtőasztalon meghalok. Egy hétköznapi cisztaeltávolítási műtétbe! Mert Zalányi közben átvágta az ütőeremet!

Oszwald főorvos úr sokszor bejött hozzám, simogatott, kedves volt. Anyukámtól is bocsánatot kért, s neki elmondta őszintén azt is: – A Maga lánya érezte előre, hogy baj lesz. Ne haragudjanak, nagyon sajnáljuk!

Zalányi is odajött néha, kérdezte, jól vagyok-e, de ő valahogy más volt. Nem is tudom, milyen. Más. Én ránézni sem bírtam. Nem szóltam neki egy árva szót sem, csak elfordítottam a fejem, ahányszor szólt hozzám. Amikor már visszakerültem az intenzívről a nőgyógyászati osztályra, elkapott, bevitt valami üres szobába, és megkérdezte: – Mondja, Edina, miért romlott meg ennyire a mi kapcsolatunk?

–Hát doktor úr! Maga meg mer ilyet kérdezni?

–És mit érez?

–Ami gyűlöletet én érzek, azt szavakkal ki se tudom fejezni! – csak ennyit tudtam neki mondani, és rávágtam az ajtót.

Tizenkét nap után mehettem haza. A lábam aztán is borzasztóan fájódott, se ülni, se feküdni nem bírtam. Amikor meg visszajöttem kontrollra, kiderült: a jobb oldali petefészkem mellett van még két ciszta, azokat újabb műtéttel ki kell venni. Nem tudom, azokat hogy nem vette észre Zalányi műtét közben, miért hagyta bent. Persze lehet, csak nem látta a nagy vérzéstől, amit ő okozott! Na, azokat most már persze nem Zalányi, hanem az Oswald főorvos vette ki.

Most, a második műtétnél hallottam: Zalányit Oswald főorvos úr azóta nem engedte operálni. Császározni igen – azt sem értem, hogy lehet? Vizsgálhatja a kismamákat, de nem operálhat.

Most, a második műtétemnél a folyosón odajött hozzám, és azt kérdezte:
– Hogy tetszik lenni?

–Szarul! – válaszoltam bunkó módon, de azt is csak úgy, hogy elfordítottam a fejem, ne kelljen a szemébe néznom.

–És hogy van a lába?

–Szarul! – aztán hallottam, elment Mosonmagyaróvárról. Oszwald doktor úr azt mondta, elment Szegedre tanítani. Na, kérdem én, mit taníthat ez? Mert bevallom őszintén: azóta hónapok eltelték, de még mindig iszonyatos gyűlöletet érzek Zalányi iránt. Hiszen kis híján megölt!

*

Nem utolsósorban azért rohanok azonnal, szombaton ide, mert előző nap megtudtam: Oszwald főorvos ma ügyeletes, egész nap itt van. Márpedig akár kirúgta Zalányit, akár eltanácsolta, akár kilobbizta, hogy bárminő módon elkerüljön – nyilván olyan nagyon nem ragaszkodik hozzá. No meg mégiscsak az ő osztályának tekintélyét rombolja. Szóval azt remélem, hajlandó szóba állni velem, és elmondani ezt-azt Zalányiról.

Keresgélni kezdem hát az osztályon, de nem találom. Mi több, nővért se. Kénytelen-kelletlen bemasírozok a szülőszobára, pedig isten bizony nem szívesen teszem nem sterilen. Ott aztán a nővérpihenőben találok is nővéreket, egyikük megmutatja Oszwald doktor szobájának ajtaját. Ő bekopog, majd visszairamodik a másik szobába. Negyvenes, barna hajú, kopaszodó orvos nyit ajtót, amint megpillant, nagyot villan a szeme.

–Üdvözlöm, Kende Péter vagyok, és szeretnék Magával beszélni pár mondatot.

–Pontosan tudom, ki ön, és – ne is haragudjon! – én nem szeretnék önnel beszélgetni.

–De még el se mondtam, miről!

–Nézze, olvastam a könyvét, most legutóbb a Nők Lapjában Magával megjelent interjút is, tudom, miről akar beszélni velem. Én pedig nem akarok.

–Most nem akar, konkrétan vagy általában?

–Általában nem akarok. Nem arról van szó, hogy csak most, máskor sem!

–De miért?

–Hagyjuk ezt, Maga pontosan érti! Én negyedik hónapja megbízott főorvos vagyok, van énnékem annyi bajom, ami éppen elég. Ne haragudjon, nem szeretnék Magával egy szót sem társalogni! Egyébként is van itt belső szabályozás: ha bárki nyilatkozni akar a sajtónak, ahhoz előzetes főigazgatói engedélyre van szükség.

–És bent van a főigazgató úr? Hátha hirtelen engedélyeztethetjük a dolgot!

–Azt én nem tudom, dr. Vörös Lászlónak hívják, az ötödiken van az irodája. Viszontlátásra!

–Sajnálom, viszontlátásra! – újra parolázunk, s nekiindulok a lépcsőnek. Elmenőben látom, ő nem vissza a szobájába megy, hanem az osztály felé veszi az irányt. Remélem, nem Edinához megy, nem szeretném, ha baja lenne abból, hogy szóba állt velem.

Fölérek a harmadikra, onnan a negyedikre, ahol azonban csak valami gépházba, esetleg tetőfeljáróra nyílik vasajtó. Hol az ötödik emelet? Az én kedvemért csak nem tüntették el! Lejjebb ballagok, talán a sebészetre jutok. A hetedik kórteremben találok egy orvosnőt, neki is nagyot villan a szeme, amint meglát, s láthatóan megnyugszik, amikor csak útbaigazítást kérek.

–Le kell menni a földszintre, onnan újra föl a másik lépcsőházban!

–Atyaisten, ebben a kórházban az ember kiköpi a tüdejét, mire elér valahová! – Le a földszintre, ott nem találok a másik lépcsőházat. Nővére jön szembe, hátha tud segíteni:

–Legyen kedves, Vörös igazgató úr szobáját keresem!

–Áh, ő biztos nincs bent!

–Én azért megnézném, hátha mégis!

–Még soha nem volt bent szombaton! De arra menjen balra, ha ragaszkodik hozzá! – én nem fűzök árva hang kommentárt sem ahhoz, miként létezhet az, hogy a kórház igazgatója még soha nem volt bent szombaton, de ezen annyira eltöprengek, hogy megint eltévedek. Vörös hajú, zöld köpenyes fiatal fiút kérdezek, fölajánlja, becsukja a szemét, amíg átmegyek a műtőn, és akkor odaérek a másik lépcsőházhoz. Nem teszem meg, legalább én vegyem komolyan a sterilitás követelményét.

–Na, jó, akkor le- meg fölviszem liften, jöjjön!

–Köszönöm szépen. Maga műtős?

–Igen.

–Csak egy osztályon vagy mindegyiken?

–Hol ide, hol oda osztanak be minket.

–A nőgyógyászatra is?

–Persze, oda is.

–Akkor nem volt ott véletlenül, amikor Zalányi operálta Kiss Edinát?

–Dehogynem, akkor mindenki ott volt, jószerivel az egész kórház. Én vittem többször is a vért szegénynek.

–Azt hallotta, mi történt?

–Persze, mindent. De hát nem ez volt ez első műhibája Zalányi doktornak. Hála a jó istennek, hogy elkerült innen. Rettegett tőle mindenki,

mikor mit fog megint művelni! – Közben fölérünk az ötödikre, nem merek indok nélkül tovább kérdezősködni, megköszönöm a segítséget, és kiszállok. Csak behúzott, lelakatolt vasrácsok fogadnak, ember sehol, könnyen lehet, az igazgató úr nem most tesz kivételt bejárasi szokásai alól.

Úgyhogy ismét lépcsőzők kicsit, s visszaövakodok a másodikra, a nőgyógyászatra. Szerencsére a helyzet változatlan: orvos, nővér sehol, a teraszon Edina másik három nővel beszélget. Egyikük – terhessége vége felé járhat már – elmeséli: Zalányinak olyan híre volt már a városban, hogy széles ívben kerülték a nők. Terhestanácsadáson látott olyan képet: Zalányi rendelője előtt egyetlen 15-16 éves lány ült, a másik orvosnál legalább húszan várakoztak. Senki nem volt hajlandó Zalányihoz menni. Ő maga – mondja – inkább elvetette volna a babáját, mintsem hogy Zalányi kezére adja magát. Olyanokat hallani róla.

*

Nem sokkal ezután a mosonmagyaróvári kórház szülészeten egy rajkai kismamának méhen belül elhalt a magzata. Nem Zalányi betege volt, neki semmi köze nem volt a történetekhez, s nem is biztos, hogy történt bármi mellényúlás, műhiba. Ám ki kellett vizsgálni. Vörös megbeszélést tartott, jelen volt Cserháti Géza sebészdoktor, korábbi igazgató, a Magyar Orvosi Kamara városi elnöke, dr. Oszwald Lajos megbízott osztályvezető, dr. Marton Péter és dr. Nagy György. Vörös nagy tirádát tartott: ha behívna bárkit megyei orvosetikai ülésre, ott semmit nem szabad mondani, mert az lejáratná az intézetet. Az orvoskamara elnöke nem szólt egy szót sem. Majd Vörös doktor magából kikelve üvölteni kezdett:

–És itt járt a Kende! Micsoda kupleráj van itt, hogy szabadon bóklászhat a kórházban? Itt járt a Kende! Mindenféle nyilvánosságra fog kerülni!

–Laci! – vágott bele Nagy doktor. – Annyira félünk a nyilvánosságtól?

Úgyhogy aztán másnap a kórház valamennyi osztályán a reggeli referálón elhangzott az utasítás: ha újra idejön a Kende Péter, nem szabad senkinek szóba állni vele, és semmit nem szabad mondani neki! (Halkan hadd tegyem hozzá: büszke vagyok erre, igazán nagy tisztesség ez énnékem. KP)

*

1999 május végére, június elejére odáig fajult a helyzet Zalányi körül, hogy azt egyre többen tarthatatlannak ítélték. Végül – a pletykák szerint – az önkormányzat illetékesei közölték Vörössel: vagy Zalányi megy, vagy mind a

ketten, ő, az igazgató is.

Vörös Nagy doktornak is, másoknak is elmondta: fél évet adott Zalányinak, hogy állást keressen magának. A szerződése június 30-ával járt le. Ez szerdai nap volt, így a rendelőben az egyik szobában Zalányi fogadta a betegeket, a másikban Nagy doktor. Tizenegykor Zalányi végzett, s átballagott a szomszédba:

–Elköszönni jövök.

–Nocsak, hová mész?

–Megyek vissza Szegedre, az Egészségügyi Főiskolán fogok tanítani, és a szakrendelőben dolgozom majd. Szervusz, Gyuri!

–Szervusz, Samu!

*

1999. szeptember 3-án érdekes cikket közölt a Mosonmagyaróváron is helyi lapnak számító Győr-Moson-Sopron megyei napilap, a Kisalföld. Dr. Vörös László igazgatót interjúolja Vida István újságíró Remények a Karolina Kórházban címmel a mosonmagyaróvári kórház helyzetéről. S az igazgató két, számomra különös kijelentést tesz:

„Betegforgalmunkhoz képest elenyésző a panaszok száma, bár utóbb a szülészet-nőgyógyászatban két szomorú eset is előfordult. Két halvaszületés történt. Mindkét ügyben a megyei orvosi kamara etikai bizottsága és igazságügyi orvosszakértő is vizsgálta a körülményeket, s szakmai mulasztást nem állapítottak meg. Attól persze mi még kudarcként és őszinte együttérzéssel éltük meg a történeteket.

Ezzel összefüggésben változás történt az osztály vezetésében is. Már a szakmai kollégium előtt van az új, egyetlen érvényes főorvosi pályázat, melyről októberben a kórházvezetés az önkormányzattal és a megyei tisztí főorvossal együtt hozza meg a végső döntést.

–A nyáron az egyik műhibapereket taglaló könyvben is szerepelt egyik volt kollégájuk neve...

–Ez igaz, de az ott leírt, szerintem túlkarikírozott eset 10 évvel ezelőtt és nem nálunk történt. Egyébként az említett orvos sem dolgozik már a kórházban.”

Ejha! Ez szép! Én eddig kifejezetten azt gondoltam, hazudni csúnya dolog, a nyilvánosság előtt meg pláne. Nem az izgat főképpen, hogy engem összemaszatol Vörös doktor – azt azért megválogatom, kinek adok a véleményére. Sokkal nagyobb baj, hogy Nagy doktort rágalmazza, még ha

indirekte is, hiszen kimondatlanul, de teljességgel egyértelműen az ő nyakába varrja Zalányi bűneit. Márpedig mi, pesti kávéházi debatterek azt alig tudjuk elképzelni is, a helyi sajtónak mennyivel nagyobb ereje, hatalma, mert erősebb hatása van. Ott helyben, Mosonmagyaróváron egy ilyen nyilatkozat végleg tönkretelhet valakit, még alaposabban, mint ahogy az eddig megtörtént Nagy doktorral. Hamar döntök hát: nem hagyhatom ennyiben.

Szabályos helyreigazítási kérelmet küldök a Kisalföldnek, s kérem a következő szöveg megjelentetését:

HELYREIGAZÍTÁS

Szemenszedett hazugság dr. Vörös Lászlónak, a mosonmagyaróvári Karolina Kórház igazgatójának a szeptember 3-i számban a kórházban történt két halvaszületésre vonatkozó állítása. A két eset közül ugyanis az egyikben az igazságügyi orvosszakértő éppen hogy nem azt állapította meg, amit Vörös dr. nyilatkozott – hogy szakmai szabályszegés nem történt –, hanem pontosan azt, hogy az eljáró orvos, dr. Zalányi Sámuel súlyos szakmai szabályszegést követett el. Olyannyira, hogy ezt később a kórház felelősségbiztosítója is elismerte, s az érintett szülőkkel egyezséget kötött, számukra kártérítést fizetett. (Ez pedig nemigen szokása a biztosítóknak, ha nem teljesen egyértelmű a kórház felelőssége.)

Hamis az a beállítás is, ahogyan Vörös dr. a szülészet-nőgyógyászat személyi változásáról nyilatkozott, ezzel szemben az osztályvezető főorvost ő azért mozdította el, hogy ezzel is kimentse, elvtelenül mentegesse egykori egyetemi csoporttársát, barátját és védencét, dr. Zalányi Sámuel.

Egyébiránt kikérem magamnak és visszautasítom dr. Vörös igaztalan vádját, miszerint könyvemben a dr. Zalányi Sámuelről írtak túlkarikírozottak. Az igazság ezzel szemben az, hogy a kötet írásakor dr. Zalányinak még sokkal kevesebb műhibájáról sikerült tudomást szereznem, mint amennyit ő ténylegesen elkövetett.

*Budapest, 1999. szeptember 6. dr. Kende Péter,
a Mik vagytok Ti, Istenek? – orvosi műhibák című könyv írója*

A sajtó-helyreigazításra szigorú törvényi határidők vonatkoznak. Én, naiv, először azt hiszem, a Kisalföld szerkesztősége igyekezni fog, ki ne fusson ezekből. Hát nem igyekeztek. Nem válaszoltak ugyanis semmit. Mégiscsak újságíró vagyok magam is, szerkesztőséget is vezettem, olykor helyreigazítást is közöltem – csak nem lehetek oly illetlen, hogy kollégákkal ne próbáljak korrekten megállapodni pereskedés helyett. Fölhívom hát a főszerkesztőt, aki először közli, most nem ér rá velem beszélgetni, mert

értekezlete van (akkor vajon miért kapcsolják be hozzá a telefont?), második hívásomra pedig összesen annyit hajlandó beledörmögni a telefonba: nem adja le a helyreigazítást, és kész. Indok, háttér, magyarázat: semmi. Ha nem, hát nem, beadom a keresetet a Győri Városi Bíróságra: kötelezzék őket helyreigazításra a lapot.

Az október 8-i tárgyalás furcsán kezdődik. Rendezői bal oldalon, ahol általában a felperes szokott ülni, két fiatal lány foglal helyet az íróasztal mögött, talán jegyzők. A Kisalföld szerkesztőségét képviselő ügyvédnő legnagyobb elképedésemre mellőlük telepszik. Rendezői jobbon üresen marad minden hely. Engem dr. Lezsák József bíró magával szemben, a vádlottaknak vagy a közönségnek szánt padra ültet. Az egészet egyáltalán nem értem, amíg jöttem idefelé, végig azt hittem, én leszek a felperes, hiszen én indítottam a helyreigazítási pert, írtam keresetlevelet, fizettem illetéket. Na mindegy, nem ez a fontos.

Az ügyvédnő persze elutasítást kér. Idéz a Farkasné Mailinger Krisztina-ügy rendőrorvosi boncjegyzőkönyvéből és rendőrszakértői véleményéből, hivatkozik arra, hogy még folyamatban van a per, valamint kifejti, az, hogy a biztosító hajlandó kártérítést fizetni, nem áll összefüggésben a kórház mulasztásával. (Azt nem magyarázza meg, hogy akkor mi a búbánattal áll összefüggésben.) A túlkarikírozott jelző használatát pedig véleménynek kéri minősíteni. Valamint hangsúlyozza: az indíthat sajtó-helyreigazítási pert, akinek a személyére utal a cikk, ez pedig nem én vagyok, úgyhogy emiatt is kéri a kereset elutasítását.

Akár vádlott vagyok, akár közönség, legalábbis elhelyezkedésemet illetően én is szót kapok. Legelőbb idézek néhány részletet az igazságügyi orvosszakértői véleményből. Mint például: az anya és a magzat észlelése 100 percen át elmaradt... a magzati szív működést 120 percig nem rögzítették... a császármetszést jóval korábban el kellett volna végezni... a toxémiás állapot ellenőrzése hiányosan történt, a terhes és a magzat észlelése nem felelt meg az adott helyzetnek, a megfelelő észlelés hiánya, az időben el nem végzett császármetszés és a magzat méhen belüli elhalása között ok-okozati összefüggés áll fenn, az előre látható anyai és magzati szövődmény a terhesség megfelelő időben történő befejezésével elkerülhető lett volna."

Majd közlöm: a túlkarikírozott ez esetben főként nem jelző, hanem ténykérdés a tekintetben, hogy volt-e szó a könyvemben keszthelyi esetről is vagy sem, márpedig volt, ha pedig igen, az nem 10 évvel korábban és nem másutt történt.

Na, szóval elvitatkoztatunk, a bíró úr érezhetően nem kedveli különösebben a hochmecoló, okoskodó stílusomat. Úgyhogy ripsz-ropsz el is utasítja a keresetemet. Mivelhogy szerintem nem vagyok perlésre jogosult. Az

egész Vörös-nyilatkozat nem rólam szól, következésképpen ő nem köteles vizsgálni, hogy mindaz igaz vagy nem igaz, jelen perben ennek semmi, de semmi jelentősége, punctum.

*

Ám nem egyedül én háborodom föl nagyon Vörös doktor hazugságain. Tóthné Erdélyi Kinga mosonmagyaróvári lakos is helyreigazítási kérelemmel fordul a Kisalföldhöz:

Ellentmondásosnak találom a mosonmagyaróvári kórház orvosigazgatójának kijelentéseit. Zalányi Sámuel kórházunk igazgatója vette ide és léptette elő, pedig tudnia kellett peres ügyeiről, hisz nagyon régóta ismeri. Később tévériportok, újságcikkek már csak főorvosként említik. Sokan tévesen azonosították az osztályvezető főorvossal, dr. Nagy Györggyel. Zalányinál halt meg egy jánossomorjai fiatalasszony kisbabája is, de ezt a többi hibáival együtt elhallgatják. Mint ahogy azt is, milyen peres ügye után fizeti az önkormányzat a kártérítés kamatait több évre visszamenőleg. Az igazgató, hogy a készülődő botrányhoz bűnbakot találjon, ez év március végén intézkedett. Azonnali gazdasági vizsgálat a szülészeti-nőgyógyászat, aláírásgyűjtés az osztályvezető ellen – huszonévesek aláírás-gyűjteménye egy 30 éves szakmai múlttal szemben! Furcsa módja a patientúraszerzésnek. Az osztályvezető azonnali leváltása. Nem Zalányi Sámuel volt a célpont, ő még az aláírók között lehetett. Még három hónapig rontotta az osztály, a kórház hírnevét.

Az ügyet a város egészségügyi bizottsága, úgymond, szakszerűen kivizsgálta. Milyen kivizsgálás lehetett ott, ahol a bizottság vezetője a kórház volt sofőrje? Ilyen bizottság dönt ebben a városban az orvosok, a kórház sorsáról?

Több mint öt hónapja a szülészeti-nőgyógyászat szakmai irányítás nélkül működik, kezdő orvosokkal! Sajnos a szomorú véletlenhez tartozik, hogy édesanyámnak augusztus 16-án kellett befeküdni egy-két napra erre az osztályra, és 18-án váratlanul meghalt. Ez sem szokványos eset egy normális szülészeti-nőgyógyászatnál! Keringési elégtelenségre hivatkoztak. De a végső döntést a megyei orvosi kamara etikai bizottságától várom.

Ideje lenne, ha az önkormányzat mint a kórház tulajdonosa közbelépne, és lelkiismeretesen felülvizsgálná a történeteket, mielőtt újabb hibás döntések születnek. Mert ez már rég nem a kórház belső ügye. Miért lesz jobb egy új, ismeretlen osztályvezető, amikor 30 éve csak a munkájának élve itt van közöttünk egy elismert, kedves orvos, aki sok ezer gyereknek adott életet? A

tragédiák nem nála történtek. Olyan ember miatt hibáztatják, akit az igazgató tett a nyakába. Őt miért nem kérdezik meg a történekekről? Két éve az igazgató már hozott egy jelöltet, akin keresztül sikerült országosan lejártni kórházunkat. Nem lenne csoda, ha most sem kapna a város állami támogatást.

1999. szeptember 6. Tóthné Erdélyi Kinga

Kinga nem csupán nevének közléséhez járul hozzá, de ahhoz is, hogy írását a lap, ha akarja, az illetékesek válaszával együtt tegye közzé. Ám szeptember 15-ig hiába várja annak megjelenését. Akkor telefonál, s Güll Csaba újságíró annyit közöl vele, írását átküldték a mosonmagyaróvári kiadóba, Vida István újságíróhoz. Vida a főnökére, Nyerges Csaba főszerkesztőre hivatkozva azt mondja, a kórházigazgató válasza nélkül nem közlik Kinga cikkét, mert peres vagy vitás ügye van a kórházzal. Erre ő írásban kijelenti: nincs peres vagy vitás ügyük. A lap ennek ellenére nem adja le írását.

Vörös doktor viszont levélben kéri Kingát: tisztázzák személyesen a félreértéseket. Október 6-án fogadja őt igazgatói irodájában. – Először is fogadja őszinte részvételem edesanyja halála miatt! Sajnálom, hogy nem akar találkozni Oszwald doktorral.

–Ezt a dolgot már vizsgálja az etikai bizottság. Az újságcikkem miért nem engedi megjelentetni? Az ön válasza nélkül nem adják le, mivel az újságíró szerint mondatonként meg tudja cáfolni, amiket írtam.

–Szóval a Nagy doktorról akar beszélni?

–Igen, erről a puccsról, vagy nem is tudom, minek nevezzem. Anyám ettől teljesen független, ő véletlenül került ide.

–Miért támad engem?

–Én nem támadom, csak összefoglalom a történeteket. Csak idézgetek. Nézzük mondatonként! Két halvaszületést, amelyeknél nem volt szakmai mulasztás, de ezzel összefüggésben változás történt az osztály vezetésében. Nem ezzel összefüggésben!

–A Nagy doktort nem tiltottam el a műtétektől. Ő maga írta alá az Oszwald doktor által összeállított új munkaköri leírását.

–Most jön egy idézet, amelyet a szerző dr. Kende Péter és a riportot adó doktornő engedélyével írtam. Teljesen véletlen, hogy egymástól függetlenül megtorpedóztuk az ön nyilatkozatát. Egy hete beszéltem vele először.

–Ez a Kende Péter egyébként egy ügyvédi irodának dolgozik, amely óriási pénzeket akaszt le az orvosperemből. Nincs joga perelni, mert nincs megnevezve a könyve. Egyébként igen, ismertem a Zalányit, évfolyamtársak voltunk. Én neveztem ki főorvossá. De a Nagy doktor a 3 hónapos próbaidő

után aláírta a meghosszabbítást!

–Még jó, hogy aláírta, hisz ön vette ide!

–Ők ketten jó kollegiális viszonyban voltak. Nem volt panasz. És nem hiszem, hogy aki ismeri Nagy doktort, az a főorvosi beosztásuk miatt összekeverte volna őket a riportok után. Gazdasági vizsgálat volt, nem mutathatom meg, de voltak hiányosságok. Az egészségügyi bizottság vezetője a kórház volt főfőnöke – ez igaz. Ez a politika! De meg kell mondanom, nagyon lelkiismeretesen harcol a kórház pénzügyi dolgaiért. A Nagy doktor pedig – bár elismerem, hogy jó orvos, az én kislányom is nála született – nem képezte magát, és a többieket sem hagyta. Elmaradt maga mellől mindenkit. Nem lehetett bemenni a szobájába, annyit cigarettázott, amit pedig a kórházban csak a kijelölt helyen szabad. És nem bírta volna a vezetést. Mindent maga akart csinálni, nem bízott meg senkiben.

–Nem csoda! Nevetséges, kik vannak ott, és ön még Zalányit is odavette!

–A Zalányinak volt egyedül az egész intézményben tudományos, kandidátusi fokozata.

–A cikk megjelenése óta a kezemen van a független orvosszakértői vélemény is a jánossomorjai kismama halvaszüléséről, és az az ügyeletes orvost marasztalja el, aki pedig Zalányi volt.

–De tudja, rossz időpontot vizsgáltak, csak a 7-től 9-ig terjedő időt, pedig a kismama több hete bent feküdt.

–Miért, Maga szerint ki volt a hibás abban az esetben?

–A Nagy doktor. Nem engedélyezte a császármetszést. És meg kell mondanom, a leváltása előtt már három éve feszültség volt az osztályon. Most javult a helyzet, sokkal nyugodtabb a légkör.

–Persze, mert nincs beteg, úgy nyilván nyugodtabb! A Nagy doktor egyébként nem tud erről a cikkről, erre megesküszöm! Tőlem nem.

–Nem?

–Az összes információt önkormányzati képviselőktől kaptam, akik névtelenséget kértek, de elítélik az egész ügyet.

–Nos, akkor megválaszoltam a kérdéseit.

–De ezt az újságban kéne, nyilvánosan!

–Nagyon kérem, ne akarja, hogy megjelenjen ez a cikk! A kórháznak ártana vele, de még jobban Nagy doktornak! Higgye el!

–Nem én ártok a kórháznak, ön ártott a legtöbbit, amikor idevette a Zalányit!

–Ne akarja ezt a cikket! Többet ártana vele, ha válaszolnék nyilvánosan a Nagy doktort illetően.

–De kérek valamit. Ismerje el nyilvánosan, újságban Nagy doktort!

–Ezt megígérem. Jön az új osztályvezető, a Nagy doktor nagyon jó

másodfőorvos lesz. Majd akkor nyilatkozom az osztályról, és megemlítem. Így rendben? Jó, hát a viszontlátásra!

–Viszontlátásra! – Kinga voltaképpen dolgavégezetlenül távozik.

Vörös doktor azonban rögtön tudja, mi a dolga. Azonnal magához hivatja Nagy doktort, és óriási üvöltözést csap vele. Fegyelmivel, tejes kirúgással fenyegeti, mondván, ő írta azt a cikket, amelyhez Erdélyi Kinga csak a nevét adta. Nagy doktor pedig azt sem tudja, milyen cikkről van szó.

Ennek híre Kingához is eljut, s ő levelet ír a város polgármesterének:

Ezek után ragaszkodom cikkem megjelentetéséhez. Ezt a Kisalföld felé is jeleztem. Joga van a városnak megtudni a tényeket.

Kérlek, állítsátok meg már ezt az embert! Lejáratta a kórházat azzal, hogy idehozta Zalányit, ezzel a kórház neve bekerült az orvosperek történetébe. Készül Kende Péter második kötete, amely már Zalányi óvári dolgait is le fogja írni. Mindezt azért kell elszenvednünk, mert ez a Zalányi a kórházigazgató évfolyamtársa volt. Az igazgató nyilvánosan is belekeveredik saját ellentmondásaiba. A jánosomorjai kismama halva született kisbabája után robbant ki a botrány a nőgyógyászatban. Már a szeptember 3-i nyilatkozatkor a kezében volt a független orvosszakértői vélemény – amely az ügyeletes orvost marasztalja el, aki Zalányi volt –, de szerintem nem történt orvosi mulasztás, vagy ha igen, akkor Nagy doktor a hibás, aki nem is volt a kórházban. Nem értem ezt a borzalmas rosszindulatot, amikor két éve még Nagy doktorra bízta kislánya születését. És nincs joga felülbírálni az orvosszakértői véleményt. Azt mondja, Nagy doktor kimart mindenkit. Mindenki tudja, csak Zalányi eltávolítását akarta, ezért voltak Vörössel állandó konfliktusban. 1999 januárjában jelent meg a műhibákról szóló könyv, amely Zalányi peres dolgait írja le, s 1999 márciusában az igazgató már Nagy doktor leváltására szólítja fel az osztály fiatal orvosait. Nevetséges, főleg ismerve, hogy huszonévesek vannak az osztályon, akiknek nincs patientúrájuk. Gazdasági vizsgálat: csinált, kitalált dolgok. A kórház volt sofőre által kivizsgálva. Dohányzott szabálytalanul. A törvény nyáron jelent meg, ő pedig áprilistól le volt váltva.

Kérlek, vidd testület elé az egész ügyet, és vizsgáljátok felül, mielőtt a testület is nevetségessé válik. Mit tesztetek, ha az új főorvos sem jó vagy elmegy? Hét hónapja az osztály szakmai irányítás nélkül működik, s nincs felelős.

1999. október 19. Üdvözlettel: Tóthné Erdélyi Kinga

P. S.: Anyám hirtelen halála miatt már Téged is hibáztatlak. Háromszor

voltam Nálad figyelmeztetni, hogy ugrómókusok vannak az osztályon. Teljesen véletlen, hogy ez is belekerült ebbe a dologba. Ám az igazgató ezt említésre sem méltatja a panaszos esetek között a riportban.

Időközben megtudom azt is, mi történt valójában Erdélyi Kinga mamájával. Idős hölgy volt, apró nőgyógyászati beavatkozásra kellett befeküdnie. A műtét jól sikerült, a beteg azonban két nap múlva meghalt. Nem az operáció következtében, hanem szívpanaszokkal. Csakhogy bent fekvése alatt, a műtét előtt belgyógyászatilag egyáltalán nem vizsgálták!

Stipkovits Pál polgármester a hivatalos, ajánlottan föladvott levélre nem válaszol. Ezért Kinga november 10-én fölkeresi őt személyesen, a fogadóóráján. Kivárja a sorát, s amikor ő következik, régi ismeretségük alapján kérdéssel kezdi:

–Küldtem Neked egy levelet. Olvastad? Vártam a választ!

–Igen, olvastam. Nagyon nem szép Tőled, hogy arra hivatkozol, ki mit mondott!

–Mit tudtam volna tenni, hogy meggyőzzelek? Leírtam, mit beszéltem a kórházigazgatóval. Ha olvastad, láthattad, milyen rosszindulatú Nagy doktorral. Ez már nem normális, hogy valakiről csak rosszat tud mondani. Nincs már más lehetőség, mint a nyilvánosság.

–Az igazgató szakmailag nagyon is elismeri Nagy doktort, a kislánya nála született, de a cikket nem engedem megjelenni! A szülészet-nőgyógyászat becsületét helyre kell állítani, nem fordítva, ahogy Te akarsz!

–Csak tényeket írtam le. Az igazgató viszont gyakran nem mond igazat, és ebbe belekeveredik, mint a szeptemberi nyilatkozatában. És belerúg Nagy dokiba. Még aznap este megírtam a cikket, amit az igazgató ráfogott, hogy ő írta. Az egész kórház tudja, hogy üvöltözött vele, fegyelmeivel fenyegette és az én nevemet kiabálta. Kiderült, hogy a kérdéses időben itthon sem volt. Akkor hogy írhatta volna ő? Egyébként az igazgató két halvaszülést említ az újságban a leváltás okaként.

–Válsághelyzet volt az osztályon, és Nagy doktor nem tudta kezelni.

–Zalányi Sámuel volt a válsághelyzet oka, akit az igazgató hozott ide. Az orvosszakértő szerint Zalányi a felelős a halvaszülésért.

–Nagy doktor betege volt! Már megvolt a baj, amikor ügyelet volt, több hete bent feküdt az osztályon. Az osztályvezető nem adott engedélyt a császármetszésre. Értsd meg, Nagy doktor betege volt! De jön az új főorvos november 15-től, nagyon ígéretes, forradalmasítani fogja az osztályt, sok új dolgot fog bevezetni, és ha meg tudnak egyezni, Nagy doktor megy vissza az osztályra.

–Hisz az egész város tudja, hogy bejáró lesz, hétvégéken oda-vissza utazik majd! Olyan feltételeket szab, amelyek pluszköltségeket okoznak, különszobát, fürdővel az egyik vizsgálóból, amivel a betegektől veszi el a helyet, pedig az ügyis kevés, amióta összevonták a szülészeti és a nőgyógyászatot.

–Majd kap lakást az önkormányzattól, csak idő kérdése.

–Egyébként már áprilisban azt ígérted, Nagy doktor mehet vissza műteni, azóta nyolc hónap eltelt!

–Kiforgatod a szavaim, akkor is azt mondtam, ha jön az új főorvos, és meg tudnak egyezni.

–Utoljára egy nőt említettél ígéretes osztályvezetőnek.

–Nem feleltek meg a feltételek. Rosszul értelmezed a dolgokat.

–Írásban szeretnék választ kapni a levelemre!

–Továbbadtam az egészségügyi bizottságnak, azt fogod válaszként kapni, hogy az ügy le van zárva, kivizsgálták, jön az új főorvos, rendeződnek a dolgok. Felesleges ezzel Neked foglalkoznod!

–Kik vannak az egészségügyi bizottságban?

–Azt hiszem, az Ágh doki, a Sólyom, a Vörös Laci...

–Micsoda? Az igazgató fog dönteni saját kijelentéseiről? És arról mi a véleményed, hogy anyám befeküdt az osztályra, és két nap múlva váratlanul meghalt? És véletlen az is, hogy a bátyám 21 éves kislányát műteni kellett? Mindenki menekül innen! De Téged ez nem érdekel, mert nincs lányod, ugye?

–Látom, teljesen rosszul állsz a dologhoz, úgyhogy fejezzük be! Nagy doki már beletörődött, csak Te ugrálsz még! – a polgármester már kiabál.

–Hogy törődött volna bele? Nincs annyi empátiád, hogy átérezd, mit jelent, hogy 30 év kemény munka után ezt tették vele! Neked mint polgármesternek többet kellene foglalkoznod az ügyével, mint nekem.

–Teljesen rosszul értelmezed a dolgokat, rosszindulatú vagy a kórházzal, félreértelmezel mindent! Rosszat teszel Nagy dokinak is, ha ezt csinálod!

–Én nagyon is elismerem a tisztességes orvosi munkát. A cikkhez Nagy dokinak semmi köze, ez az én ügyem. Mit árthatok még neki?

–Elérheted, hogy nem kerül vissza az osztályra! – a polgármester már kifejezetten üvöltözik Kingával, aki érzi, ennek így semmi értelme. Leforrázva, megalázva távozik. Másnap újabb hivatalos levelet küld a polgármesternek:

Stipkovits Pál részére

Tisztelt Polgármester Úr!

Sajnálom, hogy a tegnapi fogadóórádon kiabáltál velem, végül elzavartál. Senkinek nem akarok rosszat. Egyetlen dolgot szeretnék, hogy igazságosan és elfogultság nélkül vizsgálja ki a testület Nagy doktor leváltásának és az

osztályos munkától történt eltiltásának okát. Az Egészségügyi Bizottság több tagja is függ a kórházigazgatótól. Így az egész ügy eddig koncepciós. Korrekt az lenne, ha az érintett főorvos is jelen lehetne ezen a kivizsgáláson.

Furcsának találok, hogy a független igazságügyi orvosszakértő véleményét Vörös főorvossal felülbíráljátok. A szakértői vélemény szerint az ügyeletes orvos, Zalányi Sámuel marasztalható el, akit Vörös igazgató hozott a kórházba. Szerintetek még mindig a leváltott osztályvezető a hibás. Beszélgetésünk napján telefonon beszéltem a jánosomorjai kismama férjével, Farkas Ferencével. Feleségének nem Nagy doktor volt az orvosa, ahogy Te mondtad. De szerették volna, ha ő vezeti le a szülést. Jánosomorjára Balogh doktor járt ki terhesgondozásra. Farkas felesége este 7 óra körül már rosszul volt, amit jelzett az ügyeletes Zalányinak, aki másnap reggel kb. 8-tól 9-ig nem csinált semmit. Ezalatt megfulladt a kisbaba. Nagy doktort nem hívták be. Egyébként a kismamát előzőleg Vörös doktor is megvizsgálta derékfájdalmai miatt.

Csak az igazságot keresem, ami nem az én dolgom lenne, hanem épp a választott testületé. Egy ember 30 éves munkájáról van szó. Az új főorvossal nem biztos, hogy megoldódik ez az ügy. Főleg ha azzal kezdi, a betegektől von el vizsgálót saját szobája kialakításához. Nagy doktor figyelmességét és azt a szeretetet, tiszteletet, ahogy a betegeivel bánt, nem lehet tudományos fokozatokkal, akármennyi tanulással pótolni. Erre itt volt Zalányi példája.

Kérlek, ezt a levelet is továbbítsd a kivizsgálást végző bizottsághoz. Jóindulatú figyelmeztetésként küldöm mindkét leveletem a testület felé, mivel úgy gondolom, már ők is felelősek a szülészet-nőgyógyászaton történt és a jövőben történő dolgokért. Ez már rég nem kórházi belső ügy.

Választ várva, üdvözlettel:

Tóthné Erdélyi Kinga

Mivel nem kap választ, november 11-én ismét levelet intéz a polgármesterhez, s ebben megismétli eddigi kéréseit.

December 1-jén születik válasz:

Kedves Kinga!

Előzetesen is elnézést szeretnék kérni, hogy találkozásunk során ingerültebben reagáltam a felvetéseire. Történt ez azért, mert egy ilyen ügyfélfogadási napon nagyon sokféle behatás éri az embert, másrészt úgy éreztem, hogy sokadszor elmondtam a témával kapcsolatosan álláspontomat, azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az ügy érdekében tettem, elsősorban annak érdekében, hogy a szülészeti osztályon kialakult helyzetet normali-

záljam, másrészt hogy kórházunk jó hírét megőrizsem.

Kérésének megfelelően a beadványait továbbítottam az illetékességnek megfelelően az Egészségügyi Bizottság elé, és kértem, foglaljanak állást, a Nagy doktor úr leváltásával kapcsolatos vizsgálat kinek a kompetenciájába tartozik, illetve egy ilyen vizsgálat milyen következményekkel járna Nagy doktor úr, illetve a kórház presztízse szempontjából. Nos, a bizottság Vörös igazgató úr távollétében úgy foglalt állást, hogy ez az ügy orvosszakmai szempontból egyrészt nem tartozik a testületre, másrészt fel van tárva, és nem szolgálna senkinek sem az érdekét.

Az is megállapításra került, hogy Zalányi Sámuel mosonmagyaróvári tevékenysége nem használt sem az osztály, sem a kórház hírnevének, de semmiképpen sem hozható összefüggésbe Nagy doktor úr felfüggesztésével. Egy hosszú folyamat eredményeképpen következett be ez a sajnálatos esemény, amelynek kiváltó oka elsősorban az volt, hogy az osztályon dolgozó orvosok egyhangúlag kinyilvánították, hogy nem kívánnak és nem tudnak Nagy doktossal együtt dolgozni. Ebben a helyzetben jutott olyan elhatározásra az igazgató, hogy ezt a sajnálatos lépést meg kellett, hogy tegye, amelyet emberileg nagyon nehezen tudott Nagy doktor úr feldolgozni, ami érthető is. Azóta a főorvosi hely megpályáztatásra került, és orvosszakmai szempontból egyértelműen támogatott új osztályvezető került november 15-ével a szülészeti osztályra.

A személyes megkeresését követően kezdeményezésemre Nagy doktor úrral áttekintettük a helyzetet, és arra a megállapításra jutottunk, hogy mindenki jól felfogott érdeke, hogy nyugvópontra kerüljön a kérdés, és készségét fejezte ki, amennyiben szakmai munkáját gyakorolhatja, akkor megbékél, és igyekszik az új helyzetnek megfelelően végezni a munkáját. Megfogalmazta konkrétan, milyen szakmai lehetőségekre gondol, amelyeket én még aznap az új osztályvezető felé tolmácsoltam. Az új osztályvezető a kérést respektálta, és felajánlotta Nagy doktor úrnak, hogy a kollégákkal egyeztetve azon lesz, hogy a szakmai tudását hasznosíthassa. Olyan visszajelzést kaptam, hogy ez a személyes kontaktus megtörtént a két szakember között, és most van lehetőség, hogy a dolgok nyugvópontra jussanak.

Tiszteletre méltó, hogy ilyen harcosan védte Nagy doktor úr érdekeit, de én úgy látom, hogy most Nagy doktor úr számára is az lenne a legfontosabb, hogy nyugalom legyen körülötte, minden további vizsgálódás óhatatlanul sárdobálással jár, amely mindenkire fröcsög, és ez nem szolgálja sem a kórház, sem Nagy doktor úr érdekeit.

Kérem a fentiek szíves tudomásulvételét.

Mosonmagyaróvár, 1999. december 1.

Üdvözlettel:

Stipkovits Pál polgármester

Ugyanis való igaz: a polgármester behívatta Nagy doktort, és megkérdezte: – Ha végezheted a munkádat hetente egy nap az osztályon is és operálhatsz is, akkor hajlandó vagy belenyugodni a helyzetbe? Hogy megbékéljünk, hogy ne legyen balhé.

–Ha tisztességgel végezhetem a munkámat, én nem pörölök! – válaszolt Nagy doktor, aki ezután ígéretet kapott: január 1-jétől heti egy napot dolgozhat az osztályon. Azt senki nem mondta ki, de mindenki beleértette: amíg állást talál valahol másutt.

Tóthné Erdélyi Kinga nem adja föl, harcol ma is – nem önmagáért, hanem a városért és lakosaiért.

*

Úgy szólnak tehát a hírek, hogy Zalányi visszakerült volna Szegedre. Ottjártamkor elballagok hát Újszegedre, a MÁV-rendelőbe. Gyönyörű liget mellett, barna-sárga, kétemeletes, ronda épület, messziről lerí róla a magyar egészségügy riasztó stílusa. A nőgyógyászati rendelő az első emeleten van, ajtaján az állandó beosztás. Három orvos rendel egy-egy fél napot. A negyedik azonban többet: „Dr. Zalányi Sámuel rendel: hétfőn: 8–14 óráig, szerdán 10–16 óráig, pénteken 8–14 óráig.” A hír igaz.

Mindazonáltal nem mindenki tartja ezt helyénvalónak. 2000 áprilisában például Orosházán, a főorvosi értekezleten maga Gervay doktor, az igazgató jelentette ki: – Több vezetőcserére van szükség, osztályvezetőfőorvos-váltásra van szükségünk. Nem lesz ezt nehéz megoldani, hiszen Szegeden számos nagyon tehetséges orvos hever parlagon. Példának okáért kihasználatlan jelenleg Zalányi doktor is. – Orosháza környékén pedig nő a rettegés: ezek szerint Gervay Zalányit akarja odavinni a jelenlegi szülész főorvos helyett.

Bocsánat az iskolás stílusért, de hadd foglaljam össze e fejezet lényegét. Dr. Zalányi Sámuel szülész-nőgyógyász szakorvos, kandidátus a szegedi orvosi egyetemen végzett. A szegedi klinikán kezdett dolgozni.

Többen egybehangzóan ugyanazt a számot emlegetik: Szegeden nyolc műhibaesete volt, ezek pontos adatait – beleértve az áldozatok számát – nem ismerjük. Majd nála szült dr. Kiss Judit, a kislánya súlyosan agykárosodott lett, később meghalt. Varga Nándor felesége, Rózsika a szülőágyon, Zalányi kezei között halt meg, napok múlva az egyik kislány, pár év múlva az ikerpár másik tagja.

Keszthelyen Zalányi doktor főorvosi ténykedésének időszakában négy méhen belüli haláleset történt, míg máskor évekig egy sem. Névtelenségét megőrizni kívánó betege a szülőágyon magzatával együtt olyan állapotba került, hogy inkább csak a csoda mentette meg, és tartotta életben őket. Tóthné Rajki Andrea kislánya, Alexandra meghalt.

Mosonmagyaróváron Bánhidiné Kis Edina életét csak a többi orvos mentette meg, mert Zalányi átvágta egy erét. Laparoszkópiás műtét közben egy asszonynak három helyen lyukasztotta át a hólyagját. Ügyeleti idejében halt meg Farkas Krisztina gyereke.

Felelősségem teljes tudatában jelentem ki: ez ámokfutás. És határozottan állítom: bűnösök mindazok, akik ezt nem állítják meg, engedik. Nekik is el kell számolniuk az elvett életekkel.

– Na, Karcsi bácsi, jöjjön, megyünk ultrahangra! Hadd emeljem meg! Úgy, jól van, most a fenekét, várjon, megemelem, jó, most már csak a két lábát kell áttenni; hagyja, hagyja, majd én! Ne erőltesse, Karcsi bácsi, úgysem bírja egyedül, de nem is kell, emelem én Magát! Jól ül a tolókocsiban? Jó, nem éppen Mercedes, de gurul ez is rendesen. A papírokat hozza Maga! Jól van, akkor indulunk.

A betegszállító fiú tolni kezdte az öregotthont a folyosón. Vicceket mesélt, a nőekkel heccelte az öregembert – megdolgozott azért a borraivalóért, amit minden fuvarért megkapott. Nem sokat, egy-két százast, de a nap végére mindig egész rendes summa jött össze. Odaérték az első csapóajtóhoz, a fiú jókedvében volt, nem ment előre megnyitni az ajtót, hanem az öreg merev, magatehetetlen lábát használva eszközül megtolta. Úgysem érez vele semmit! Ám szemből éppen másik kerekesszékek közeledtek, annak „vezetője” is vicces fiatal srác volt, olyan sebességgel érkezett, mintha az udvaron rodeózna. Karcsi bácsi „sofőrje” meg is rémült, hogy összeütköznek, félrerántotta a görseket. Az öreg nyekkent egyet, de nem szólt semmit. Soha többet.

Eltört a nyakcsigolyája. Meghalt.

Orvosi műhiba persze nem történt ebben az esetben. Ám a kórház pontosan ugyanúgy viselkedett, mintha az lett volna. Semmit nem ismert el. A rendőrségi eljárás során a kezelőorvos vallomásában mindössze ennyit volt hajlandó mondani: ő sem tud az egészről. Beidéztek a betegszállító fiút, ő azt vallotta: semmi ilyesmi nem történt. Ekkor kötelezték a kórházat, adja ki a

Karcsi bácsival egy időben, ugyanabban a szobában feküdt betegek nevét és címét. Mit tehetett a kórház, kiadta. Ám ennek kísérelésében rögtön kérte, először ők, a kórház képviselői írassanak levelet nekik. A választ nem várták meg, írásban és szóban megkeresték mindannyiukat. Úgyhogy később, a hivatalos levélre mindössze egy reagált közülük: ő nem emlékszik ilyesmire, nem tud semmiről. A többiek nem válaszoltak.

Alex gégefedője

Ritkán, nagyon-nagyon ritkán lesz orvosműhiba-esetből büntetőügy. Az ügyvédek gőzerővel próbálják lebeszélni ügyfeleiket büntetőeljárás indításáról, mondván, az csak tönkreteszi a polgári per esélyeit. Büntetőben ugyanis szinte nulla az esély arra, hogy kimondassék, amit az érintettek rendszerint hallani szeretnének: felelősök az orvosok valaki haláláért, megnyomorodásáért, kínjaiért. Ha pedig a doktorokat fölmentették a büntetőügyben, a kórházi és biztosítós ügyvédek lobogtathatják ennek papírjait a kártérítési perben: íme, már bizonyítottuk, hogy nem történt semmi.

Pedig a műhibát elszenvedettek többségét nem a pénz érdekelné, csupán igazságot szeretne. Nem bosszút, mindössze annyit, hogy aki hibázott, az vállalja ennek felelősségét, s ha nem teszi, mondja ki külső, független erő: igenis vétkezett, igenis felelős azért, ami történt. Így volt ez Kárpátiékkal, Katival és Viktorral is. Jó ideig azt is hitték, együtt fut a polgári és a büntetőügy, csak menet közben értették meg, a büntetőeljárást, úgymond, hivatalból a rendőrség indította el.

Gyönyörű emberpár ők. Kati szép arcú, sudár, velőtrázóan csinos nő; a gyesről nem volt hajlandó visszavenni a Chinoin, így nem talált végzettségének megfelelő munkát, ma belvárosi butikban eladó. Viktor sugárzóan jóképű, vékony, kisportolt. Istenem, milyen kiugróan szép lehetett a fiuk, Alex! Aki háromévesen halt meg. Orvosi műhiba miatt.

A bírósági tárgyaláson Kati így számol be a történetekről:

–Este a gyerek belázasodott, adtam neki lázcsillapítót, hideg vizes borogatást tettem rá, de csak csökkent a láza, nem múlt el. Úgyhogy reggel orvoshoz vittem, aki azt mondta, talán valami szájfertőzése van, tablettát akart rá fölírni, de én kértem, ha lehet, adjon inkább szirupot, hiszen látszik, a gyerek nagyon nehezen bír nyelni. Csorgott a nyála, nem szólt egyetlen szót sem, bármit kérdeztem, csak bólintott vagy rázta a fejét, de nem felelt. Hazavittem, nagy nehezen megettettem, kis joghurttal beadtam neki a gyógyszert. Azonban délután, amikor le akartam fektetni, észrevettem, hogy a nyakán diónyi duzzanat van, mintha strúmája lenne. Azonnal visszavittem a körzeti rendelőbe, ott idős doktor bácsi vizsgálta meg, s bevallotta, fogalma nincs, mi lehet a baja. – Mi legyen, anyuka? Hazaviszi, vagy adjak kórházi beutalót? – Azért jöttem, hogy utalja be kórházba! – Megírta a papírt, s egyenesen a Budai Gyermekkórházba rohantam vele. A belgyógyászon dr.

Nagyszakáll Zsuzsanna megvizsgálta, és azt javasolta, vigyem át a Cserje utcai gégészetre. Ott a doktor nő megnézte, majd előttem hívta föl Nagyszakáll doktor nőt: – Kétoldali nyálmirigygyulladás, erős ödémával. – Én az ödémától nagyon megijedtem, úgyhogy később, visszaérve hozzá, meg is kérdeztem Nagyszakáll doktor nőt: – Biztos, hogy itt jó helyen van a gyerek, nem fog megfulladni? Nem kéne inkább a gégészeten lennie? – Nem, nem, anyuka, teljesen jó helyen lesz itt, a belgyógyászatnál! – A kezembe nyomtak Sumetrolimot, hogy én adjam be a gyerekeknek, kérdeztem is az időközben megérkezett férjemet: hogyhogy nem valami komolyabbat adnak erre? Ám rövid időn belül elvitték injekciózásra, akkor megnyugodtam, végre kap rendes orvosságot is. Később megtudtam, injekcióban is csak Algopyrint és Nospát adtak.

A gyerek tátott szájjal ült az ágyában, erősen csurgott a nyála, nem beszélt egy hangot sem. A doktor nő néha bejött, újra és újra azt mondta, jaj, de jó, hogy nem a súlyosabb betegséget diagnosztizáltuk, és kiment. Nagy nehezen rávettem Alexet, hogy lefeküdjön és pihenjen. Tán fél óra múlva fölült, s akkor láttam, a szája tele van sűrű váladékkal. Odavittem őt a mosdóhoz, a bevizezett hüvelyk- és mutatóujjammal kihúzogattam a váladékot a szájából – de nem nyúltam bele a szájába, amint azzal később vádoltak az orvosok. Megitattam kis teával, az ölembe vettem, sétáltam a szobában a karomban a gyerekekkel, s mondogattam neki: semmi baj, meggyógyulsz, nemsokára megyünk haza! Nem szólt egy szót sem, ám kisvártatva olyan volt, mintha háynia kellene, de visszatartaná, nehogy engem lehányjon. Ez újra és újra megismétlődött, s megértettem, nem visszatartja, itt valami másról van szó. Kirohantam a folyosóra, karomban a kicsi gyerekekkel, és kiabáltam, jöjjön valaki. Érkezett Nagyszakáll doktor nő, kikapta a kezemből a gyereket, visszavitte a kórterembe, és a mosdó fölé tartotta, hogy hányjon. Akkor sem jött belőle semmi. A doktor nő fölemelte vízszintes helyzetbe Alexet – aki erre azonnal elvesztette az eszméletét. Elrohant vele a szubintenzív szobába. Mellette futottam, ránéztem az arcára, és pontosan láttam, pánikban van, fogalma nincs, mitévő legyen. A gyerek már kék volt. Leszaladtam a kertbe, és körbe-körbe kiabáltam: – Ha bárhol orvos van, azonnal jöjjön ide! – de nem jött senki. Ekkor kezdtem érezni: meg is halhat a fiam.

Mire visszaértem, a gyereket félmeztelenül a kőre fektették, kértem, ezt ne, még meg is fázik ráadásul. A doktor nő rátett oxigénmaszkot, majd egyszer csak levette: – Úristen, nem működik az oxigén! – Semmit nem tett, zavartan ide-oda ugrált. Megláttam a falon a telefont, odafutottam, próbáltam hazatelefonálni a férjemnek, jöjjön azonnal, de nem sikerült, már olyan zavart voltam, összevissza nyomkodtam a gombokat. Aztán a telefonban Kónya

Katalin doktornő hangja jelentkezett, könyörögtem neki, rohanjon ide azonnal, megfullad a gyerekek. – Nem lesz semmi baj, anyuka! – válaszolt, és letette.

A doktornő közben szájon át lélegeztette Alexet meg nyomkodta a mellkasát. Férfi és nő jött civilben, a férfi bement, amit nem értettem, de a nő azt mondta, orvos. Valahonnan hallottam a kérdést: – Hívtátok már a rohammentőket? Mi van a gégemetszéssel? – Dr. Németh Brigitta háromszor próbálta ledugni a torkán a kis tubust, de nem sikerült. Beleszúrt a torkába egy injekciós tűvel. Ekkor kijöttem, úgy éreztem, azt már nem bírom végignézni, amint föl vágják a fiam torkát. Lementem a kertbe. Kónya doktornő jött oda hozzám a civil ruhás férfival, nyugtatgattak: – Az ilyen kicsi gyerekek sokat kibírnak! – De nem ennyi ideig!

Megjött a mentő, de akkor is még rengeteg idő eltelt, mire elindultak vele a Lászlóba. Ott már csak a férjem ment föl a mentősökkel, én a kocsiban maradtam. Nagy sokára lejöttek, és újabb doktornő próbált csitítani: – Nyugodjon meg, anyuka, a gyerek most már túl van az életveszélyen, reagál is! – Nem hiszem el, nem igaz, ennyi időt nem bírhatott ki, ne hazudjanak! – Adok nyugtatót – és beadott valami injekciót a karomba.

Fölmentünk, Alex feküdt az ágyban, tele a szokásos intenzíves csövekkel, vezetékekkel, éppen megkatétereztek. Szabálytalan volt a légzése. Pillanatokon belül elküldtek minket, mondván, az intenzíven nem lehetünk bent. Haza kellett mennünk. Alex pedig aznap éjjel három óra tíz perckor meghalt.

Hivatalból igazságügyi boncolás történt, s az egyértelműen kimondta: „Nevett halála nagy valószínűséggel heveny gégefőgyulladás következtében létrejött légzéselégtelenség miatt állott be. Az előzményi adatok ismeretében, a bonclelet alapján alapos gyanú merült fel orvosi gondatlanságra, illetve foglalkozás körében elkövetett szabályszegésre.” Ezt a későbbi kórszövettani vizsgálat egyértelműen alátámasztotta.

A tárgyaláson az ügyésznő csak egyet kérdez: – A gyermek kórházba befektetésekor kapott-e ön bármilyen instrukciót az orvosoktól, hogy mit tehet vele és mit nem?

–Nem, nem kaptam.

Ezután a tekintélyes védőügyvéd, Zamecsnik Péter veszi át a szót. – Az ön rendőrségi vallomásában nem szerepel, hogy a gyerek sűrű váladékot hányt, és ezt ön elmondta Kónya doktornőnek. Most akkor ez hogy volt?

–Furcsállom is, hogy nem szerepel, de így történt – felel Kati.

–Az ön családjában állt-e valaki kapcsolatban az igazságügyi orvosszakértővel?

–Nem, semmilyen kapcsolatban nem álltunk az orvosszakértővel. Anyukám sem, aki korábban ott dolgozott.

–Ezt szerettem volna hallani.

–A gazdasági osztályon dolgozott.

–Hm – az ügyvéd csak ennyit válaszol. A bírónő a három doktornőhöz fordul: – Vádlottaknak van-e kérdésük az anyához?

–Én megkaptam a rendőrségtől az anyuka vallomását – áll föl Kónya doktornő, hatvan körüli, szőkére festett, halk szavú, udvarias hölgy, aki a fül-orr-gégész volt. – Abban az szerepel, hogy az anya benyúlt a gyerek szájába. Amikor tehát Nagyszakáll doktornő véres váladékot talált, az arra enged következtetni, hogy a szájba nyúlás következtében és során valami sérülés következett be.

–Este nyolc körül meghallottam az anyuka kiabálását, besiettem a kórterembe – következik dr. Nagyszakáll Zsuzsanna, harmincas, vékony, szemüveges belgyógyász –, az anya a mosdó fölé tartotta a gyermeket.

–Látta ön, hogy az anya benyúlt a gyerek szájába? – kérdi a bírónő.

–Igen. Láttam – állítja határozottan Nagyszakáll doktornő.

–Nem igaz! – sikít bele Kati. – Meghazudtol a doktornő, de nem igaz, amit mond! De ha igaz lenne, ha benyúltam volna a gyerek szájába – amit hangsúlyozom, nem tettem! –, akkor miért nem szólt rám a doktornő, hogy ne tegyem? És ha ilyen veszélyek állnak fön, akkor miért énrám bízták a gyerekeket, miért nem ők felügyeltek rá, hogy ne fulladhasson meg?

–Mennyi idő telt el, mire megérkezett a másik doktornő? – kérdi a bírónő Nagyszakáll Zsuzsannától.

–Négy-öt perc.

–És ez alatt még volt légzése a gyerekeknek?

–Eleinte nehezített spontán légzése volt, de aztán már nem, körülbelül fél-egy percen át.

Jelen van a tárgyalóteremben három igazságügyi orvosszakértő is, az ő meghallgatásuk következik. Nincsenek éppenséggel könnyű helyzetben. Korábban számos szakértői vélemény született, csupa nagy tekintélyű orvostól. Az Igazságügyi Orvostani Intézet szakértői is, Ribári professzor is egyértelműen elmarasztalták a doktornőket. Hibásnak minősítették a gégészeti közreműködést, leírták, Kónya doktornő csupán indirekt vizsgálatot végzett, pedig ilyenkor szakmai előírás a direkt vizsgálat elvégzése is, s ő ezt elmulasztotta. Felrótták a belgyógyászoknak, hogy elfogadták a gégészvéleményt, pedig a tünetek alapján nem lett volna szabad ezt tenniük. Mindhármukat hibásnak mondták, hogy nem végezték el az azonnali légcsőmetszést, ami megmenthette volna Alex életét, amivel pedig próbálkoztak – hogy intubálták a kisfiút –, az alkalmatlan eszközzel, olyan kicsiny tubussal történt, amely csak csecsemők esetén lett volna elégséges, ekkora gyereknél kevés volt ahhoz, hogy elegendő levegőhöz juttassa. S volt

még egy döntő jelentőségű momentum, amelyben a korábbi szakértői vélemények zöme egyetértett: a hibás diagnózis és annak alapján a helytelen kezelés volt Alex halálának oka, s nem más. Pedig Kónya doktornő egy korábbi tárgyaláson ezzel ellentétes véleményt fogalmazott meg: – Az anya, amikor kimosta a gyerek száját, belenyúlt, s ezzel idézte elő mindazt, ami történt. A szakirodalom szerint ilyenkor nagyon óvatosan kell eljárni, mert a nyelv megnyomása komoly baj forrása lehet. Az anya belenyúlt a gyerek szájába, megnyomta a nyelvét, s ez okozta a történeteket.

Amikor tehát most a bírónő arról kérdi a szakértőket, járt-e bármilyen következménnyel, hogy az anya benyúlt a gyerek szájába, az idős Buda professzor így felel: – Csak az anya távollétében válaszolok erre.

–Nyugodtan mondja előttem! – szól Kati.

–Nos, jó. Ez volt az oka a gyerek halálának.

–Persze! – áll föl Kati –, szóval én öltem meg a fiamat! Persze, természetesen én vagyok a hibás mindenért!

–Sajnálom, ez a sors kegyetlen tragédiája, de ennek következtében állt be a halál.

–A gégeszeti vizsgálatnál kellett volna-e számítani arra, hogy bekövetkezhet súlyosabb helyzet, például gégefőgyulladás is? – kérdez közbe a bírónő.

–Igen, ezzel egyértelműen számolni kellett volna – felel a középkorú szakértő hölgy.

–Nem, erre nem kellett volna számítani – replikázik Buda professzor, s a másik férfi szakértő is őt támogatja.

–És amikor beállt az állapotrosszabbodás, másképpen kellett volna-e eljárni? – hangzik az újabb bírói kérdés.

–Igen, másképpen – felel a szakértő hölgy, s azonnal megkapja a férfiválaszt, rögtön kettőt is:

–Nem, teljesen korrekt volt az eljárás, nem kellett volna másként tenni. Nagyszakáll doktornő szájából szájba lélegeztetést alkalmazott – én ezt nem szakmai hibának, hanem hőstettnek nevezem! – jelenti ki a szakértő professzor úr.

A bírónő nem lát más kiutat: újabb szakértői véleményeket kér be, más szakértőket idéz tárgyalásra. Akik ezután újabb és újabb tárgyalásokra nem írják meg véleményüket, nem jelennek meg a tárgyaláson, s ezzel újabb és újabb időpontok kitűzésére kényszerítik a bíróságot. Legutóbb 2000 októberében. A következő tárgyalás már 2001-ben lesz.

Érezte, hogy megcsípte valami. Szúnyog, méh, darázs? Valami más? Nem látta, úgyhogy fogalma nem volt róla. A csípés helyét sem tudta megnézni, mert épp a háta közepén volt. Napozott a kertben, hason fekve olvasott, ekkor történt. Különösebben nem is törődött vele, nem fájt.

Vagy fél óra múlva azonban furán kezdte érezni magát. Soha nem tapasztalt mértékben száradt ki a szája, kicsit szédült és – ami a legérthetlenebb volt – megdagadt a nyelve. Úgy érezte, alig fér el a szájában. – Mi a bánat ez? Nincs nekem soha semmi bajom, a földön nincs még ilyen egészséges ember, mint én vagyok, leszámítva a különböző nyavalyáimat, amikkel viszont nem szabad törődni! De ennek itt fele se tréfa! Beszaladok, megmutatom iparosnak!

Összekapta magát, gyorsan adott valamicskét enni a kutyának, beugrott az autóba, s pillanatok alatt a kórházba ért. Volt sürgősségi ellátó részlegük, egyenesen oda tartott. Dél volt, egy lélek nem várt a folyosón. Ám nem is jött senki, se ki, se be. Halkan bekopogott hát a Vizsgáló feliratú ajtón. Húsz év körüli, csinos nővérke dugta ki a fejét: – Igen?

–Nővérke, azt hiszem, allergiás rohamom van, valami megcsípett, és azóta egyre rosszabbul érzem magam. Fulladok, kóválygok, tán a vérnyomásom is leesett.

–Oké, kis türelmet kérek, szólok a főorvos úrnak – mosolygott kedvesen a lány. Visszahúzta az ajtót. Nem telt el több két percnél, ismét ő nyitotta ki, de ott maradt az ajtóban. Kilépett a főorvos úr, negyvenes, jóképű, vidám doktor, s amint a férfit pillantott, furcsán csillogott a szeme.

–Hú, az anyád, mit művelhettél Te ott bent ezzel a gyönyörű csajjal! – villant át benne, s majdhogynem féltékenységet érzett, elvégre első látásra szinte megigézte a nővérke. Az orvos kérdőn fölkonta a szemöldökét, szó nélkül kérdezte őt: mi újság? – Azt gyanítom – nyögte ki, mert most már valahogy nehezebb esett megszólalnia –, allergiás rohamom lehet. Valami megcsípett, és azóta szédülök, hányingerem van, duzzad a nyelvem, izzadok, meg olyan furcsán érzem magam. Megtenné, hogy megvizsgál, mi a szösz ez?

–Na, persze, kifejezetten azért vagyunk itt! Éppen csak elugrom pár percre, rögtön jövök vissza, és megvizsgálom. Addig foglaljon helyet! – a doktor előzékenyen mutatott a fapadra.

Visszaült, s azon kezdett mérgeledni, mint felejtetett el újságot, könyvet magával hozni, halálra fogja unni magát. Ám ekkor erősebben kezdett szédülni. A vizsgáló ajtaján kilépett a gyönyörű nővérke, s nekifogott a folyosó egyik szekrényéből gyógyszereket behordani a benti tárolóba. Ott flangált

előtte; a nagy melegben csak vékony fehér köpeny feszült rajta. – Atyavilág, nincs rajta melltartó, jaj, de szépséges! – indult meg a férfi szokásos belső monológja. – Úgy tűnik, nem is barna a mellbimbója, hanem az a ritka gyönyörű rózsaszín, icipici udvarral, csöppnyi véggel. Az ilyet tekerni kell, nem is nyomkodni! Úristen, de szomjas vagyok, meg se bírom már mozdtítani a nyelvem, annyira összeszáradt. Vagy megnőtt? Ha ez a tünetem tovább illeti magát előttem, nem csak a nyelvem fog megduzzadni. Jaj, és még mit látok? Hiszen tangabugyi van rajta, amin eddig gyönyörködtem, ha hátat fordított, az nem is a bugyija volt, hanem a csupasz kis gyönyörű popsija. Óh, milyen kerek, milyen sima lehet, mit nem adnék érte, ha a körmeimmel végigszánthatnám! És aztán a nyelvemmel is, ezzel az egyre nagyobb, egyre dagadtabb nyelvemmel! Amit most ki is köpök, mert nem fér már el a számban, khmm, khmm, édes kicsi szívem, ne hagyj itt! Ne azokkal a gyógyszerekkel foglalkozz, bújj hozzám, vigyázz rám! Látod, le is fekszem ide a kőre a lábaid elé, most gyere fölém, lépj át rajtam, hadd nézzek a köpenyed alá, hadd lássam azokat a pirinyó pihécskéidet, a tanga bevágását, hadd leheljek beléd! Nem akarok Tőled semmi mást, csak hogy simogass meg egyetlenegyszer mindenütt, csak egy pillanatra engedj Magadba! Látod, már nem is vonaglom olyan nagyon, abbahagyom ezt a hülye görcsölést, így maradok hanyatt, gyere, ülj rám, fogadj Magadba, így, így, nagyon jó; most gyere Te is, gyere velem együtt; így, igen, nagyon jó, nagyon finom, gyere, gyere!

A férfi meghalt a kővön. Mintha fölakasztották volna, az utolsó pillanatban ott, egymagában, a folyosó magányában ejakulált. A főorvos úr – akinek valójában semmi, de semmi köze nem volt a nővérkéhez – még csak a második fogásnál tartott az ebédjében.

A halál oka allergiás roham volt.

Egyedül nem megy

A műhibaügyek – no pláne a perek – döntő többsége profi ügyvédekkel, általuk fölkért szakértőkkel, komoly, nagy jogi apparátussal zajlik. Már mindazok számára, akik ehhez hozzáférnek, hogy ennek legegyszerűbb elemét nézzük, meg tudják fizetni. Hiszen az magától értetődő, hogy az ügyvédeknek munkadíjuk van, az előzetes szakértői vélemény elkészítése is pénzbe kerül, hiszen a szakértő sem dolgozik ingyen, aztán vállalni kell kockázatként a perköltséget, illetéket, mifénét is, már ha elveszíti a pört, aki indította.

Am mi történik, ha valaki nem tudja megfizetni mindezt, és mégis ki akarja harcolni vélt igazát? Neki nincs más választása: egyedül kell birokrakelnie a teljes jogi gépezettel. Ezt teszi Szentés Péterné is. Hatvannyolc éves, igen-igen agilis asszony ő, Kőbányán él, a Szárnyas utcában. 1981-ben százalékkolták le különböző betegségei, tizenkét műtétje miatt, de férje egész szépen keresett, nem okozott nagyon nagy gondot a megélhetés.

Április 5-én Péter, a férje belázasodott. Soha nem volt semmi komolyabb betegsége, sok éve még csak orvoshoz sem kellett mennie, most hát meglepődött, nem tudott mit kezdeni a lázzal. Kihívták a körzeti doktort, ő megvizsgálta, s bevallotta: fogalma nincs, mi baja lehet. Adott antibiotikumot, lázcsillapítót – csak elmúlik a baja, lett légyen bármi is. Háromnaponta jött beadni az injekciót, de a láz nem szűnt. 18-án este már annyira rosszul volt, hogy a felesége kihívta az ügyeletet, utalják őt kórházba. Alapos vizsgálat után azt mondták, már nincs rá szükség, a kétoldali tüdő- és mellhártyagyulladás lezajlófélben van, hamarosan elmúlik minden panasza. 22-én a körzeti orvosnő levetetett vért a nővérrel, és azt elküldte laborvizsgálatra. Másnap aggasztó hírrel érkezett: nagyon rossz a lelet, igen magas a fehérvérsejtszám és a súlyledés, lehet, ez heveny leukémia – azonnal be kell feküdni kórházba. A férfit még aznap este bevitték az István Kórház III. Belosztályára. A felvételi lapra azt írták: magas láz, lép-, máj-, nyirokmirigymegnagyobbodás. Igaz, az ügyeletes orvos hozzátette: szerinte mindezt az eddig beadott gyógyszerek okozták. S a kórházban két héten át vizsgálgatták, a lázcsillapítón kívül semmi, de semmi gyógyszert nem adtak. Szükségesnek látták elvégeztetni a terheléses szívvizsgálatot, arra átvitték a Honvéd Kórházba. Ott teljes mértékben negatív szívlelet

készült.

Május 9-én kezdték el a kezelést. Vért adtak. A transzfúzió után, délután négykor engedték fölkelni, kint a folyosón várta a feleségét, aki hamarosan meg is érkezett. Leült a férje mellé, beszélgettek. Ám négy óra negyvenötör a férfi nagyon rosszul lett. Rázta a hideg, remegett, majd hirtelen sokkos állapotba került. Bevitték a kórterembe, az ágyára fektették, az ügyeletes orvos hosszan nézegette a kórlapját, majd Tonogen injekciót kért, azt beadta. Szentes Péter – a felesége karjában –azonnal meghalt.

A kórház patológiája elvégezte a boncolást, s Szentesnével annyit közöltek, amennyit a halottvizsgálati bizonyítványba is írtak, a halál oka: keringési elégtelenség. A halált közvetlenül előidéző betegség: koszorúér-elmeszesedés.

Az asszony nem értette a történeteket. A belgyógyászat egy nappal a transzfúzió előtt kért a Honvéd Kórháztól szív kivizsgálást, amely mindent rendben talált, kóros elváltozást nem mutatott ki, s ez logikusnak is látszott, a férjének soha semmilyen szívpanasza nem volt. Akkor hogy halhatott volna meg szívbajban? Ám ha tényleg koszorúér-meszesedése volt, azt miért kezelnék transzfúzióval, ezt nem szokták? A beadott vér viszont okozhatott keringési elégtelenséget. Miért adtak Tonogen injekciót, amely sokkos állapotban állítólag azonnali szívleállást okoz? És a halál bekövetkezte után miért az István Kórház patológiája boncolta föl a férjét, miért nem rendeltek el hatósági boncolást, amint azt a rendeletek előírják? És az általuk kiadott halottvizsgálati bizonyítványnak miért nincs kitöltve egy csomó rovata, miért nincs begépelve az orvosok neve, és abban miért nem szerepel a transzfúzió?

Szentesné számára túl sok volt a kérdőjel. Az ORFK Életvédelmi Alosztályához fordult. Ott azt tanácsolták, kérje az István Kórház patológiájától a hatósági boncolás elvégztetését. Kérte, de azt a választ kapta, az nem ő dolguk, végeztesse el ő maga, de akkor addig fizesse is a hűtőházi tárolást. Ezt nem tudta vállalni, nem volt rá pénze.

Május utolsó napján elballagott a Magyar Orvosi Kamarához, panaszt tett. Novemberben az etikai bizottság tárgyaláson meghallgatta őt, majd úgy döntött: etikai kérdés itt nincs, forduljon rendőrséghez, bírósághoz, ha bármi baja van. Igaz, azt megállapította a bizottság, a férje halála valóban rendkívüli halálnak minősül, így tényleg el kellett volna végezni a hatósági boncolást, de ennek kimondásával a maguk részéről lezárnak is tekintették az ügyet.

Fölkereste hát a Fővárosi Bíróságot, s előadta panaszát. A bírónő végighallgatta, majd nyilatkozatra kérte: büntetőeljárást akar indítani vagy polgári, kártérítési pert? Ő a büntetőt választotta, úgy érezte, az a fontos, hogy az elkövetett hibákért megbüntessék a vétkeket. Így a bíróság

feljelentésként értelmezte mindazt, amit előadott, s mint ilyent, továbbította a IX. Kerületi Rendőr-kapitányságra. Ahol feljelentés-kiegészítést rendeltek el, igazságügyi orvosszakértői véleményt kértek. A szakértő a kórház boncjegyzőkönyve alapján rendben találta a történeteket. A rendőrség megszüntette a nyomozást. Ez ellen beadta a fellebbezést, amelyet az ügyészség elutasított. Panaszt tett, azt is elutasították. Írt a fővárosi főügyésznek, aki ismét elismerte, szabálytalan volt a hatósági boncolás elmaradása, de egyebekben nem kívánt tenni semmit. A legfőbb ügyész aztán szintén.

Elindította a kártérítési pert. Ügyvédet ehhez sem tudott fölkeríteni, becsatolva az igazolást, hogy 32000 forintos rokkantnyugdíjból él, kérte a költségmentességet a pörben. A Pesti Központi Kerületi Bíróság új igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki, aki ismét kizárólag a kórház saját boncjegyzőkönyvéből dolgozott, s leírta, majd tárgyaláson szóban is elmondta: az orvosi kezelés teljességgel rendjén való volt. Ennek alapján a bíróság elutasította Szentesné keresetét, s kötelezte őt 15600 Ft perköltség, valamint az állam által megelőlegezett 16000 Ft eljárási illeték megfizetésére. Az ítélet kihirdetésekor az asszony ettől ijedt meg a legjobban:

–De bírónő, kérem, nekem az elején azt tetszett mondani, teljes költségmentességet tetszett adni nekem!

–Igen de az nem mentesíti önt az ügyvédi munkadíj és a szakértői díj megfizetése alól, az illetékre nézve pedig illeték-feljegyzési jogot engedélyeztem.

–Micsodát?

–Illeték-feljegyzési jogot. Az azt jelenti, hogy csak a per befejezésekor kell kifizetni.

–De nekem nem ezt tetszett ígérni. Honnan vegyek elő én ennyi pénzt?

–Azt én nem tudom – zárta le a vitát a bírónő.

Fellebbezett. A Fővárosi Bíróság 2000 júniusában tárgyalja az ügyet, három bíróból álló tanácsban. Közülük az ügynevezett előadó már a legelején furcsa fölütést ad a történetnek, az iratismertetést ezzel kezdi: – Felperes azért indított pert, mert nem tudott belenyugodni férje elvesztésébe, nem tudta elfogadni a történeteket. – Mit mondjak, eléggé szabados jogértelmezés!

–Fenntartja a fellebbezést? – kérdi az elnöknő.

–Igen, fenntartom.

–Kíván még valamit elmondani?

–Igen. A férjem halálát orvosi hiba okozta. Soha nem kezelték sem leukémiával, sem szívbajjal, ezeket csak a halála után írták le. Én azt gondolom, a törvényeket azért hozzák, hogy be is kelljen tartani. Az a rendelet, amely a rendkívüli halálesetekről szól, kimondja, hogy annak számít az is, ha valakinek a

halála vérátömlesztéssel összefüggésben következik be.

–Hol van ez leírva? – kérdez közbe a bíróság elnöke.

–A 11/1983. számú Eü. Min.–IM–BM rendeletben – felel a döbbenetes szakképzettségre szert tett asszony.

–Abban csak azt tisztázzák, mi a teendő rendkívüli halálesetben. De a férje halálát csak ön tartja rendkívülinek!

–Nem, kérem, ez nem így van! Tessék elolvasni! – és előveszi, átadja a bírónőnek a rendelet fénymásolt szövegét. Óriási lendülettel beszél tovább, próbálja végre elfogadtatni vélt vagy valódi igazát. Dr. Király Éva, a bírói tanács elnöke riadtan figyel, láthatóan attól tart, estig nem fogja abbahagyni. Az előadó bíró szimpátiával, érdeklődve hallgatja, csak a harmadik bíró unatkozik és szuszókál halkán. – E rendelet e./ pontja egyértelműen azt mondja, az is rendkívüli halálesetnek számít, ha vérátömlesztéssel összefüggésben történik.

–Alperes? – vágja félbe a litániát a bírónő.

–Az elsőfokú bíróság ítélete helyes, annak helybenhagyását kérem és perköltségben marasztalást! – Kiss Tibor Zoltán kórházi ügyvéd nem ismer irgalmat.

–Felperesnek van-e további bizonyítási indítványa, például kéri-e másik orvosszakértő kirendelését?

–Nem, nem kérem – felel Szentés Péterné. – Orvos-szakértő nyilván nem írhatja le a kollégáiról, a többi orvostól, hogy hibát követtek el.

–Na de akkor mi mire föl döntsünk? Mi nem vagyunk orvosok! – keres égerutat magának a bírónő.

–Annak alapján, hogy törvénytelenések történtek, s azoknak nyilván okuk volt, nem véletlenül volt szükség azokra. Hatósági boncolás esetén nyilván kénytelen lettem volna elfogadni annak megállapításait, annak ellenére is, hogy – öcsém boncorvos, tőle jól tudom – az a gyakorlat, hogy a boncorvos boncol, a professzor pedig dönt.

A bíróság kitessekel, majd visszahív minket, és ítéletet hirdet: – Az elsőfokú bíróság ítéletét, amely felperes keresetét elutasította, helybenhagyja. Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye. Felperes 15 napon belül meg kell hogy fizessen plusz 3 ezer forint fellebbezési illetéket. – Majd az indoklásban hozzászól: – A bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a kórház nagy hibát követett el, amikor nem rendelte el a hatósági boncolást, annak ellenére, hogy a jogszabály szerint ez kötelessége lett volna. Ám ha el is rendelik, ez nem változtatott volna azon, hogy felperes férjének halála keringési elégtelenség miatt következett be.

Kifelé menet azon tűnődöm, vajon miért szögezte le oly keményen a bírónő, hogy ő nem orvos, ha aztán az ítéletének indoklásában mégis

följogosítva érezte magát, hogy állást foglaljon orvosi szakkérdésben, és kimondja, amit kimondott.

Szentes Péterné nem adja föl. Strasbourgban, az Emberi Jogok Európai Bíróságánál 59057/00. szám alatt iktatták be kérelmét, hogy – mivel a Magyarországon létező valamennyi jogorvoslati lehetősége kimerült – ott bírálják el: történt-e hiba, szabálytalanság, törvénytelenység férje halála ügyében. Mindenesetre egyet biztosan látni fognak Strasbourgban: Magyarországon egyelőre Presser Gábor dalát fújjuk: – Egyedül nem megy!

Békásmegyerre, a könyvtárba hívnak író-olvasó találkozóra. Vagy ötven kedves ember, érdeklődők, eléggé kiábrándultak és reménytelenek, mint az ország jó része. Bő másfél órát beszélgetünk, majd érezhető az egybegyűlteken, nemsokára kezdődnek a különböző filmek az ilyen-olyan tévéken, ideje hazaindulni.

Egy ötven körüli, jól ápolt, gondosan öltözött hölgy mellém szegődik, kérdi, elkísérhet-e, mert mesélne valamit négy szemközt.

–Az ötvenes évek elején történt, én nem voltam még tízéves. Nagy bérházban éltünk, s mi, gyerekek sokat játszottunk együtt. Egyszer beszélgetés indult: ki mi lesz, ha megnő? Sorban elhangzottak a válaszok, a mozdonyvezetőtől a varrónőig. Majd tízéves forma, jólfésült kisfiú következett: – Én orvos leszek! – jelentette ki határozottan. – Miért pont orvos? – kérdeztük. – Azért, hogy irtsam a keresztényeket! – szolt az egyértelmű felelet.

–Azért, hogy irtsam a keresztényeket? Ezt mondta a tízéves kisfiú? – hitetlenkedem a sötétben botorkálva az asszony mellett.

–Saját két fülemmel hallottam! Ezt mondta.

–Merthogy ő zsidó volt?

–Hát persze. Akkor nem tudtam, nem értettem az egészet, megdöbbenve meséltem anyukámnak. Ma már értem. Ez egy mindent átfogó program, ami nemcsak az orvostudományra terjed ki, hanem az élet rengeteg más területére is.

–Mármint az, hogy a zsidók irtják a keresztényeket?

–Igen, az. Amint elolvastam a maga könyvét az orvosi műhibákról, abban is fölfedeztem a rendszert: ezek nem emberi hibák, hanem koncepció. Nem véletlenül történnek ezek a dolgok. Ez tudatos tendencia.

–Áhá! Tehát Maga úgy gondolja, ezek az általam leírt orvosi műhibák

nem véletlenül történnek, hanem éppen hogy szándékosan? A zsidó orvosok irtják a keresztényeket?

–Igen, így van.

–Hát ez érdekes felfogás! Nézze, én magam például zsidó vagyok, rengeteg zsidó és nem zsidó orvos és nem orvos barátom, haverom, ismerősöm van – de bizony, bevallom, picit szégyenkezve, én eleddig erről nemcsak nem tudtam, de soha nem is hallottam. Milyen kár, hogy nem akkor mesélt nekem erről, amikor *Röpirat a zsidókérdésről* című könyvem írtam, ott jó adalék lehetett volna. Persze lehet, ez nem jelent semmit. Bár kicsit azért vadul hangzik ez az egész, nem gondolja?

–Még azt is tudom, a zsidó orvosok vizsgálat közben megtapogatják hátul a beteg koponyáját, ha ott van egy dudor, már jön is az orvosi műhiba, és elteszik láb alól.

–Furcsa, nekem is van dudor a koponyám hátulján, eddig úgy tudtam, az csupán azt jelzi, nagyon jó vagyok férfiként az ágyban! De azért köszönöm, hogy elmondta.

Fanni lábak nélkül

Az Illés házaspár Reziben él. Kis, ezerkétszáz lelkes község ez, néhány kilométerre Hévíztől és Keszthelytől. Tihamér papája építőipari munkás volt, mamája a helyi tsz-ben dolgozott. Erzsí papája a kőbányában volt művezető, mamája a háztartást vezette. Tihamér kijárta a mezőgazdasági szakmunkásképzőt, s szintén a kőbányában kezdett dolgozni; Erzsí postaforgalmi végzett, és rendszeres helyettesítője lett hol itt, hol ott a helyi postahivatal vezetőjének.

Fiatalon ismerkedtek össze, öt teljes évig jártak együtt, mire összeházasodhattak. Ilyen helyen ez a szokás, nem úgy megy az, hogy csak piff-puff, meg kell nyerni a szülőket, az egész falut. Saját házat építettek, bulizni jártak, jól érezték magukat, aztán újabb öt év után azt mondták: na, most már jöhet a gyerek is. Vallásosak mindketten, római katolikusok, nagy ünnepeken el is járnak a templomba, misére, úgyhogy teljességgel rendben lévő volt, hogy Erzsí akkor esett teherbe, amikor itt járt a pápa Magyarországon. Mindkettejük családjában sok-sok generációra visszamenőleg mindig mindenki egészséges volt, Erzsí 92 éves nagymamija is megnyugtatta őket: jó vér csörgedezik az ereikben – úgyhogy nyugodtan, boldogan várták a babát.

Nem is volt semmi gondjuk, sima, eseménytelen terhesség volt. Erzsí azért rendszeresen járt a nőgyógyászatra a keszthelyi kórházba, hatszor végeztek ultrahangvizsgálatot is. Úgy gondolta, majd menet közben megismeri az ottani doktorokat, s annak alapján kiválasztja azt, akit fölkér fogadott orvosának.

Először, 17 hetes terhes korában dr. Szegődi Gábor ultrahangozta. Morc ember volt, nemigen foglalkozott a kismamákkal, futószalagon zavarta át őket. Erzsí hasát is megnézte, s csak az asszisztensnőnek diktálta: – Két hét múlva kontroll, alsó végtagok.

–Az mit jelent, doktor úr?

–Semmit, csak azt, jönni kell két hét múlva is ultrahangra!

–Jó, jövök.

EI is jött a megbeszélrt időpontban, Szegődi doktor ismét végigfuttatta rajta a gépet, megint azt dörmögte:

–Két hét múlva kontroll, alsó végtagok.

–Valami baj van, doktor úr?

–Nem, nincs semmi. Kérem a következőt!

Harmadik alkalommal dr. Papp Mihály végezte az ultrahangvizsgálatot, Erzsi addigra sejtette, őt fogja fölkéni orvosának, szimpatikusabb volt a többiekénél. Amint ő huzigálta a gép érzékelőjét, Erzsi megkérdezte: – Doktor úr, látja a baba lábait?

–Miért ne látnám?

–Mert az előző két ultrahangon a Szegődi doktor mintha azt mondta volna, nem látszanak.

–Dehogyan, csak belógnak a kismedencébe. A kismedence takarásában vannak a gyerek alsó végtagjai.

–De megvannak?

–Persze hogy megvannak.

–Mindene megvan a babámnak?

–Ne izguljon, mindene rendben van!

Erzsi megnyugodott. Igaz, Papp Mihály eléggé nagyknak találta a magzat fejkörméretét, azt mondta, nagy lesz, ezért még kétszer megnézte ultrahangon. Farfekvéses volt a gyerek, de az is háttal, emiatt megállapodtak: császármetszéssel kell megszületnie.

1992. május 1-jén délelőtt Papp dr. megvizsgálta Erzsit, mindent rendben talált. Ám ő éjjel kettő körül arra ébredt: fájásai vannak. Ugrottak a kocsiba, száguldottak be a kórházba.

Vagy két órát feküdt a vajúdóban, várták, mennyire tágul, megszüle-e. Nem értette ugyan, hiszen korábban fixen megállapodtak, hogy császár lesz, de hiába kérdezett bármit, senki nem válaszolt. Aztán bejött Papp doktor:

–Nem érdemes tovább várni, megcsináljuk a császárt! – És Erzsit elaltatták. Tihamért hazaküldték: reggel fél nyolc-nyolc előtt ebből úgysem lesz baba, ráér akkor visszajönni.

Dr. Papp Mihály és dr. Rizsányi László végezték a műtétet. Éppen Erzsi rokona volt a műtőben a szolgálatos csecsemős nővér. Később elmesélte: Rizsányi doktor – akiről köztudott volt, hogy eléggé sokat iszik – magából kikelve üvöltözött Papp doktorral, hogy ezt látni kellett volna, hogy lehettek ilyen marhák. Valamint azt is: a gyereket, Fannit újraéleszteni kellett.

Erzsi persze minderről semmit sem tudott, ő aludt. Már a kórteremben ébredt, arra, hogy Papp doktor paskolgatja az arcát, próbálja fölébreszteni. Iszonyú nehéz volt a feje, alig-alig bírta kinyitni a szemét, s amit hallott, attól még inkább kába lett:

–Nagy baj van! A babának nincsen lába!

Visszazuhan az álomba, nem tért magához. Nem akart. Aludt tovább, erős volt az altatás.

Tihamér reggel nyolcra ért vissza a kórházba. Papp doktorral a folyosón

találkozott, az orvos félrehúzta őt az ablakmélyedésbe: – Nagy baj van! A kislánynak nincsenek meg a lábai, és ujjproblémái is vannak a kezein!

–És Erzsí?

–Főnt van az osztályon, különszobába tettük.

–Ő jól van?

–Jól, teljesen.

–Hozzá akarok menni! – Nem tudta fölfogni, amit az orvos közölt vele, a feleségét akarta látni legelőbb.

A háromágyas kórteremben Erzsí egyedül feküdt. Aludt. Tihamér leült az ágya szélére, megfogta a kezét. Erzsí kinyitotta szemét, ránézett a férjére, s pillantásából azonnal megértette: nem álmodta, hogy mit mondtak neki nem-rég.

Egyikük sem szólt egy szót sem, csak sírtak. Tihamér átölelte a feleségét, és a párnába fúrta a fejét, Erzsí befészkelte magát férje vállára, összekeveredtek kettőjük könnyei. Erzsí újra és újra visszaaludt, valami nyugtatókat is beadtak neki. Ám ahányszor fölébredt, újra fölcuklott belőle a zokogás, s Tihamér nem volt képes vigasztalni, együtt bömbölt vele.

–Menj haza, drágám! – hüppögött Erzsí –, és menj el anyukámékhoz! Nagyon várják már a híreket szegények, most született az első unokájuk. Mondd el nekik, mi történt!

Tihamér el is ment, s onnantól az egész család egyfolytában sírt-zokogott.

*

Erzsí ott maradt egyedül, s bőgött tovább. Délelőtt tíz körül bejött Papp doktor:

–Én, mint gyakorló szülő, azt tanácsolom, adják Fannit intézetbe! Ne is nézze meg, mert aztán többet nem akar gyereket! Szülhet még egészséges babákat, de ha most ezt a gyereket hazaviszi, tönkreteszi az egész életét!

–Pontosan mi van vele?

–A jobb lába többől hiányzik, a bal combközéptől. A jobb kezén három ujj van, de a középső és a gyűrűsujja össze van nőve, valamint mindegyikről hiányzik a legfelső ujjperc, nincsenek körmei. A bal kezén a mutató, a középső és a gyűrűsujja van teljesen összenőve. Nyomorék.

Erzsí nem tudott felelni, csak sírt tovább. Az orvos kiment, s ő – még mindig bódultan a nyugtatóktól, küszködve a hasán ejtett hatalmas vágás fájdalmaival – próbálta végiggondolni a doktortól kapott tanácsot. Biztos igaza van! Ő mégiscsak orvos, művelt ember! Jobban látja az ilyesmit, mint én. Igen, igaza van!

És Erzsi nem engedte magához elsőszülött egyetlen kislányát. Amíg az orvos be nem jött ezzel, meg sem fordult a fejében, hogy joga lenne nem fogadni magához a gyereket, hogy ha odahozzák, mondhatja azt: nem. Ám most már másképpen látta ezt. Nem engedte magához Fannit, a saját kislányát. Hiába könyörögtek neki, hiába kérték, legalább nézze meg, olyan aranyos – nem, nem és nem! Nem akarta látni. Nem volt hajlandó szoptatni, nem engedte behozni a szobájába a babát. Feküdt egyedül a kórteremben, és sírt.

Bejött egy gyerekorvosnő – a férje Tihamérnak és Erzsi papájának a főnöke a kőbányában –, ő mást javasolt: – El kell fogadni Fannit olyannak, amilyen! A Te gyereked! Nektek igenis ez a jövőtök: föl kell őt nevelnetek! Úgy kell fölépíteni az életeteket, hogy Fanni beletartozik! Másképpen soha nem fogtok megnyugodni! Ha nem ezt teszitek, mindörökké bűntudatokatok lesz!

De már késő volt. Erzsi az első szónak, Papp doktor tanácsának adta meg magát, s akkora volt a lelki trauma, ami érte, hogy képtelen volt módosítani véleményén, álláspontján. Ahhoz erős lélek kell, ő pedig hihetetlenül elgyengült. Egyszer már döntött: a gyereknek intézetbe kell kerülnie, nem viszik haza – s ebből már nem bírt engedni.

–Nem, nem, nem akarom látni! Ne hozzátok ide!

–Csak egyszer nézd meg!

–Nem! – És sírt, sírt végeérhetetlenül.

Másnap az anyukája is próbálkozott: – Igenis a Te gyereked! Nem dobhatod el! Nem küldheted intézetbe! Te szülted, a tiéd!

–Nem, Anyuka, hagyjál te is!

Tihaméron hatalmas tanácsstalanság vett erőt. Erzsi érdekét nézte legelőbb, s végül abban maradt magával, ha Erzsi ezt akarja, legyen így.

Másnap bejött Erzsi papája is, és azt kérdezte kislányától könnyben úszó szemekkel: – Hogy lehet az, hogy nem vették észre? Az ultrahangvizsgálaton ha nagyon akarják, a gyerek nemét is meg tudják állapítani. Hogy van az, hogy azt meg nem látják, neki nem volt lába, egy se? Ha feje nem lett volna, azt se látják?

–Jaj, hagyjál, Apukám, mit érdekel engem, ki mit nem látott?

–Na jó, kislányom, majd erről beszélünk később!

Eltelt hat nap, Erzsit hazaengedték a kórházból. Tihamér eltüntette a lakásból a kiságyat, a pólját, a pelenkákat, a kiskádat, a babafürdetőt, a hintőport, a popsikenőcsöt, el a játékokat, a babákat, a csörgőt, el a cumikat. És a lakás üressé vált.

Tihamér ment be a kórházba elintézni az intézeti papírokat. A gyerekorvosnő azonban karon fogta, és bevitte az újszülöttsztályra: –

Legalább nézze meg! Ki se bontjuk a pólyából, de lássa egy pillanatra!

Gyönyörű, tündéri kislányt látott. A pólyától nem látszott, hogy hiányoznak a lábai, s kezeinek rendellenessége is alig. Állt a kiságynál könnybe lábadt szemmel. Nem mert a gyerekhez hozzáérni.

Hazament, és meg se merte mondani Erzsinek, hogy látta a babát. Az első héten Tihamér még otthon volt, aztán mennie kellett dolgozni. Erzsí fölkelt reggel, és valósággal félt az üres lakásban. Fölrángatta magára a ruháit, és rohant át a szüleihez – ne kelljen egyedül lennie ott, ahol még valakinek tartózkodnia kellene. Közben már olykor furcsákat mondtak egymásnak:

–Nem tőlem fog megtanulni beszélni.

–Vajon tényleg jó sora lesz abban az intézetben?

Őrlődtek, alig-alig merték egymásnak is kimondani, mennyire. S a szülés utáni harmadik hét péntekén Erzsí végre kimondta:

–Te, hozzuk haza!

Tihamér már azóta ezt szeretette volna, hogy látta a bűbajos, aranyos gyereket. Szombaton már be is mentek a kórházba, s Erzsí megnézte Fannit. Ki is bontotta a pólyából – és egy tündéri kislányt látott. A gyerekét. A lányát. Egy szép, szabályos babát. Igaz, nem voltak lábai, igaz, kevesebb ujjá volt a kezén, s azok egy része is összenőtt – de a kislánya volt. Semmilyen stresszt, rossz érzést nem okozott már, hogy nem volt lába, hogy hibás a keze. Akarta.

Fölmentek a gyermekosztály főorvosához, közölték vele, hazaviszik Fannit.

És a főorvos nem adta ki a gyereket. Puklics doktor azt mondta: – Járjon be egy hétig szoptatni, addig nem adom ki!

Nem volt mit tenni, vitatkozni nem mertek. Elfogadták Puklics doktor feltételeit, mert nem tehettek mást. Pontosabban nem voltak tisztában vele, hogy tehetnének mást is. Erzsí egy héten át reggel bement a kórházba, s ott volt estig. Szoptatta, pelenkázta, mosdatta a lányát. Letelt az egy hét, s hazavihették Fannit.

És megszűnt minden bánatuk, bajuk. Hiszen Fanni egészséges, csak testi fogyatékos.

Jöttek a barátok, családtagok, megnézni Fannit – persze mindenki nagyon félve.

S azóta veszik az akadályokat sorra.

*

Fannin számos műtétet hajtottak végre – egészen pici korától kezdve. Széjjelválasztották kezein az összenőtt ujjak egy részét – amit lehetett. Kétévesen megoperálták a lábait, hogy lehessen rájuk protézist tenni.

Műlábakat.

A szülei odaadták neki a picike műanyag lábfejet:

–Ez lesz a te lábad, Fannika!

Először olyan műlábát kapott, amely inkább csak esztétikai jellegű volt: menni nem tudott vele, de fölvehette, s az akkor majdnem olyan volt, mintha lenne lába. A másodikat már arra szánták, hogy megtanulhasson vele járni, de nem bizonyult megfelelőnek. A bal combcsonkja ugyanis enyhén hajlott volt, és a végén volt egy befelé hajló, csökevényes, pici lábfejecske. Azt a műlábát úgy készítették neki, hogy a bal oldali végére illesztettek egy olyan elemet, amibe az a kis lábfej belecsúszott. Ám alig tudott vele menni, mert ez a pluszelem a pici lábfejkezdeménnyel állandóan beleütődött a jobb lábába. Ezért ezt a csökevényes lábfejet leoperálták, és kúp alakúra formálták a combja végét. A harmadikkal elindult – persze csak kézen fogva, eleinte aprókat lépegetve, de ma már fűvön vagy más egyenetlen talajon is majdhogynem biztosan jár vele. Nemrég pedig olyat kapott, ami már csuklik is térdben, tehát le is tud ülni vele.

Hiszen eddig, ha evéshez leült, ha a WC-t kellett használnia, ahhoz le kellett vennie a műlábakat, mert merevek voltak, nem lehetett azokat behajlítani. Most azonban nemsokára iskolába megy – komoly nagy nő már Fanni –, mégpedig rendes, normál suliba, otthon, Reziben; ott viszont segítség nélkül akar megoldani mindent, amit csak lehet. Az új műláb egyik oldala úgynevezett csípőkosaras, abba bele kell ülnie, a másik oldalát pedig rácsatolni a hosszabbik lábcsonkjára.

A bal lábcsonkja végén kis kinövés van: olyan, mintha gombot varrtak volna rá. Az a végtagbimbó. De az nem zavarja.

Még mielőtt megkapta volna a műlábakat, elkezdett mászni. S abból aztán egyedül jött rá, neki mi a legjobb technika: két karjával előrelöki magát, karjai között átlendíti a felsőtestét, közben valami egészen keveset tud segíteni két pici lábával is az előrejutásban, majd ismét előrelapátol a karjaival. Úgy iramodik a lakásban ide-oda ezzel a módszerrel, mint a csík.

Ám gyakran gondol egyet, s ahelyett, hogy így löködné magát előre, hopp, fölemeli az egész felsőtestét, s kézállásban indul el. Mint a tornászok vagy a strandon magukat produkáló izompacsirták: kézen állva közlekedik. Csak a teljes látvány nem ugyanaz: hiszen Fanninak a feneke után mindössze egy icipici és egy, csak kevéssel hosszabb lábcsonkja mered az égnek.

Nemcsak a kertben sétáfkál így, gyakran kimegy kézen állva az utcára is, játszani a többi gyerekekkel. Igaz, fordítva látja őket, de ez egyáltalán nem zavarja. Jókedvű, bűbajos kislány. Aranyosan cserfes, úgy pimaszkodik mindenkivel, ahogy az a nagykönyvben meg van írva. A lakásuk tele van

lépcsővel. És Fannit ez sem zavarja. Két kezét a földre teszi, földobja a csípőjét, s hihetetlenül stabilan elindul kézállásban.

Aztán öt év múlva tesója is lett. Persze szülei végigrettegték a kilenc hónapot, de biztosan tudták: ezt kell tenniük. Ha ők egyszer nem lesznek, kell, hogy legyen valaki Fanni mellett. Lehet, ez rosszul hangzik Réka, a testvér szempontjából, és remélhetőleg soha nem lesz szükség az ő segítségére, de ha mégis...

Erzsi a második terhességével – mindenki megrökönyödésére – ugyanabba a keszthelyi kórházba járt, mint ahová az elsővel, méghozzá nem máshoz, mint dr. Zalányi Sámuelhez. Erről azonban nem itt, hanem a *Na, Samu! Belőled sem lesz jó orvos!* című fejezetben olvashattak.

Közben azonban elindult a per. Erzsi papája ugyanis kötötte az ebet a karóhoz: ezt nem szabad annyiban hagyni.

Tihamér valamelyik tárgyaláson találkozott Papp doktorral. Az orvos odajött hozzá, s annyit mondott: – Ugye tisztában van vele, hogy én semmiben nem vagyok hibás?

–Majd most kiderül! – tért ki Fanni papája. Aztán összefutott a doktorral még egyszer a Honvéd Szanatóriumban, ahol Tihamér dolgozik. Látja ám, hogy Papp doktor oda adja el a krumpliját, amit termel. Nem bírta ki szó nélkül: – Talán ezzel kellett volna Magának foglalkoznia már régebben is, nem a nőgyógyászattal! – Az orvos nem reagált.

*

1994 októberében a be a keresetet a Keszthelyi Városi Bíróságra. A jogi megfogalmazás így szólt: „Alperes kórháztól elvárható lett volna, hogy a súlyos végtaghiányt az ultrahangos vizsgálatokkal felismerje. Ehelyett többször is arra a hibás következtetésre jutott, hogy a végtagok csak a magzat elhelyezkedése miatt nem regisztrálhatók. Emiatt elestem attól is, hogy a terhesség megszakítását mint lehetőséget mérlegeljem.” A per I. rendű felperese Illés Fanni, II. rendű felperese Illés Tihamérné Erzsi lett. A keresetben 2800000 Ft nem vagyoni kártérítést, valamint Fanninak havi 17000 Ft járadékot és 350000 Ft vagyoni kártérítést kértek lakásuk Fanni állapota miatt szükséges átalakítására.

A kórház a kereset elutasítását indítványozta. Előadta: „Az orvosok a szakmai és a jogszabályi előírásokat betartva, kellő körültekintéssel jártak el, orvosi ténykedésük során őket mulasztás nem terheli... Rá kívánunk világítani arra a tényre, amely az orvosok körültekintő eljárását bizonyítja, hogy az általában szokásos két rutin ultrahangvizsgálat helyett – tekintettel a magzat fekvésére, méhben történő elhelyezkedésére –öt vizsgálatot végeztek. Ezek

során rendellenességnek, kóros elváltozásnak még a gyanúja sem merült föl.” Szóval az nem vetődött föl bennük, hogy ha már – éppen azért, mert nem látták a baba lábait – nem kétszer, hanem ötször ultrahangozták Erzsit, akkor még sokkal inkább észre kellett volna venniük a lábak hiányát.

Megindult a jogi gépezet. Egyik tárgyalás a másik után, persze mindig jókora időközrel. Elsőként dr. Nagy László, a veszprémi Igazságügyi Szakértői Intézet szakértője adott szakvéleményt. Azt írta: „Figyelemmel arra, hogy az orvosok mindent megtettek az esetleges fejlődési rendellenesség megállapítására, de ez nekik nem sikerült, szakmai tévedés áldozatai voltak, szakmai szabályszegést, mulasztást vagy gondatlanságot nem követtek el.”

Ebben a megfogalmazásban megint ott a trükk, hogy a polgári jogi perben nem polgári, hanem büntetőjogi fogalmakat használ. Csupán a büntetőügyekben van ugyanis jelentősége annak, hogy az orvos elkövetett-e szakmai szabályszegést, mulasztást vagy gondatlanságot. A kártérítési pereknek mások a felelősségi szabályaik, itt mindössze az a kérdés: megtette az orvos mindent, ami tőle elvárható, hogy a károkozás ne következzen be. Ez óriási különbség! A kétfajta fogalomkör összemosása, egyiknek a másikkal behelyettesítése nyilvánvalóan egyetlen célt szolgálhat: a teljes elmosást, az elmaszatolást, a kimosdatást. Ám következtek a mellébeszélésnek még nagyobb példái is. Idézem tovább:

„Ismeretes, hogy az ultrahangvizsgálatoknak van bizonyos százalékos tévedési rátájuk, azaz a leggondosabban elvégzett vizsgálatok sem járnak mindig megfelelő eredménnyel. Az alperesi kórház által végzett ultrahangvizsgálatok nagyobb száma nyilvánvalóan azért történt, mert a pontos diagnózist időben megállapítani nem sikerült. Ennek megerősítése nyilvánvalóan a vizsgálatot végző orvosok feladata lehet. Az alperes az ultrahangvizsgálatok során a végtagokat soha nem írta le, illetve egyetlen alkalommal, 1992. január 30-án Papp doktor úgy vélte, a végtagok egy részét látja, és a többi a kismédencébe lóg le. Figyelemmel arra, hogy Keszthelyen a vizsgálatokat szakemberek végzik, ezért az alperestől nem volt elvárható, hogy az első vizsgálatok eredménytelenségének birtokában más kórház hasonló vizsgálatát vegye igénybe. A hasonló fejlődési rendellenességek megállapítására vagy kizárására általában az alperes által is alkalmazott és rendelkezésére álló ultrahangvizsgálat ad megfelelő módszert. Mivel az alperes orvosai biztos diagnózishoz nem jutottak, így részükről nem volt elvárható, hogy a terhesség megszakítását javasolják. A szakértő elfogadja azon alperesi védekezést, hogy a végtagok fejlődési rendellenességeinek megállapítása nem könnyű.”

Azt hiszem, ez tipikusan az a szöveg, amihez – ha fegyelmezett akar maradni az író – csak ennyit érdemes hozzáfűzni: no comment.

Egyik tárgyalás követte a másikat, egyik szakértői vélemény a másikat. A fő kérdés természetesen az volt: észre kellett volna-e venniük az orvosoknak, hogy Fannikának hiányoznak a lábai vagy sem. Maguk a doktorok, valamint igazságügyi orvosszakértők állították: nem kellett volna. A combcsontok felső része látszott, úgy gondolták, a lábak további része belóg a kismedencébe, azt igazán – önmagában attól, hogy nem látják – még nem kellett volna feltételezniük, hogy azért nem látszanak a lábak, mert nincsenek. A szakértők és ellenszakértők párviadalának eldöntésére végül a Sótornyai Péter professzor vezette SOTE Igazságügyi Orvostani Intézet bevonta szaktanácsadóként dr. Papp Zoltánt, a Magyar Szülészeti és Nőgyógyászati Ultrahang Társaság elnökét, a SOTE I. számú Nőgyógyászati Klinika igazgatóját is. Ezt írták: „Az 1992. január 16-án elvégzett ultrahangvizsgálat során kóros eltérést nem észleltek, az alsó végtagokat nem látták, feltételezésük szerint azért, mert azok a kismedencébe lógtak. Két hét múlva, január 30-án ismételt kontrollvizsgálatot végeztek, amelynek során fejlődési rendellenességre utaló jelet nem találtak. Dr. Nagy László igazságügyi orvosszakértő véleményével egyetértve a fejlődési rendellenesség fel nem ismerése diagnosztikus tévedésnek nem minősíthető, szakmai szabályszegés, mulasztás vagy gondatlanság nem állapítható meg. A két lelet figyelembevételével nem állapítható meg, hogy az ultrahangvizsgálatot végzőnek gondolnia kellett volna fejlődési rendellenesség tényére.”

Így aztán a Keszthelyi Városi Bíróság megkönnyebbült sóhajjal elutasította Illésék keresetét. Az ítélet indoklásában aztán dr. Balog Tamás bíró elképesztő dolgokat írt:

„... Az elsőfokú bíróság előrebocsátja, hogy elsődleges és alapvető személyiségi érték az élet; az élethez való jog minden egyéb személyhez fűződő jogosultságot megelőz. Gyakorlatilag lehetnek azonban olyan szervezeti, testi vagy szellemi fogyatékoságok, amelyek miatt az élet értelmetlennek vagy értéktelennek látszik. Jogunk a társadalom erkölcsi felfogásával összhangban mégsem engedi meg jelen állapot szerint ilyen esetekben az élet kioltását vagy a halál bekövetkezésének elősegítését. Kérdés ezért, hogy amely okból a meglévő élet kioltása nem engedhető meg, ugyanabból az okból meg lehet-e gátolni a már megfogant élet megszületését. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a természet útjai sokszor kiszámíthatatlanok, nem lehet mindig teljes bizonyossággal megállapítani a várható egészségkárosodás mértékét és jelentőségét, legfeljebb csak valószínűsíteni lehet...”

Egyedül a közreműködött orvosok által is jegyzőkönyvezett észlelési nehézség volt megállapítható az ultrahangvizsgálatnál, a gyermek medencefekvése és a lábak belógása, figyelemmel pedig e vizsgálatok hibahatárára, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ez nem követelt feltétlen és szükségszerű konzultációt vagy a beteg más intézetbe történő transzferálását... Az ultrahangvizsgálatot végző orvosok a vizsgálatot a szakma szabályai szerint végezték. Végtagfejlődési rendellenesség fel nem ismerése diagnosztikus tévedésnek minősül, szakmai szabályszegést, mulasztást vagy akár csak gondatlanságot a bíróság nem talált bizonyíthatónak, megállapíthatónak. Összegezve tehát a fentiek alapján nem állapítható meg, hogy az ultrahangvizsgálatot végzőknek gondolniuk kellett volna a fejlődési rendellenesség tényére. Összegezve: az adott konkrét körülmények közepette az elsőfokú bíróság az ultrahangvizsgálatot végző orvosok diagnosztikai tévedését menthetőnek ítélte meg, ez alperes jogi felelősségét nem alapozza meg.”

Na, ez aztán fantasztikus! Az ellen, ha a bíró úr esetleg mélyen vallásos, mi több, netán az Alfa Szövetségnek is aktivistája, s mint ilyen, például a dávodai kislány abortuszügyében is buzgólkodik – nekem semmi kifogásom. Ám az talán még sincs egészen rendjén, ha nem a törvények, hanem saját világnézete szerint hoz ítéletet! Tessék mondani: mi köze egymáshoz az emberölésnek és a magzat elvételének olyan országban, ahol engedélyezett az abortusz? Aztán mi a szösz ez a filozofálás, miszerint Isten útjai – pardon, nem is így szerepel, hanem – a természet útjai kiszámíthatatlanok, így nem lehet mindig teljes bizonyossággal megállapítani az egészségkárosodás mértékét és jelentőségét? Mert Fannika esetében például pontosan ki lehet számítani: nincsenek lábai. Mit nem lehet ezen kiszámítani? Valamint mi az, hogy az orvosok a vizsgálatok során mindent megtettek, ami tőlük elvárható volt? Ehhez aztán nem kell sem orvosnak, sem jogásznak lenni, hogy ezt valaki fölfogja: kétszer is leírták, hogy nem látják a magzat végtagjait, majd hagyták annyiban a dolgot, nem törődtek ezzel, s a megszületett Fanninak tényleg nem látszottak az alsó végtagjai, mégpedig azért nem, mert nem voltak. Akkor mit tettek meg az orvosok? És akkor miként nem jártak el jogellenesen? Napnál világosabb, hogy ebben az esetben éppen a diagnosztikai tévedés –valamint a slendriánság – maga a jogellenesség! Hiszen ha a magzat végtagjai nem látszanak, annak két oka lehet: 1. valami takarja azokat; 2. nincsenek. Ezt valóban nem köteles kideríteni az orvos? Szabad egyszerűen hasára ütéssel úgy döntenie, ez nem a 2., hanem az 1. eset, miközben utólag bebizonyosodott, hogy a 2.? Avagy akkor nem úgy járt el, amint az tőle elvárható? Nem a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel? Akkor egyáltalán mi a fenére való az ultrahangvizsgálat? No

aztán – amire végig hivatkoztak – az az állítás, miszerint a magzat lábai azért nem látszanak, mert a kismedencébe lógnak: anatómiai képtelenség! Mármint ha vannak lábai. A combcsontok már a terhesség 13. hetétől látszanak. A kismedencébe pedig csak azért lóghatnak be, mert nincsenek!

Nos, Illésék ügyvédje természetesen fellebbezett. A másodfokú, Zala megyei bíróság előtt ismét szakértő erről, majd a másik oldalról, érvek pufognak ellenérvekkel szemben, Papp professzor fenntartotta az álláspontját, bár azt többen cáfolták. A megyei bíróság 97 júniusában hozott ítéletet, s az elsőfokú verdiktet részben megváltoztatta, részben helybenhagyta. Megállapította: „A diagnosztikai tévedés a diagnosztikai ténykedés kiegészítésének elmaradása miatt következett be. Ezért a fejlődési rendellenesség fel nem ismerése és a szakmai mulasztások között ok-okozati összefüggés állapítható meg... Ehhez képest megállapítható, hogy a II. rendű felperes, Illés Tihamérné esetében az orvosok nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ugyanakkor az alperes tevőleges magatartása, illetve mulasztása és az I. rendű felperes kiskorú Illés Fanni jelenlegi egészségi állapota, illetve fejlődési rendellenessége között okozati összefüggés nem állapítható meg, ezért az ő vonatkozásában a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet mint érdemben helyeset helybenhagyta.

Vagyis kimondta: na jó, a mama kaphat kártérítést, de a gyerek nem. Elképesztő.

Nem volt mit tenni, felülvizsgálati kérelmet kellett előterjeszteni a Legfelsőbb Bírósághoz: talán mégiscsak érte kár magát Fannit is, aminek egyértelműen az orvosok az okozói. Ez a beadvány 1997 szeptemberében készült, s a Legfelsőbb Bíróság mind a mai napig még nem hozott döntést!

Jogerőssé vált viszont az ítéletnek a mamára vonatkozó része. Vissza kellett tehát menni a Keszthelyi Városi Bírósághoz: kezdjék újra az egészséget, immáron nem a jogalap, hanem csupán a kártérítés összegezéséről tárgyaljanak! Ott persze újabb birkózás indult. Szakértőt rendeltek ki még arra is, hogy megítélje: jogos-e és összegében stimmel-e az a 237026 Ft-os tétel, miszerint a lépcsők mellé korlátot kellett építeni Fanni számára, le ne zuhanjon valamelyikről, amikor kézálásban megy föl vagy le.

A városi bíróság 1999. március 23-án hozta meg ítéletét. Megítélt ilyen-olyan összegeket lakásátalakítás, rehabilitációs és ruházati többletköltség címén. Valamint havi 19000 Ft járadékot és 500000 Ft nem vagyoni kártérítést! Ötszázezer forint nem vagyoni kártérítést arra, hogy a családnak láb nélküli gyereke született! Ezt azzal indokolta, hogy a történetek „alapvetően véglegesen és rendkívül súlyosan nem nehezítik meg a felperesnek a társadalmi életben való részvételét. Felperes (az anya) önmagában véve fizikálisan nem károsodott.” Bravó!

A kártérítési összegek fölemelésére irányuló fellebbezés 1999 májusában született. Amely év szeptemberében Fannika iskolába ment. Aztán majd egyszer – ki tudja, mikor – a Legfelsőbb Bíróság is kegyeskedik talán döntení arról: esetleg magát Fannit is megilleti némi kártérítés, akkor abból is elkezdődik a per előlről, az összegről, esetleg abból is lesz fellebbezés – mire Fanni középiskolába megy, talán már születik ítélet arról is. Magyar jogszolgáltatás.

*

Mielőtt elkészönnék az Illés családtól, megkérem szépen Fannit, hadd beszélgessek vele is. A tündéri aranyos kislány mindaddig kedves hozzám és készséges, amíg szája elé nem tolom a diktafont – attól picit megkukul szegénykém. Eddig még nem interjúvolták, nem tud mit kezdeni a rá zuhanó szereppel.

–Fanni! Azt hallom, tanulsz úszni?

–Igen. Előre kell tenni a kezem, földugni a seggem, és akkor tudok úszni láb nélkül is.

–Mondd, Fanni, jól tudom, hogy szeptemberben elkezdész suliba járni?

–Igen, és az nagyon jó lesz.

–Milyen messze van az iskola?

–Csak egy picire van tőlünk.

–És ha gyalog kell menni?

–Akkor nagyon messze.

–Miként fogsz be- meg hazajárni?

–Kocsival. Vagy a papa, vagy a mama visz majd.

–Mindig annál lesz a kocsi, aki Téged hoz-visz?

–Hát persze, igen.

–Ezek szerint Te vagy a főnök a családban, ugye?

–Hát azt nem tudom. De inkább nem.

–Mondd, Fannika! Szerinted Neked nehezebb lesz az iskola, mint azoknak, akikkel nem történt semmi ilyesmi, mint Veled, vagy nem lesz nehezebb?

–Nehezebb lesz. Főleg bejárni meg hazajönni. Mert azért lehet, hogy néha gyalog is kell mennem.

–Mennyire tudsz járni azzal a lábbal, amit kaptál?

–Most már egyre jobban.

–És hogy jobb Neked, ha Rajtad van, vagy ha nincs?

–Mind a kettő jó. Hogyha rajtam van, akkor én vagyok a legmagasabb. De ha meg nincs rajtam, én vagyok a legkisebb.

–Fanni! Bocs, hogy ilyen rettentően felnőtteket kérdezek: mi leszel, ha nagy leszel?

–Doktornő – vágja rá azonnal, gondolkodási idő nélkül.

–Hú, ezt nagyon hamar mondtad, ennyire biztos vagy benne?

–Igen, biztos vagyok benne.

Olykor az ember fiának olyan megtiszteltetésben lehet része, amelyből magától tán nem is kérne. Következő történetem hőse amidőn az igazát kereste, szaladgált Ponciustól Pilátusig, s kezdte érezni, sehol nem akad segítőre, bement az Egészségügyi Minisztérium Ügyfélszolgálatára. Ott az ügyintéző hölgy végighallgatta, majd szó szerint ezt a javaslatot tette neki: – Forduljon a Kende Péterhez! – és előzékenyen megadta (máig nem sejttem, honnan szedte) a címetet, telefonszámomat. Én pedig azóta is csak tűnődöm-töprengök, vajon csak cinikus volt-e, kifejezetten szórakozni akart-e szegény panaszossal, vagy megengedhetetlenül őszinte volt. Utóbbit persze magam sem hiszem.

A betegnek „mindössze” fogorvosi problémája akadt. Korábban gyökerkezelt foga bedagadt. A körzeti fogorvosnő kifúrta, kezelte, tamponálta, és adott gyulladáscsökkentő tablettát. Másnapra úgy földagadt a fél arca, hogy egyáltalán nem látott ki azon a szemén. A doktornő napokra eltűnt, bejött hát Pestre, a fogászati ügyeletre. Az orvos kiszedte a tampont, mást nem tett, azt javasolta, jegelje az arcát, és szedje tovább a pirulát. Nem lett jobb – visszament. Ekkor már megröntgenezték, gennyes duzzanatnak ítélték, kezébe nyomtak egy cetlit: menjen a szájsebészetre. Ott azonnal beinjekciózták, majd anélkül, hogy közölték volna, mire készülnek, piff, kihúzták a fogát. Beletörték ugyan, másfél órán át vésték ki a gyökereket. Félájultan reklamált szegény: szó nem volt foghúzásról, most honnan lesz neki foga, nincs pénze pótlásra. A szájsebész szerint húzás szerepelt a cédulán, amivel ideküldték. Visszarobogott a fogászati rendelőbe, ők állították: nem írtak húzást a papírra, csak kivizsgálást. Kérte, mutassák meg azt a cetlit, ám azt felelték: sajnos arra már nincs mód, időközben kidobták a szemétbe. Odahívtak viszont egy idős doktornőt, aki megnézte a röntgenfelvételét, s közölte, örüljön neki, hogy kihúzták a fogát, hiszen gócos volt, előbb-utóbb úgyis el kellett volna távolítani. A beteg hüppögve próbált ellenkezni: ha megmondják, mire számítsen, legalább módja van dönteni, akarja-e azt vagy sem.

Nem hagyta annyiban, elment a Fogorvosi Kamarához panaszt tenni. Visszaküldték az ügyelet igazgató-főorvosához. Ő éppen a minisztériumban volt, a helyettese intézkedett: nézze meg az osztályvezető főorvos, kinek van igaza. A főorvos hosszan vizslatta a röntgenfelvételt, majd bevallotta: nem volt gócos az a fog, nem kellett volna kihúzni. A földuzzadás valószínűleg csak allergiás reakció volt arra a fertőtlenítőszere, amit a körzeti fogorvosnő adott neki. A panaszos nem kért többet, mint hogy a kórház állja a pótlás költségét, mivel neki erre nem telik. Ha már kihúzták azt a fogát, amellyel akár ma is rághatna, hadd ne neki kerüljön pénzébe ez a tévedés. A főorvos úr ezt megértően és kedvesen elvállalta. Bevitte a doktornőhöz, aki megold majd mindent, el is indult az előkészítés, lecsiszolták a szomszédos két fogát, nyomatot vettek, s azt elküldték a fogtechnikára. Neki pedig a kezébe nyomták a csekket: fizessen be 14100 Ft-ot, s amint kész a híd, behelyezik. Hüledezve forgatta kezében a sárga postai csekket: arról volt szó, ezt nem neki kell fizetnie. Erről senki sem akart tudni. Futott megint fűhöz-fához, igazgatóhoz, főorvoshoz, kamarához – senki nem állt szóba vele, elhessegették mindenhol. A 27000 Ft-os nyugdíjából ezt ő az életben ki nem tudja fizetni. Akkor zarándokolt el a magas minisztériumba, s kapta a tanácsot, forduljon énhozzám. Írt is nekem levelet szegény, amire én semmi értelmeset nem tudtam felelni. Ha azt javaslom, perelje be őket – a perköltséget nem tudja letenni, márpedig könnyedén előfordulhat, ügyvéd nélkül elveszíti a pört. Ha ügyvédhez küldöm, annak munkadíjára nem futja. Pateroljam vissza azokhoz az orvosokhoz, akik ezt tették vele? Hallgattam hát, és nagyon-nagyon szégyelltem magam.

Neki pedig azóta sincs foga.

Ez örökre így marad!

Sátorhelyi László mindössze harmincnégy éves. Ám negyvenöt-ötvennek néz ki, úgy is gondolkodik, mi több, úgy is érzi magát. Belement egy műtétbe, hogy jobb legyen neki – és sokkal, de sokkal rosszabb lett. Megtalálta az ország egyik legjobb specialistáját, mindenki által elismerten tán első számú szaktekintélyét – akiről csupán azt nem árulták el neki, hogy csak elméletben olyan nagyon jó, a gyakorlatban valamivel kevésbé. S amikor megtörtént a baj – a sorok összezárultak előtte, a világ becsukódott, senki nem segített.

A Magyar Rádióban dolgozott hangtechnikusként, így kissé kellemetlen volt, hogy rosszabbul hallott az átlagosnál. Nem sokkal, nem volt kifejezetten nagyothalló – de állandóan följebb tolta a potmétert a többiek számára még normálisnál, a hétköznapi beszédek kis részét pedig nem hallotta. Először egyszerűen hurutosnak minősítették, másfél hónapig kezelték – sikertelenül. Időközben otthagytá a rádiót, s egy elektronikai cégnél helyezkedett el, amely egyebek mellett hallásvizsgálati készülékeket gyártott, így természetesen elvégeztek rajta is ilyen vizsgálatot. A diagnózis otosclerosis volt: hallócsont-megbetegedés, amely betekosodott, s ezért a hallócsontjai nem továbbították megfelelően a hangrezgéseket.

Elment a Péterfybe, dr. Bárándy Zsuzsához, aki műtétet javasolt. Fölkereste dr. Csokonay Vitéz Lajost a Szent Imre Kórházban, ugyanezt az ajánlást kapta. Mindkét orvost alaposan kikérdezte, válaszaik megnyugtatók, biztatók voltak: ez rutinműtét, lényegében egyáltalán nem kell számolni sem kockázattal, sem esetleges szövődménnyel. Egy évvel korábban dr. Sziklai István operálta őt orrsövényferdüléssel, őhozá is elment a Szigony utcai fülklinikára. – Ez hallásjavító műtét – magyarázta a professzor –, kivesszük egyetlen hallócsontját, s a helyébe úgynevezett pisztont ültetünk be, amely jól vezeti a hangot.

–Nincs erre gyógyszer az operáció helyett? – próbálkozott László.

–Hát van éppen egy, meg lehet próbálkozni vele, de ha egy hónap alatt az nem hat, akkor csak a műtét marad – felelt Sziklai doktor, aki a pletykák szerint nagyon hajtott az igazgatói székre. Ribári professzor készült máshová, s Sziklai az ő helyére pályázott – ám igyekezete kudarcba fulladt. Végül Ribári helyére a debreceni professzort hozták föl, s cserébe odaadták Sziklainak a debreceni professzori széket. Azt suttogták akkoriban, hogy az orvosválasztáson egyetlen kolléga sem szavazott arra, hogy ő legyen Ribári

utóda. Ám László erről persze semmit nem tudott akkoriban.

Nos, a gyógyszer nem hatott, s 1998 májusában László – gondolván, mégiscsak akkor jár a legjobban, ha a legnagyobb szaktekin­tély kezére adja magát – lement Debrecenbe, Sziklai professzor után, hogy ő végezze el a műtétet.

Amint legelőször magához tért az operáció után, furcsa zúgást hallott. Körülnézett, mi lehet ez, de nem látott semmit, amiből a különös zaj eredt volna. Talán a folyosón zúg valami, gondolta, s aludni próbált. Nem tudott, egyre nőtt benne a rossz érzés: mintha nem is kívülről jönne ez a vizesésszerű hang, hanem belülről. De hiszen az nem lehet, most operáltak, éppen azért, hogy jobban halljak. Vagy tán a világban ilyen zúgás van állandóan, csak én eddig nem hallottam? Nem, ez nem valószínű, az emberek már rég kiugrottak volna a bőruk­ból. Akkor meg mi lehet ez?

Nem derült ki. A zúgás valóban belülről jött, nemigen tudni, honnan, miért – és soha többé nem szűnt meg. A hallása ugyan szinte egyáltalán nem javult, de a rossz hallás most már igen erős, állandó fülzúgással párosult. Debreceni zárójelentésében azt a meglepő beírást találta: korábban, a műtét előtt is volt fülzúgása. Ez valótlanság. Lászlónak 15 évre visszamenőleg megvan az összes orvosi irata. Azok is, amelyek tanúsítják: négy-hat havonta járt fülmosásra, és soha nem említett zúgásos panaszt.

A következő négy hónapban László végigpróbálta a Magyarországon fellelhető összes olyan gyógyszert, amelyet erre alkalmaznak, körülbelül ezer pirulát szedett be – eredmény nélkül. Átesett kéthetes infúziókúrán – sikertelenül. Akupunktúrás kezelést kapott – hatástalanul.

Elindult orvostól orvosig. Dr. Kovács Péter, a László Kórház főorvosa közölte: – Ez a műtét nem sikerült, újabb föltárás indokolt. Két lépcsőben érdemes megoldani, először kivenni a pisztont, később újat beültetni.

Dr. Vezsenyi Magdolna, a Bethesda Kórház fülésze ezt mondta: – Az operáció olyan eredményt hozott, amely fölveti a per lehetőségét. Sajnos a szakma egyik leggyengébb operátora végezte a műtétet, bármilyen jó elméleti szakember. Ugyanezt mondta dr. Piukovics Klára, szintén lesújtó vélemény­nyilvánítva Sziklai professzor­ról. Dr. Kurin Zsuzsa, a MÁV Kórház szakorvosa is indokoltnak tartotta az újabb föltárást, mert szerinte nem sikerült a műtét. Elzarándokolt Ribári professzorhoz, e műtéti technika magyarországi meghonosítójához is. – Miért nem engem keresett föl, aki vagy kétezer ilyen beavatkozást végeztem? – érdeklődött vizsgálat közben a prof. – Ki operálta?

– Sziklai professzor úr – felelt László.

– Ja, értem – vitte le a hangsúlyt Ribári –, ő talán ha húsz ilyen végzett. Ezt még gyakorolnia kell.

Lassan megértette, mi történt vele. Legalaposabban dr. Csokonay Vitéz

Lajos, a Szent Imre Kórház fülésze magyarázta el: – A protézist jó helyre tették, azzal önmagában nem lenne baj. Ám műtét közben megsértették a belső fülét, olyan idegkárosodást okoztak, amely a belső fül sérülésével járt. Meg lehet próbálni helyrehozni, de kétesélyes a dolog.

László visszament Debrecenbe, Sziklai professzor azonban nemhogy nem vállalta a reoperációt, de kidobta őt. Végül Csokonay doktor próbálkozott meg az újbóli műtéttel. Az első operációnál beépített úgynevezett pisztont végül nem bántotta, ám általa soha nem látott összenövéseket szüntetett meg – de ez sem hozott változást. A csillapíthatatlan, folytonos zúgás, sístergés megmaradt. – Az első műtét során okozott idegkárosodás sajnos visszafordíthatatlan – közölte Csokonay Vitéz Lajos –, erre a fülzúgásra nincs gyógyszer, nincs módszer, szokjon hozzá, együtt kell élnie vele!

Próbálkozott hallókészülék típusú segítséggel. Rendesekek voltak vele, három helyen is legyártottak neki olyan készüléket, amelynél láttak esélyt rá, hogy segít rajta – ám csalódtak. A szakemberek állították: olyan lett a „fülkarakterisztikája”, hogy azt nem lehet korrigálni. Egyetlen kft.-nél talált erre alkalmas készüléket, amelynek azonban 350 ezer forint az ára. Neki nincs ennyi pénze. Elment hát a tb-hez, adnának hozzá tb-támogatást. – Ez, kérem, luxuskészülék, nem adhatunk rá pénzt! – Kérvényt adott be: mégiscsak orvosi beavatkozás következtében szenved megállás nélkül, gyakoroljanak egyedi méltányosságot, legalább a készülék árának egy részét térítsék meg, hogy meg tudja venni. – Méltányosság nincs, perelje be a kórházat, az orvost, vegye meg abból! – hangzott az echt ungarisch hivatal válasza.

Előkerült másik kft., amely kifejezetten fülzúgásgondozást vállal, egyéves kezeléssel, zajgenerátor készülékkel. Szintén tb-támogatás nélkül, s László nem képes kifizetni az árát.

Ügyvédhez fordult, mondván, tényleg perben kell megszereznie a kezeléséhez szükséges pénzt. Kérte az ügyvédtől, mielőtt a szakértő véleményt ad, beszéljen vele, hogy megmutathasson, elmondhasson mindent, amit eddig tapasztalt. Nem így történt, a szakértő a vele való beszélgetés nélkül adott szakvéleményt: nem történt hiba, nincs miért perelni. Állítólag orr-fül-gége területen a legritkább esetben születik másrmilyen szakértői vélemény. Kicsi szakma ez, mindenki ismer mindenkit. S bármennyire szeretik vagy nem szeretik egymást, nem hajlandók egymás ellen föllépni. „Ma nekem, holnap Neked!”

Lászlónak pedig pillanatnyi szünet nélkül sístereg, zúg a füle. Mindörökkön örökké, amíg él.

– Úristen, mintha lent lennék, és ott néznék körül! – szörnyülködött el István, megpillantva saját széket a WC-kagylóban. Bányász volt István immár több mint húsz éve, jól ismerte hát a fekete színt. Nos, pontosan olyan volt a székelete színe, mint a legfeketebb fekete odalent a tárnában. – No, ennek a fele sem tréfa, műszak után elmegyek a dokihoz! – döntötte el. Amúgy is hetek óta fájdtotta a gyomrát. Nem állandóan, csak ha már régen evett, meg amikor újra és újra az került szóba, mikor zárják be a bányát. Tavaly már kezdték mondogatni, nem gazdaságos itt a szén kitermelése, többbe kerül a leves, mint a hús, abba kell ezt hagyni. A környék többi bányája már rég leállt, az övék maradt az egyetlen működő. De idén hallották a híret, már ők sem húzzák sokáig. S bizony, ahányszor szóba került a bezárás, István azonnal érezte a gyomrát, mintha tele lenne savval, marni, görcsölni kezdett. A két lánya jutott eszébe, akiknek még szükségük van az ő segítségére, akikre még keresnie kéne. – Mihez kezdek, ha nem lesz a bánya? Nem tudok én vállalkozó lenni, mint a sok ügyes, venni valamit tízért, és eladni harmincért! Meg mit teszek egész nap? Sétáltatom a kutyát, eszem, iszom, és aztán? Ülök otthon, és hallgatom az asszonyt? Vagy veszekszem a lányokkal, kezdenek már magukkal valami értelmeset? – mire idáig ért a töprengésben, rendszerint már úgy fájt a gyomra, hogy egész összegörnyedt. Két kézzel szorította a hasát, s mormogott magában, veszekedett a bensőjével: – Hagyd abba, nyugodj már le! Addig kell dolgozni, amíg lehet! Most nem lehetek beteg, mert azonnal kitesznek.

Ám ez a szurokszéklet – mert hirtelen eszébe jutott a neve is – bizony megijesztette, hallott már ilyet, tudta, nem jó jel, valami belső vérzéstől szokott lenni. El is tűnődött, jól teszi-e, ha előbb ledolgozza a műszakját, s csak utána megy orvoshoz, nem sürgősebb-e a dolog annál. – Nem, abból csak nem lehet baj, ha nyolc-kilenc órával később lát doki, nem rúgatom ki magam végkielégítés nélkül – döntötte el. Hosszan törölgette magát, a feketén kívül vöröset is látott a WC-papíron. Sietve szedte össze a cókmojkját, fölült a buszra, bement a bányába. Az öltözőben persze megint mindenki azt találgatta, meddig lesz még munkahelyük; Istvánnak újra görcsölni kezdett a gyomra. Örült, amikor beszállhatott a liftbe, s lesüllyedtek kétszáz métert, attól kezdve legalább egyedül maradhatott a szénnel, az meg nem idegesíti, sőt, meg is nyugtatja. Hiszen ismerik egymást jól. Fejtés közben arra jutott, délután nem is a háziorvoshoz megy, hanem egyenesen a kórházba, mégiscsak ott vannak a szakosodott szakemberek, azok jobban értenek ilyesmihez, mint a körzeti.

Igy is tett. Amint befejezte a munkát, alaposan letusolt, még a körme alól

is kitisztította a szénport, s arra a buszra szállt föl, amely a kórházig járt. A belgyógyászatra ment, a nővérpulthoz. Előtte hosszan gondolkodott, amíg nem orvossal beszél, miként adja elő, miért is kér segítséget, de nem tudott kiötleni semmi rendesen hangzót, kénytelen volt hát leplezetlenül fogalmazni, amikor hozzá fordult a nővérke, bármennyire is kellemetlen volt: – Szurokszékletem van, nővérke, azért szeretném, ha megnéznének!

–Húha, az bizony nem jó! – a nővért nem zavarta a dolgok néven nevezése, szokva volt az ilyesmihez. – Várjon, szólok az ügyeletes doktor úrnak! Tessék addig itt leülni!

Nem telt el több tíz percnél, előkerült az ügyeletes orvos, bevitte Istvánt a vizsgálóba. Meghallgatta a panaszait, nem is igen kellett kérdeznie, István előadta az elmúlt hetek gyomorfájdásait, a reggeli tünetét. – Ezzel jobb lenne most azonnal itt maradni, alaposan ki kell vizsgálni!

–Nincs nálam semmi, se pizsama, se papucs, azért még hazamehetnék? – kérdezte István.

–Nem tud telefonálni, hogy behozzák?

–De, azt éppen tudok, ha lehet innen – lehetett, úgyhogy a család azonnal indult is a kórházba, a papához. Kijelölték a szobáját, az ágyát, kapott kórházi pizsamát, poharat, evőeszközt, lázlapot. Mire beértek az övéi, már igazi kórházi beteg volt. Elmesélt a családjának töviről hegyire mindent, ők kicsit mérgeskedtek, eddig miért nem szólt egy szót sem, ha valami baja volt. – Miért, Ti meggyógyítottatok volna? Sok nagyokos! – próbálta István helyreállítani a családfői tekintélyt.

Másnap reggel a vizitnél az előző napi ügyeletes doktor számolt be róla a főorvosnak, de István egy árva szót sem értett a beszédükből, annyi latin kifejezés hangzott el. Aztán megkapta az instrukciót: – Holnap addig ne reggelizzen, amíg a vért le nem veszik a laborvizsgálathoz! – És aznap más nem is történt.

A második nap tehát a laborban kezdődött. Három nagy fiolába vettek le tőle vért. Utána visszament a szobájába, megreggelizett, szunyókált kicsit. Vizitnél kérdezték, hogy van. – Fájdogál a gyomrom – felelte, de megnyugtatták, hiszen azért van itt, hogy azt kivizsgálják. Ebéd után nagyot aludt. Gyöngének érezte magát, de arra gondolt, itt úgy sincs más dolga, mint enni és aludni, a többi a doktorokra tartozik, legalább jól kipiheni magát, rég volt már rá alkalm.

Harmadik nap gyomorröntgenre ment. Kegyetlen íze volt a kásának, amit le kellett nyelni, de nem ellenkezett, fegyelmezetten lenyomta. A röntgenorvos sem mondott semmit, igaz, a többiek sem, akik akár a vizitnél, akár máskor körülötte ögyelegtek. Amióta bent volt a kórházban, egyetlen hangot még nem hallott arról, mi van vele. Mire visszaért a kórterembe, éppen zajlott a

nagyvizit. – Még erősebben fáj a gyomrom, mint eddig – panaszkolta a sok doktornak, s a főorvos úr megnyugtatta, hamarosan a végére érnek a vizsgálatoknak, s akkor el lehet dönteni, mitévők legyenek. Ám délután annyira görcsölni kezdett a gyomra, kénytelen volt csöngetni a nővérkének, érezte, nem bír már fölkelni sem, hogy rendesen szóljon neki. Jött is az ügyeletes orvos, megnyomkodta a hasát, s beadott görcsoldó injekciót. Attól valamelyest enyhült a fájdalom, de meg nem szűnt. Föl is panaszkolta ezt este, akkor kapott még egy injekciót, attól hamar elaludt.

A negyedik nap reggelén szobatársai furcsállották, hogy István nemhogy a hajnali takarításra és lázmérésre, de még a reggelire sem ébred föl. Hagyták, jót tesz a sok alvás ilyenkor. A vizitre azonban mégiscsak illetet volna fölkelni, ám ő meg se moccant. Az osztályos orvos – amint a vizit István ágához ért – meg is rázta finoman a vállát, de arra sem reagált. A doktor fölemelte a csuklóját, kitapintotta volna a pulzusát – de nem találta. Engedte leesni a karját, s a mellére helyezte a tenyerét. – Ez tök hideg! – jelentette be elképedve.

István ugyanis meghalt. Négy napja volt a kórházban. A boncolás egyértelműen igazolta azt a gyanút, amit ő maga – nem orvos, bányász! – négy nappal korábban, a WC-ben érzett: vérző gyomorfekélye volt. Csupán másnak is föl kellett volna ismernie.

A családja nem indított kártérítési pert, de büntető följelentést tett: mégiscsak fölháborító, hogy szuokszéklettel, állandó gyomorfájással négy napig nem jönnek rá a doktorok, hogy valakinek vérző fekélye van! Az ismert, jó nevű igazságügyi orvosszakértő szakvéleményében azt írta a rendőrségnek: műhiba ugyan nem történt, de azért javasolja, hogy a kórházban klinikopatológiai konferencián vitassák meg az esetet. Valószínűleg meg is vitatták.

A kebelrege folytatódik

Az első kötet *Kebelrege 1, 2, 3* című fejezetében három olyan plasztikai sebészeti műhibaesetet írtam meg, amely az István Kórház Kun utcai Égésplasztikai Osztályán, illetve részben az Interplasztika Kft. nevű, Awil Matanusz-féle magánklinikán történt. Mindben iszonyatos „elbarmolások” zajlottak, tönkretették azt, amit szépíteniük kellett volna. Icipici elégtételt érezhetnék afőlött, hogy – ha igazak a hírek – könyvem megjelenése után a Kun utcai égési részlegben megtiltották a zsírplasztikai műtéteket és kezeléseket.

Ami ugyebár voltaképpen nyílt beismerése annak, hogy jogos volt a fölvetés: az égési sérültektől a levegő is tele van fertőző baktériumokkal, így magától értetődő, hogy minden ott ápolt mell- és hasplasztikai páciens elfertőződött, „lerohadt”. Vagyis hogy korábban is szigorúan tilos lett volna ott ilyen beavatkozásokat végezni, csak éppen mindaddig, amíg ez napvilágra nem került, a kutya nem foglalkozott ezzel az apró, de közismert ténnyel.

Nos, az élet természetesen nem írói és szerkesztői igények szerint zajlik, az ügyek folynak tovább. Kapitány Kinga története ott szakadt félbe, hogy első fokon megnyerte a pert. Teljesen fölösleges volt ugyan, de a kórház ügyvédje „csakazértis” fellebbezett. Nos, időközben a másodfokú bíróság is megállapította az István Kórház kártérítési felelősségét.

Gábori Józsefné is szerepelt első kötetemben, s nem amiatt, hogy a cipóhasának megszüntetésére végzett plasztikai műtéten a Kun utcai Szalay doktor a szokásos 10 centiméteres helyett 65 centis vágást ejtett – anélkül, hogy ezt előre közölte volna. Nem is amiatt, hogy a Kun utcában a sebe persze elfertőződött. Hanem főként amiatt, hogy máig állandóan rosszul van az 1992-es műtét következményeitől. Fáj, nyom, önálló életet él a hasa, nem szebb lett tőle, hanem csúnyább.

Nos, az ő pere 1999 novemberében jutott el az elsőfokú ítéletig. A bíróság kimondta az István Kórház felelősségét. A per folytatódik, jön a másodfok.

*

Bonyolultabban alakult Márk Gabriella esete. Gabi az a (volt) táncosnő, aki szintén Awil Matanusszal operáltatta meg a mellét, s ő szintén szerteszéjjel

kaszabolta ebből az alkalomból, valamint hagyta elfertőződni, tönkremenni. Ennek az ügynek a pere sem két perc alatt zárult le. 2000 januárjában született új szakértői vélemény, amely egyértelműen rögzítette az Interplasztika, illetve az István Kórház felelősségét, valamint azt, hogy Gabi mellei sokkal csúnyábbak lettek, mint voltak a műtét előtt. A kórház ügyvédje mindössze a szakértői vélemény kiegészíttetését kérte a bíróságtól, mondván, az nem tisztázza, miért lenne felelős a kórház is, amikor a műtétet a magáncég orvosaként végezte a doktor. Az Interplasztika ügyvédje viszont időt kért arra, hogy írásban reagálhasson erre. Almásy Mária bírónő úgy döntött, ez ugyan nyilvánvalóan kizárólag időhúzás, nem foszthatja meg az alperest a szakértői vélemény észrevételezésének jogától, s új időpontot tűzött ki. Akkor pedig arra kényszerült, hogy kirendeljen még egy szakértőt, s csak az ő véleménye beérkezése után tarthat ismét tárgyalást, 2000. szeptember végén.

Amelynek kezdetén ott ül Márk Gabi, az ügyvédje, valamint vagy harminc joghallgató – csemege az ilyen pikáns jogeset –, ám „rendezői jobban”, a kórház és a magánklinika helyén senki, az ügynevezett beavatkozó, a biztosító ügyvédje árválkodik egyedül. A bírónő ismerteti a beérkezett új szakértői véleményt, amely teljes mértékben osztja a korábbi álláspontját, vagyis jogosnak tartja a kártérítési igényt. Felperes ügyvédnek nincs is észrevétele, a biztosítós ügyvéd is mindössze annyit jegyez meg, furcsállja, hogy a kórház és a magáncég alperesek írásban nem tettek észrevételeket és most sincsenek jelen, ennek – mondja – nyilván majd a biztosító és az alperesek közötti jogviszonyban lesz jelentősége.

–Felperesnek van-e további bizonyítási indítványa?

–Nincs.

–Alperesi beavatkozóan?

–Nincs.

–Akkor most arra kellene kérem a jelenlévőket, fáradjanak ki, és majd visszahívom, de olyan sokan vannak, hogy azt hiszem, ettől eltekinthetek, majd halkán megtanácskozom magammal a dolgot – mosolyog kedvesen Almásy Mária bírónő, aki ugyanis egyszemélyes tanácsként ítélkezik. Ám közben eszébe jut valami: – Arra kérem alperesi beavatkozó ügyvéd urat, nézze meg a folyosón, nem jön-e alperesi ügyvéd! Kiss Tibor Zoltán ügyvéd úr mindig késni szokott. – Ám nyílik az ajtó, 12.10-kor megérkezik a 12 órára hirdetett tárgyalás alperesi képviselője, Kiss Tibor Zoltán. Így aztán szót kell adni neki:

–A szakértői véleményt elfogadjuk – döbbsenti meg hallgatóságát. – Álláspontunk szerint I. rendű alperes (az Interplasztika Kft.) orvosa illegálisan használta a kórházat és eszközeit. Így tehát csak az I. rendű alperes felelős a

bekövetkezett kárért, a kórház nem, ezért kérem a kereset elutasítását a kórházra nézve.

(Nem kis dolog ez, amit kínjában tesz Kiss Tibor Zoltán: négy per folyik ellenük plasztikai műtét miatt, s most először ismeri el, hogy a kórházban illegális gyakorlat folyt. Le lesz ez még verve rajta!)

12.15-kor újabb fordulat történik: belép az Interplasztika ügyvédje is. Komédiákban szokás ilyen spéttel behozni szereplőket, a közönség jól is mulat, ekkor már hangos nevetések hallatszanak.

Bíróként még ezt is tudomásul kell venni, ha már megjött, engedni kell érvényesülni: – Elfogadjuk a szakértői véleményt, észrevételt nem kívánok tenni arra. További bizonyítási indítványom nincs.

–Ez megváltoztatja az önök korábbi álláspontját a károkozás tekintetében?

–Nem, a kármegosztás terén nem. Szerintem mind felperes, mind a kórház súlyosan közrehatott a kár bekövetkeztében.

–De felperes nem kármegosztást kért, hanem a két alperes egyetemleges felelősségének megállapítását – veti közbe a bírónő, de az ügyvéd erre nem felel.

–Annyiban egyetérték I. rendű alperessel – emelkedik föl Kiss Tibor Zoltán –, hogy a kármegosztás a jó megoldás, nem az egyetemleges felelősség. De álláspontom szerint sokkal súlyosabb I. rendű alperes közrehatása.

(Magyarán itt arról van szó, hogy próbálják egymásra kenni a felelősséget.)

–Mindkét alperesnek a Generali a biztosítója – áll föl az érintett, a biztosítós ügyvéd –, tehát ezt a vitát a magam részéről akár fölöslegesnek is tarthatnám, de azt hadd tegyem hozzá, jelen perben el kell dőlnie a felelősség mértékének is, annak, hogy van-e helye kármegosztásnak vagy nincs.

–Úgy gondolom – veszi vissza a szót a kft. ügyvédje –, legalább ilyen fontos felperes közrehatása, tehát őrá nézve is a kármegosztás. Hiszen az első műtét után 5 hónapig külföldön tartózkodott, és ott nem kezelte magát, ez idő alatt ment tönkre. (Érvei súlyát ugyan valamelyest csökkenti, hogy korábban e perben már bebizonyosodott: nem 5 hónapig volt külföldön, hanem 3-ig, egyébként Awil Matanusz tudtával és beleegyezésével, valamint ott is kezelték rendszeresen.)

Túl sok minden történt, a bírónő visszatér az eredeti szabályokhoz, s kiküldi, majd újra behívja a közönséget. Eztán pedig ítéletet hirdet:

–A Fővárosi Bíróság megállapítja I. és II. rendű alperesek, az Interplasztika Kft., illetve az István Kórház egyetemleges kártérítési felelősségét.

Márk Gabi zokogni kezd. Alig-alig hitte, hogy egyszer kimondatik az

igazság.

*

Ám időközben tudomást szerzek további, dr. Awil Matanusz által végzett műtétből eredő perről.

Tisztelt ügyvéd úr! Azt kérte, írjam le önnek a perhez a konkrét vagyoni és a nem vagyoni kárait. A vagyoni károk listáját mellékelem, a nem vagyoniakhoz a következőket tudom előadni: Kifejezetten a hasi műtét miatt váltunk külön az élettársamtól, és mind a mai napig nem tudok szexuális életet élni. 43 éves koromban az életem tragédiába torkollott, egyedüllétre ítélték. Kilenc éve egyetlen mozműsoron, kiránduláson, nyaraláson nem tudtam részt venni. A fiam az én keresetem kiesése miatt nem tudott felvételi előkészítőre járni, így csak a középiskolai átlagával került be főiskolára, emiatt neki is keresetkiesése lesz egész életén át. Az idő múlásával az idegeim kezdik teljesen felmondani a szolgálatot, nem tudom, meddig bírom, lesz-e energiám kívánni ennek a pernek a végét. Ügyvéd úr! Nekem a további életem és életem értelme függ ettől a pertől. Nagyon kérem, továbbra is ekkora elszántsággal és akarattal küzdjön a perem végéig, mivel nem szeretném, ha az elmúlt nyolc évre csak az én, illetve az ön idegei tönkretétele emlékeztetne. Megpróbálom kibírní a per végéig ezt a hatalmas feszültséget, szeretném, ha ön is kibírná. Most már ne adjuk fel, de kérem, nagyon vigyázzon az egészségére, mert az emberi élet megfizethetetlen. Munkáját előre is, utólag is köszönöm.

Tisztelettel:

Szász Tamásné

1999. július 1-je, csütörtök, erős nyár. Reggel picit esett az eső, ettől a hőség még nyomasztóbb. A Fővárosi Bíróság folyosóján gyülekezők abban reménykednek: írd és mondd kilenc év pereskedés után talán a végére érnek egy szörnyű orvosiműhiba-pernek.

Itt van legelőbb maga a sértett: Szász Tamásné, ötven körüli asszony, magán viselve egy tönkretett élet minden nyomát. Mi is történt vele? Ahogy orvosi nyelven mondják: kötényhasa volt, vagyis nagyobbra nőtt a hasa a kelleténél, s valamelyest kidudorodott. Meglátta az Interplasztika Kft. hirdetését, miszerint az ilyesmit könnyen, gyorsan, olcsón megoldják. Elment Awil Matanusz doktorhoz, aki hamar meggyőzte: nem fontos annyi pénzt fölöslegesen az ablakon kidobni, lehet ezt ügyesebben is. Elvégzik a Szent István Kórház Kun utcai osztályán tb-re a műtétet, így a bent fekvés, az operáció, a kezelés összes költségét kifizeti az egészségbiztosítási pénztár – magyarán az állam –, ő zsebbe fizet az orvosnak; mindenkinek jobb ez így. Olyan apróságok igazán a kutyát nem zavarják, mint hogy ez így önmagában közokirat-hamisítás, tb-csalás, adócsalás, valamint sikkasztás – a mi bájosan vidám hazánkban az ilyesmi csak akkor számít bűnnek, ha valami egészen más miatt ki akarnak készíteni valakit.

A felperes be is feküdt Awil Matanusz doktor Kun utcai osztályára, az orvos el is végezte a műtétet – ahogy szokta. Úgy, hogy az eredménye: csurom genny, vér, szétszakadt seb, girbegurba paraszttöltés (egy disznót szebben herélnék ki) – összességében nem csupán ötvenszer olyan csúnya has, mint volt az operáció előtt, de ráadásul fertőződés, láz, teljes tönkremenés, 67 százalékos munkaképesség-csökkenés.

Nyolc nappal a műtét után ugyanis Szászné hasát elöntötte a vér, a műtéti heg mellett ömlött ki belőle a genny. Visszament dr. Awilhoz, aki 12 cm hosszan fölnyitotta a varratot – amely egyébként több mint 60 cm-es volt! –, kitisztította a sebet, azzal, hogy majd később újra összevarrja azt. Két hét múlva otthon, tusolás közben kiesett a tampon, és újra ömlött belőle a genny. Újra megoperálták július 11-én, majd július 18-án is.

Mi több, mindezek eredményeként nemsokára, augusztus elején infarktust kapott. A Kardiológiai Intézetben is folyamatosan váladékozott a sebe, csak ősz végére gyógyult be. Rokkantság lett a rutinműtétből. Idegileg annyira tönkrement a tortúrától, hogy 92 májusában bevett egy csomó gyógyszert: öngyilkos akart lenni. Megmentették. Élettársa elhagyta, férfikapcsolatot azóta sem bír-mer kezdeményezni. Szégyelli a hasát. Szegénynek erre minden oka meg is van: nagyon-nagyon csúnya. Szász Tamásné se lehajolni nem tud a mai napig, se emelni, se két emeletet fölmenni.

A műtét 1991. június 4-én történt. Szász Tamásné 1991. október 9-én mondta el szóban a kerületi bíróságon keresetét – hogy 55400 Ft vagyoni kártérítést kér a taxiköltségre, az Awil doktornak kifizetett hálapénzre, valamint 100000 Ft nem vagyoni kártérítést. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 1993 februárjában hozott ítéletet: elutasította kártérítési igényét. Idézem dr. Széchy Éva bírónőt, aki meghozta ezt az ítéletet: „A bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás során azt állapította meg, hogy a felperes jelenlegi egészségi állapota és az alperesi kórházban elvégzett műtétek között közvetlen okozati összefüggés nincs. Továbbá hogy a felperesen végzett műtétek, illetőleg a későbbi gyógykezelése során szakmai szabályszegés vagy orvosi mulasztás nem történt, vagyis az alperes bizonyította, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható volt. Ezért a bíróság a felperes kereseti kérelmét, mint megalapozatlant, elutasította.”

No most, álljunk meg egy polgári szóra! Vajon miként értsük azt, hogy a műtét és a jelenlegi állapot között nincs összefüggés? Szászné hasán a műtét előtt egyetlen karcolás sem volt, most pedig 60 centis, szörnyű heg éktelenkedik rajta. Avagy mit jelent az, hogy nincs közvetlen okozati összefüggés? Persze hogy nincs, a törvény sem kívánja meg, hiszen ilyen szinte nem is létezik; a közvetlen ok-okozati összefüggés az maga a determináció, az abszolút meghatározottság, amikor X-ből feltétlenül és kizárólag Y következhet. Ha valakit elüt egy autó, és az meghal – akkor van közvetlen okozati összefüggés a baleset és a halál között? Nincs. Oksági láncolatok sora vezet a halálhoz. Más: mit keres az a kizárólag büntetőjogi megfogalmazás, miszerint „szakmai szabályszegés nem történt” egy polgári jogi per ítéletében?

Fellebbezett. A másodfokú Fővárosi Bíróság 94 áprilisában az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, mivel „a rendelkezésre álló peradatok alapján a felperes kereseti kérelme nem bírálható el, további, nagyobb terjedelmű bizonyítási eljárás lefolytatása szükséges. Ezért az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasította”.

Visszakerült hát az ügy dr. Széchy Éva bírónőhöz. Ami enyhén szólva is meglepő vagy más megközelítésben fölháborító. Mégpedig duplán. Egyrészt mert ahhoz a Széchy Évához, aki elsősorban azért kapja meg az orvosműhiba-perек tárgyalását, mert „ő jobban meg tudja ítélni ezeket”. Ugyanis a férje, dr. Széchy Miklós a SOTE docense, orvos. „Könnyebb tehát neki orvosi kérdésekkel foglalkoznia, hiszen hazaviheti, és otthon megbeszélheti a férjével.” És ezt komolyan gondolják egyes bírósági vezetők, s nem vetődik föl az, hogy ez akkor is maga a tökéletes összeférhetetlenség,

ha a törvény nem szabályozza ekként. Tessék mondani: tényleg senkinek nem jut eszébe, hogy ez így rettenetesen összeférhetetlen? Hogy akinek a férje orvos, az talán icipicikét elfogult az orvosok megítélésében? Már bocsánatot kérek a profán megközelítésért, de aki saját háztartásában érdekelt például az ilyen tb-csalásokban, mint amit Awil doktorékon kívül a magyar orvosok nem kis hányada már csak kényszerből is nap mint nap elkövet – attól miként is lenne elvárható, hogy ezeket helytelenítse, s ennek ítéleteiben is nyomatékot adjon? Akinek anyagi érvényesülése, gazdagodása, feltehetően baráti körének jó része az orvostársadalom körében és függvényében alakul? Aki esti otthoni és hétvégi vacsoratereferéken egyfolytában arról hallhat: „Milyen utolsó briganti ez a néhány ügyvéd, aki szegény orvosokból akar milliókat kifacsarni, s szerencsétlen egészségügyről nyúzza le a nyolcadik bőrt, ügynököket küldözgetve a kórházakba, akik szedik össze neki a kuncaftokat.” Aki a konferenciák esti partijain csak egyetértően bólogathat azon fölvetésekre, miszerint „legfőbb ideje lenne véget vetni ennek a szörnyűséges orvosellenes kurzusnak, hogy már meg cikketeket, könyveket írdogálnak jöttment firkászok a leukéket is kitevő doktorok ellen, szítják az orvosellenes hangulatot, tönkreteszik a bizalmat orvos és beteg között”. És aki – e konkrét perben aztán – orvosi-családi hozzáértését például arra használta föl, hogy a Szászné ügyvédje által becsatolt kórlapról kimondja: ahhoz az ügyvéd illegálisan jutott hozzá, magyarán ellopatta! Amit aztán később – mint hamis vádat – kénytelen volt visszavonni.

Másfelől azért is képtelenség, hogy ő kapta vissza az ügyet, hiszen ő már voltaképpen érdekelt az ügyben: egyszer már hozott ítéletet – mégpedig deklaráltnan rosszat, elvégre a másodfok által hatályon kívül helyezett –, most pedig újra neki kell döntenie. A Polgári perrendtartás éppen e logikából kiindulva nem véletlenül mondja ki 21. §-ában: „A másodfokú bíróság által elrendelt bizonyítást lehetőleg olyan bíró folytassa le, aki az elsőfokú ítélet meghozatalában nem vett részt.” Széchy Éva pedig pont nem olyan bíró, aki nem vett részt, hiszen ő részt vett – ő ítélte. Szászné ügyvédje beadványban kérte is: ne ő tárgyalja újra a pert. Erre nem reagáltak. A beadványra egyszerűen nem válaszoltak. Viszont kiszignálták a pert: Széchy Évára.

1994 áprilisában. Ő pedig öt év alatt – nem tévedés: öt év alatt! – tíz tárgyalást tartott, vagyis statisztikailag félévente egyet. Ám ez a gyakorlatban nem így történt, mert volt olyan év, amikor egyetlenegy tárgyalást sem sikerült kitűznie. 1999. március 8-án hozta meg új elsőfokú, csupán közbenső ítéletét. Amelyben pedig megállapította az alperes Szent István Kórház és Intézményei kártérítési felelősségét. Csakhogy olyan indokolással, hogy Szász Tamásné ügyvédjének nem volt más választása: példátlan módon kénytelen volt ő maga megfellebbezni a megnyert ítéletet! Miért is?

Legfőképpen azért, mert a második elsőfokú ítélet (ebben a megismételt eljárásban) szinte semmiben nem hozott újat az előzőhöz képest. Először is az ítélet kimondta – egyébként az ebben semmiféle kompetenciával nem rendelkező ETT IB véleménye alapján –, hogy a kórház végezhetette a műtétet a társadalombiztosítás terhére. Ez pedig sima jogi tévedés. Egyszerű tb-csalás volt ez, nincs is vele semmi baj, csak talán mégsem illenék az ellenkezőjét bírósági ítéletben állítani! Hiszen Szász Tamásnének nem volt beutalója, és körzetileg sem tartozott a Kun utcához; nem volt beteg, nem gyógyítás céljából fordult dr. Awilhoz, hanem szépészeti beavatkozásra.

Másodszor az ítélet kimondta, hogy a plasztikai műtétek és az infarktus között nincs összefüggés, mondván: „Természettudományos módszerekkel nem állapítható meg ilyen.” Amihez persze az ETT IB szolgáltatta a muníciót. Nos, erre Szász Tamásné becsatolta fellebbezésében Jávor Tibor belgyógyász professzor szakvéleményét. Ő a belgyógyászat alapkönyvén kívül húsz olyan, az internetről levett friss cikk jegyzékét adta be, amely a műtétet követő infarktusról szól, s amely bizonyítja: igenis van összefüggés.

S ha már itt tartok, még egy apró adalék a bírónőről is: 99 márciusában megpillantva engem – túl sokat szerepeltem tévékben – a következő költői kérdést találta fölteni: – Újságíró van jelen a teremben? Igen? – látva töredelmes beismerő pillantásomat pedig kijelentette: – Akkor közlöm, nem járulok hozzá, hogy a nevem megjelenjék lapokban. – Be kell vallanom: bennem ekkor nem a megkönnyebbülés sóhaja tört föl – amiért nem lapba, hanem könyvbe írok, tehát a tiltása rám nem vonatkozik –, hanem inkább a kérdés: vajh neki, mint közszereplőnek: van-e erre joga?

S íme, hipp-hopp, a magyar igazságszolgáltatás 1999. július 1-jén – nyolc év után – már el is jut oda, hogy talán jogerős ítélet születik. No nem mindenről – nem, ennyire azért nem érdemes kapkodni! Egyelőre – ha a mait nem kell megtámadni a Legfelsőbb Bíróságon – még csak a jogalapról lesz döntés. Tehát talán azt állapítja meg ma a bíróság, valóban fennáll a kórház felelőssége, ám azzal még nem foglalkozik, hogy annak alapján milyen összegű kártérítést kell fizetnie. Ezt hívják közbenső ítéletnek. Vagyis akkor lehet kezdeni előlről – immáron a kártérítés összegéről. Első fok, másodfok, netán kis felülvizsgálati kérelem; három-öt év múlva biztos számíthatunk rá, hogy valóban lezárul az ügy, s végérvényes ítélet születik. Jó, jó, a kórházak, illetve a biztosítók ilyenkor még nem szoktak azonnal fizetni – őket sem hajtja a tatár, meg aztán jólesik még egy kicsit bosszút állni azon a megátalkodott betegen, aki érvényesíteni merészeli a jogait, akinek van képe beperelni szegény kórházat, valamint a bizonyára még sokkalta szegényebb biztosítót.

Nos tehát a folyosón itt áll Szász Tamásné, a sértett, elkísérte őt a fia, valamint az ő barátja, aki nem akarta elhinni, hogy mindez igaz lehet. Itt van Szászné szomszédnője és barátnője, aki évek óta ápolja, segíti őt.

Valamint az a Gábori Józsefné, akiről e fejezet elején már szó esett, akit ugyanis – szintén kötevényhassal – ugyanezen a Kun utcai osztályon Awil Matanusz főnöke, Szalay doktor operált, szintén tiltott magángyakorlat keretében, mégpedig pontosan ugyanilyen módon és következményekkel. Akinek ugyanígy – tisztesség ne essék szólni! – lerohadt mindene s tönkrement a fél élete. Ő most, még a tárgyalás megkezdése előtt fontos adalékot mesél az orvostársadalom belső összetartásáról: – Az a dr. Czeti István, Honvéd kórházi főorvos, aki a második, helyreállító műtétemet végezte, tanúként meg lett hallgatva az én peremben. A bíró kérdésére azt hazudta, hogy gyomorfájással kerestem meg őt, a plasztikai sebészt. Valamint kifejtette azon elvi álláspontját, miszerint mindaz, ami velem az első műtét miatt történt – hogy lerohadt az egész hasam, hogy nem tudták kiszedni a varratokat, hogy telenőtt a hasam vadhússal –, az belefér a műtét kockázati körébe, hogy a Kun utcaiak nem hibáztak semmiben. Később megkértem egykori főnökömet, dr. Pigler Józsefet, hogy kérdezze meg jó barátját, Czeti doktort, akihez ő küldött: miért mondott egészen mást a bíróság előtt, mint ami az igazság. Beszélt is vele, majd nekem ennyit árult el: – Éva, értse meg, Czeti doktor a Honvéd Kórház etikai bizottságának elnöke! Ő igazán nem mondhatott mást, mint amit mondott a bíróságon! – Én erre ordítani kezdtem vele: – Akkor még fokozottabb a vétke, ha ő az etikai bizottság elnöke, és hazudik!

Éva asszony nem tudja befejezni mondandóját, mert beszólítanak mindenkit, kezdődik a tárgyalás. Három bíróból álló tanács ítélkezik másodfokon. Az elnök, dr. Somfai János erősen öszülő, ötvenes, szimpatikusan kedves tájszólással beszélő úr, érdekes módon nem fehér, hanem világoskék ingben, zakója a nagy melegben csak panyókára vetve jelzi létét. Balján szemüveges, itteni viszonyokhoz képest fiatal bíró, ő viszont vakítóan fehér ingben, de a hőségre tekintettel szintén csak a hátára dobott zakóban. Jobbján bírónő: szúrós tekintetű, 40 körüli asszony, aki aztán ugyan egyetlenegyszer sem szólal meg, ám olyan morcosan néz egész tárgyalás alatt, hogy nemigen érteni, kire sértődött meg vajon. S a pulpitus szélén ritka jelenség: huszonéves férfi jegyző.

A kórház képviselőjében a soknevű Kiss Tibor Zoltán. Úgy tűnik, mostanában mintha lazulna a fegyelem, a tisztelet a bírósággal szemben: az ügyvéd nem fehér ing-sötét öltöny egyenruhában, hanem rövid ujjú fekete ingben, zakó nélkül érkezett. Ráadásul a fekete inghez barna nyakkendőt vett – nekem anyukám mindig azt mondta, ezt nem szabad. Rögtön az elején nekiáll kis bajuszkáját morzsolgatni, s azt többet abba sem hagyja – látványosan unatkozik az egész tárgyalás alatt.

Amint beözönlünk, a bírói tanács elnökének szeme rám villan, s – tán egyszerre vagyok paranoiás és nagyképű – fölhúzza a szemöldökét: – Ügyvéd úr! – fordul Szász Tamásné jogi képviselőjéhez – Felperesi oldalról van jelen a hallgatóság? – Ezt, hogy őszinte legyek, nem értem: mi az, hogy felperesi vagy alperesi oldalról van jelen valaki, aki nem résztvevője a pernek?

–Nem, bíró úr, csupán Gábori Józsefné, aki ugyanilyen perben felperes, valamint irodánk ügyvédjelöltje – válaszol az ügyvéd, aki, ebből is kiderül: nálamnál sokkal okosabb, hiszen ő érti, mi végre az ilyen kérdés.

–Jó, csak nem árt tudni, ki van jelen hallgatóságként a tárgyaláson – morogja Somfai doktor úr, s ismét rám pillant. Picit összeszűkül a gyomrom: most fognak megint kirúgni? Ám a bíró úr nyilván hallott már elhúzódo és elfajuló vitámról a pesti bírói karral, úgyhogy annyiban hagyja a dolgot, látszik a tekintetén: magában rám legyint. Igaza is van, nem vagyok én olyan fontos, legfőnnebb magamnak. Átadja a szót az úgynevezett előadó bírónak, aki röpké 43 percben ismerteti dr. Awil Matanusz e konkrét ténykedését, s annak egészségügyi és jogi következményeit. Kilenc év történéseit kell szegénynek összefoglalnia. Helyzetét legfőlőbb az könnyíti, hogy az általa előadottakból szinte senki nem ért semmit, mivel közben valahol a közelben, a bíróság épületén belül építómunkások püfölni kezdik a falat, s megállás nélkül kalapálnak. Fontos azonban, amit elmond, ezért nincs más választás: Szász Tamásné ügyvédje odahúzza székét a bírói pulpitus elé, leül az előadó bíró

orra elé, és ott hallgatja őt. Ha bejönne valaki és lefotózná, amint az ügyvéd a bírók emelvényéhez bújva ül, az életben meg nem tudná senki magyarázni, itt voltaképpen mi folyik.

–Ügyvéd úr! Érdemben? – kérdi picikét jogi szlengben a bírói tanács elnöke Szász Tamásné ügyvédjét, amikor az előadó a végére ér.

–Tisztelt Fővárosi Bíróság! – kezdi a felperesi ügyvéd. – Korrekt volt az iratismertetés, így csak egy-két dolgot szeretnék kiemelni. Legelőbb szeretném leszögezni: a Szent István Kórház Kun utcai osztályának orvosai éveken át tiltott magánygyakorlatot folytattak a kórházban, rendszeresen illegális tevékenységet folytattak. Ennek során felperesen is, mint sok más asszonyon és lányon, esztétikai jellegű beavatkozást végeztek. Ugyanezen kórház ugyanezen orvosai ellen jelenleg négy per folyik, egy pedig már jogerősen lezárult, az ő elmarasztalásukkal. Mindezen esetekben, így felperesnél is, teljesen egészséges embereken végeztek nem gyógyító, hanem szépészeti műtétet, amely azonban rettenetes következményekkel járt.

Becsatolom a Fővárosi Bíróság másik tanácsának immár jogerős ítéletét, amely kimondja, hogy ez – tekintettel arra, hogy nem beteg emberek gyógyításáról, hanem egészségesek esztétikai operálásáról van szó – nem megbízási szerződésnek minősül, mint az orvosi tevékenység általában, hanem vállalkozási szerződésnek. A vállalkozási szerződés pedig úgynevezett eredménykötelemmel jár: ha a vállalkozó nem hozza létre a kikötött eredményt, teljes felelősséggel tartozik, teljesen függetlenül attól, hogy úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. Tisztelettel kérem tehát az ítéletben annak megállapítását, hogy jelen esetben is a vállalkozás szabályai érvényesülnek, s ilyen módon kérem a kórház felelősségének megállapítását!

–Alperes? – fordul az elnök a rendezői jobbra.

–Tisztelt Bíróság! – tápáskodik föl Kiss Tibor Zoltán ügyvéd úr. – Alperes orvosai mindenben teljes mértékben az orvosi szakma szabályai szerint jártak el, őket semmifajta vétkesség nem terheli felperes állapotromlásáért. Elsikkadt az a tény, hogy a seb szétnyílása a műtét utáni nyolcadik napon tusolás közben következett be, pedig felperesnek nyilvánvalóan nem lett volna szabad még tusolnia. Egyébként szó sem lehet vállalkozási jogviszonyról, nem is értem, hogy lehet ezt idehozni. Az emberi test rendkívül bonyolult, nem olyan, mint a szövet, amit vállalkozási szerződésben odaadnak a szabónak, hogy varrjon belőle öltönyt.

Jávör Tibor professzor szakvéleményével kapcsolatban a következőt szeretném hangsúlyozni. Utánanéztem: ő nyugdíjas egyetemi tanár, aki tehát jól megérdemelt nyugdíját tölti. Meg kell mondanom, a nyugdíjasok általában

a korábbi, a már nem modern gyakorlatot ismerik, és nincsenek tisztában a korszerű, új eljárásmodokkal. Tehát az ő szakvéleménye nem kompetens! Ezek alapján kérem a kereset elutasítását!

Hogy őszinte legyek, kissé elhülök, amint hallom lehülyézni Jávor professzort, aki jelenleg is az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának elnökhelyettese, minden kongresszus és konferencia állandó előadója. A soknevű ügyvéd arról a Jávor Tibor professzorról mondta ki voltaképpen, hogy vén gügye laikus, és csak a réges-régi gyakorlatot ismeri, aki szakvéleményében az internetről levéve idézett húsz, a legutóbbi egy-két évben született tanulmányt, amely mind állítja: nőknél igen gyakori az olyan infarktus, amely műtétet követően, annak következtében lép föl. Hát ezt talán nem kellett volna!

–Felperes? – ad újra szót az elnök a rendezői balnak.

–Tisztelt Bíróság! – áll föl az idős ügyvéd. – A kolléga úr – mint már oly sokszor – büntetőjogi fogalmakat használ polgári jogi perben. Azt mondja: az orvosok betartották a szakma szabályait. Holott a kártérítési jogban a kérdés mindössze ez: a legnagyobb gondossággal jártak-e el? Márpedig nem járhattak el a legnagyobb gondossággal, ha az történt, ami. Egyszerűen nem értem ugyanis: miért vagyunk itt kilencedik éve? Amikor a lényeg mindössze ennyi: egy teljesen egészséges ember, aki hitt alperes orvosainak hirdetéseiben, kérte kötenyhasának – ami nem betegség – esztétikai célú megszüntetését, és emiatt élete tragédiába torkollott. A rosszul elvégzett műtét következtében hasa tönkrement, majd az operáció következtében infarktust kapott, munkaképtelenné vált.

Jávor professzorról csak annyit: ő a szakvéleményét úgy adta ki, hogy ebben a perben anyagilag egyáltalán nem érdekelt – ezt bizonyítani nem tudom, ám alperes sem tudja bizonyítani az ellenkezőjét. És kérdem én: mi más eszköze van a magánszemély peres ügyfélnek, mint a magánszakértő? Alperesnek ott van az István Kórház vagy ezer orvosa, aki mind szívesen ad ellenkező szakvéleményt a kollégák védelmében. Felperesnek csak ez van. Kérem az ítélet meghozatalát!

–A tárgyalást berekesztem! A bíróság tanácskozni fog – küld ki mindenkit az elnök úr.

A szünetben a folyosón odaaldalgok Kiss Tibor Zoltánhoz – érdekes lesz beszélgetni a másik oldal állandó képviselőjével – Üdvözlöm, hadd mutakozzam be végre hivatalosan! – mosolygok rá, hiszen jó néhányszor találkoztunk már tárgyaláson.

–Ne mutakozzék bel! – mordul rám komoran Kiss Tibor Zoltán.

–Miért? Köszönni szeretnék, és beszélgetni Magával.

–Én meg nem óhajtok önnel beszélgetni!

–Tessék?

–Hagyjon engem békén! Nem óhajtok önnel beszélgetni!

–Miért?

–Azért! Hagyjon békén! – reccsen rám utolsót, és elfordítja arcát.

Szerencsére éppen szólnak is: mehetünk vissza ítélethirdetésre. Mindenki állva hallgatja az elnök első mondatait: – A Fővárosi Bíróság ítéletet hirdet a Magyar Köztársaság nevében. A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az 1991. június 4-én elvégzett műtétet követően fellépett szövődménnyel, illetőleg a gyógykezelés elhúzódásával okozati összefüggésben állapítja meg az alperes kártérítési felelősségét. Tessék leülni! S ezek után az ítélet indoklásában a bíróság lényegében egyik peres félnek sem ad igazat semmiben. – El lehet távozni!

Amint ballagunk lefelé a lépcsőn, kérdem Szász Tamásné ügyvédjét, beadja-e a felülvizsgálati kérelmet a most született ítélet ellen, hiszen az nyilvánvalóan jogsértő több pontjában is. – Nagyon el kell gondolkozni ezen – válaszol az idős ügyvéd –, ha most beadom a felülvizsgálati kérelmet, eltelhet két-két és fél, akár három év is, mire a Legfelsőbb Bíróság kitűzi annak tárgyalását.

–Mennyi? – kérdem hűledezve. – Két-három év?

–Igen, annyi.

–Nem létezik! – hiszek én az igazságszolgáltatásban, kissé vakon.

–Nem létezik? Van olyan per, amelyben 1994-ben adtuk be a Legfelsőbb Bíróságra a felülvizsgálati kérelmet, és azóta még nem tűzték ki tárgyalásra. Öt éve!

*

E másodfokú ítélet ellen Szász Tamásné ügyvédje végül mégis beadta a felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróságra, s nem csalatkozott: legalábbis e könyv zárásának időpontjáig ott még nem sikerült tárgyalást kitűzni. Folytatódnia kellett azonban – az ügynevezett közbenső ítélet, tehát csupán a kártérítés jogalapját megállapító határozat alapján – az alappernek, immáron a kártérítés összegére. 1999 októberében – hipp-hopp – Széchy Éva bírónő tart is tárgyalást.

Az alperes kórház soknevű ügyvédje igazán előzékenyen vitatja Szászné igényeit. Szerinte például 180 ezer kötszerköltség helyett a bíróság legyen szíves 1 ezer forintot megítélni, a nyolc év alatti 200 ezer forintnyi taxiköltség helyett 5 ezer forintot, nem vagyoni kártérítést (ami a nagyobb összeg lehet) pedig egy huncut petákot sem.

Felperesi ügyvéd azt kérdi a bírónőtől, mi a helyzet az ügyben, hogy ő kérte „átszignálni” más bíróra ezt az ügyet, vagyis beadványban ismét indítványozta, ne Széchy Éva tárgyalja azt.

–Ez bírósági igazgatási döntés – felel a bírónő.

–Tisztelettel kérdem, mikor születik erről döntés?

–Tudomásom szerint a bíróság vezetésének az az álláspontja, hogy nincs szükség intézkedésre. – Ez magyarul azt jelenti, eldöntötték: nem fogják átszignálni másra a pert.

–Ebben az esetben – keseredik el az ügyvéd – kérem jegyzőkönyvbe venni, hogy az eljárás szabálytalan.

–Miért?

–Mert a polgári perrendtartás 21. § (1) bekezdése szerint ha a másodfok visszautalja első fokra az eljárást, akkor azt „lehetőleg ne ugyanaz a bíró tárgyalja”. Én ezt úgy értelmezem, hogy a bíróság számára – ha van rá lehetőség – kötelező másik bíróra bízni a per lefolytatását. Az ország legnagyobb létszámú bíróságán pedig nem lehetséges, hogy erre ne legyen lehetőség.

S ezzel a purpárlé le is zárul, ha törvénytelen a dolog, ha nem, jelen pillanatban nincs mit tenni ellene. Mára már csak egyetlen vita marad: Kiss Tibor Zoltán ügyvéd közli, itt föl sem vetődhet nem vagyoni kártérítés, hiszen a kórház felelőssége csak a seb begyógyulásának időpontjáig tart.

–Felperes sebe soha nem fog begyógyulni! – replikázik Szászné ügyvédje –, éppen az e per tárgya, hogy alperes kórház ténykedése következtében maradandó károsodást szenvedett, rettenetes külsérelmi nyomok maradtak rajta, amelyek többé már nem gyógyulnak be.

–Álláspontunk szerint – hangzik a sokunk számára döbbenetet okozóan cinikus válasz – ez gyógyult seb. – Nekem eszembe jut a Szász Tamásné hasáról készült fotó: a köldök és a szeméremszőrzet között félúton egyik csípőcsontjától végig, egészen a másikig, mintegy 60 centiméter hosszan húzódó, girbegurba, négy nagy és öt kisebb S-kanyart leíró lilás-barnás heg, átszelve teljes hasát – bocsánatot kérek Szász Tamásnéétől! –, kétségkívül hihetetlenül összerondítva, gusztustalanná téve az asszony testét. Nos, ez az, ami Kiss Tibor Zoltán ügyvéd úr szerint gyógyult seb.

Széchy bírónő menet közben nem fogadja el a magánszakértő véleményét, sem az igazságügyi orvostan legnagyobb alakja, Somogyi Endre professzor álláspontját, miszerint itt borzalom történt, ezt az asszonyt szerteszéjjel szabdalták. Inkább a jól ismert rutinnal kirendeli szakvélemény készítésére az ETT IB-t, amely természetesen az első eljárás szakértőjét próbálja megerősíteni, aki úgy vélte, semmi különösebb baj nem történt, az orvosok mindent a lehető legalaposabban, leggondosabban végeztek el,

minden a legnagyobb rendben van. Avval nem foglalkoznak, Szászné hogy néz ki és milyen állapotba került, de ez nyilván nem is különösebben fontos. Mármint nekik.

Nos, huza és vona, néha-néha tárgyalás 99-ben, aztán 2000-ben, januárban, áprilisban – s júliusban a bírónő ítéletet hirdet. Elképesztőt. Azt nem áll módjában kimondani, hogy a kórház nem tartozik kártérítési felelősséggel, hiszen erről immár jogerős ítélet szól. Viszont nem fogadja el annak az orvosszakértőnek az álláspontját, akit ő maga rendelt ki, s aki határozottan leírta, hogy Szászné lába azért fáj azóta is, mert a plasztikai műtét során levartak egy ideget, s azt majd újabb műtéttel kell kiszabadítani. A bírónő – nem jogi, hanem orvosi szakkérdésben – felülbírálja a sebész orvosszakértőt. Ezért hát ugyan megítéli a kártérítést, de úgy, hogy abban ne legyen köszönet. Szászné a keresetében 4312400 Ft vagyoni kárt mutatott ki, az orvosnak fizetett hálapénztől a taxiköltségen, a gyógyszerek, kötszerek árán át jövedelemkieséséig, vagy addig, hogy emiatt a rémdráma miatt kénytelen volt kisebbre cserélni lakását, hogy közben is tudjon kenyeret venni. Valamint kért 4000000 Ft nem vagyoni kártérítést megcsúnyulása, szenvedései, megrokkánása, párja és nemi élete elvesztése fejében. Kiss Tibor Zoltán alperesi ügyvéd ellenkérelmében gálánsan azt kérte a bíróságtól – teljes elutasítás indítványozására nem lévén lehetősége –, hogy ítéljen meg 20 000, azaz húszezer forint kötszerköltséget, a többi igényt pedig utasítsa el.

Így végül is a bírónő a négymilliós nem vagyoni kártérítési igényből megítélt egymilliót. A 4,3 milliós vagyoni kárból pedig 62400-at. S mivel a durván nyolcmilliós kártérítési igényhez képest Szász Tamásné így lényegesen nagyobb mértékben lett pervesztes, mint pernyertes – egyúttal kötelezte őt 304000 Ft perköltség megfizetésére a kórház számára. Azon kórház számára, amelynek orvosa tönkretette az életét, elvette az egészségét, a nőiségét.

Ádámnak romlott a látása. A 18 éves fiú nemhogy a táblát nem látta már, amelyre tanárai írtak, de szinte minden, két-három méternél messzebb lévő tárgy elmosódottá, csupán körvonalaiiban észlelhetővé vált számára. Mamája kezdett komolyan veszekedni vele: ha nem megy el egyedül orvoshoz, szégyenszemre kézen fogja kamasz fiát, és úgy vonszolja el a rendelőbe. Úgy látszott, anyja nem akarja megérteni, mennyire nehéz így ez: és ha szemüveget írnak föl neki? Hogy kerül majd a haverok elé, pápaszemmel,

okulárával? Az osztályban a fiúk közül egyetlenegy hordott szemüveget, de ő olyan is volt: stréber, tudóskodó, kicsit sem laza. Nem is tekintette senki komoly férfinak.

Mit volt mit tenni, elballagott a körzeti szemészeti rendelőbe. Legalább aznap nem megy suliba. A folyosón annyian váraкоztak, mintha ingyen osztánának valami csuda portékát. – Úristen, meddig fog ez tartani? – gondolta Ádám, s letelepedett a padra. Két és fél órát várt, mire bekerült. A doktornő ráhelyezett valami súlyos és hatalmas szemüveget, amelynek elején cserélgetni kezdett szemüveglencséket, és olvastatta vele a vagy öt méterre lévő tábláról a számokat, betűket. Hát, nem túl sokat tudott elolvasni. A legfőbb három sort, onnantól lefelé fogalma nem volt róla, mi van a táblán.

–Ha így haladsz, meg fogsz vakulni! – mordult rá a doktornő. – De nem baj, majd írunk fel Neked egy fehér botot! – aztán elfordult tőle, valami furcsa receptet írt, azt a kezébe nyomta, és kituszkolta a rendelőből.

Ádám úgy lépett ki a folyosóra, mint akit mázsás súllyal vágta fejbe. – Micsoda? Megvakulok? Nem fogok látni? Vak leszek? Fehér bottal mászkálok, ütögetve magam mellett a házak falát? Vagy anyuék vakvezető kutyát vesznek nekem, és az lesz majd mindenhová? És mi lesz a suliban? Mit fog szólni Rita? Azonnal ki fog rúgni, amilyen önző, eszébe se jut, hogy mellettem maradjon! Mindenki engem fog kiröhögni! Nem sajnálni fognak, hanem röhögni rajtam!

Hazaért. Fölment a lifttel a hetedikre, ahol laktak, kinyitotta a lakásajtót, és körülnézett. A falon lógó képeket sem látta rendesen. – Nemsokára egyáltalán nem fogok látni semmit! Rita arcát sem! – Az ablakhoz lépett, szélesre tárta. Kihajolt derékig, lenézett, de nem látta az úttestet a ház előtt. Hirtelen minden erejét a lábában érezte összegyűlni – kicsit behajlított térdét, majd elrúgta magát a földtől. Icipicit fölfelé repült, majd tehetetlen teste zuhanni kezdett, zuhant hétémeletnyit. Azonnal szörnyethalt.

Később kiderült, a doktornő csak viccelni próbált. Hülye vicc volt.

Elítélve: az ETT IB

Fura tárgyalásra érkezem 2000 szeptemberének idusán. A per alperese a nagy hatalmú ETT IB: az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága. Az a szervezet, amely ha műhibaperben állást foglal (egyesek szerint tíz esetből körülbelül tizenegyszer az orvos mellett és javára), azt maga a jogszabály hívja így: „felülvélemény”. Jó, annak igazán semmi jelentősége nincs, hogy ilyen magyar szó pedig nem létezik. Annak azonban már lehetne, hogy sem a magyar, sem más állam jogrendszere nem ismer ilyen fogalmat, s nem véletlenül. Vannak vélemények, s azok között – elvileg – az dönt, melyik mennyire felel meg a tényeknek, melyik milyen mértékben bizonyított.

Mókás hazánkban azonban az a gyakorlat, hogy ha a rendőrség, ügyészség, bíróság orvosi ügyekben kap egy szakértői véleményt, majd azt bármi, például egy ellentétes értelmű szakértői vélemény kikezdi, cáfolja, vitatkozik vele – akkor, úgymond, kirendeli az ETT IB-t, tőle kér „felülvéleményt”. S aki kéri, talán maga sincs tisztában vele, mennyire befolyásolta saját magát már a kirendelés pillanatában azzal, hogy elfogadta ezt a szörnyű, egyszersmind nevetséges szóösszetételt. Hogy azoktól a professzoroktól, akik – tevékenységük produktumából legalábbis egyértelműen ez tűnik ki – azt tekintik egyetlen komoly feladatuknak, hogy orvoskollégáikat megvédjék, kimosdassák, nem egyszerűen újabb szakértői véleményt, hanem „felülvéleményt” kérnek. Nos, meg is kapják. Még hozzá rendszerint – láss csodát! – olyat, amely szerint nem történt semmi, az orvos mindent helyesen tett, esetleg ebből az alkalomból meg kéne fontolni, milyen kitüntetésre illenék őt fölterjeszteni.

Nos, a mai tárgyaláson ez az ETT IB az alperes. A felperes, Szalai Flóriánné annak megállapítását kéri a bíróságtól, hogy az ETT IB megsértette az ő személyiségi jogait, amikor nem adta ki a rá vonatkozó iratok egy részét, kéri az ETT-t kötelezni a jogsértés abbahagyására, arra, hogy adja ki neki a felülvéleményhez készült referensi és korreferensi anyagokat.

Miről is van szó?

Krisztinának és Flóriánnak már két gyereke volt, s nem is akartak többet. Krisztina ezért úgy döntött, spirált használ védekezésül, ne kelljen pirulát szednie. Ám a spirál ellenére állapotos lett. Aggályai voltak, vajon szabad-e megtartani így a terhességet, nem lesznek-e ebből zűrök, főképpen a baba nem károsodhat-e. Az Üllői úti SOTE II. Női Klinikán azonban Patai Kálmán doktor erősködött: – Minden rendben lesz, nem kell elvetetni, hordja csak ki! – Pedig hol ilyen, hol olyan zavarok mutatkoztak végig a terhesség alatt, harmadfokú lepény, rosszullétek, kisebb-nagyobb aggasztó jelek. A klinika belgyógyásza vitatkozott is a nőgyógyással, neki az volt a véleménye, nem lesz ez így jó, tenni kéne valamit – de végül nem tettek semmit.

Krisztina és Flórián aggódott, többször is fölvetették, talán mégis jobb lenne megszakítani a terhességet. Patai doktor minden alkalommal megnyugtatta őket: nem lesz semmi baj. A szülés sem ment simán, végül az orvos hatalmas erővel nyomta-préselte ki Krisztinából a gyereket. Fiú lett, az Ádám nevet kapta.

A szülők rögtön látták, valami nem stimmel: a baba nem olyan volt, mint az előző kettő. Valahogy furcsán állt a szeme, a feje egészen össze volt nyomva, másképpen feküdt, sírt, mint az szokásos. Ám az orvos azt mondta, a gyerek teljesen egészséges, semmi baja nincs. Nem is kapott másmilyen kezelést, mint a többi újszülött.

Ádám nyolcnapos volt, amikor kiengedték őket a klinikáról –, „mindketten egészségesek” papírral. Szinte első útjuk a szemklinikára vezetett, hiszen ők látták, hogy valami nagyon nem stimmel a baba szemével. A diagnózis egyértelmű is volt: nagytócsás szemfenékevész, amit nyilvánvalóan a szüléskor bekövetkezett agyvérzés okozott. Amely agyvérzés, ha a szülés után azonnal kezelik, talán nem járt volna különösebben súlyos következményekkel – ez a kezelés azonban elmaradt. Szabadság-hegy, sok-sok utólagos próbálkozás, persze már nagyon csekély eredménnyel.

Ádám több évig csak feküdni tudott, se fölülni, se fölállni nem. Jövőre tízéves lesz, de járni ma sem képes kapaszkodás nélkül. Szellemileg nagyon el van maradva társaitól, nem beszél, látásproblémái vannak. Súlyosan fogyatékos, önálló életre valószínűleg soha nem lesz alkalmas.

Krisztinán kérésére Patai doktor négy órával a szülés után sterilizációs műtétet hajtott végre. Ám – miután „teljesen egészséges” zárójelentéssel kiengedte a kórházból – Krisztina állandóan vérzett. Februártól novemberig. Újra és újra visszament a klinikára, hormonkezelést adtak, majd elvégezték az egészségügyi küretet, de ő tovább vérzett – addig-addig, amíg júniusban ettől az állandó vérzéstől

infarktusa nem lett. Bekerült a Szabolcs utcába, s ott kiderült: miómás a méhe, el kell távolítani. Azonnal eldobatták vele a klinikán fölirt összes hormongyógyszert, mondván, az nagy hülyeség, többet árt, mint használ. Ő azonban még mindig Patai doktorban bízott, s visszament hozzá a klinikára. Aki – professzora közreműködésével – határozottan állította: idegi alapon vérzik. Krisztina pedig egyre rosszabb állapotba került. Átvitték a belgyógyászati klinikára, kiengedték, újra befektették, vizsgálták, kezelték – ő pedig vérzett rendületlenül, kilenc hónapon át. Novemberben – amikor szinte megszarolták a klinikát, hogy Ádám miatt is, de Krisztina miatt is pert indítanak – végre elvégezték a méheltávolítási műtétet. Ettől sem jött rendbe. További másfél éven át – bocsánat a kifejezésért – szinte rohadt szegény asszony. Állandó gennyes folyása volt, a hólyagja elrohadt. Végül az I. Női Klinikán Papp professzor operálta meg, és hozta valamivel jobb állapotba. Csakhogy addigra – nem utolsósorban persze Ádám miatt – egyre mélyebb depresszióba is került, súlyosbodtak testi tünetei, végül leszálalékolták. Teljesen tönkretették.

*

Beperelték a klinikát. Elsősorban nem maguk miatt, hanem Ádámért: az ő számára fontos elérniük, hogy kapjon életjáradékot, el legyen látva akkor is, ha ők már nem lesznek vagy nem képesek megoldani a dolgait. Az elsőfokú, úgynevezett közbenső – tehát még nem a kártérítés összegéről, csupán annak jogalapjáról szóló – bírósági ítélet meg is született: Ádám tekintetében teljes egészében, Krisztina esetében ötven százalékban nekik adva igazat, elmarasztalva a SOTE II. számú Női Klinikáját. A klinika persze fellebbezett.

Ennek során vonták be a perbe az ETT IB-t. Amely el is küldte „felülvéleményét”: semmi hiba nem történt, az orvosok mindenben úgy jártak el, ahogy az tőlük elvárható, semmi olyat nem tettek, ami akár a legcsekélyebb mértékben is hibáztatható volna.

Csakhogy Krisztinának ügyvédje kérte az ETT-től – hivatalos levélben – azokat a referensi, korreferensi véleményeket is, amelyek a bizottsági állásfoglalás megszületése előtt készültek. Nem kapta meg, mondván, azok munkaanyagok, amelyeket az ETT vagy figyelembe, vesz vagy nem, de egy biztos: ki nem ad.

Erre az ügyvéd beperelte az ETT-t. Amely úgynevezett ellenkérelmében a bíróság előtt is főntartotta álláspontját: az ETT IB kizárólag bizottsági álláspontot ad ki, a referensi, korreferensi anyagokat a bizottság megvitatja, s a vitában kialakultak alapján nyilvánít véleményt, a

bizottsági belső munkaanyagok nem tartoznak a peres felekre. Együttal jelezték: a tárgyaláson nem kívánnak részt venni.

Szalai Krisztina és Ádám ügyvédje a tárgyaláson tehát ellenfél nélkül kénytelen kifejtetni álláspontját: – Az ETT adatkezelő, tehát ugyanúgy vonatkozik rá az adatvédelmi törvény, mint bárki másra, aki adatokat birtokol. Ám ezek az adatok Szalai Flóriánra és Szalai Ádámra vonatkoznak, róluk szólnak, s nekik talán mégiscsak joguk van látni mindazt, amiben az egészségi állapotukkal kapcsolatos megállapítások szerepelnek. Kivéve persze, ha államtitok, szolgálati titok vagy hadititok szerepel az iratokban – de talán erről itt és most nincs szó. Az ETT ellenkérelmében folyton „az ügyre”, az eredeti perre hivatkozik – ez tévedés, a pert már meg is nyertük, nem ahhoz kértük az iratokat, hanem pusztán azért, mert felperes szeretné megismerni mindazt, amit róla és gyerekeiről írtak szülész-nőgyógyász professzorok. Nem is igen értjük, hogyan vonhatja kétségbe bárki a jogukat erre. Mindemellett szabadjon megkérdezni: mi az, hogy „belső anyag”? Megnéztem a jogi lexikont, valamint az összes törvénykönyvet – a magyar jog nem ismer ilyen fogalmat, hogy belső anyag. Igaz, az ETT-ről szóló egészségügyi miniszeri rendeletben szerepel ez a kategória, csak hogy – mivel a jog nem ismeri –, ha ezt oly módon akarják értelmezni és érvényesíteni, hogy ez valamiféle titkos anyagot jelent, akkor ez ellentétes mind az alkotmánnyal, mind az adatvédelmi törvénnyel. Következésképpen nem alkalmazható.

Az ETT IB úgy viselkedik, mint valami titkos szervezet, amelyre más szabályok vonatkoznak, mint bárkire. Pedig a Legfelsőbb Bíróság már 1981-ben kimondta, törvénysértő az a gyakorlat, hogy az ETT nem idézhető, nem fedi föl magát és így tovább. Az ETT tulajdonképpen egy rög a magyar jogban. Nem teszek le róla, hogy előbb-utóbb bíróság elé idéztetem az egész ETT IB-t, összes tagját együttesen – ha pedig ez nem sikerül, az Alkotmánybírósághoz fordulok.

– Ügyvéd úr! – szól kedvesen a bírónő. – Bizonyítási indítványa van-e?

– Nincs, Tisztelt Bíróság. Megítélésem szerint ez kristálytisztán jogi szakkérdés, amelyben nincs mit bizonyítani. Egyet még hadd tegyek hozzá. Az ETT képviselője nemcsak jelen perben, hanem sok más esetben ugyanígy nem véletlenül vagy feledékenységből adja be a bíróságra mindössze egyetlen példányban a véleményét. Hanem ezzel is hangsúlyozni kívánja, amit képviselőjük többször ki is fejtett, hogy ők csak a bíróság számára adják azt, hozzánk, peres felekhez semmi közük. Nos, ez jellemző a hozzáállásukra.

– Tessék kifáradni, a bíróság ítéletet fog hirdetni! – szól a bírónő. S nem is várat soká minket, pár perc múlva fölállva hallgathatjuk őt. – A Magyar Köztársaság nevében! A bíróság megállapítja, hogy az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága megsértette felperesek személyiségi jogait azzal, hogy nem adta ki a rájuk vonatkozó iratokat. A bíróság kötelezi alperest, hogy hagyja abba ezt a jogsértő magatartást, 15 napon belül adja ki felperesnek az iratokat, a referensi és korreferensi anyagokat, valamint fizesse meg felperes perköltségét. Az ítélet ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül fellebbezésnek van helye.

És egyben mi, kívülről egészen biztosak lehetünk: az ETT IB élni fog fellebbezési jogával. Mert olyan.

Vannak kitartó emberek. Ez az ügyvéd az. Első kötetem *A necrosis: szövetelhalás* című fejezetében szereplő Antal Ilona perében ugyanígy kérte az ETT IB véleményének kialakítása során készült részanyagok kiadását. Történt ugyanis, hogy Lábas Zoltán professzor az ETT IB szakreferenseként megvizsgálta Antal Ilonát, állítólag négy oldalt teleírt kézzel, mi több, azt aláíratta a két ápolónővel is. Nos, ezt a négyoldalas iratot szeretné megkapni Ilona, hiszen az mégiscsak róla szól. A bíróságtól tehát annak megállapítását kérte, hogy az ETT, illetve maga Lábas professzor megsértették személyiségi jogait azzal, hogy nem adták ki ezt az iratot, valamint arra kötelezésüket, hogy ezt mégis megtegyék.

Az ETT IB pedig nem hajlandó kiadni a vizsgálati eredményt. Mondván, az belső anyag. És hajlandó belemenni egy perbe is. Dr. Háromszéki Ilona, ötvenes, szemüveges ősz asszony képviseli a bíróság előtt a tudományos testületet, s a kereset elutasítását kéri: – Nem sértettük meg felperes személyiségi jogait, mivel a szóban forgó anyag egy kézzel írt irat volt, amelynek lényeges megállapításai bekerültek az ETT IB felülvéleményébe.

– Alperes maga írja szakvéleményében – szól Antal Ilona ügyvédje –, hogy Lábas doktor nagyon részletes szakreferensi anyagot írt. Az ETT-ről szóló jogszabály is kötelezővé teszi, hogy az IB elé írásban kerüljön a referensi vélemény. Nos, ezt kérjük!

– Igen, készül ilyen munkaanyag, de ez menet közben megszűnik. Hiszen az IB abból dolgozik, belejavít, átírja, egy részét elfogadja, másikat

nem – s végül megszületik a felülvélemény. S azzal a korábbi részanyagok, munkaanyagok megszűnnek, elveszítik jelentőségüket.

– Amit alperes mond, az jogilag totális képtelenség! – kardoskodik felperesi képviselő. Nem a húsz ETT IB-tag vizsgálta meg Antal Ilonát, hanem egy orvos, Lábás Zoltán. Ő készített róla leletet. Ez pedig különleges adat, Antal Ilona személyére vonatkozik, neki joga van megismerni, ennek kiadását követeljük hát. Lehet, az ETT IB szabályzata lehetővé teszi az elmondottakat, de akkor ez a szabályzat törvénytelen! Hogyan javíthatná ki, írhatná át a másik tizenkilenc orvos annak az egynek a megállapításait, aki megvizsgálta a beteget? Ez nem munkaanyag, nem tervezet, hanem orvosi lelet.

– A referens nem csupán leletet készít, hanem tervezetet az IB felülvéleményére, amely aztán tartalmazza a leletet.

– Itt van a kezemben ez az elkészült felülvélemény, ez egyáltalán nem úgy fest, amint alperes előadja! Ebben mindössze két oldal a személyes vizsgálat anyaga. A teljes anyagot kérjük!

A bírónő látja: sehová nem vezet a vita, ebből estig sem lesz egyetértés. Úgyhogy halkan elnapolja a tárgyalást, megidézve mind Antal Ilonát – aki még mindig olyan beteg, hogy nem tudott eljönni erre a tárgyalásra sem –, mind Lábás professzort. A bírónő által kitűzött időpontban azonban már olvasóim kezében lesz ez a könyv, így kénytelen vagyok az ő képzeletükre bízni: mi történhet ezek után.

*

Első fokon lezárult viszont a harmadik, általam elért, ETT IB elleni per, amelyet pedig Szász Tamásné, *A kebelrege folytatódik* című fejezet sértettje indított. Róla is készült úgynevezett felülvélemény, ügyvédje pedig – miközben zajlott a per – levélben kérte, adják meg mindazok nevét, akik részt vettek a felülvélemény megszavazásában. Az ETT IB válaszában részben azt volt hajlandó közölni, hogy az adott ülésen az IB húsz tagjából tizenhat volt jelen, részint azt, hogy a konkrét ügy referense dr. Kupcsulik Péter volt, és az ülésen az esetet dr. Feller József referálta. A többiek nevét nem adta meg. Ekkor indított különpert az ETT ellen Szászné ügyvédje, kérve annak megállapítását, hogy az ETT megsértette ügyfele személyiségi jogait, amikor nem adta meg, kik azok, akik az órá vonatkozó orvosi leleteket, fotókat láthatták, megismerhették.

Az ETT ügyesnek tűnő testcsellel közben az alapperben – nem közvetlenül Szásznénak vagy ügyvédjének, hanem – a bíróságnak megküldte az IB-ülésen részt vett tizenhat orvos névsorát. Nyilván érezve,

szorul a hurok, mivel sajnos az adatvédelmi törvény ellentmond az – alacsonyabb szintű, tehát konkrétan érvénytelen – ETT-ről szóló miniszeri rendeletnek, okosabb lesz hát engedni, végül is a pillanatnyi presztízsveszteségen kívül semmi jelentősége nincs az egésznek. A testület azonban ekkor is ügyelt a látszatra: esze ágában sem volt direktben Szász Tamásnénak megküldeni a listát, hiszen ez a felhők fölött trónoló testület mindig hangsúlyozza: ő a beteggel nem áll jogviszonyban, neki nem hajlandó válaszolni sem a kérdéseire, őt csak a rendőrség, a bíróság kérheti bármire is. Csakhogy Szászné ügyvédje változatlanul kérte a bíróságtól a személyiségi jog-sértés megállapítását, arra hivatkozva, hogy amikor kérték, akkor az ETT nem teljesítette kérésüket, pedig akkor is köteles lett volna.

S a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírónője ítéletet hirdet: a keresetet elutasítja. Nem vitás ugyan – mondja az indoklásban –, hogy felperes egészségügyi adatai személyes és különleges adatok. Az sem vitás, hogy alperes e tekintetben adatkezelő. A bíróság szerint azonban alperes nem sértette meg személyiségi jogait, amikor nem adta ki az eljárásban részt vevő orvosok nevét. Ez ugyanis nem felperes személyéhez fűződő adat.

Vagyis „A Magyar Köztársaság nevében” itt és most az mondatott ki: egy magyar állampolgárnak nincs joga megtudni, kiknek jutott tudomására mindaz, amit vele orvosi műhiba során műveltek, kik azok, akik hozzájutottak legszemélyesebb adataihoz, akik látták a tönkretett, szétkaszabolt hasáról készült fotókat, elolvasták a dokumentációt élete tönkretételéről, öngyilkossági kísérletéről, idegei összeroppanásáról, élettársa emiatti távozásáról, szexusa megszűntéről, élete összeomlásáról. Elsőfokú magyar bírósági ítélet szerint nincs joga.

Újsághír: „A brit jogtörténet mindeddig legmagasabb összegű kártérítését, 3,28 millió fontot ítélte oda egy manchesteri bíróság a tizenegy éves Sam Mansell édesanyjának, amiért gyermeke szülés közben orvosi műhiba következtében nem jutott megfelelő mennyiségű levegőhöz és súlyosan agyhűdéses maradt. A szülés során a méhben, bonyolult pozícióban elhelyezkedő magzatot kétszer is fogóval próbálták meg az orvosok világra segíteni – e kísérletek közben történt meg a baj –, majd életmentő császármetszéshez folyamodtak.

Sam két hivatásos ápoló gondozását igényli, végtagjai állandó görcsben vannak és nem tud beszélni. Mint édesanyja elmondta, a kártérítést létfontosságú orvosi berendezésekre, többek között elektromos rokkantkocsira és emelőkre költik. Penny Mansell a BBC-nek nyilatkozva kedden örömének adott hangot, „amiért az ügy végre befejeződött, de Sam számára még nincs vége, hiszen minden áldott nap végig kell csinálnia ezt az életformát”. A szerencsétlen anya nem bocsátja meg a Withybush Kórházat felügyelő egészségügyi hatóságnak, hogy bár kezdettől fogva nyilvánvaló volt az orvosok felelőssége, tizenegy évig tartott, míg ezt elismerték és kártérítést fizettek. Ahhoz, hogy Sam életben maradjon, állandóan mozgatni kell, éjszakánként tízszer-ötvenszer forgatni, gyógyszereket kell kapnia, etetést, öltöztetést és mosdatást igényel. A rekordösszegű végkielégítést egy nemrégiben hozott felsőházi jogszabály tette lehetővé, amely megemelte az orvosi műhibák következményeiért odaítélhető kártérítés összegét.”

(1 font 2000 novemberében: 440,73 forint, tehát a megítélt jóvátételi összeg: 1445594400 Ft, azaz közel másfél milliárd forint.)

Az orvos szakértés

Komolyan gondolom, hogy szeretnék – amint ezt a mai „polgári” szóhasználatnál mondani illik – kiegyensúlyozottan írni. Fölkeresem hát az úgynevezett másik oldal minél több képviselőjét is. Elsőként – már csak az illem kedvéért is – dr. Sótanyi Pétert, a SOTE Igazságügyi Orvostani Intézet igazgatóját.

A dr. Fülöp Tamás elleni, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés büntetőtárgyaláson jár el szakértőként, s annak szünetében csevegünk keveset. Akkor kérem meg, üljön le velem beszélgetni, s ő kedvesen azt válaszolja: – Nagyon szívesen, állok rendelkezésére! – megállapodunk az időpontban, s fölkeresem az Üllői úti klinikán.

A parkoló felől megyek be az épületbe, a nyitott ajtón át, s a nyári melegben gyomorfordító szag fogad a legelső teremben, ahová belépek – Atyaisten, nem máshol vagyok, mint a boncteremben. Két fém boncasztal, mellettük fehér köpenyes hölgyek, urak. A baloldalon férfi halott nyugszik az asztalon, mint a citrom, olyan sárga az egész teste – már ahol rajta van az eredeti bőr. Nem túl sok helyen, valószínűleg már jóval korábban kezdtek dolgozni rajta. A fején például egyáltalán nincs már, hátrahajtották rendesen, a koponyája felső részét is lefűrészelték, kint az egész agya. De a gyomrát, tüdejét, egyéb alkatrészeit is szépen kibontották, s nagy kupacban állnak teste tetején, méghozzá akkora halomban, hogy földbe gyökerezik a lábam: ez mind elfért ott belül? Közelebb lépve megnyugszom: persze, a belek is ott vannak, kifejtve, attól olyan hatalmas a domb. Inkább átfordulok a jobb oldalra: ott már csak a belső szervei hevernek valakinek, aki már nincs jelen – a boncasztalon máj, tüdő, lép, szív, azok közt válogatnak, de hál’ istennek nem egészen úgy, mint tyúk a kendermagban.

– Sótanyi professzor urat keresem – hebegem nem túlságosan bő mellénnyel, valami egészen furcsa rekedt hangon.

– Máris mondom – mosolyog a fiatal boncmester, s kezében az aktuális szívvel közelebb lép hozzám. Hirtelen hátrálok két lépést, úgy hallgatom végig az útbaigazítást, s kétségkívül úgy indulok kifelé, mint aki időnek utána érkezett, és nagyon aggódik, hogy el fog késni. – Itt fölmegegy a lépcsőn, aztán balra, a másik lépcsőn, és az első emeleten találja meg.

– Köszönöm szépen – rebegek elhaló hangon.

– Segíthetünk még valamit? – marad udvarias a szívet kissé dobálgató boncmester.

– Ha lehet, inkább ne! – és menekülre fogom a dolgot.

Mire fölérök a lépcsőn, a gyomrom is megnyugszik, már köszönni is majdhogynem normálisan vagyok képes. A professzor hatvanas, elegáns úr, kari dékánként is dolgozik az orvostudományi egyetemen, nagy szaktekinély.

– Ön nemrég említette: az Európai Unióhoz csatlakozás önmagában is fölvet néhány újragondolandó, mi több, újraszabályozandó kérdést, mint például az Egészségügyi Tudományos Tanács szerepköre.

– Az Európai Unió tagországaiban is működött és működik a mi ETT IB-nkhez hasonló szervezet. Az azonban kétségtelen tény, bizonyos változások vannak kialakulóban a szakértés és a felülvéleményezés rendszerében, elsősorban az alapelvek egységesítése érdekében. Magyarországnak a majdani csatlakozás esetén ezeket figyelembe kell vennie. Az ETT IB elődje az 1890-ben alakult Igazságügyi Orvosi Tanács volt. Működését vannak, akik azért vitatják, mert a testület nem idézhető meg, ezért „arc nélküli” szervezetnek tartják. Azt azonban szükséges hangsúlyozni, hogy az ETT IB véleménye a bizonyítás egyik eszköze, amit a bíróság szabadon mérlegelhet, az tehát nem szentírás.

– Az igazságügyi orvos szakértők az egészségüghöz tartoznak, és mint ilyenek, eleve vádolhatók bizonyos elfogultsággal!

– Vannak, akik azon a véleményen vannak, hogy igen, és ezért például a svéd gyakorlatot tartják követendőnek. Magyarországon az igazságügyi orvos szakértők három főhatósághoz tartoznak (Belügy-, Igazságügy és Oktatási Minisztérium). az ETT IB-t közvetlenül az egészségügyi miniszter felügyeli. Működését a 13/1994. (IX. 13.) NM-rendelet és az azt módosító 18/1999. (VI. 16.) EÜM-rendelet szabályozza. Kétségtelen, vannak országok – mint Ausztria, a skandinávok –, ahol a törekvések abba az irányba mutatnak, hogy a szakértők, úgymond, függetlenek legyenek. Fogalmazhatunk úgy is, hogy az orvostársadalomtól és az egészségügy belső érdekviszonyaitól függetlenek.

– Ön, aki ma Magyarországon, úgymond, főszakértő a műhibaügyekben, igaznak tartja azt a vélekedést, hogy az igazságügyi orvos-szakértés meglehetősen orvos-párti?

– A kérdésfelvetés jogos és érdekes. Az orvosok valószínűleg azt mondják: a szakértés gyakorlata túlságosan betegpárti. A betegek és az ügyvédek pedig azt: erőteljesen orvos-párti. Alapvető kérdés, hogy egy-

egy ügy kapcsán az orvos polgári jogi vagy büntetőjogi felelőssége merül fel. Az kétségtelen: ha a beteget jogellenes kár éri, akkor azt kárpótolni kell. Az orvos szakértői felelőssége tehát rendkívül nagy. Az orvos-szakértés vonatkozásában az elmúlt években számos változás történt. Lehetőség van úgynevezett magánszakértői vélemény beszerzésére, az intézményeket az ügyvédek vagy a betegek fölkérhetik szakértői vélemény adására, a szakértőknek van szakértői kamarájuk. Tehát az orvos szakértői vélemények számos ponton kerülhetnek a viták és a megmérettetés keresttüzébe. Megalapozott szakértői vélemény előterjesztése tehát minden szakértőnek nemcsak célja, hanem tőle elvárható magatartása is, véleményéért felelősséggel tartozik.

– Miben áll ez a felelősség?

– Elveszítheti a szakmai hitelét, tekintélyét – úgy a szakma, mint a bíróság előtt.

– Attól tartok, csak az veszíti el az úgymond szakmai hitelét, aki a betegnek ad igazat, és nem az orvosnak! Valamint ennél azért el tudnék képzelni erősebb felelősséget is!

– Nem kevés ez, higgye el! Szeretném megjegyezni, hogy az ETT IB és az Orvos szakértői Szakmai Kollégium, valamint az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet elméletileg foglalkozik az úgynevezett szakértői műhiba kérdésével, a szakértői felelősséggel és azokkal az esetekkel, amikor a szakértőnek az igazságügyi szakértői névjegyzékből történő törlését indokolt lenne javasolni. A kérdésnek van egy másik oldala is, hiszen a műhibaügyek különleges szakmai felkészültséget igényelnek a bírói kartól is. Tapasztalatból tudom, hogy például Svédországban az ilyen ügyeket többek között speciálisan fölkészített bírók tárgyalják.

A szakértői véleményekkel kapcsolatos komoly gond az is, hogy az orvosi tevékenységgel kapcsolatban napjainkban is léteznek iskolák vagy irányzatok, amelyek bizonyos kérdésekben véleménykülönbözőséget mutatnak. Az indikációról, terápiáról, lehetséges kockázatvállalásról és így tovább.

– És ezek között miként foglal állást az orvos szakértő?

– Nyilvánvalóan nem az ő dolga lenne a bizonyos fokú ellentmondások feloldása, mégis gyakran rákényszerül, hogy olyasmiről adjon szakvéleményt – például klinikus szaktanácsadó bevonása esetén – , amiben az orvosi szakmán belül is még folynak szakmai viták, vagyis foglaljon állást abban is, hogy egyik vagy másik iskolának van-e igaza az adott esetben. Meggyőződésem, az új szakmai kollégiumoknak egyik fontos feladata lesz az új szakmai protokollok kidolgozása, megírása és

elfogadása, ezáltal szakmai szabállyá tétele. Ma még kevés orvosi szakterületen vannak meg ezek a szakmai protokollok, jelenleg a tankönyvek, módszertani levelek próbálják ezt meghatározni, ezek azonban nem mindig tudják követni a legújabb tudományos eredményeket.

- És ilyen esetekben ki határozza meg a szakmai szabályokat?

- Alapvetően senki, nyilvánvalóan mindenkor figyelembe véve az orvostudomány pillanatnyi állásának elfogadott szakmai szabályait.

- No de ha ez így van, akkor sok esetben az is követhetetlen, ki követ el hibát és ki nem!

- A kérdés csak elméleti. Nyilvánvalóan minden szakmának vannak alapelveiben elfogadott, a gyakorlat által hitelesített szakmai szabályai, azokat kell követni. Elvileg minden állampolgárnak azonos színvonalú orvosi alapellátásra van joga az új egészségügyi törvény értelmében. Az egészségügyi törvényből és a várhatóan a közeli jövőben elkészülő szakmai protokollok alapján remélhető, hogy világosan megfogalmazzák a kötelező ellátás tartalmát, színvonalát és módját. Természetesen nem elhanyagolható szempont az egészségügy megfelelő finanszírozása, amely következik az egészségügyi törvény előírásaiból.

- Na igen, a pénz! Azt hiszem, az orvosműhiba-ügyek egy része is elválaszthatatlan az egészségügy pénzügyeitől.

- Nagymértékben. Elsősorban azokban az ügyekben, amelyekben fölmerül az orvos polgári jogi felelőssége. Amíg Magyarországon évente és betegenként 330 dollár körüli összeget költünk, addig Ausztriában ez 2000, Németországban 2500 dollár – Amerikát most inkább hagyjuk. Amíg a GDP-ből az egészségügyre nem tudunk többet fordítani, addig a műhibaperek dolgában sem látok érdemi kedvező változásra lehetőséget. Az új egészségügyi törvény betegekkel kapcsolatos része valóban igazodik az európai elvárásokhoz, ezek feltételrendszere azonban a finanszírozó oldaláról nem biztosított. Az ellentmondás számos probléma hordozója lehet. Az alulfinanszírozott, sokszorosan támadott és részben tönkretett, a paraszolvencia-rendszer miatt erkölcsileg is támadható egészségügy mitől is lenne vonzó pálya? Az orvostudományi egyetemek iránti érdeklődés csökken. Az ide jelentkezők tanulmányi eredménye az elmúlt évekhez képest egyre kedvezőtlenebb képet mutat. A SOTE-n sem könnyű a helyzet. Túlköltekezésünk közel másfél milliárd forint, ezért kincstári biztost rendeltek ki. Meggyőződésem, a túlköltekezés jelentős része az alulfinanszírozottságból adódik. A progresszív betegellátás önmagában is a finanszírozás lehetetlenségét okozza. A klinikák bármely kórházból kötelesek a betegeket átvenni, tekintettel arra, hogy a

legmagasabb szintű ellátást biztosító intézmények. Természetesen ez a gyakorlat helyes, azonban ezt megfelelő módon kellene finanszírozni. Az egyetemi klinikák finanszírozása rosszabb, mint az önkormányzati kórházaké. A kezdő orvosok fizetése 40 ezer forint körül van, a nővéreké 30 ezer táján. Ezek nem teszik vonzóvá a pályát.

Lassan kezdünk oda eljutni, hogy az egészségügyben két tényező válik elhanyagolhatóvá: a beteg és az orvos. Új szempont a gazdasági tényező. Számomra az a csoda, hogy az egészségügy ebben a finanszírozási konstrukcióban még mindig tudja azt nyújtani, amit nyújt.

– Pedig az egészségügyi, főként finanszírozási reformnak se híre, se hamva.

– Számos reformintézkedés, ha tetszik, látszatintézkedés történt. Átfogó reform kellene, amely a társadalombiztosítástól az egészségügyi rendszer működtetéséig terjedne.

– Én azt hiszem, még sokáig reménytelen ez – amíg ugyanis a politikai elit politikai kultúrája olyan, amilyen. Hiszen mindenki jól tudja: valódi egészségügyi reformnak a legminimálisabb kifutási ideje is 10 év. Hol az a kormány, amely hajlandó meghozni olyan, sok százmilliárdos kiadásokkal járó döntést, amelynek gyümölcseit aztán nem ő, hanem a két választással későbbi kormány fogja learatni? Nyoma sem látszik ilyenek.

– Én is ettől tartok. Pedig a helyzet folyamatosan romlik. Például az ön által emlegetett műhibaügyekben. Az egyetemnek, valamennyi kórháznak kötelező felelősségbiztosítása van, többek között műhibaesetekre is. Az ügyszám emelkedik, ez tény. Az is tény, hogy a biztosítók profitorientált cégek. Várható tehát, hogy az alapbiztosítási összegeket emelni fogják.

Meggyőződésem, új biztosítási konstrukciók fognak kialakulni. Kérdés, az intézmények miből fogják majd fizetni a megemelt biztosítási díjakat. Abból biztos nem, amit gyógyításra költenek, mert az is nagyon behatárolt. A jogellenes károkozás, az orvos polgári jogi felelőssége olyan esetekben is fölmerül, amikor nem történik meg az orvosi foglalkozás szabályainak megszegése, azonban az orvostól független körülmények és okok miatt az mégis bekövetkezik. Nagyon örülök annak, ha az orvosi műhiba kérdéseit ilyen oldalról is elemezni kívánja.

*

A professzor után persze olyan orvos szakértővel szeretnék beszélni, akiről legalább – hogy finoman fogalmazzak – többféle vélemény hallható

orvosi berkekben. Ugyanebben az intézményben, az Országos Igazságügyi Orvostani Intézetben keresem hát föl dr. Balogh Istvánt. Az a hír járja róla, ha úgy látja, tényleg disznóság történt, gyakran ad orvosokat elmarasztaló szakvéleményt. Mi több, a pletykák szerint ezt olyannyira teszi, hogy klinikus orvosok „el is meszelték” a nagydoktoriját. Az *égés hatása az emberi szervezetre* című értekezésében állítólag világhíres tényeket szedett össze, ám elnyírták, nem fogadták el, hogy megtorolják néhány olyan szakértését, amelyben a betegeket védő ügyvédeknek adott igazat. Így aztán a névjegyen „mindössze” ennyi áll: dr. Balogh István PhD, igazságügyi, katonai, katasztrófa-orvostan és a neuropathológia szakorvosa, az orvostudomány kandidátusa, igazságügyi orvos szakértő.

– Szerintem onnan kell kiindulni: előfordulhat, hogy egy orvos nem is csak polgári jogilag, de büntetőjogilag is elítélhető módon hibázott, ám ettől még lehet zseniális orvos. Ebben látom én az ön első kötetének legfőbb problémáját. Ha ugyanis egy ilyen orvos névvel megjelenik az ön könyvében, ennek a reputációja súlyos kárát láthatja. Miért kell a hibájának mindjárt a legnagyobb nyilvánosság elé kerülnie?

– Mert nincs más eszköz! Az orvosok saját szervezete, a kamara pontosan nulla esetben ítélt el, tilt el orvost műhiba miatt, munkajogi, fegyelmi eljárások nem indulnak ilyen indokkal, a büntetőügyek körülbelül 98 százaléka nyomozásmegszüntetéssel zárul, s a polgári, kártérítési perekben is a beteg van sokkal nehezebb helyzetben, mint az orvos, illetve a kórház. Miért nincs más eszköz, mint a nyilvánosság? Mert az orvosi kar maga nem akar, nem hajlandó „söpörni a saját portája előtt”, keményen föllépni saját selejtjével szemben. Miért nem? A céheket annak idején többek között éppen arra találták ki, hogy megvédjék saját magukat a sarlatánoktól, a rosszul dolgozóktól, mégpedig úgy, hogy azokat kilövik saját soraikból. A pékek céhe az összes olyan péket kizárta, aki rossz minőségű kenyeret és zsömlét süített, mert fölfogták: az ennél a disznónál eladott szététegetett zsömle nem ennek az egyetlen péknek teszi tönkre a szakmai tekintélyét, hanem valamennyiükét. Rájöttek, a többi péknek alapvető érdeke, hogy ne engedjék kemence mellé a rosszul dolgozót, hogy ne mondhassa senki: a pékek már megint micsoda szemetet adtak el nekünk. Nos, az orvosoknak eleddig nem sikerült eljutniuk oda, ahova a pékeknek kétszáz évvel ezelőtt! Miért nem? Miért nem állnak föl az orvosok kamarai közgyűlésen, miért nem minősítik tarthatatlannak ezt a helyzetet, váltják le az ezért felelősöket, és tesznek rendet?

– Ebbe én hadd ne menjek bele, a kamarai ügyek nagyon távol állnak a szakértői működéstől. Elfogadom, helyesebb volna, ha maga az orvosi céh is keményebben ítélné meg saját tagjainak tevékenységét – de

nekem mint szakértőnek amúgy is keményen kell fogalmaznom: igen vagy nem.

– Ám az igazságügyi szakértésről sem egyértelmű a kép. Teszem azt, Ön itt ül a SOTE egyik intézetében, s a SOTE alkalmazottja.

– Igen, így van, de csak mint egyetemi oktató. Amint azonban igazságügyi orvos szakértőként járok el, akkor független vagyok.

– Független? Hadd kérdezzek ebbe bele! Amikor megírta a kandidatúráját, azt kik bírálták el?

– Orvosok.

– Amikor fölvetődik, hogy lépjen előrébb, adjunktussá, akár professzorrá, azt kik döntenek el?

– Orvosok.

– Amikor arról van szó, hogy milyen jövedelmet kapjon, arról kik határoznak?

– Orvosok.

– Amikor megpályáz egy tanszékvezetői posztot, kik nevezik vagy nem nevezik ki?

– Orvosok.

– Nos, ugye nem akarja azt állítani, hogy mindennek nincs hatása, amikor véleményt alakít ki egy-egy ügyben. Ugye nem akarja elhitetni velem, hogy nincs tisztában azzal, ha Magáról az az általános kép alakul ki az orvoscéhben, hogy ez a szemét Balogh rendszeresen, a szerintünk helyesnél sokkal, de sokkal többször ad olyan szakvéleményt, amelyben elmarasztal minket – akkor Maga az életben nem lesz professzor?

– Tudja, az „ugye” szóban van a hiba! Amikor azt mondja, „ugye”, elvárja tőlem, hogy vagy igent, vagy nemet mondjak rá, s megpróbál csőbe húzni. Kialakult rólam is valamilyen kép, ez egyes orvosok szerint jó, más orvosok szerint kevésbé. És ugyanígy egyes betegek részére jó, más betegek részére nem jó. Csakhogy kihagy a számításból egy elemet, amelyet vagy elhisz nekem, vagy nem. Én 1972-ben végeztem, azóta ezt csinálom. Engem már nem érdekel, hogy X professzornak mi a véleménye rólam.

– Rendben, az nem érdekli, hogy X professzor mit gondol Magáról. De azt nem engedheti meg Magának, hogy az se érdekelje: a professzori kar miként látja!

– Pedig az sem érdekli! Engem az érdekel, hogy a legdrágább kincsem, a nevem tiszta maradjon. Nem adom el a nevemet, mert az megfizethetetlen. Hiszen ha csak egyszer is megteszem, ha kiszolgálók akár az egyik, akár a másik oldalról valakit, azonnal megszűnik a szakmai kompetenciám és karrierem. Én ilyen pali vagyok, engem nem lehet

befolyásolni. Ha engem a legcsekélyebb mértékben is megpróbálnak befolyásolni, én tüstént kilépek az ügyből, visszaadom, és nem járok el szakértőként. Mert nem vagyok hajlandó csahos kutyaként más álláspontját védeni, ha egyszer az nem egyezik az enyémmel. Persze voltak is ebből konfliktusaim, előfordult többször, hogy konkrét megrendeléseket akartak adni, mit írok le a szakértői véleményben. És én akkor azonnal fölálltam, és visszaadtam a szakértői megbízást. Nem biztos, hogy sok ilyennel találkozok ebben a szakmában, de én mindenesetre ilyen vagyok. Számos esetben nekimentem már a falnak, vállalva annak összes kellemetlen következményét.

– Rendben, elfogadom és elhiszem. Csakhogy ez még nem strukturális, nem mechanizmusbeli megoldás arra, hogy általában pártatlan, elfogulatlan szakértői vélemények szülessenek.

– Ez viszont igaz. Sőt azt is elfogadom, nem jó, ha a professzorok a saját képükre akarják formálni a szakértői véleményeket. Akkor nagy baj van. És akkor azt kell kiküszöbölni, aki így jár el, valamint azt a struktúrát, amely ezt megengedi.

– No, ez a kiküszöbölés nemigen történik meg, s ennek meg is van a maga eredménye. Hiszen a műhibaügyek általános koreográfiája ma a következő. Megtörténik az, ami. Ha profi ügyvédhez kerül az ügy, az sorompóba állítja a magánszakértőket, akik leírják: itt, kérem szépen, műhiba történt. Erre a kórház, a biztosító, a bíróság kirendeli az igazságügyi szakértőt, aki leírja: ugyan, kérem, itt aztán igazán minden rendben volt, semmi hiba nem történt, mindenki a lehető leggondosabban járt el. Kirendelik az ETT-t, amely testület fellengzősen és röhejesen felülvéleménynek hívott állásfoglalásában rögzíti: jé, tényleg nem történt semmi hiba! Nos, tessék mondani, miként lehetséges, hogy az általános gyakorlat ez, amit elmondtam, miért orvospárti zömmel és általában az igazságügyi orvos-szakértés?

– Szerintem ez nem így van. Én úgy gondolom, nincsenek magánszakértők és igazságügyi orvos szakértők, csak igazságügyi orvos szakértők vannak, függetlenül attól, állami vagy magánpozícióból adnak-e véleményt. Vagy mondom másként: nagyon nagy baj van, és nagyon szomorú, ha valakinek változik a véleménye attól függően, milyen pozícióból formál véleményt. Engem gyakran kérnek föl az intézetten keresztül is, de gyakran magánúton is. Innen is, onnan is. Szakértettem rengeteget például Ádám Györgyék ügyvédi irodája számára is, ellenük is. Ám minden esetben ragaszkodtam a magam szakmai álláspontjához, s egyetlenegyszer sem engedtem befolyásolni magam. A fölkérés nem azt jelenti, hogy leszek szíves a fölkérő oldalt támogatni, hanem csupán azt:

adjak objektív szakvéleményt. És tényleg csak azt vagyok hajlandó adni. Ugye ilyen szakértővel nemigen találkozott még? Pedig hát látja, van ilyen is.

– Jól értem a kérdését: ugye ilyen szakértővel nemigen találkozott még?

– Én azzal hengegek magamnak, hogy mindig nagyon pontosan fogalmazok. Igen, jól értette. De ez nem értékítélet, nem azt jelenti, hogy a többiek nem ilyen jók...

– Persze, ez pusztán ténymegállapítás.

– Értem a visszakérdezés provokatív életét, és nem is akarom elhárítani. Tényleg nagyon pontosan fogalmazok. Az a szakértő, aki el tud menni bármelyik oldalra úgy, hogy ezt nem szakmai alapon teszi – az az én szememben nem szakértő. Lehet az kiváló ügygondnok vagy ügykezelő, de nem szakértő.

– És mi a helyzet akkor, ha mindenféle mögöttes személyi konstellációk húzódnak meg egy-egy ügy mögött? Mondjuk, ha éppen annak a professzornak az intézetében történt valami, akivel a főnökének más miatt fontos jóban lenni, ha pont olyan valakiről van szó, akivel máskülönben ön jó viszonyban van és így tovább.

– Nagyon egyszerű. Elküldöm a második legjobb szakértőhöz – nem vállalom az ügyet. Mert nem tudnék objektív maradni.

Magda – a tekintélyes gyógyszergyár elismert középvezetője – bal keze mutatóujján elszíneződött a köröm. Előbb csak csíkokban, hónapok múltán azonban az egész köröm alatti rész feketévé vált. Saját gyógyszerészvégzettségét természetesen kevésnek ítélte ehhez, orvoshoz fordult. – Valamilyen anyagcserezavar lehet, amely itt csúcsosodik ki. Nem kell vele törődni, isten őrizz beavatkozni, elmúlik magától! – hangzott a megnyugtató válasz.

Teltek-múltak a hónapok, aztán az évek, de az elválkozás nem szűnt meg, sőt időnként a körme szélei kisebesedtek, pedig Magda nagy gondot fordított a korábbiaknál sokkal egészségesebb táplálkozásra. Ezzel-azzal kezelte is a kezét, el ne fertőződjön. Aztán a szokásos évenkénti nőgyógyászati vizsgálatok egyikén a doktor észrevette e fura jelenséget, nézegette, s azt javasolta, tán érdemes lenne „lekapni” ezt a körmöt, akkor valószínűleg elmúlna az alatta lévő elszíneződés és a sebesedés is.

Magda hallgatott a tanácsra, ismert központi kórházhoz fordult, ott egyetértettek a javallattal, levették a körmét. Ám amint az újranozott, vele együtt jelent meg a feketedés is. Megismételték a körömlevételt, az eredmény ugyanaz lett. Gombafertőzésre gyanakodtak, arra adtak kezelést, de sikertelenül. Fölvetették, talán hasznos lenne szövettani vizsgálatot végeztetni – s annak eredménye ez lett: melanoma malignus, a rosszindulatú rákok közül az egyik legfélelmetesebb, a bőrrák.

Azonnali döntésre volt szükség: tüstént műtét, rögvest eltávolítani az egész ujját, nehogy áttétek képződjének a test más részeibe. Megoperálták, levették az ujját rendben, s a csontok szövettani vizsgálata negatív lett, mindenki reménykedett hát, hogy még nem terjedt tovább a kór. Mindenesetre – intették Magdát – negyedévente végeztessen teljes rákszűrést, baj ne legyen. Hamarosan el is ment tüdőrontgenre, a biztonság kedvéért nem is máshová, mint a nagy hírű tüdőkórházba, s ott is a főorvoshoz. Aki maga elemezte a felvételt, s megnyugtatta: nincs áttétel. A következő kontroll is rendben volt, ám az azutáni előtt kicsivel fájni kezdett a nyirokcsomó az egyik hónaljában. Üzemorvosa azonnal elküldte a lakhelye szerinti kórházba labor- és tüdővizsgálatra. A tüdőrontgen döbbenetes eredményt adott: a tüdeje tele volt áttétekkel. Bekérték a tüdőkórház fél évvel korábbi filmfelvételét, s megállapították: az ottani főorvos által akkor teljességgel negatívnak mondott röntgenképen már ott volt egy több mint 5 milliméteres áttét. A főorvos úr nem vette észre. MR-vizsgálatot kértek az agyára – ott is voltak már „áttétet mutató képletek”.

Kemoterápia, sugárkezelés – étvágytalanság, legyengülés, aztán lebénelés, néhány hetes javulás –, aztán a vég; Magda meghalt.

Férjét, Lászlót máig gyötri a büntudat, hogy nem tudta „menedzselni” a feleségét az orvosokkal szemben. Nem tud fölmentést adni magának, annak ellenére, hogy nem ő tehet arról, hogy időközben „kiesett”. Foghúzásra ment, s az injekciótól állandó egyensúlyvesztéses állapotba került, nemhogy autót vezetni nem tudott, de egyedül tömegközlekedni is alig. Le is százalékolták, ám ez sem szünteti meg folytonos lelkiismeret-furdalását.

S ma csak sorolja megválaszolatlan kérdéseit. Mikor kellett volna megfelelő szakemberhez fordulni? Honnan tudhatja az ember, melyik a megfelelő? Hibáztak-e, akik nem tudták diagnosztizálni a köröm alatti elszíneződést? Megfelelő vizsgálatokat végeztek-e és időben-e? Elvárható-e egy tüdőkórházi osztályvezető főorvostól, hogy helyesen tudjon értékelni egy röntgenképet? Nem kellett volna-e a már felismert bőrrákot nemcsak amputációval, hanem további, az áttétek létrejöttét

megelőző eljárással is kezelni?

Valamint megfogalmazza tanácsait mások számára. Mindenki figyelje saját magát, de segítsen tapasztalatait átadni szeretteinek, ismerőseinek is! Soha nem szabad csak egy orvoshoz fordulni, még akkor sem, ha nagyon híres! Rámenősen kell bánni az orvoslást végzőkkel, nem szabad a rutinra hagyatkozva ellenőrizetlenül elfogadni semmilyen információt!

Bár elegendő lenne betartani László tanácsait!

A vádlott: együtt a doktor úr és az egészségügy

A nagyon-nagyon ritka kivételek egyikére tartok: büntetőügy orvosi műhiba miatt. Amíg ballagok a Markó utcában, azt tervezgetem, a tárgyalás helyett mennyit tudok majd dolgozni, hiszen eddig már kétszer maradt el. Először maga a vádlott nem jelent meg, másodszor a bíró betegedett le.

A bírósági – szörnyűséges – folyosón fekete ruhás család üldögél: Kurisék. Szomorú házaspár, jóképű, huszonéves fiúval. Nem értik, mi most a helyzet: a tárgyalóterem melletti tartókában nincs kint a mai tárgyalások jegyzéke, a teremben pedig teremtett lélek sincs. Megérkezik az ügyvédjük, ő sem tud mit kezdeni ezzel az állapottal. Téblábolunk, eltelik fél óra is a kitűzött kezdési időponthoz képest, ám se bíró, se vádlott. Az ügyvéd előkeríti a kezelőirodáról a bírónő jegyzőjének szobaszámát, átmegyünk a Markó utcai másik házba, hozzá.

– Ja, Maguk azok? Nem lesz ma tárgyalás, a bírónő elhalasztotta! A szakértőknek nem volt jó az időpont, illetve lemondták, úgyhogy majd küldünk levélben új hatánapot.

– És minket miért nem értesítettek erről? – dühöng az ügyvéd. – A család Kisterenyéről utazott föl hajnalok hajnalán, csak a tárgyalás miatt – ezek szerint hiába.

– Hát hiszen mondom, hogy tegnap közölték a szakértők, hogy nem tudnak jönni!

– És akkor nem lehetett volna telefonálni?

– De, igaza van, azt lehetett volna. Elnézést, nem jutott eszembe.

No, itt nincs mit tenni, bíró nélkül mi magunk nemigen tudunk tárgyalást rendezni. Ha már a családot a kutya sem fogja kárpótolni, legalább magamat próbálom: megkérem Kurisékat, üljünk le beszélgetni a közeli parkban. Igen mérgesek ők is. A büntetőügy legelején kaptak hivatalos értesítést, hogy elindult az eljárás, majd lesznek tárgyalások. Kérték: közöljék velük azok időpontját, mert szeretnének részt venni. Aztán egyszer csak jött a szomszéd, kezében valamelyik pesti napilappal:

– Nézzétek már, itt a Ti ügyetekről írnak! – Az újságból tudták meg:

a bíróság nem tartotta be az ígérését, nem értesítette őket, megtartotta a tárgyalást nélkülük.

Kuris Lászlóné Szendrei Irma óvónő. Szegény, tősgyökeres kisterenyei csendőrcsaládból való, s ebből sok bajuk is volt. Csak akkor fordult egyenesbe az élete, amikor férjhez ment a Nógrád megyei Szécsényfalfaluból valósi Kuris Lászlóhoz 1968-ban. 70-ben született kicsi lányuk, Cilike. Előbb is, később is volt még több terhessége, de minden esetben elvetélt, Cilike volt az egyetlen gyerekük, őt szerették, ahogy csak bírták. Az édesapa rajongással vette körül kislányát, negyvenéves volt már, amikor az Isten megajándékozta ezzel a kis tüneménnyel. Cili Kisterenyén járt általánosba is, gimnáziumba, végig jeles tanulóként, mégse vették föl az óvónőképzőbe. Elkezdett dolgozni képesítés nélküli óvónőként a közelben, Mátraterenyén, majd óvodatitkár lett. 92-ben, húszévesen a templomban ismerkedett meg a Borsodszentgyörgyről valósi, orgonaépítő Imrével, hozzáment feleségül. Gyönyörűen éltek együtt. Imre Ausztriában is kapott munkát, jó ideig ott éltek.

A korábbi osztálytársai már mind terhesek lettek, szültek, néhányan többet is, Cilinek csak nem jött össze. Orvoshoz fordult. A salgótarjáni doktor néhány próbálkozás után azt tanácsolta, keresse föl dr. Fülöp Tamást, talán ő tud segíteni neki. Fülöp doktor 93-ban megállapította: a méhnyálkahártyáján nem tapad meg a petesejt valami barlangos összenövésektől, azokat kell megszüntetni. Lézerrel kezelte előbb a méhe egyik felét, aztán a másikat, azt mondta, ha ez nem segít, még mindig van másik módszer. 94 januárjában Cili visszament hozzá: nincs eredmény. Jó, felelte a doktor, akkor februárban feküdjön be hozzá.

1994. február 12-én, vasárnap feküdt be Pesten, a Szent Imre Kórházba azzal, hogy hétfőn elvégzik a műtétet. Hogy milyen, azt nem tudták. Ám hétfőn valamilyen okból elmaradt a műtét, mondván, majd kedden. De Cilike – amikor fölhívta telefonon a mamáját – elmesélte: a doktor úr azzal biztatta, hamarosan mint kismama lesz a páciense, nem ilyen gondokkal. Valósággal röpködött a boldogságtól: csak lesz gyereke neki is előbb-utóbb!

Kedden csak Imre jött föl Pestre, Cili szülei otthon várták a telefont. Kurisné érezte: valami nincs rendben. Annyira vert a szíve, majd kiugrott a helyéről. Délután telefonált a veje, Imre: – Anyuka, baj van, Cilus az intenzív osztályon van!

– Szűzanyám, az intenzíven? Hogyhogy?

– Valami hiba történt a műtét során, és a klinikai halál állapotába került.

– Megyünk azonnal föl! Már indulunk is!

– Ne jöjjenek, Anyuka, majd csak holnap! Jaj, Anyuka, képzelje, mielőtt bevitték Cilust a műtőbe, olyan érzésem volt, le akarom kapni a hordágyról, és elvinni messzire. Mondtam is neki: – Cilus, ne menj be, hagyjuk az egészet! Gyere, menjünk inkább haza! Milyen jó balhé lenne, ha keresnének, és nem találának! – De ő nevetett, azt felelte: – Ne butáskodj, minden rendben lesz! – és csak intett: tolják be a műtőbe.

– Mi történt, Imikém?

– Nem tudom, Anyuka. Kint vártam a műtő előtt, aztán egyszer csak iszonyú rohangálás kezdődött, föltépték a műtőajtót, betolták a defibrillátort. Hozzám sokáig nem jött oda senki, nem mondtak semmit, de aztán az egyik asszisztensnő elárulta: probléma van. Pici, nem nagy, de baj van. Aztán tolták is már ki Cilust, lélegeztetőmaszkkal az arcán, olyan gyorsan rohantak vele, ahogy csak bírtak. Le az intenzívra. Hömpölygött ide-oda mindenki. Csak nekem nem árultak el semmit.

– És az orvos, a Fülöp doktor, Imikém, az mit mondott?

– Annyit, hogy műtét közben komplikáció lépett föl, de annyi orvosi szót használt, alig értettem.

– És akkor most mi van?

– Nem tudom. Semmi konkrétumot nem mondott. Semmit. Lementem az intenzívra, és ott az Oszwald Péter doktortól, az intenzívves orvostól tudtam meg: Cilus kómában van. És hogy nagyon rossz az állapota.

– Úristen! És mitől?

– Nem mondtak semmit erről. Mindenkitől kérdeztem, de össze-vissza hadováltak.

– És mi lesz az én kicsikémmel?

– Nem tudnak semmit mondani, Anyuka.

Az asszony azonnal hívta az atyát, a helyi plébánost: imádkozzék Cilikéért, mert ő most nem bír. Az atya megígérte, imádkozni fog. Éppen nagybőjt első hete volt. Ahol esküvőt tartottak, ahol laktak, Borsodszentgyörgyön is, Kisterenyén is a vallásos emberek mind imádkoztak Cilikéért, annyira szerette őt mindenki.

Kurisné aztán még kedden telefonált a kórházba, dr. Fülöp Tamással akart beszélni. Először bemutatkozott illendően, akkor azt válaszolták: a doktor úr nincs bent. Másodszor – rögtön utána – nem mondta meg a nevét, akkor az orvos egyből odajött a telefonhoz.

– Kuris Cecília mamája vagyok, kérem szépen, tájékoztasson, mi történt a kislányommal!

– A műtét során attól a folyadéktól, amit a méhébe töltöttünk,

hajszáltrepedés történt, emiatt fölszívódott ez a folyadék, és ettől került a klinikai halál állapotába.

– És meddig tartott az, doktor úr?

– 30 percig.

Erről azonnal tudták: borzasztó hosszú idő, ez után nem lehet újra egészséges.

– És akkor most mi van, doktor úr?

– Az intenzív osztályon van a lányuk, a legjobb kezekben. Bízni kell!

– De miben?

– Ne haragudjon, le kell tennem, nekem dolgom van. Viszonthallásra!

Szerdán fölmentek a szülők. Cilikéjüket alig ismerték meg, úgy nézett ki. Halottápadtan, tele műszerekkel, csövekkel. Dr. Oswald Péter intenzíves orvos megmondta őszintén: – Itt nagy hiba történt. Csak a csodában lehet bízni.

– De ugye nem fog meghalni?

– Ha nem történik semmi, és két-három napig így marad, akkor lehet reménykedni. Egyelőre nincs javulás.

– De mi történt, doktor úr?

– Az operáció során alkalmazott oldat nem volt megfelelő, a méh felfúvásakor ez beszabadult a véráramba, és ott olyan mértékű cukorbetegséget okozott, hogy azonnal rendkívül súlyos cukorbeteggé tette. És innen – úgy tűnik – nincs visszaút.

Imi közben elmesélte: a műtétnél rettentő lagymatagon zajlott minden. Úgy kellett szaladozni mindenért, még életmentő készülékük se volt. Rutinműtétnak számított ez, s úgy is kezelték. Hanyagul.

A szülők mindenhová, mindenkihez elrohantak. Időfizikushoz, Nagykovácsiba természetgyógyászhoz, az agykontrollosokhoz – az összes hókuszpókuszt végigcsinálták, legalább a lelket megnyugtassák, meg a pénzt szedték el tőlük. Az első mágus azt kérdezte: – Mikor volt a feleségének utoljára széklete? – A másik elkérte Cili fényképét, majd csak egy könyvet és egy kazettát adott el nekik jó pénzért.

Csütörtökön azonban Cilinek leállt a veséje, művesére kellett tenni, aztán mindenhol vérezni kezdett, ötször élesztették újra.

– Kislányom, siess haza, ne add föl, küzdjél! – kérlette zokogva a mamája Cilike ágyára borulva, hátha hallja. – Az se baj, ha mindent előlről kell megtanulnod, járni is, beszélni is, majd mi megtanítunk újra mindenre! Ne hagyj itt minket, édes kislányom, gyere haza velünk gyorsan!

Imi végig állandóan ott volt a kórházban, naponta kétszer-háromszor is berohant, és ott toporgott tehetetlenül; a szülők hol fölmentek, hol haza.

Oswald doktor többször emlegette: a nőgyógyásznak, Fülöp doktornak is itt kellene lennie – de ő első nap megnézte a lányt, aztán nem került elő egyetlenegyszer sem. Ha keresték, letagadtatta magát.

Cili öt napon át feküdt az intenzíven. Volt olyan, hogy fölnyitotta a szemét – mindenki reménykedni kezdett, talán most megindul a javulás.

Az ötödik napon Imi éppen Oswald doktorral beszélgetett annak szobájában, amikor berontott a nővér: baj van. De nem mondta, kivel. Az orvos kirohant, Imi utána. Láttá, az orvos Cili szobájába megy be. A folyosón megjelentek Cili szülei, éppen akkor érkeztek. Ők aznap reggel telefonáltak ismét a kórházba.

– Jönnek be? – kérdezte tőlük a nővér.

– Igen, igen, most indulnánk.

– Jó, jöjjenek, de gyorsan, és ne Maguk vezessenek!

– Miért?

– Csak nagyon siessenek!

Fölértek, beöltöztek a zöld köpenybe, s indultak volna be az intenzív osztályra, amikor a nővér megállította, nem engedte be őket. A folyosón találkoztak Imivel, éppen amikor megint megkísérelték újraéleszteni Cilikét. Hallották kintről az újraélesztő gép csattanásait. Imi nem bírta elviselni a zajt, az üvegajtóba verte a fejét, hátha akkor nem hallja.

– Próbáljuk még egyszer!

– Tedd följebb!

– Most! Mehet! – szűrődtek ki a hangok a folyosóra. Örökkévalóságnak tetszett az a tíz perc, amíg odabent próbálkoztak.

Várakoztak odakint, majd kijött Oswald doktor: – Nincs tovább. Eddig bírta. Sajnos elvesztettük.

Egyetlen szót nem tudtak szólni. Álltak hárman – a mama, a papa és a férj –, és hang nélkül sírtak. Egymást sem vigasztalták. Oswald bevitte őket a szobájába. – Rettenetesen sajnálom. Nem tudtunk többet tenni. Nem lehetett.

– Doktor úr! – kérdezte Imi –, van ennek felelőse? Mert ha igen, szeretném, ha megkeresnének!

– Ebben az esetben nekem hivatalból kell följelentést tennem.

Bemehettek utoljára Cilikéhez. Elköszöntek tőle. Három nap hiányzott hozzá, hogy 24 éves legyen.

A szülők mindketten belerokkantak abba, ami a lányukkal történt. Hónapokon, éveken át csak ültek egész nap otthon, és maguk elé meredtek. Az egyház húzta ki őket a rettenetes letargiából három év után. – Lehet, a Jóistennek most volt szüksége Cilikére – adta meg a lökést a megnyugváshoz az egyik atya, s ebbe lassan beletörődtek.

Csak a boncolási jegyzőkönyvből derült ki végérvényesen, mi történt: olyan oldatot adtak be Cilinek, amelynek a töménysége tízszerese volt a megengedettnek. Megállapították: Fülöp doktor egy nullát elírt, ezért készítették ilyen töménységűre az oldatot. Ezért halt meg Cilike.

Aztán kiderült az is: azért használták ezt az oldatot, mert ez olcsóbb volt, mint a szokásosan használt. Az nagyon drága.

*

A pereskedések tehát Oswald doktor följelentése alapján indultak el. A tárgyalásokon a Kuris család többször is találkozott Fülöp doktorral. Az orvos egyetlenegyszer nem ment oda hozzájuk, nem beszélt velük, nem kért bocsánatot. Még csak nem is köszönt nekik.

1999. június 14., reggel fél kilenc, Pesti Központi Kerületi Bíróság, IV. emelet, dr. Halász Irén bírónő tárgyalóterme. Háromtagú tanács ítélezik: maga a bírónő negyvenes, magabiztos nő, jobbán az egyik népi ülnök, pici öregasszony, alig látszik ki a pulpitus mögül, balján a másik, pocakos, kopasz úr. A jegyző lány a szélen kezeli a magnót. Baloldalt a vád képviselője: szőke, csinos, harmincas ügyésznő és a sértettek jogi képviselője; jobbon a védő: gömbölyű, negyvenes ügyvéd. Szemközt pedig maga a vádlott: dr. Fülöp Tamás szülész-nőgyógyász orvos a pesti Szent Imre Kórházból.

Jelen van még három doktor, akikre hamarosan sor kerül.

Hallgatóság is van a teremben, méghozzá szinte vészjósló: a Kuris család. Az asszony talpig feketében, a férfi fekete öltönyben, fehér ingben, sötétké nyakkendőben. Imi, a huszonéves özvegy is fekete nadrágban, fehér ingben. Mindhármukon látszik az el nem múlt gyász, a fájdalom.

A bírónő magyarázkodással kezdi:

– Mielőtt megnyitom a tárgyalást, vissza kell ténnem a múltkori halasztásra. Olyan beadvány érkezett, mindössze egy nappal a tárgyalás előtt, amelyet nagyon alaposan át kellett tanulmányozni, erre nem lehetett elegendő idő egy nap. Sajnos már nem volt idő értesíteni sem a sértett jogi képviselőjét, sem a sértett hozzátartozóit. Én tudom, hogy így hiába jöttek ide, de hát ez így volt, nem mi tehetünk róla.

Nos, ezek után megnyitom a tárgyalást. Először Sótanyi professzor urat kérem szakvéleményének előadására. Előzetesen írásban elsősorban azt kérdeztem tőle: felléphetett-e ilyen hirtelen a műtétet követően a tüdőödéma, s kellett volna-e azt előbb észlelni?

– Március 10-én terjesztettem elő szakvéleményemet – kezdi dr. Sótónyi Péter, a SOTE Igazságügyi Orvostani Intézetének igazgatója –, egyetértve Péntes professzor korábbi írásos szakértői jelentésével. Változatlanul fenntartom: ebben az esetben a sóvízháztartás felborulása következtében tüdővízenyő lépett fel, amely a tankönyvek szerint rendkívül rövid idő alatt, percek alatt is előfordulhat. Arra a kérdésre azonban, hogy megfelelt-e az anesztézia a műtét során a kívánalmaknak, csak autentikus aneszteziológus adhat választ. – Ezt ugyan nem egészen értem, eddig azt hittem, azért igazságügyi orvos szakértő valaki, hogy meg tudja ítélni például az altatósok tevékenységét is, de ebben biztosan tévedek.

– Péntes professzor szakvéleménye egyenes összefüggést rögzít a tízszeres töménységű oldat beadása és a bekövetkezett halál között. Ezt ön is megerősíti? – kérdi Halász bírónő.

– Péntes professzor utal rá, hogy bizonyos aneszteziológiai problémák előfordulhattak.

– Kinek a feladata ilyenkor a műtét alatti vérgáz- és ionellenőrzés?

– Ezt nem tudom megmondani – ad enyhén szólva is meglepő választ a professzor, akinek azt gondolnám, kifejezetten az a feladata, nemcsak itt szakértőként, de a SOTE-n intézetvezetőként is, hogy ilyesmit tudjon.

– Hol van az szabályozva – próbálkozik tovább a bírónő –, hogy ki köteles ezt az ellenőrzést végezni?

– Én erre nem tudok válaszolni. Az anesztézia olyan speciális tudományterület, hogy nem érzem kompetensnek magam benne – felel a professzor, most már megnyugtatta engem is: ha egyszer nem kompetens, akkor így fair, ha nem is mond határozott véleményt.

– Jó, akkor hallgassuk meg Molnár Miklós szakértő urat, ha nincs senkinek kérdése Sótónyi professzor úrhoz! Rendben? – Mindenki bólogat, ám a bírónő megakasztja a menetet, és hozzám fordul: – Ön miért és mit jegyzetel?

– Azt, ami itt elhangzik – nyögöm ki a meglepetéstől bugyután.

– Itt nem szabad jegyzetelni, tessék ezt abbahagyni! – hangzik a marcona fölszólítás. – Legfeljebb újságíróknak szabad jegyzetelni, de azoknak meg előre be kell jelentkezni.

– Bírónő, nem kell bejelentkezni ahhoz, hogy a nyilvános tárgyaláson részt vehessek! – szorulok végérvényesen védekező pozícióba.

– Maga újságíró?

– Igen, az vagyok, ha önnek nincs ellene különösebb kifogása.

– Akkor igazolja magát!

Kisomfordálok a pulpitushoz, útközben előbányászva az újságíró-igazolványt.

– Rendben van – jelenti ki a bírónő az alapos vizsgálatot követően, és tovább halad. – Nos, szakértő úr?

– A műtét során kétségkívül tévesen alkalmazták a szükséges oldatot. Szakvéleményem szerint az oldat beadása oka lehetett a tüdővizenyő kialakulásának. Ugyanakkor határozottan állítom: nem lehet kijelenteni, hogy egész biztosan ez volt az oka a halál bekövetkeztének. Elméletileg lehetséges ilyen hirtelen és katasztrófaszerű bekövetkezés, de nincs adat arra, hogy ebben a konkrét esetben ez hogyan is történt.

Ezután Molnár doktor iszonyatos sebességgel szóról szóra fölolvassa saját szakvéleményét – vagy öt oldalt –, valamennyi jelenlévő számára teljességgel érthetetlenül. Nem csupán a hadarás okán, hanem azért is, mert telis-tele tűzdeli latin szavakkal. Én közben azon tűnődöm: mire megy ki a játék. Mint tudjuk, az összes latin orvosi kifejezésnek megvan a magyar megfelelője is. Amikor orvosok velünk, betegekkel társalognak latinul, azt legalább értem: azt akarják vele kifejezni, milyen icipicik, tudatlanok, alávetettek vagyunk mi mindahányan, akik nem is kapiskáljuk ezt a lehengerlően tudományos orvosi szöveget, amelyet, íme, csak ők, a beavatottak, a gyógyításra fölkent papok, az Istenek értenek. Ám itt, a bírósági tárgyalóteremben más az alaphelyzet. Itt tehát ez kizárólag altatásra, az elkenés, a mellébeszélés leplezésére való? Ezzel lehet elmismásolni a tényeket, ha védeni próbálják bajba került kollégájukat? Vagy csupán annyira hozzászórtak ehhez a szörnyűséges stílushoz, hogy már nem is képesek érthetően beszélni?

A bírónő is láthatóan rég föladta, hogy követni próbálja az elbeszélést, ezért hagyja, hogy a szakértő végigmondja, majd megy tovább a maga szabta útvonalon:

– Sarkítva kérdezem: a tízszeres oldat bevitele okozta-e vagy sem ezt a tüdőödémát?

– Álláspontom az: nem tudom elképzelni. Azt sem tudjuk, mennyi jutott be a szervezetbe az oldatból, azt sem, mennyi ideig juttatták be. Ráadásul tudjuk, másik tizenhárom esetben is ezt az oldatot használták, ugyanilyen töménységben, és ott nem történt nagy baj.

– Szakértő úr! Tud-e a mérgezés esetén kívül olyan okot mondani, ami ilyen hirtelen, katasztrófaszerű tüdőödémát okozhat? Lehetett-e más ok ezen kívül?

– Tisztelt Bíróság – hallani a másfajta hanghordozáson: most megadja magát – , nem tudok. Miközben a rendelkezésemre álló iratokból megállapítottam, hogy kitűnő volt az anesztézia, ragyogó volt a műtési

technika, minden tökéletesen rendben volt – ám erre a kérdésre nem tudok válaszolni. Nem tudok más lehetséges okot mondani. Bár... talán... lehet, hogy a hasüreg fölfűvése közben történt valami, de erre nincs adat az iratokban.

– Ismét Sótónyi professzor urat kérdezem – köti az ebet a karóhoz a bírónő –, lehetett-e bármi más oka a bekövetkezett katasztrófának?

– Változatlanul azt mondom, én sem tudok más okot mondani a tüdőödéma kialakulására.

– De ugye azt ön is állítja, hogy a műtét során észre kellett volna venni az ionháztartás fölborulását?

– Igen, ezzel egyetértek. Annak ellenére, hogy az iratok szerint az anesztézia mindenben rendben járt el.

– Csakhogy az a gépi irat, amely tanúsítaná a beteg megfigyelését a műtét alatt – az eltűnt.

– Ezen az osztályon is, mint általában, olyan gép működött, amelynek beépített adatrögzítője van. Ez a mágneskártya azonban ötnaponként törli az addigi adatokat, hogy fölvegye az újakat.

– Igen, s bár ebben a halálesetben nyilvánvalóan azonnal le kellett volna zárni a műtöt, és minden adatot rögzíteni kellett volna, mégis eltűnt a mágneskártya – állapítja meg a bírónő, s nem teszi föl senkinek a kérdést: cui prodest? Kinek állt érdekében nem lezárni a műtöt, nem azonnal rögzíteni mindent, nem kiemelni azt a mágneskártyát, nem lemásolni, mielőtt bármi történik vele? Azt sem kérdezi meg, nem közokirat-e ilyenkor az a mágneskártya, amelynek az eltűntetése is bűncselekmény. Bár Sótónyi professzor kivételesen többet mond, mint ami feltétlenül szükséges:

– Abban az esetben, ha esetleg nem működött a mágneskártyás adatrögzítés az altatógépen, akkor a műtéti naplóban kellene lennie olyan bejegyzésnek, hogy az elromlott-e, kikapcsolták-e vagy mi más történt. – Ám a bírónő már tovább akar haladni, nem kérdez rá arra sem: a vádlott, Fülöp doktor, ha nem tett ilyen bejegyzést a műtéti naplóba, akkor tehát működött-e valóban, s ha igen, miért kellett eltűnnie?

– Tehát ha a műtét során időben észlelik, hogy baj van, akkor az elhárítható lett volna? – kérdez hát tovább.

– Igen – nyögi ki Sótónyi eléggé nehezen.

– Egyértelmű választ kérek arra is: okozhatta-e más a bekövetkezett tüdőödémát?

– Tisztelt Bíróság! Ez így teoretikus kérdés – felel Sótónyi a valójában egyáltalán nem teoretikus kérdésre.

– De a bíróságnak minden kétséget kizáróan kell bizonyítania! – tolja

vissza a dolgot a bírónő a saját mezejére.

– Minden kétséget kizáróan természetesen nem lehet állítani semmit – szögezi le Sótanyi professzor a tudomány viszonylagosságát.

– Mondja – fordul a bírónő inkább a vádlotthoz, Fülöp doktorhoz –, Maga mikor tudta meg, hogy nincsenek meg a mágneskártyán az adatok?

– Én nem is tudtam, hogy ez a gép mágneskártyával működik – áll föl a vádlott –, csak később tudtam meg.

– Tisztelt Bíróság! – veszi vissza a szót Sótanyi professzor. – Hadd hívjam föl a figyelmet ismét Péntes professzor szakvéleményére. Ilyen beavatkozás során fokozottan kell ügyelni többek között a tüdőödéma veszélyére is!

– Professzor úr! – ugrik vissza a bírónő. – Kit terhel a felelősség azért, hogy nem rögzítették az adatokat, nem másolták le azonnal a mágneskártyát?

– Ezt nem tudom megmondani. Általában az a szokás, ha valamilyen szövegművelet lép fel, akkor az osztály orvosai leülnek és megbeszélik a történeteket.

– Fülöp doktor! – próbálkozik tovább a bírónő. – Kinek lett volna kötelessége a folyamatos vérgáz- és ionellenőrzés?

– Ez az anesztézia dolga – felel a vádlott.

– Az ilyen ellenőrzés mennyi időt vesz igénybe?

– Nem tudom megmondani. Ma már sokkal korszerűbb gépekkel dolgozunk, pár perc alatt minden adatot megkapunk. De hogy akkor, a régi eszközökkel ez mennyi idő volt, azt ma már nem tudom.

– Sótanyi professzor úr! – fordul vissza a bírónő. – Hogy tudja magyarázni, hogy ugyanezzel az oldattal, ugyanilyen töménységben másik 13 esetben is végeztek ilyen beavatkozást, és azokban nem okozott gondot, ez esetben pedig ilyen súlyosat?

– Azzal, hogy nincs két egyforma ember és nincs két egyforma műtét. Meg kéne nézni abban a másik 13 esetben a vizelési képet, az talán mondana valamit. Egy olyan eset volt egyébként azok között, amelyben az illető beteg fölkerült az intenzívra, de ott aztán rendbe hozták. Persze nem tudhatjuk, ezekben az esetekben mennyi oldat jutott be a páciensek szervezetébe. Szóval igazándiból nem tudok magyarázatot adni, csak azt, hogy minden ember individuum.

– Ugyanezt kérdezem Molnár Miklós szakértő úrtól is – fordít a bírónő. – Ön szerint merre mehetünk tovább mágneskártya híján? Abban úgy látom, egyetértés van, hogy ezt a tragédiát meg lehetett volna akadályozni, ha műtét közben folyamatosan követik a beteg állapotát.

– Tisztelt Bíróság! – fog Molnár doktor újabb „keverésbe” –,

jobbismeretlenes egyenlet megoldásával birkózunk itt. Bizony, ezek a cukormolekulák – amelyek itt tízszeres mennyiségben kerültek a páciens szervezetébe, mint kellett volna –, ezek icipicik, ide-oda közlekednek a kapillárisokon keresztül, úgyhogy nagyon bonyolult folyamatokat indíthatnak el.

– Szakértő úr! – vág közbe Halász doktornő, mert talán már ő is kezd rosszul tűrni a folyamatok mellébeszélést. – A többi 13 műtét adatainak elemzése mire lenne jó?

– Semmire, bírónő. A jelen esetben történtek megítélését semmiben nem befolyásolná.

– Én azonban úgy gondolom – vág közbe Sótanyi professzor –, érdekes lenne megnézni azokat az eseteket. – A teremben megfagy a levegő, legalábbis a jogban gyakorlottak körében. Mindenki azonnal kapcsol ugyanis: ha most az a döntés születik, megnézet a bíróság azokat, az legjobb esetben fél évvel, de arra is van esély, hogy egy egész évvel eltolja ennek a pernek a lezárását. Mire beszerzik azokat az iratokat, elemzik, leírják a véleményüket, azt valamelyik fél biztos, hogy nem fogadja el, tehát ellenszakértőt kér rá, azok elvitatkoznak, majd újra kitűzik a tárgyalást – nyugodtan lehet több is egy évnél. – Ha például kiderülne, hogy ők a műtét után 6-8 litert vizeltek, az fontos tudományos adalék lenne.

Aztán már Fülöp doktor – nem is mint vádlott, inkább mint tudományos kérdések iránt szintén érdeklődő orvos – is beleszól, jelen levő közvetlen szüléskollégája, Barna doktor is véleményt nyilvánít, a két szakértő úri módon tromfol egymásra, kontráznak, rekontráznak. A tárgyalóterem fokozatosan tudományos szimpózium terepévé válik. A bírónő nem hajlandó kimaradni, sőt, a súlyosan tudományos kérdések vitája során is görcsösen próbálja megőrizni vezető pozícióját vagy legalábbis egyenrangú fél mivoltát – ami kissé furá ugyan az elméleti konferencia közepette.

Én közben Kurisékat nézem. Cilike mamájának folyamatosan patakokban ömlenek a könnyei. A papa, a szikár, fegyelmezett munkásember próbálja követni a vitát, ám látszik rajta: szeme előtt valószínűleg Cilike éppen játszik, babázik, aztán kamaszlány, nevet, sír, szeret. Laci, a huszonéves özvegy láthatóan szíve szerint főlugrana és ráordítana a teoretikus kérdések iránt rendkívül nyitott társaságra: – De hát a feleségemről van szó, aki egészséges volt, és csak szülni akart, de meghalt! – Ám ő is viselkedik, csak az ujjai fehérek mind, oly erővel szorítja össze az öklét.

A bírónő végül összefoglalja a tudományos vitát: – Abban tehát

egyetértene a szakértők, hogy a bekövetkezett tüdőödémának kellett hogy legyen előzménye, s az nem pillanatok alatt állt elő, hanem legfeljebb percek alatt. Abban is egyetértés van, hogy szükség lett volna a folyamatos vérgáz- és ionellenőrzésre. Valamint abban is, hogy a folyamat beindulásának lehetett elindítója a tízszeres oldat beadása, bár e felől nem tudunk egészen bizonyosat mondani a bizonyítéku szolgáló mágneskártya hiányában. Ügyész, védő úr! További kérdés van a szakértőkhöz?

– Nincs.

– Nincs.

– Akkor szünetet rendelék el, és Sótóyi professzor urat, aki előre jelezte, hogy siet, elengedjük, csak előbb aláírom az utalványát. Ki lehet menni!

Kitódulunk, végre-valahára rágyújtunk. Kérdelem Kurisékát, hogy bírják. Nehezen. Nem arról van szó, amiről szerintük kéne, nem az zajlik, amit ők fontosnak tartanak. Ők azért jöttek, hogy lányuk-feleségük halálának felelőst lássák bűnhődni. Itt pedig valami számukra fölfoghatatlan, nekik színjátéknak tűnő dolog zajlik. Mi több, úgy érzik, az eltussolásnak, a szerecsenmosdatásnak szem- és fültanúi.

Pár perc múlva visszamehetünk a tárgyalóterembe. A bírónő ügynevezett iratismertetést tart. Különös műfaj ez: fölolvass részleteket az osztályvezető főorvos körleveleiből, módszertani útmutatásaiból, és magával a vádlottal magyaráztatja el a számára is érthetetlen részleteket, tudniillik az orvosi szakkérdéseket. Szinte önképzőkori jellegű a tárgyalás. Ennek végeztével az ügyész, illetve a védőügyvédhez fordul: – További bizonyítási indítvány?

– Nincs.

– Nincs.

– Akkor a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítom. Ügyész, védő, tessék!

– Az ügyesség – áll föl a szőke ügyész – a bizonyítási eljárás után is fenntartja a vádiratban foglaltakat: a halál oka a beadott tízszeres töménységű oldat volt. A halál bekövetkezését megakadályozhatta volna a műtét közben a beteg gondos megfigyelése, ám erre nem került sor.

Ennek ellenére most módosítom, enyhítem a vádat a beadott vádindítványhoz képest. Eredetileg az ügyesség a Btk. 171. § (2) bekezdés b.) pontjában szereplő halált okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés miatt emelt vádat. Most azonban azt kérem, a bíróság ne e büntetben, hanem a Btk. 171. § (1) bekezdése szerinti foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés alapesetében, tehát

nem a minősített esetében foglalt vétség miatt mondja ki a vádlott büntetését.

(Az olvasó nem értheti ennek jelentőségét, ezért itt hadd idézzem szó szerint magát a Btk., a Büntető törvénykönyv e két passzusát: „171. § (1) Aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki vagy testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés: ...

b.) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okoz.”

A különbség a két büntetési tétel között nem elhanyagolható.)

– Vádlott – folytatja tehát az ügyész – részt vett egy konferencián, amely erről az új műtési technikáról szólt, s ott kapott egy puhafedelű füzetet – könyvnek nem nevezhetem, s ezt maga a vádlott sem tette –, amelyből kiírta ennek a szernek a nevét és összetételét. Ma már tudjuk: ebben a brosúrában szerepelt hibásan az összetétel, a sűrűség: egy nullával kevesebbet írtak.

Ebben az összetételben alkalmazta vádlott a szert ennél a műtétnél is, s emiatt következett be a halál. E per elején ő maga is elismerte: ezzel hibát követett el, önmagát hibásnak, felelősnek, de nem bűnösnek mondta.

A perbeli tanúvallomások, szakértői vélemények alapján megállapítható: több súlyos hiba történt. Hibázott a pápai kórház, amikor előállította ezt az oldatot, és csupán telefonon kérdezett rá Fülöp doktorra: tényleg ilyen töménységre gondol-e, és nem írta le, hogy ez veszélyes. A főgyógyszerész tanúvallomásában elmondta: ez a receptfelírás nem volt megfelelő, nem lett volna szabad csupán az aránypárt (azt, hogy 50:1) ráírni, hanem szükséges lett volna az oldat pontos összetételét is feltüntetni a recepten. Ha pedig a vádlott szabálytalanul rendelt, a gyógyszereszeknek nem lett volna szabad teljesíteni a hibás rendelést.

A következő hiba: az új műtési eljárás bevezetése a kórházban nem úgy történt, amint kellett volna. Konzultálni kellett volna előzetesen a nőgyógyászok és az altatósök között – s ez nem történt meg. Pedig több tanúvallomásban is elhangzott: ha többen konzultáltak volna, talán valamelyikük észrevette volna ezt a hibát.

Nem kétséges: a vádlott nem akarta ezt a halálos eredményt, ami bekövetkezett. Az ő felelősségét abban látjuk, hogy nagyobb körültekintéssel kellett volna olvasnia a hibás brosúrárt, és alaposabban

kellett volna konzultálnia.

Több tanú és szakértő úgy vélekedett: ezen az átmosófolyadékon kívül más ok is közrejátszhatott a halál bekövetkeztében. Ezt a kérdést azonban úgy kell föltennünk helyesen: Vezethetett-e más ok a tüdővizenyő kialakulásához? A szakértők minden esetben erre úgy válaszoltak: a tüdővizenyő bekövetkezésének oka az oldat volt. Ám hogy lehetett-e más ok is, arra a mágneskártya hiányában nem tudnak válaszolni.

Ugyanakkor megerősítették: a tüdőödéma létrejöttét észlelni kellett volna a műtét során, annak kellett hogy legyenek előzményei.

Hangsúlyozni szeretném tehát, hogy nem egyedül a vádlott felelőssége, ami történt, hanem több személyé és egészségügyi szervé. Egyértelműen nem tudom kimondani tehát, hogy az ok-okozati összefüggés fennállna az elkövetett hiba és a bekövetkezett haláleset között. Nem mondhatom ki, mert ez nem nyert egyértelmű bizonyítást, mivel nem álltak rendelkezésre a bizonyítékok.

Azt indítványozom tehát, hogy a Tisztelt Bíróság a vádlottat a Btk. 171. §-ában szereplő foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés alapesetében, és ne minősített esetében mondja ki bűnösnek. Úgy vélem, ez a vádlott egész életére és további munkájára megfelelő figyelmeztetésül fog szolgálni.

A Btk. 51. §-a alapján pénzbüntetés kiszabását kérem, valamint a perköltségekben marasztalást!

– Sértett jogi képviselője? – enged újabb felszólalást a bírónő.

– Tisztelt Kerületi Bíróság! – emelkedik föl az ügyész mellett helyet foglaló ügyvéd. – A vádlott volt a műtét vezetője, s mint ilyen, az egész műtéti team munkájáért ő a felelős. Ha tehát rajta kívül bárki más is követett el hibát a műtét során, például a beteg nem megfelelő megfigyelésével, azért is ő tartozik felelősséggel.

Bizonyítottá vált e perben, hogy bár rendkívül gyorsan, katasztrófaszerűen következett be az, ami, annak megvoltak a maga előzményei.

Nem kétséges, hogy ez a rendkívül súlyos hibának minősülő receptfelírás vezetett a halálhoz, volt az elindítója annak a folyamatnak, amely végül is a fiatal lány halálához vezetett. Valamint az is bizonyítottá vált, hogy a vádlottnak konzultálnia kellett volna előzetesen, s ezt sem tette meg. Köszönöm.

– A védelemé a szó – él a réges-régi fordulattal a bírónő.

– Tisztelt Bíróság! Nem szeretném követni azt a régi alapelvet, miszerint a védőnek többet kell beszélnie, mint a vád képviselőjének.

Kérem legelőbb, a Tisztelt Bíróság ne a vádirat alapján állapítsa meg a tényállás azon részét, amely a broszúra nyomdahibájára vonatkozik. Ugyanis nem tizedesvessző-hiba történt, hanem 1000 milliliter helyett 100 milliliter szerepelt. Ugyanígy szeretnék pontosítani még két dolgot. Nem lehetett volna felismerni a bekövetkezett szövédményt a műtét során. Valamint a hiba nem az alkotórészek arányából, hanem csak méréssel lett volna megállapítható.

A kérdés mármost az: azzal, hogy hibásan írt föl egy receptet, valóban ő, a vádlott indította-e el azt a folyamatot, amely végül halálhoz vezetett. Szerintem nem. A folyamatot a konferencia és az annak alapján kiadott broszúra indította el.

Valamint föl kell tennem azt a kérdést is: miért kell egy orvosnak gazdasági-pénzügyi kérdésekkel foglalkoznia? Miért kell úgy gyógyszert szereznie, hogy szponzori segítséget könyörög ki hozzá? Miért neki kell azzal törődnie, hogy melyik gyógyszergyártól milyen gyógyszert rendeljen, hogy az olcsóbb legyen?

Külön történet lenne, hogy mit hibázott a gyógyszergyár, miként került be a szer a kórházba, hogyan történt az utánrendelés. Pláne hogy más kórházak is rendelték ezt a szert ugyanilyen összetételben.

Hozzá kell tennem: eltűnt az a mágneskártya, amely lehet, hogy egészen mást bizonyítana, mint ami itt elhangzott.

Bűnös-e tehát a vádlott és rászolgált-e a büntetésre? Nem, mindkét kérdésre a válasz: nem. Vádlott a gondatlanság legenyhébb esetét, az úgynevezett negligenciát követte el. Kérem tehát a Tisztelt Bíróságot, védecemet mentse fel!

Reagálnom kell a vádbeszédre is. Ha tehát a bíróság nem fogadná el jogi álláspontomat, akkor azt kérem, ne szabjon ki pénzbüntetést, hanem büntetés helyett intézkedést foganatosítson ítéletében vádlottal szemben. Ennek során enyhítő körülményként kérem figyelembe venni azt, hogy jelentős idő múlt el a cselekmény elkövetése óta, valamint azt, hogy védecem három kiskorú gyermeket tart el. Köszönöm.

– Köszönöm – nyugtázta a bírónő, hogy a végéhez közeledünk. – Fél egykor hirdetünk ítéletet.

Még csak 12 óra van, mindenki megebédel a bíróság büféjében, pontban fél egykor pedig fölállva hallgatjuk az ítéletet:

– A Magyar Köztársaság nevében a bíróság dr. Fülöp Tamás vádlottat bűnösnek mondja ki foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségében, és ezért őt összesen 125.000 Ft pénzbüntetésre, valamint a bűnügyi költségek megfizetésére kötelezi. A bíróság a sértettek egyéb, polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára

utasítja. Tessék leülni!

Legelőször – tesz kitérőt a bírónő – a sértett hozzátartozóihoz szeretnék szólni. Önök, a sértett férje és szülei, jól tudják, hogy ezzel a büntetőeljárással az önök lányát, az ön feleségét sajnos már nem lehet visszahozni.

Mi is történt? Fülöp doktor saját pénzén vett részt azon a külföldi konferencián, ahol a meddő nők teherbe esésének új módszereiről akart tanulni. Az ottani broszúra alapján írta föl azt a receptet, amelynek alapján a szer beadására sor került. Mindannyian tudjuk, ezekben a broszúrákban mindenki meg szokott bízni, hiszen nem jellemző, hogy ilyenekben pontatlanságok forduljanak elő. Bizony, meg kell említenem, nagyon nagy baj, ha az orvosoknak kell azzal foglalkozniuk, honnan, milyen áron szereznek be szereket ahelyett, hogy csak a gyógyítással törődhetnének.

Fülöp doktor mellett hibázott Pápa is. Igaz, Fülöp doktor szabálytalanul rendelte Pápáról a szert, a kórház szabálytalanul vette át, bárha aztán kifizette. Vizsgálta a bíróság azt is: bárkinek a műtőben föl kellett volna-e tűnjék, hogy nem jó ez a folyadék. Megállapítottuk: nem; mégpedig azért nem, mert Pápa rossz címkével adta ki a szert, a címkén nem volt feltüntetve az oldat töménysége. A halálhoz vezető folyamat tehát azzal a súlyos szabálytalansággal indult, ahogyan a szer felírására és beszerzésére sor került. Igaz, a folyamatnak kellett hogy legyenek előzményei, és azok föl nem ismerése büntetőjogi értelemben nem az operatőr felelőssége. Büntetőjogilag ő ezért akkor felelős, ha a műtéti team bármely tagja jelzi neki, hogy gond van, és ő akkor nem teszi meg azt, amit kellene.

Fülöp doktor felelősségét súlyosbítja, hogy az ő rendelése után még több más kórház rendelt ugyanebből a szerből, ugyanebben az összetételben, s további 13 esetben be is adták a szert. Szerencsére azokban az esetekben nem történt semmi baj, de a veszélyhelyzet áterjedt más kórházakra, más betegekre is, és ha nincs szerencsénk, másutt is bekövetkezhetett volna olyan haláleset, amelyet tulajdonképpen Fülöp doktor indított el.

Nos, ezek alapján döntött így a bíróság. Önöknek – fordul dr. Halász Irén bírónő ismét a Kuris család felé – ez nem vigasz, de talán megértik, nem dönthettünk másképpen.

Vádlott! Ön most háromféle nyilatkozat közül választhat: tudomásul veszi az ítéletet, fellebbez vagy háromnapos gondolkodási időt kér. Beszélje meg védőügyvédjével, és aztán nyilatkozzon!

– Én tudomásul veszem az ítéletet! – könnyíti meg a helyzetet az ügyész.

– Mi is tudomásul vesszük! – nyilatkozik a védő, miután összeségott védencével.

Ekkor a júniusi égből egy szürke galamb berepül a tárgyalóterembe. Négyezer-ötször körbeprepül a szobában, miközben mindenki ijedten húzza össze magát, keresgéli a kijáratot, nekirepül az ablaknak, fordul egyet, ismét próbálkozik, de megint ablaknak ütközik, majd harmadszor is. Ez már sok szegénynek, lezuhan a padlóra, szárnyát megrebbenti kétszer-háromszor, majd kimúlik. Kísérteties befejezés Kuris Cecília halálának tárgyalásán.

*

Kurisné, Cilike édesanyja mélyen vallásos. Nem átkozott el soha életében senkit. De azt igen kívánta, hogy: az az orvos, aki ezt elkövette, megbűnhődjék. Ha a Jóisten tőlük a legkedvesebbet, a kislányukat vette el, Fülöp doktortól is azt vegye el, ami neki a legkedvesebb – ha ő leginkább operálni szeret, akkor ne operálhasson. Büntessék meg! Ne azzal, hogy bezárják, hanem azzal, hogy eltiltják az orvosi szakmától! Ezért indította el a büntetőeljárást: tiltsák el az orvost a műtétektől, ne nyúlhasson más nőkhöz sem. A kártérítési perbe is csak azért mentek bele, hogy ha tisztességes pénzt fizet a biztosító, abból olyan alapítványt hozzanak létre, amely segíti a beteg emberek jobb ellátását.

Ám olyan keveset kaptak, hogy abból csak a templom rendbehozatalára tellett. Mert Cilike védője nekik nem kellett. Magukra egyetlen fillért sem költöttek belőle. Kétmillió forintot kaptak, a templom felújítására hármát költöttek. Kuris úr maga volt a beruházó, a kivitelező, az állványozó, minden. A templom fölszentelésére ki is adtak egy könyvet, Kisterenye 600 éves címmel – Kuris Cecília emlékére. Akit több falu népe is szeretett.

A két öreg magára maradt. Igaz, lmi ma is velük van, nem hagyta ott őket. Eleinte apósával minden este addig ivott, amíg ágyba nem zuhant, aztán beletemetkezett a munkába, s az helyrebillentette. Az ítélethirdetésig öt év telt el Cilike halála után. A szülők ma is feketében járnak, nem képesek levetni a gyászt. A műtét előtt abban reménykedtek: majd sorakoznak az unokák, Cilikéjük kezét fogva. Nem lesz így soha. Csupán a temetőbe járhatnak ki Cilikéjükhöz, hosszan állodogálnak talpig feketében a hófehér sírkő előtt, rajta kereszt, anygalka, és a felirat: Némethné Kuris Cecília 1970– 96. Aztán elballagnak a gyönyörűen fölújított templomba, s amíg imádkoznak, nem a keresztet s a keresztre feszített Jézust nézik, nem ahhoz fohászkodnak, hanem a templom

üvegablakának festményéhez. Szent Cecília, az orgonák védőszentje mosolyog az ablakon, ám az arca Kuris Cecíliáé. Az esküvői fotójáról készítették. Szép rajta nagyon.

Egy ügyvédi iroda perben állt az orosházi kórházzal. Ennek során kérték a kórháztól az ügyfelükre vonatkozó orvosi iratokat. Azt a választ kapták, az eredeti iratokat nem adhatják ki, csupán azok fénymásolatait, azonban azokat is csak akkor, ha nyilatkoznak, hogy vállalják a fénymásolás költségét. Vállalták. Kisvártatva meg is érkeztek postán a kért iratok, mellettük pedig a számla. Ígyen:

„ Szállító: Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza
5900 Orosháza, Könd u. 59.
OTP 11733041-15346487

<i>megnevezés</i>	<i>egységár</i>	<i>áfa%</i>	<i>áfaérték</i>	<i>n.</i>
kórlap 4	8500	25	8500	34
lázlap 4	7000	25	7000	28
zárójelentés 4	3500	25	3500	14
vizsg. lelet 4	5000	25	5000	20
kórlap 1	8500	25	2125	8
lázlap 1	7000	25	1750	7
zárójelentés 2	3500	25	1750	7
vizsg. lelet 2	5000	25	2500	10

összesen:

Fizetendő: 160625 – azaz egyszázhatvanezer-hatszázhuszonöt forint.

Kérjük a fenti határidőig kiegyenlíteni!

Vranka József
pénzügyi főosztályvezető”

Bizony, bizony, sajnos eléggé fölmentek mostanában az árak! Ez a fránya fénymásolás is lám, milyen drága mulatság lett. Egy átlag oldal lemásolása – ezek szerint – átlagosan 7301, azaz hétezer-háromszázegy forintba kerül. Ne tessék vihorászni, ennyi az önköltsége! Már ha perel az a galád ügyvéd, aki ezen persze zsírosra keresi magát. Hát csak fizessen! Nagyon helyes! Én többet kértem volna érte.

Az agyhalott kommunikál

Istenem, hányszor, de hányszor kerül szóba: mi, emberek pszichoszomatikus lények vagyunk, vagyis testi (szomatikus) működésünket, még ha ezt magunk sem tudjuk, nagymértékben befolyásolják pszichés, lelki, tudati folyamataink. Mondogatjuk, ez mennyire komolyan így van, s orvos ismerőseink is elismerik ezt akkor, ha csak amúgy nagy általánosságban beszélgetünk a világ dolgairól. Közülük azonban igen sokan rögtön másképpen kezelik ezt az alapvető elvi tételt, amint konkrét beteg kezeléséről van szó. S bizony nem könnyű az embernek elhessegetni magától a rosszindulatú gyanút: a konkrét eset azért más mindig, nehogy kétségbe vonassék az orvosok mindenhatósága, egyedül üdvözítő ereje, igazi varázsló volta. Ha már aztán egészen disznó módon közelítenék, azt az aggályt említeném: amennyiben a gyógyításban a páciens is részt vesz, a paraszolvencia X hányada neki jár, s nem a fehér köpenyes istenségnek, ami pedig, ugyebár, nem kifejezetten kifizetődő hozzáállás. Mindez olykor egészen kiélezetten is megjelenhet egy-egy történetben. Solti Istváné mindenképpen ilyen.

A szikár katonatiszt szolnoki munkáscsaládból származik. A katonai főiskola elvégzése után Nyíregyházára került, csapathoz, s ott szolgált egészen 89-ig. Vezette az ifjúsági klubot, amely a tanárképző főiskola lányaival vette föl a kapcsolatot. Így ismerte meg Sárát, a főiskolára járó lányt, aki a hallgatók részéről vezette a klubot. Fél év ismeretség után, 1973-ban házasodtak össze, a nőtlen tiszt szallón kaptak különszobát. Sára végzett a főiskolán, magyar– történelem szakos tanár lett, s Nagyhalászbán, egy Nyíregyházához közeli kis faluban kezdett tanítani, később bekerült a megyeszékhelyre, a mezőgazdasági, majd az ipari szakközépiskolába. Nagyon jól éltek együtt, a szokásos pici napi torzsalkodásokat (nem pucoltad meg a cipőd, elfelejtettél káposztát is hozni) leszámítva soha egyetlen hangos szó el nem hangzott közöttük. Mindkettejüknek hivatása volt a munkája, nem csupán foglalkozása, így könnyen elviselték, hogy a másik is komolyan veszi a maga feladatát. 1974 márciusában született meg az első gyerek, István, aztán 78-ban a második, Ágnes. Időközben lakást is kaptak, egy plusz két félszobás

panelt, de nekik ez kacsalábon forgó palota volt.

István a rendszerváltás környékén fölkerült Pestre, a Honvédelmi Minisztériumba, a sorkatonák kiképzésével foglalkozni. Két évig ingázott, mire sikerült legalább Debrecenbe vezényeltetnie magát, ami azért csak közelebb van Nyíregyházához, mint Pest, ám ez sem tartott sokáig, megint Pest következett, aztán Finnországban ENSZ-kiképzés, egy év Afrikában, Angolában katonai ENSZ-megfigyelőként, majd ismét Budapest, a vezérkarnál. Volt időszak, amikor így festett a család földrajzi helyzete: Sára Nyíregyházán tanít, kis István Szentendrén tanul a katonai főiskolán, Ágnes Szegeden, a jogon, papa István meg Angolában szolgál.

1998 decembere azonban kivételes alkalomnak ígérkezett: a gyerekek ugyan szerteszét, de legalább a házaspár együtt töltheti az egész ünnepeket. Istvánt elengedték a két ünnep közöttre, csupán telefonon kellett elérhetőnek lennie, ha valami zűr adódna; az iskolában téli szünet volt, Sára is otthon lehetett.

December 28-án is élvezték a semmittevést. Tévéztek, mostak, ebéd után lepihentek. Sára délután három körül éppen főzőcskézett, amikor egyik pillanatról a másikra, minden előzmény nélkül rosszul lett. Nagyon erősen megfájdult a feje, elgyöngült, nem bírta állva maradni, le kellett feküdnie. István 3-4 percig próbálta vizes ruhával törölgetni izzadó homlokát, szívtájékat, ám látva, ez mit sem használ, sőt, az asszony az eszméletét is elveszíti, mentőt hívott. Nem telt el több 6-8 percnél, megérkezett a rohamkocsi, s a mentőorvos vette kezelésbe Sárát, aki ekkor magához tért. – Borzasztóan fáj a fejem! – nyögte, s újra hátrahanyatlott, eszméletét veszve.

– Ez kóma! – kiáltott föl a mentőorvos – , azonnal vigyük be! – Szirénázva robogtak a Jósa András Megyei Kórház sürgősségi részlegére. Az ügyeletes orvos megvizsgálta Sárát, s közölte Istvánnal: – Készüljön föl a legrosszabbra, nagy baj van!

– Úristen, doktor úr, mi történt a feleségemmel?

– Súlyos agyvérzés. A részletekről még nem tudok biztosat mondani, várjuk meg a CT-t, máris kezdjük.

– Legalább azt mondja meg, mennyi az esélye?

– Nagyon kevés!

Hamarosan megjelent az orvos, kezében a CT-lelettel: – Kicsivel jobb a helyzet, mint gondoltam az előbb. A kisagy területén megpattant egy ér, de szerencsére csak hajszálér, abból kiáramlott a vér, de csak felületi vérömleny keletkezett, az pedig nem roncsolt semmit. Tehát nem okozott agykárosodást. Ez tehát nem is igazi agyvérzés, hanem csak egy úgynevezett aneurizma – születési rendellenességből az érfal helyi

tágulata – elpattanása.

– Mitől, doktor úr?

– Soha nem tudjuk. A legtöbb ember fejében van egy-két ilyen „ketyegő bomba”, ilyen tágut, de általában ez a robbanás nem következik be. Nem igazán tudjuk, mikor mitől aktivizálódik. Hamarosan felvisszük a feleségét az intenzívre.

Ez fél öt körül volt. A kórteremben öt ágy sorakozott egymás mellett, függöny vagy paraván nélkül, mindegyik fölött monitorok, kijelzők, a betegekbe folyt az infúzió. A terem közepén kis üvegkuckó volt a megfigyelő, a nővérek számára. Az intenzív orvos is megvizsgálta Sárát, ám ő azt közölte: a helyzet válságos, nem tartja valószínűnek, hogy az asszony valaha is felgyógyulhat ebből.

– Doktor úr! Kérem, legalább egyszázaléknyi esélyt adjon neki! Nekem ez az egy feleségem van, s nagyon ragaszkodom hozzá. Jól ismerem őt: látszólag törekeny, de valójában szívós, erős akaratú asszony. Még csak 47 éves, soha nem volt komolyan beteg. Ha csak icipici esély is van a fölépülésére, ő is és mi, a családja is küzdeni fogunk, és meggyőződése, kikerülhetünk győztesen ebből a betegségből.

– Nézze, amit elmondtam, tény, de ennyi esélye mindenkinek van.

– Ez a lényeg! Ígérem, mindent el fogunk követni a betegség leküzdése érdekében.

– Be akar menni hozzá?

– Köszönöm szépen, hogy lehetővé teszi, nagyon szeretnék.

Talán két óra telt el az intenzíven, a doktor többször is megvizsgálta Sárát, s ugyanazt a felvilágosítást adta: – Stabil az állapota. Egyelőre nem beszélhetünk javulásról, de van spontán légzése, a lélegeztetőgép csak légzésasszisztenciát ad, vagyis méri saját légzésének áramlását, és ha szükséges, besegít. Úgy néz ki, a fejben megszűnt a vérzés, és az infúzióban adott különböző gyógyszerekkel sikerült csökkenteni a nyomást is.

Ettől kezdve István és a két gyerek folyamatosan Sára mellett voltak. Beöltöztek a szokásos intenzív ruhába, fegyelmezetten kimentek a vizitek, kezeléseik, takarítás alatt, de egyébként szüntelenül a betegágy mellett tartózkodott legalább egyikük. Az első perctől állandóan beszéltek hozzá, hiszen azt látták-olvasták már korábban is, most pedig rengeteg helyütt – és nemcsak filmekben és regényekben, hanem kómából később fölépült betegek beszámolóiban, lapokban, tévékben –, hogy a kómában lévő beteg mindent érkekel, mindent hall, csak éppen nem tud beszélni.

Az első éjszaka tulajdonképpen nyugodtan telt el, ám Istvánban egyre nőtt az aggodalom. Az volt az érzése, Sára nem küzd a saját

életéért. Eszébe is jutott, mi lehet ennek az oka. Néhány hónappal korábban Sára egyik idős, beteges nagynénije agyvérzést kapott, és attól teljesen megbénult, magatehetetlenné vált. Ők ketten aztán többször is beszélgettek erről az elkésérítő, a beteget minden emberi méltóságától megfosztó helyzetről, s egyetértettek: hasonló életet nem tudnának élni, ennél jobb, emberhez méltóbb a gyors halál. Nos, István megértette: Sára azt hiszi, őt is agyvérzés érte, hiszen ő csak azt hallhatta, amikor azt mondták: megpattant egy ér, és vérzik belül. Azt, hogy ez nem nagy artéria vagy véna, hanem csupán hajszálér volt, a folyosón és négy szemközt Istvánnak mondta el a doktor, Sára azt nem hallhatta. Tehát az asszony abban a hiszemben fekszik kómában, hogy neki is agyvérzése volt, rá is az vár, amit a nagynénijénél látott. Logikus hát, ha föladta, ha nem akar ezzel tovább élni, meg akar halni. Sőt – érezte István – minél hamarabb túl akar lenni az egészen, ha tud, inkább éppen a visszafordulás ellen küzd.

A férj tehát odahajolt asszonya párnájára, s nagyon halkán, suttogva beszélni kezdett hozzá:

– Édesem, figyelj rám! Vedd elő azt a közismerten erős akaratodat, és akarj meggyógyulni! Tudom, a nagynénédre gondolsz, őt látod Magad előtt. De Neked nem volt agyvérzésed, egy icipici hajszálér pattant el a fejedben, semmiféle belső roncsolódást nem okozott, a CT egyértelműen mutatja, nincs agykárosodásod. Teljesen fölépülhatsz, meggyógyulhatsz, semmiféle maradványa nem lesz a betegségednek – ha Te is akarod, ha küzdesz érte. Ha nem lennék ebben egészen biztos, nem igyekeznék meggyőzni, mert arra ugyan hajlandó lennék, hogy életed végéig ápoljalak, de arra nem, hogy állandóan a szemrehányó tekintetedet kelljen nézmem, amiért nyomorék életre kényszerítettelek volna. Nem csaplak be, bízz bennem, igazat mondok! Tökéletesen meggyógyulhatsz, ha Te is akarod! És mi szeretünk, szükségünk van Rád, az életünk csak Veled lehet teljes és boldog! Ne add föl hát! Harcolj, küzdj, akarj meggyógyulni! Akkor sikerülni fog! Néhány hét, legfeljebb pár hónap, kis rehabilitációs kezelés, gyógytorna, ilyesmi, és ugyanolyan teljes értékű ember leszel, mint voltál! Csak akarnod kell!

Bejött egy barna hajú, kedves arcú nővérke. Igazított kicsit az infúziót, ellenőrizte a tartalék üveget, s közben hallotta, István mit suttog asszonyának. Közbeszólt: – Miért beszél Maga rehabilitációról, gyógytornászról, amikor a felesége nem is szenvedett agykárosodást? Ha felébred a kómából, teljesen egészséges lesz!

– Hallod, drágám? Teljesen egészséges leszel, ha fölébredsz ebből a nyamvadt kómából! Hallod, nem én mondtam, látod, nem hitegetlek, nem

csaplak bel! Könyörgöm, próbálj meg fölébredni! Legyen vége ennek a rémálomnak! Nyisd ki a szemed, drágám! Ha igazán akarod, meg tudod tenni! Nyisd ki a szemed!

És Sárának megremezték a szemhéjai. Mint amikor alvást tett valaki, középről indultak a mozgások, a szemhéjak egésze megrebbent, picikéket megmozdult. Rezegni kezdtek a szempillái is, s lassan, nagyon lassan próbáltak szétválni. Egyszerre a szemhéjak között megjelentek Sára gyönyörű szemei, nagyon szűk résnyire. Kicsit tágabbra, még tágabbra. Már 4-5 milliméterre kinyílt mindkét szeme. Tovább nem.

– Nem baj, drágám, nem fontos tovább! – István látta, egyelőre ez a maximum, ám már ez is boldoggá tette, hiszen fölélvezhette legvérmesebb reményeit – , ne erőlted! Ne törődj vele, hogy most nem sikerült teljesen fölébredned, próbálkozunk tovább, és egyszer majd sikerül! – Megfogta Sára kezét. – Édesem! Az első pillanattól kezdve meg voltam győződve arról, meg fogsz gyógyulni, és az első pillanattól kezdve mindketten küzdöttünk... illetve... nem is igaz. Azt hiszem, az előbb rosszul mondtam, az első pillanattól kezdve csak én küzdöttem. Úgy vettem észre, Te nem. Az elején még nem. Ha helyesen érzem, szorítsd meg a kezem! – És Sára kicsit megszorította férje kezét. Nem volt ez vért serkentő szorítás, inkább csak az ujjait jobban ráhajlította az övéire – de óriási öröm volt így is István számára. Hiszen kommunikáltak! Kipróbálta újra, nehogy érzéki csalódás áldozata legyen: – Drágám, jól értettelek, akarsz harcolni azért, hogy fölgyógyulj? Ha igen, szorítsd meg újra a kezem! – és Sára ujjai ismét szorosabban fonódtak az övéire.

Közben kihajnalodott, megérkezett a nappalos műszak. Másik orvos is érkezett, megnézte a lázlapot, majd döbbsen figyelte, hogy István suttog a párnára hajolva.

– Ne reménykedjen fölöslegesen, Solti úr! A felesége agyhalott, nem értheti, amit mond neki.

– Ne haragudjon, doktor úr, ez nem lehetséges, én kommunikálok vele.

– Nem kommunikálhat vele a Jóistenen kívül senki!

– Doktor úr, egyetlen perc alatt bebizonyítom önnek. Mindent észlel, mindent hall, ami körülötte történik, csak válaszolni nem képes. Azt is hallotta, amit ön az imént állított az állapotáról. A keze szorításával bármire válaszolni tud. Jöjjön, hadd mutassam meg önnek!

– Nem, nem, köszönöm, én ezt nem kérem. Ne is haragudjon, mégiscsak Maga a civil, talán mi mégiscsak jobban tudjuk, mi a valós orvosi helyzet. Nem akarom semmiben megakadályozni Magát, ha jobb így Magának, nyugodtan beszélgessen vele, és higgyen bármiben! Ne

értsen félre, tisztelem az erőfeszítését, és sok sikert kívánok hozzá! – az orvos jóindulatú, de lekezelő mosollyal állt odébb.

Ő lett az asszony kezelőorvosa, s végig korrekten tartotta magát legelső álláspontjához: semmiben nem gátolta őket, de egyetlen szavukat nem hitte el, s egyetlen alkalmat nem adott föltevésük igazolására. Olykor aggódott is értük, hogy a család többi tagja fog összeomlani a kimerültségtől, hiszen napi huszonnégy órás szolgálatot tartottak Sára mellett, egész nap és egész éjjel vele voltak, s túl azon, hogy mosdatták, forgatták, tornáztatták, gyúrták, rengeteget „beszélgettek” vele, ezen a kézzszorító nyelven. A harmadik napon a nővérek megfenyegették Istvánt: ha nem hajlandó legalább a váróterem összetolt foteljein pihenni pár órát, nem engedik be Sárahoz. Akkor aludt három-négy órát, majd folytatta a napi 24 órás szolgálatot. A negyedik napon próbált először a torkán leerőltetni valami szendvicset, de csak a felével birkózott meg, már enni sem nem bírta.

És ez így ment egy álló hétig. Istvánnak és a két gyereknek kétféle harcra kellett venniük a betegség és az orvosok ellen. Kivétel nélkül mindegyik doktornak följánlották: hadd bizonyítsák be pillanatok alatt a maguk tudománytalan módszerével, hogy Sára értelme tökéletesen tiszta, hogy adekvát módon „válaszol” minden kérdésre – ám nem akadt egy sem, aki kíváncsi lett volna erre, nemhogy azok közül, akik gúnyos, saját felsőbbrendűségüket fitogtató megjegyzéseket tettek, de azok közül sem, akik részvétellel nézték erőfeszítéseiket. Nem kellett volna többet tenniük, mint megfogni az asszony kezét, és választ kérni egy-két kérdésre. Nem fogta meg egyikük sem. Az orvosok többsége végig úgy kezelte ezt a kőkemény katonatisztet, mint holmi fogyatékos. Akadt ugyan kivétel, aki a félperces kísérletre ugyanúgy nem volt rávehető, mint összes kollégája, de legalább hajlandó volt meghallgatni Istvánt. A férj beismerte, orvosilag természetesen nem tudja alátámasztani, amit tesz és tapasztal, tehát elfogadja a doktorok szakmai véleményét, mert ő nem ért hozzá. Azt viszont nekik kéne elismerni – érvelt –, hogy az orvostudomány is véges, s ha ő és két gyereke a medicinának hiányait picit is tudja pótolni azzal, hogy jelen van, érezteti a szeretetét, a szerelmét, ha együtt próbálják arra biztatni Sárát, hogy ne adja föl a küzdelmet, akarjon meggyógyulni, ez segíthet valamit. És biztosította őket: ha a felesége fölépül, azt ő nem a saját érdemének, hanem az orvosok szaktudásának, munkájának fogja betudni. Ám e beszélgetések során a doktorok még azt a – legalábbis a civilek körében ma már igazán általánosan elismert, bár lehet, szintén teljességgel tudománytalan, csupán igaz – tételt sem voltak hajlandók komolyan elfogadni, miszerint a gyógyuláshoz szükséges a

beteg gyógyulni akarása is. Mindezzel együtt, látva kitartásukat, az orvosok egyre nagyobb hányadának fokozatosan gyöngült a merev ellenállása, talán kicsit még drukkoltak is nekik, csak éppen nem hittek az egészben és nem segítettek semmit. A férjnek és gyerekeinek néha már az volt az érzése, ha Sára egyszer csak fölkelne és a ruháit kérné, hogy hazamehessen, egyik-másik orvos visszaparancsolná a betegágyba. Ha egyszer a doktor kimondta, hogy a beteg agyhalott, hogy jön ahhoz bárki – akár maga az érintett is –, hogy tetteivel közvetve cáfolja az ő diagnózisát? Ha rosszindulatú lett volna, ugyanezt így fogalmazta volna meg magának: ha egyszer kimondták a diagnózisukat az agyhalálról, abból nem hajlandók engedni, s éppen azért nem áll rá egyikük sem a kísérletre, nehogy beigazolódhassék a tévedésük. De nem volt ideje és energiája ezzel törődni, egyetlen Sáráját akarta megmenteni, visszahozni.

S mindehhez fontos hozzátenni: István soha életében nem volt vallásos, nem hisz valami, a testtől elválasztott lélekben, sem felsőbbrendű akaratban, amelynek szolgájává szegődhetne. Az okkult tudományokat sem ismeri, soha nem mélyült el sem parapszichológiában, sem természetgyógyászatban, nem is igen olvasott ilyen tárgyú könyveket. Átlagos műveltségű ember, aki csupán a saját tapasztalatának hitt. Értetlenül, döbbenettel fogadta hát, amikor a doktorok hókuszpókusznak minősítették próbálkozásait, pedig nem varázsvesszővel írt köröket asszonya feje fölött, nem ingával mérte be, jó helyen fekszik-e s nem a tévéképernyőn át küldött neki energiát.

Visszatérve a történetekre, a második nap reggelén zajlott beszélgetés után István ismét odahajolt Sára párnájára, s biztatta feleségét: – Ne törődj ezekkel a lesújtó megjegyzésekkel, kicsim, meg se halld, amit ezek az orvosok mondanak! Ez intenzív osztály, ide nagyon súlyos betegek kerülnek, mintegy utolsó állomásra; itt dől el, hogy visszafordulnak vagy tovább mennek. Itt az orvosok nem kelthetnek hiú reményeket senkiben, mert ha esetleg nem sikerül valami, a hozzátartozók aztán számon kérhetik rajtuk a biztató szavakat. Ha viszont a legrosszabbra készítének föl, és mégis meggyógyulsz, ők lesznek az Isten, aki véghezvitte a lehetetlent. Bár nagyon nehéz, de el kell fogadnod, el kell fogadnunk: ez a kegyetlenség pusztá önvédelem.

Reggeltől délutánig István így beszélgetett asszonyával. Akkor beállított Sára egész rokonsága, innen-onnan vidékről. Amint értesültek a történetekről, mindenki rohant hozzá. A férj nem akarta mindannyiukat beengedni, mondván, nem látványosság van odabent, hanem egy beteg asszony, akinek volt, van és remélhetőleg lesz is emberi méltósága. Azt kérte, Sára két testvére menjen be, a többiek azonban majd csak akkor,

ha már lábadozik, nem intenzív, hanem normál kezelési osztályon. Áthidaló megoldásként javasolta a zárt láncú tévét, amin ugyan szinte semmi nem látszott, de mégiscsak Sárát mutatta. Ezen kisebb vita alakult ki, úgyhogy István visszavonta saját álláspontját, azt javasolta, a tökéletesen működő kommunikációs módszerrel megkérdezi Sára véleményét, aztán legyen az, amit az asszony szeretne. Bement, Sára mellé ült, s a párnára hajolva elmondta, ki mindenki érkezett látogatóba. Elsuttogta, ő csak a két testvért szeretné beengedni, nem akarja, hogy a többiek ilyen állapotban lássák őt. Kérte, ha egyetért vele, Sára szorítsa meg a kezét. Az asszony azonnal megszorította. Majd arra kérte, ha inkább azt akarja, engedjen be mindenkit, szorítsa meg újra a kezét. Nem történt semmi, Sára ujjai mozdulatlanok maradtak. Hát ilyen módon volt az asszony agyhalott.

István behozta a két testvért, akiknek addigra elmesélte, miként beszélgetnek ők. Néhány percen keresztül az egyik, majd a másik testvér is ugyanúgy kommunikált Sárával, amint ő eddig. Nagy megnyugvás volt ez a férjnek: megbizonyosodott, a valóságot érzékeli, s nem esetleg csupán azt, amit szeretne.

A rokonok távozása után Istvánban fölmerült: vajon az éjjel-nappali „beszélgetéssel” nem fárasztja-e túlságosan az asszonyt, ezzel esetleg nem árt-e neki. Ő még soha nem volt kómában, nem tudhatta, lehet-e egyáltalán ilyen helyzetben pihenni. Megkérdezte hát: – Sára, drágám, tudsz te így pihenni is? – Az asszony ujjai behajlottak, picikét megszorították a kezét. – Jobb Neked, ha például most hagylak nyugodtan pihenni, és nem beszélek Hozzád? – Sára ujjai moccanatlanok maradtak. – Az a jobb, ha itt vagyok, és beszélek? – Ismét gyöngye szorítás érkezett válaszul, amely eddig mindig az igent jelentette. – Jó, szívem, akkor maradok. Tudod, min töprengek? Mindannyiunkkal előfordul, velem is sokszor megesett már, hogy miközben éjjel valami rosszat álmodtam, tudatosult bennem, hogy ez most nem a valóság, hogy valójában én alszom és álmodom, tehát ha fölébredek, véget ér a lidércnyomás. Ilyenkor, ha elhatároztam, álomban, hogy fölébredek, akkor ez általában sikerült is. Figyelj csak, drágám! Te is most ilyen rossz álomban vagy, amely ráadásul nagyon mély is, mégis föl kell ébredned! Ha ez sikerül, óriási lépést teszel a gyógyulás felé. 26 éve élünk együtt, rengeteg nehézséggel kellett megküzdenünk, és ez eddig mindig sikerült – miért ne sikerülne most is? Ezt a helyzetet is együtt kell megoldanunk! Figyelj, én most „lemegyek” Hozzád, ebbe a rossz álomba, utána ott együtt elhatározzuk, hogy fölébredünk, és kinyitjuk a szemünket mindketten. Ha nagyon akarjuk, meg tudjuk tenni! – István lecsukta

szemét, próbált ellazulni, majd folytatta. – Jó, most együtt vagyunk ebben a rossz álomban. Most határozzuk el mindketten, hogy fölébredünk! Gyere, kezdjünk följönni! Nyissuk ki a szemünket!

István éppen hogy kinyitotta a szemét, éles, szirénászerű hang szólalt meg a feje fölött. Valami szüntelenül vijjogott – az első pillanatban el sem tudta képzelni, mi történt. Aztán rémülten vette észre: a lélegeztetőgép riaszt, annak a vészjelzője visít. Egy nővérke odaszaladt, értetlenkedve nézte a gépet, majd lekapcsolta a riasztást.

– Mi történt, nővérke?

– Nem tudom, nem értem. Biztos beleszuszogott.

István megnyugodott, hogy nem ártott semmit. Visszahajolt a párnára: – Nincs semmi baj, drágám, mafláskodott ez a gép. Gyere, próbáljuk újra! Lejövök Hozzád megint, a rossz álomba. Várj meg, mindjárt együtt leszek Veled! Úgy, jó, most együtt alszunk, és rosszat álmodunk. Szabaduljunk meg ettől az álomtól! Ébredjünk föl együtt! – És megint vijjogás, visítás, a lélegeztetőgép újra riasztott. Ismét szaladt a nővér, lekapcsolta a riasztást, és ugyanazt válaszolta. Istvánnak már kezdett gyanússá válni a dolog, de még nem mert reménykedni, hogy ez jelent is valamit, arra gondolt, a véletlen bekövetkezhet kétszer is. Harmadszor is közelhajolt, s elszuttogta tudománytalan, talán bugyuta kis történetét – és 4-5 percen belül harmadszor ugyanaz történt: a gép riasztott. Ez már nem lehetett véletlen. Kiszaladt a látogatók számára kijelölt terembe, s örömmel újságolta a történeteket a gyerekeknek: – Most már biztos, hogy meggyógyul az édesanyátok, hiszen próbál fölébredni. A lélegeztetőgép egészen biztosan arra jelez be, hogy ő szeretne, próbálkozik a fölébredéssel, és attól megváltoznak az életfunkciói. Gyertek be ti is!

Együtt mentek vissza a kórterembe. Egymást követő 10-12 alkalommal produkáltak az előzőkkel teljesen megegyező eredményt. Ám közben, valahol a negyedik-ötödik kísérletnél, amint István újra elkezdte szuttogni a történetet, a gép azonnal riasztott. Jól ismerte a feleségét, azonnal rájött: Sára csupán azt akarja jelezni neki, nem kell mindig elmondania újra ugyanazt, meg tudja ő jegyezni. Igazolódott is e „fordításának” helyessége. Amint a következő alkalommal az elején hozzátette: – Csak azért ismétlem meg a történetet, hogy ez idő alatt Te föl tudjál készülni a fölébredésre, koncentrálásra, és nem azért, mert azt hiszem, nem vagy képes megjegyezni ilyen egyszerű dolgot – s ekkor a gép a történet elején már nem visított föl. Az asszony megértette, elfogadta, hogy szükség van az egész történetre. Nyugalom volt egészen addig, amíg el nem jutott addig: – Most akkor próbáljunk meg együtt

fölébredni, nyissuk ki a szemünket! – máris megszólalt a riasztás. Minden alkalommal, a történet ugyanazon pontján, amikor ugyanis föl kellett volna ébrednie az asszonynak, ki kellett volna nyitnia a szemét.

Miközben folyt ez az, úgymond, kísérletezés, megjelent az ügyeletes orvos kollégájával, bizonyos dr. Kuczin Rolanddal. Sietve érkeztek a betegágyhoz, majd anélkül, hogy Sárára akár csak rápillantottak volna, szóltak az ápolónőnek: hívjon szerelőt, mert ez a gép rossz.

– Elnézést kérek, doktor urak, a gépnek semmi baja. A feleségem megpróbál fölébredni, ilyenkor nyilván megváltozik a légzése ritmusa, emiatt jelez a gép.

– Ne beszéljen, kérem, hülyeséget, a felesége agyhalott, semmit nem próbál, mert képtelen rá! – dühösködött az orvos.

– Higgye el, igazam van, és be is tudom bizonyítani, ha hajlandó fél percet rászánni. Tegye ide ön is a kezét, s ő reagálni fog arra, amit kérdez! Én ugyan nem értek hozzá, hiszen nem vagyok orvos...

– Hát nem bizony! – nyugtázta a doktor az Olimposzról leereszkedő hangszúllyal a közbevetést, gúnyosan mosolyogva.

– ...de egyetlen perc alatt be tudom bizonyítani önöknek az állításom. Kérem, győződjenek meg róla, hogy nem hülyeséget beszélek...

– Ugyan, kérem, mi talán mégiscsak jobban el tudjuk dönteni, orvosilag mi hülyeség és mi nem. Nem kell itt semmit sem bizonyítani! De mindegy, hagyjuk a szerelőt, nem is fontos! – valamit állítgattak a gépen, és elvonultak, további gúnyos megjegyzések közepette.

– Ne törődj vele, kis szívem, miket mondanak – hajolt vissza István a párnára –, ne keserítsen el, amit hallottál, nem nekik van igazuk! És az se zavarjon, hogy ilyen hangon beszélnek; intelligenciát még az orvosi diplomával sem lehet szerezni, az vagy van valakinek, vagy nincs. Gyere, inkább próbáljuk újra! – ismét hozzáfogtak a gyakorlathoz, ám a gép most nem jelzett. István az ápolónőt kérdezte, vajon miért nem.

– A doktor úr átállította, hogy ne riasszon.

– Megkérem szépen, legyen oly kedves, hívja ide a doktor urat, szeretnék beszélni vele!

A nővér kiment, s két-három perc múlva az orvossal együtt érkezett vissza. – Nem érek én rá mindenre! – dohogott az, láthatóan sietve –, mondja, mit akar! – de ismét olyan iszonyatosan lekezelő, gúnyos hangon, hogy István mögé érezte a ki nem mondott „Na, te bunkó, már megint mit akarsz?” kérdést is.

– Arra szeretném megkérni, ha a gép eredeti helyzetbe visszaállítása nem gátolja a gyógyítást, tegye meg, hogy visszakapcsolja korábbi állapotába, mert mi a továbbiakban is szeretnénk próbálkozni, és a

feleségem számára megnyugtató a gép jelzése, mert hallja, hogy a küzdelme eredményes.

– Ne avatkozzon bele újra a munkánkba, ha egyszer nem ért hozzá! És egyébként se beszéljen már hülyeségeket, hogy az agyhalott beteg mivel próbálkozik! És különben sem gondolhatja komolyan, hogy én majd ezt az állandó sípolást fogom hallgatni.

– A világért sem szeretnék beleavatkozni az ön munkájába, sőt, azt is megértem – bármilyen kegyetlenül hangzik is –, hogy a feleségem az ön számára csak egy munkadarab. Ez teljesen normális, hiszen nem kötődhet érzelmileg minden betegéhez, ezen az osztályon ebbe bele lehetne örülni. De engedje meg, hogy az igazolt tapasztalatok alapján lehessen nekem is álláspontom, bármennyire tudománytalan is. A feleségem újra és újra rengetegszer reagál arra, amit mondunk neki, visszajelez. Ismét kérem, csak egyszer próbálja ki! Fogja meg a kezét, és kérdezzen bármit, amire valószínűleg igennel felelne, és érezni fogja, hogy – amennyire telik tőle – meg fogja szorítani az ön kezét. Ez azért mégiscsak jelent valamit, ha orvosilag nem is támasztható alá.

– Dehogy fogom meg, mondtam már, hogy ez hülyeség, semmi értelme, lehetetlen! Még csak spontán légzése sincs.

– Miért mondja ezt, doktor úr, hiszen a kollégája határozottan állította, hogy van spontán légzése, csak gyöngé, és a gép csupán rásegít, de nem az lélegezteti.

– Ugyan kérem, ez is hablatyolás!

– Jó, rendben van, elfogadom az ön álláspontját, csak azt kérem, ne akadályozza meg, hogy közben én is ragaszkodhassam a sajátomhoz. Biztosítom önt is, ha a feleségem meggyógyul, én azt teljes mértékben az orvostudomány és az önök sikerének fogom tulajdonítani, de azért közben hadd higgyek annak is, amit a tulajdon szememmel és érzéseimmel tapasztalok.

– Azt csinál, amit akar, engem nem érdekel! – füstölgött a doktor, és távozott. István folytatta a próbálkozást Sárával, csak éppen immár a gép visszajelzése nélkül. Ám eredményesebben! Többször egymás után, amikor odaért: – És most nyissuk ki a szemünket! –, az asszonynak félig kinyílt a szeme. Előttűnt a pupillája, s körülötte az íriszből is valamicske – de tovább nem ment.

– Nem baj, nem baj – nyugtatgatta –, ne erőlted túl Magad, elég egyelőre ennyi is, majd később egészen sikerülni fog! Most inkább csukd be a szemed, pihenj! – és Sára behunyta a szemét.

A harmadik napon újabb megerősítést kapott. Az intenzív osztály egyik orvosa Sára ágya mellett ismét gyözködni kezdte, hogy

értelmetlenek az erőfeszítései, a felesége agyhalott. Az asszony életfunkcióit ellenőrző gép monitorján ekkor az addig stabil értékeket mutató görbék hirtelen szabálytalanokká, kaotikusokká váltak. Az orvos a hegyi beszéd végeztével távozott, s a férj azonnal visszahajlott asszonya párnájára, s a szokott módon nyugtatgatni kezdte: – Ne törődj vele, drágám, nem mondhat mást, ez a dolga! De nincs semmi jelentősége, hogy ők mit beszélnek, meg fogsz gyógyulni, csak tovább kell folytatnunk, amit elkezdtünk! – S a monitoron a görbék alig egy perc alatt visszarendeződtek.

Az ezt követő éjszaka hirtelen leesett Sára vérnyomása, olyannyira, hogy már szinte kimutathatatlanul alacsony lett. A nővére fülén a fonendoszkóppal, kezében a vérnyomásmérő pumpájával már orvost akart hívni, de István nem esett pánikba, megkérte, várjon kicsit, hadd próbálják meg maguk elboronálni, s a párnára hajolva suttogni kezdett: – Szívem, semmi baj, szedd össze magad! Ez csak valami múló rosszullét, pillanatnyi vérnyomáscsökkenés, amin azonnal úrrá lehetsz. Adj parancsot a szervezetednek, emeld meg a vérnyomásodat! – Fölpillantott az ápolónőre, aki biztatóan intett vissza: lassan-lassan emelkedett a vérnyomás, pár perc után már 60-at mutatott. – Ez az, csak így tovább, emeld tovább! – A nővére alig egy percen belül 80-at mért. – Jó, nagyon jó, csináld tovább, neked 110 a szokásos vérnyomásod, vidd föl arra! Vagy elég lesz 100 is, de ne hagyd itt, ez még kevés! – Újabb tíz perc, s az ápolónő csodálkozva, de elismerően bólintott: 100. Ekkor a monitoron az EKG-görbe ugrálni kezdett: az abszolút objektív gép jelezte: az agyhalott észlelte az eredményt, és örült, hogy sikerült.

István és a két gyerek naponta 24 órát töltöttek Sára ágya mellett. Naponta négyszer-ötször tornáztatták őt, ledörzsölték tetőtől talpig sósórszeszes ruhával, majd bekenték testápoló krémmel. Ha belázasodott, jeget raktak rá, ha túl alacsony volt a hőmérséklete, plusztakarót kértek. Ám mindenről nem tudtak gondoskodni. Bejött egyszer az az orvos, aki fölvette Sárát, s vizsgálata során észrevette: az egész szája elfertőződött, mert a lélegeztetőtubus hatására összegyűlt folyadékot egyszer sem szívatták le. Olyan ez, mint amikor a gondatlan anya csecsemőjének szájpenésze van. A doktor, a nővérek segítségével szakszerűen ellátta a fertőzést, s akkortól Istvánék mindennap megkérték szépen a nővéreket, szívják le a keletkező folyadékot, s ők ezt kedvesen el is végezték. Arról nem ők tehetek, hogy addig az orvosoktól nem kaptak erre utasítást.

Elérkezett a szilveszter. Sára negyedik napja feküdt bent, változatlanul kómában. Éjfélkor Ági, a lányuk halkan eldúdolta a

Himnuszt, majd ő is, István és kis István is megpuszították Sárát, minden jót kívántak betegüknek. István arra kérte, ha ő ugyanezt kívánja nekik, mindegyiküknek egyenként szorítsa meg a kezét. Az orvosok szerint agyhalott, semmiről nem tudó, semmit nem érzékelő, magatehetetlen beteg egyenként megszorította a kezüket.

A következő két nap ugyanígy, változás nélkül zajlott. Január 3-a István számára rosszul kezdődött, mert nappali ügyeletes orvosként dr. Kuczin Roland jelent meg. Ő volt az, aki pár nappal korábban együtt volt jelen kollégájával a lélegeztetőgép lekapcsolásakor, s azóta ugyan István nem látta, de azóta sem felejtette el gúnyos, minden részvétet és emberséget nélkülöző megjegyzéseit. Félt ettől a dokortól, érezte, nem fog törődni a feleségével, s ebben nem is csalatkozott. Ahányszor bejött a kórterembe, őket minden alkalommal széles ívben kikerülte, csak a többi beteget vizsgálta meg, Sárát egyszer sem. A család a szokott módon ápolta a beteget, várták az estét és egy másik orvost. Ám a nappalos Kuczin doktor maradt bent éjszakai ügyeletre is.

Este hét körül tornáztatás közben a férj észrevette, felesége bal lábujjai elszíneződtek, elszürkültek. Éppen a kórteremben téblábolt dr. Kuczin, de hozzájuk szokás szerint nem ért el. A „hókuszpókuszoló családdal” minden alkalommal ezt tette: körbejárta az összes beteget, Sárát pedig kihagyta. Láthatóan nem óhajtott részesévé válni a hókuszpókuszolásnak. István udvariasan kérte, nézze meg, mi történt Sára lábával, és mit kell tenni ahhoz, hogy elmúljon.

– Mi lenne? Üszkösödik a lába. Én nem tudok vele mit csinálni, le kell vágni! – felelt Kuczin, de ezt is csak menet közben, s ily módon teljesítve orvosi feladatát, kivonult.

A válasz majdhogynem sokkolta Istvánt, de hozzáfogott, és a lányával közösen négyórás megfeszített munkával életre dörzsölték Sára lábát. Utána újra az egész testét megmasszírozták, bedörzsölték, végigtornáztatták, és közben folyamatosan beszéltek hozzá, biztatták. Ám eközben István – bár magának se merte bevallani – úgy érezte: Sára most, annak hallatára, hogy esetleg levágják a lábát, megrendült. Az az asszony, aki mindig imádott csinos leni, szép cipőket hordani, szoknyában járni – azt hallva, hogy le kell vágni a lábát, valószínűleg megelégedte az egészséget. Vagy csak nem bírta tovább lelkileg. És föladta.

Éjfél tájt megszakították velük az ápolást, kiküldték őket, mert a nővérek fürdették a betegeket. Fél kettőkor mehettek vissza, s rögtön látták: most igazán nagy baj van. Sára teste szinte teljesen hideg volt és sárgás színű. A gépek ugyan jelezték, hogy vannak életfunkciói, de látszott rajta a hirtelen, rohamos leépülés. Kuczin doktor éppen a

kórteremben volt, a szomszédos ágynál, István hozzá fordult: – Kérem, doktor úr, segítsen! Ehhez én már kevés vagyok.

– Én megmondtam! – dörrent rá Kuczin. –Maguk csak nyugodtan hókuszpókuszoljanak tovább! Nekem erre nincs időm, megyek lefeküdni. – Még a nővérek is döbbsen nézték. Mielőtt távozott, egyetlen ápolási utasítást adott az ápolónőnek: – Kapcsolja le az automatát, ami a vérnyomásmérőket adagolja!

István és a két gyerek döbbsen álltak, képtelenek voltak megmukkanni is. A nővéreknek is tátva maradt a szájuk. István tért először magához: – Gyertek, gyerekek, mi maradtunk hárman, senki másra nem számíthatunk! Munkára föl, próbáljuk megmenteni édesanyákat! – Ági először zokogva átrohant a sebészeti osztályra, orvosi segítséget kérni, de persze hiába – orvostikailag nem megengedhető beavatkozni más orvos dolgába, történetesen az intenzív osztály ügyeletes orvosáéba. Aki ekkor éppen édesdeden aludt a pihenőszobájában.

A család nekigyürkőzött. Torna, masszázs, bedörzsölés, közben folyamatos kommunikáció. Látna erőfeszítéseiket, a sírással küszködő nővérek önhatalmúlag visszakapcsolták a Kuczin doktor utasítására lezárt vérnyomásnövelő gyógyszer-adagoló automatát, hoztak erősítő injekciókat, próbáltak segíteni, amiben tudtak. Közben értetlenkedve mondták, nem értik Kuczin doktor urat, nem szokott így viselkedni. Talán később sem lett bajuk az együttérzésükből.

Hajnali öt óra előtt 2-3 perccel Sára pulzusa 60 alá csökkent, és folyamatosan esett tovább. István ekkor adta föl. – Úgy látszik, vesztettünk! – szölt gyerekeinek –, búcsúzzatok el édesanyáktól, pusziadjatok meg öt utoljára! Mi ennél többet már nem tudunk tenni. És még egyszer odahajolt asszonya párnájára: – Drágám, ezen a héten mindannyian sokat harcoltunk a betegség ellen. Én tudom, Te is keményen küzdöttél. Azt is éreztem, a mai napon föladtad. Nem tudom, miért; talán Te többet tudsz a betegségedről, mint én, és biztosan jól átgondoltad, mert Te mindig mindent jól átgondoltál, s azután döntöttél. Biztosan ezt is így tetted. Remélem, helyesen döntöttél, és Neked így lesz a jobb. Ezért én tovább nem tartalak vissza, elengedlek. Isten Vele, drágám! – s miközben a meglett katonatiszt sikertelenül próbálta visszanyelni könnyeit, egyszer csak döbbsen látta: felesége, az állítólag agyhalott asszonya szemeiből is elkezdett szivárogni a könny. Egyértelműen már haldoklott, ám annyira volt öntudatlan és a világról mit sem tudó, hogy agóniája közben is sírt, tehát értelménél volt.

Közben az életfunkciókat ellenőrző gép riasztott. – Elnézést kérek! –

hüppögött mellette a nővére –, de nekem ezt jelentenem kell az ügyeletes orvosnak. István a kezében tartotta felesége kezét. Ebben a pillanatban megérezte Sára csuklóján, hogy megállt a szíve, megszűnt a pulzusa.

István fölállt, és a nővér után indult. Akkor ért az orvosi szobához, amikor az ápolónő kijött onnan. Ő benyitott. Ott állt az ügyeletes orvos, dr. Kuczsin Roland, félig sötétben, egy szál alsónadrágban, és éppen igyekezett megtalálni a fehér orvosi nadrág elejét, hogy fölhúzza magára.

– Uram! – szólalt meg a maga számára is fölfoghatatlanul udvariasan és hideg fejfel. – Nem mondom Önnek azt, hogy „doktor úr!”, mert ön előttem nem orvos. Elnézését kérem, hogy a nővér fölkelte, remélem, szépeket álmodott, de az ön által három és fél órával ezelőtt magára hagyott beteg elment. Kérem, tegye a kötelességét, ha még emlékszik abból valamire!

– Nem aludtam én! – hebegett Kuczsin, de a nadrágját még mindig nem sikerült fölvennie.

– Ebben az állapotomban nem kívánok önnel beszélgetésbe elegyedni, de annyit mondhatok, nemcsak orvosnak, de még embernek sem igazán tartom önt. A többit majd megtudhatja a televízióból, a napilapokból, és majd találkozunk az orvosi kamara Etikai Bizottsága előtt! – és kiment a szobából.

Két-három perc múlva Kuczsin úr beért a kórterembe. István utána akart menni, a nővérektől megérdeklődni a haláleset utáni szokásos teendőket, de nem engedték be őt. A doktor úr megpróbálja újraéleszteni.

– Körülbelül egy óra múlva, 6 óra 15-kor kitárult a kórterem ajtaja, megjelent Kuczsin, mint egy Isten, és széles karmozdulattal beinvitálta őket:

– Tessék, jöjjenek be, újraélesztettem a beteget, megint van szívműködése!

– Ezt most miért tette? – István alig tudott magához térni aznap ki tudja, hányadik döbbenetéből, miközben visszament felesége ágya mellé. – Hogy tehetett ilyet? Mi értelme volt ennek? Ahhoz nem kell orvosnak lenni, hogy az ember tudja: az olyan beteg, akinek az agya vagy egy órán keresztül nem kap vért, az már valóban agyhalott. Most igazán azt hiszi, valami orvosi bravúrt hajtott végre? Azt gondolja, ezek után megváltoztatom a véleményem? Biztosíthatom: ez után még inkább nem tartom orvosnak, csak egy fölfújó hólyagnak, aki az Istent játssza. Most viszont én kérem arra, hogy kapcsolja ki a gépet, mert erre a cirkuszi mutatványra nem vagyok vevő! Most már tényleg agyhalott a feleségem, semmi értelme tovább életben tartani.

Kuczin persze nem kapcsolta ki a gépet, de két-három perc múlva Sárának magától megint megállt a szíve. Meghalt. Végérvényesen.

István és a két gyerek az utolsó pillanatokban ismét mellette lehetett. Újra megpusztították őt mindhárman, és kimentek a kórteremből. Néhány perc múlva Kuczin kijött utánuk a folyosóra, s a maga fennkölt, leereszkedő stílusában, állandó vállveregetés közben, nagyrészt latinul ismertette Sára betegségének lényegét. István ugyan beszél nyelveket, de a latint nem, úgyhogy a kötőszavak kivételével egy kukkot sem értett az egészből, de szó nélkül végighallgatta. Azt viszont már megértette, amikor Kuczin azt ecsetelte: – Egyébként is nagyon rendes voltam Magukhoz, hagytam, hogy hókuszpókuszoljanak, ahelyett hogy kivágtam volna mindannyiukat a kórteremből!

– Nem értek egyet önnel! – felelt István, amikor Kuczin befejezte –, mert a kórteremben tartózkodásunk nem ön által gyakorolt kegy, hanem törvényes jogunk volt. Önnek viszont – mivel én és a családom betartotta az itteni előírásokat, ezt mindenki tanúsíthatja – nem lett volna joga „kivágni minket a kórteremből”.

– De ha én... – vágott közbe Kuczin.

– Ön az imént körülbelül tíz percen át előadott nekem valamit, amiből pontosan tudta, hogy egy szót sem értek, és én egyszer sem szakítottam félbe. Nagyon kérem hát, hallgasson meg hasonló türelemmel, különösen mivel én magyarul beszélek! Ismét csak azt tudom mondani, ön orvoshoz méltatlanul viselkedett mind a beteggel, mind velünk, a családdal. Nem segített egy hajszálnyit sem a betegnek, ami pedig kötelessége lett volna, ugyanakkor többször csak gúnyolódott rajtunk, akik próbáltunk tenni valamit az érdekében. Ha akkor tett volna bármit, amikor segítséget kértem öntől, még ha az eredmény ugyanaz lett is volna, mint most, azt megköszöntem volna. Így azonban a véleményem változatlan. S úgy gondolom, ön nagyon egyénien értelmezi az orvosi esküt.

Kuczin ebbe a rövid válaszbba is négyszer vágott közbe, míg István végül nyomatékosan megkérte, hallgassa őt végig. Alvására vonatkozóan azonban érdemi választ adott: – Én voltam a nappalos orvos, utána az éjszakai ügyeletes, délelőtt 10-kor pedig műtetem lesz.

– Ez talán nem énrám tartozik – zárta le a vitát István. Elfordult, nem bírt továbbra is Kuczin Rolanddal foglalkozni. A gyerekeivel akart törődni és saját magával. A katona és gyerekei egymás nyakába borulva sírtak hosszan. István – még könnyes szemmel – visszament megkérdezni a nővérektől, muszáj-e fölboncolni Sárát. Úgy érezte, ez után a hét után azt már nem bírná elviselni, ha még szét is trancsíroznák a feleségét. Azt a választ kapta, ha ő kéri a patológián, hogy ne ragaszkodjanak hozzá,

talán lehet. Azonnal le is ballagott a prospektúrára,, ahol reggel hét előtt persze nem talált érdemi embert. Később visszatért, s annyit tudott elintézni: ha az intenzív osztály nem indítványozza a boncolást, az ő kérésére eltekintenek tőle. Az intenzív osztály természetesen nem kérte. István csak később értette meg: persze, hiszen akkor esetleg találhattak volna arra utaló jelet, hogy mégiscsak végig neki volt igaza. De nem akart ezzel sem törődni. Esze ágában nem volt sem kártérítésért perelni, sem gondatlan emberölésért eljárást indíttatni. Mindössze azt az egyet szeretne volna elérni: mondassék ki, hogy orvosnak így nem szabad viselkednie.

Ma sem igazán érti a történeteket. Már magát ezt a munkatempót sem. Mi ennek az oka? Orvoshiány? Szabadságolások? Pénzhajhászás?

– Nem az a szándékom – mondja ma István –, hogy emléket állítsak magamnak. Azt azonban szeretném, ha az ilyen Kuczsin Rolandok elgondolkodnának: helyesen választottak-e pályát? Lehet, ragyogó kutató orvos válhatna belőle. Nem az orvosi szaktudását vonom kétségbe, de megvetem mint embert, és ennek semmi köze a feleségem tragédiájához, csak ennek kapcsán ismertem meg.

Nagyon sok orvos ismerősöm van, és állíthatom, nem ez a tipikus. Nagy részük lelkiismeretes, szinte önpusztító munkát végez. Ők sem érdemlik meg, hogy a Kuczsin Roland-félék miatt elveszítsék orvosi jó hírüket. És még valami. Nem az érintett háta mögött akarom kiborítani a bilit. Tervezett lépéseimről, hogy az orvosi kamara etikai eljárását kérem, és a nyilvánossághoz is fordulok, tájékoztattam Kuczsin Rolandot is, és az intenzív osztály osztályvezető főorvos asszonyát is, akit történetem szintén megdöbbenett. A főorvos asszony azóta többször nyilvánosan kijelentette, orvosaiak mindent megtettek a feleségem életben maradása érdekében. Ettől fölmerült bennem a kérdés: ha az intenzív osztály valamennyi orvosa az első pillanattól kezdve reménytelennek látta a helyzetet, akkor miért nem próbálták meg a műtéti beavatkozást? Hajszáleres agyvérzést a világon mindenütt operálnak. Ezzel – ha igaz a diagnózisuk – csak nyerni lehetett volna. Vagy esetleg ennyire a pénz (az egészségügy anyagi helyzete) határoz egy ember életéről és haláláról?

Kuczsin Rolandról kialakult lesújtó véleményemet csak megerősíti az a tény, hogy a későbbiekben elutasított minden arra irányuló kérést, hogy nyilatkozzék a történetekről. Igaz, azt hiszem, az ő helyében én is nehezen tudnék szembesülni akkori önmagammal. Leírtam mindent, ami történt, s a beszámolót az egyik napilaptól az én engedélyemmel megkapta ő is, tehát ismeri a szöveget. Persze lehet, annyira sérthetetlennek és a történetek fölött állónak tartja magát, hogy a nyilvánosság sem zavarja.

Mindez persze bárki számára eléggé hihetetlen is lehet. Miért ne gondolná a kételkedő: István nyilván nagyon akarta, hogy Sára megmaradjon, s beképzelte magának, hallucinálta az egészet, összekeveredett benne a valóság és a vágyalom. A történet hitelessége tehát talán megköveteli az, úgymond, ellenőrzést. Megkeresem ezért Sára testvérét is. Sunyovszki Lajosné Szabó Ilona Tatabányán él és dolgozik, egy német tulajdonú cég külkereskedelmi és vámügyeit intézi. Ő így emlékszik:

– Jött a telefon, hogy mi van Sárával, és mi azonnal rohantunk Nyíregyházára, az egész család, két autóval. A megyei kórház intenzív osztályára érve, én nagyon meglepődtem, hogy a többágyas kórterembe mindannyiunkat beengednének. Éppen csak ránk adták a zöld köpenyt, még azt sem mondták, mossunk kezet vagy legalább csak kettesével menjünk be, nem kérdezték, nem influenzás-e senki. István tiltakozott egyedül, hogy ennyien ne fárasztuk Sárát, majd bement megkérdezni tőle, egyetért-e vele, hogy csak mi ketten, a testvérei ülhessünk az ágya szélére. Elmagyarázta, miként kommunikál vele, hogy a keze szorítása igent jelent, annak hiánya nemet.

Nos, odaléptem Sára ágyához, borzasztóan nézett ki szegénykém. Megfogtam a jobb kezét, s beszéltem hozzá. – Tudod, hogy itt vannak a gyerekeid? – kérdeztem, s ő először csak egy ujját mozdította, aztán a másodikat is. – Ugye tudod, nagyon szeretnek Téged? – erre pedig erősödött a szorítása. Mesélni kezdtem a kislányomról, aki Sárának keresztlánya, akkor volt első osztályos. Elmondtam, szépen tanul, jól is viselkedik, nagyon aranyos. – Hoztam Neked fényképet is róla, hogy lásd, milyen szép most. Itt hagyjam a fotót? – Nem jelzett semmit. – Inkább most ne hagyjam itt, hanem majd hozzam el legközelebb, amikor már jobban leszel?

Sára hüvelyk- és mutatóujjával megszorította a kezem. Hosszan beszéltem még neki arról, hogy a saját gyerekeinek is, nekünk is óriási szükségünk van rá, szeretjük és visszavárjuk.

Ezután beszélgettem Ágival, a lányával, aki beszámolt róla, hogy ugyanígy tudott vele kommunikálni. Pontosan ugyanezt tapasztalta fiának menyasszonya is. Vagyis senki nem hallucinálhatott, hajszálla megegyezően érzékeltük négyen is, hogy keze szorításával igent jelez, annak hiányával nemet. S ráadásul mindezen jelzések tökéletesen illeszkedtek Sára személyiségéhez, tulajdonságaihoz, egyszer sem adott olyan választ, amely meglepett volna minket. Száz százalékig biztos

vagyok benne: nem lehetett agyhalott.

*

István tehát úgy döntött: sem kártérítési pert nem indít, bár tehetné, sem büntetőfőjelentést nem tesz, bár minden oka megvolna rá. Ám kevéssel Sára temetése után nekifogott leírni mindent, ami történt. Úgy érezte, az a helyes, amit első felindulásában kijelentett: részint nyilvánosságra hozni az esetet, részint az orvosi kamara előtt etikai eljárást kezdeményezni. Eleinte csupán azt érezte, megengedhetetlen disznóság, hogy egy intenzív osztály ügyeletes orvosa ahelyett, hogy segítene a rá bízott betegnek, nyeglén, lekezelően sorsára hagyja, mert a hozzátartozói szerint hókuszpókuszolnak. Aztán egyre biztosabb lett magában: kötelessége megosztani tapasztalatait a világgal. Ha valakinek a hozzátartozója bekerül a nyíregyházi megyei kórház intenzív osztályára – gondolta végig István –, és meglátja a táblán, hogy Kuczsin Roland az ügyeletes orvos, csomagolja össze, és vigye inkább haza, mert otthon még mindig nagyobb esélye van életben maradni, mint odabent ennek az embernek a kezei között. Közhírré kell hát tennie mindezt, figyelmeztetnie kell hát minél többeket: van ilyen is, vigyázzanak magukra!

Az etikai eljárást pedig azért érezte kikerülhetetlennek s indította meg, hogy Kuczsin Roland ne blamálhassa a sok-sok becsületes, rendesen dolgozó orvost. A Magyar Orvosi Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetének Etikai Bizottsága 1999. május 26-án 16 óra 30 percre tűzte ki a tárgyalást. Először elnézést kértek tőle: kicsit csúsznak, reggel óta folyamatosan tárgyalnak etikai ügyeket. Fél öttől ötig két eljárást „lezavartak”, ám az övé öttől negyed nyolcig tartott. A tárgyaláson természetesen jelen volt dr. Kuczsin Roland is, s több alkalommal valótlanságot állított. Solti István összes érdemi tényismertetésére kijelentette: ő ezt és azt nem tette, semmi nem úgy történt, amint azt a panaszos mondja; ellenben megfogalmazott néhány vádat Istvánnal szemben, miszerint ő megengedhetetlen hangon ordibált volna Kuczinval.

Végül a következő, 12/1999. számú határozat született:

HATÁROZAT

„Solti István nyíregyházi lakos mint panaszos és dr. Kuczsin Roland, a Megyei Kórház Intenzív Osztályának orvosa mint panaszlott elleni eljárás során a MOK Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetének Etikai

Bizottságának döntése alapján

Dr. Kuczsin Roland mint panaszlott a beadványban szereplő etikai normasértést elkövette, ezért őt megrovás büntetésben részesíti. Ezen határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül fellebbezés nyújtható be, melynek egy példányát az I. fokú Etikai Bizottsághoz, míg másodpéldányát a Magyar Orvosi Kamara Etikai Bizottsághoz kell benyújtani.

INODOKOLÁSINDOKOLÁS

Solti István nyíregyházi lakos beadvánnyal fordult a MOK Országos Etikai Bizottsághoz, beadványát az OEB területi illetékességi alapon a MOK Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetének Etikai Biztosságához irányította.

Beadványában leírja, hogy felesége hirtelen rosszul lett, eszméletlen állapotban kórházba szállították. Ott megállapították, hogy felületi vérömlennyel járó agyvérzése történt. A beteget az intenzív osztályon kezelték. Az intenzív osztályon őt kómás, agyhalott betegnek tekintették. Ő ebbe belenyugodni nem tudott, mindvégig a beteg mellett tartózkodott, és annak gyógyulása érdekében vele folyamatos kapcsolatot tartott. Sokszor jelezte az orvosoknak, hogy a felesége kérdésekre, felszólításokra reagál, de csak igen ritkán kapott megértő, együtt érző választ. Beadványában nevesítve panaszolja, hogy dr. Kuczsin Roland, az intenzív osztály orvosa az ő kérdéseire gúnyos, sértő és részvétet nélkülöző válaszokat és megjegyzéseket tett. A beteg állapotromlása miatti segítségkérésre nem reagált, helyette – Maguk hókuszpókuszoljanak tovább, én megyek lefeküdni – ezt a választ adta.

Még akkor éjjel a felesége elhalálozott. Az orvostól még ekkor sem kapott semmilyen együtt érző vagy megbánást mutató jelzést. Ehelyett a doktor a mindenhatóság pózát vette föl. Véleménye szerint a panaszolt orvos magatartásával nemcsak az ő emberi méltóságát sértette, de lejáratja az orvosi társadalom jó hírét is.

A beadvány alapján az Etikai Bizottság vizsgálatot kezdett, eljárást folytatott le, az eljárás részeként tárgyalást tartott, melyen megjelent a panaszos és a panaszlott orvos is. Az ügy kivizsgálásával megbízott referens, dr. Ágoston Sándor ismertette a beadvány lényegét és tájékoztatta a bizottságot arról, hogy az intenzív osztály főorvosától szakvéleményt kért az elhunyt beteg kórtörténetére nézve, ennek lényege: a beteg súlyos subarachnoidális (a pókhalóhártya alatti) vérzésben szenvedett, ezt a diagnózist a CT-vizsgálat és neurológiai idegsebészeti vizsgálatok is alátámasztották. Légzési elégtelenség miatt

lélegeztetést igényelt, a második napon súlyos, kritikus kamrai tachicardia (szapora szívverés) jelentkezett, majd vitális funkciói romlottak. A neurológiai kontroll teljes kómát, csak agytörzsi funkciókat, ún. agyhalált diagnosztizált.

Az elnök kérdésére a panaszos elmondta, hogy érzése szerint feleségéről az első perctől kezdve lemondtak, nem hitték el, hogy a beteg gyógyulását elősegíti, ha hozzátartozója mellette van. Többen éreztették vele, hogy amit csinál – hogy kommunikálni próbál a beteggel, erőt önt bele a gyógyuláshoz – , tudományosan alá nem támasztott, így orvosilag el nem fogadható eljárás. Kétségbeesett próbálkozását afféle hókuszpókuszolásnak tartották. Elmondja még, hogy dr. Kuczsin Roland hozzáállása, hozzájuk viszonyulása az első perctől kelletlenséget sugallt, őket – noha felesége életveszélyben volt – feltűnően mellőzte, mindig csak más betegekkel foglalkozott. Kérdésekre sértő és arrogáns módon válaszolt, és magyarázatai kioktatóak voltak.

Dr. Kuczsin Roland elismerte, hogy nem mindig megfelelő kifejezéseket használt, sajnálta, hogy némely válaszát a hozzátartozó kioktatásnak vette, de ő ezt nem sértő szándékkal tette. A kritikus napon elhangzott kérdések és válaszok felidézésében a panaszos és a panaszlott nem mindig értett egyet.

Az elhangzottak alapján a bizottság megállapította, hogy dr. Kuczsin Roland a beteghez és a hozzátartozóhoz való viszonyulásban nem tanúsított orvoshoz méltó magatartást. Nem éreztette azt, hogy a másik ember aggódását, fájdalmát tiszteletben tartja.

Ez alapján hozta a bizottság a fenti határozatot.

Nyíregyháza, 1999. 05. 26.”

Elnöke

*

A határozat kihirdetése után Solti István a következőképpen reagált: – Nem fogok fellebbezni, köszönöm a korrekt döntést. Ám hadd tegyem hozzá: félttem az orvostársadalmat. Önök tudják, én katona vagyok. Az ötvenes években sok oda nem való ember került a hadseregbe. Az orvostársadalom, ha – ugyanúgy, ahogy korábban a katonatársadalom – nem veti ki magából a nem közé valókat, nagy bajba fog kerülni, mert mindannyiukról olyan kép fog élni az emberekben, amelyet azok alakítottak ki, akik etikátlanok.

Molnár doktor, az etikai bizottság elnöke ekkor kikapcsolta a magnót.

– Solti úr! Mi a terve a továbbiakban?

– Nem fellebbezek a döntésük ellen, mert ez több, mint amit vártam.

– Hogy érti ezt?

– Én most részt vettem egy olyan tárgyaláson, ahol rajtam kívül mindenki orvos. Illetve helyesbíték: rajtam kívül mindenki rendelkezik orvosi diplomával. És itt elértem azt, hogy egy orvossal szemben sikerült megvédenem az álláspontomat. Az orvosokból álló bizottság etikátlannak tartotta egy kollégájuk viselkedését.

– Nem ezt kértem, Solti úr, hanem mi a terve a médiával?

– Nem tudom, még gondolkodnom kell rajta.

– Solti úr! Könyörgök, hagyja a médiát, ne nyilatkozzon többet erről sehoval! Félremagyarázzák, hangulatkeltésre, rosszindulatú gyanúsítgatásokra használják. Kérem, ne engedje, hogy írjanak, műsorokat készítsenek a történeteikről! Forduljon bárhová, csak a médiához ne!

– Majd meggondolom, még nem tudom – felelt István megfontoltan. Majd fölajánlotta a szerinte leghelyesebb megoldást: – Tudják, mit? Amennyiben Önöknek van ehhez jogkörük, kötelezzék Kuczin Roland urat, hogy jelenjen meg velem együtt a nyilvánosság előtt, mondjuk, valamelyik tévéműsorban, és kulturáltan beszéljük meg a történeteket.

– Nekünk ehhez nincs jogunk, ezt beszélje meg Kuczin doktorral – felelt a bizottsági elnök.

– Kuczin úr! – fordult István az úgynevezett panaszlotthoz, aki ott álldogált mellette. – Üljön mellém a tévényilvánosság elé, és beszélgessünk mindarról, ami itt ma elhangzott!

– Szó sem lehet róla! – fortyant föl Kuczin. – Nem engedem a tekintélyemet lejáratni.

– Az ön tekintélyét nem én járatom le, és nem is egy ilyen tévéműsor járatná le! Ezt már megtette ön azzal, amiként viselkedett! Ezek szerint nem sikerült az ügyet rövidre zárni, tehát még találkozunk.

Nem értett egyet Molnár doktorral, meg volt győződve róla, ő látja helyesen az ügy társadalmi összefüggését, és nem az orvosok. Végül mégis engedett e kérésnek, de nem azért, mert változott volna az álláspontja, vagy mert elfogadta volna az etikai bizottság abszolúte nem etikus hozzáállását. Csupán egy idő után nem bírta tovább, hogy a szereplések során újra és újra föltépjen minden sebet. Amikor nekem mesélte végig a velük történeteket, akkor is többször elsírta magát – ez a kökemény katonatiszt. Nekem sem engedte, hogy a gyerekeit megkeressem, legalább őket ne zaklassa föl újra senki, ne kényszerüljenek az emlékezéssel ismét átélni az összes szörnyűséget,

amit végig kellett élniük.

*

Ha a médiához nem is fordult tovább – látva, Kuczsin nevét egyetlen lap vagy tévé nem meri nyilvánosságra hozni –, a hivatalos eljárást nem hagyta abba. Elsőként dr. Gönczöl Katalinnak, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tett föl kérdéseket. Akikről nap mint nap jelennek meg elmarasztaló riportok, azoknak nincsenek személyiségi jogaik? Aki viszont – ha közvetve is – az emberi élet ellen vét, mert elmulasztja a kötelességét, azt védik a személyiségi jogok? Ki egy vidéki orvos? Valóban az, aminek néhányuk képzele magát? Mindenki fölött álló, felsőbbrendű emberfaj, netalán maga az Isten? A beteg embernek nincsenek személyiségi jogaik? Esetleg az élethez, a gyógyuláshoz? Hány embert kell egy orvosnak átsegítenie a túlvilágra ahhoz, hogy már ne védjék a személyiségi jogaik? A becsületes, igazi orvosoknak, akik a helytelen általánosítás miatt a Kuczsin Rolandokkal egy kalap alá kerülnek, nincsenek személyiségi jogaik?

Az ombudsman helyett – illetékességből – az adatvédelmi biztos, Majtényi László válaszolt. Többek között azt írta: „Az Alkotmány szerint mindenkit megillet a jó hírnévhez... a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. Az orvosi kamara valamely tagjára vonatkozó vizsgálatát lezáró állásfoglalása az érintett orvos személyes adatának minősül. A kamarának ismereteim szerint nincs külön törvényben meghatározott felhatalmazása etikai állásfoglalásai közzétételéhez, a felelősségre vont tag nyilvánosság előtt történő megnevezéséhez. Az orvosi kamara tagjai határozhatnak úgy azonban, hogy az Etikai Bizottság határozatait nyilvánosságra lehet hozni. A kamarának bizonyára nincs ilyen szabályzata, mivel erről önt tájékoztatták volna. Ilyen – önkéntesen vállalt – rendelkezés hiányában viszont az érintett hozzájárulását kell kérni nevének közléséhez. Ha az etikai határozatban érintett tag nem járul hozzá neve nyilvánosságra hozatalához, akkor csak anonimizált formában lehet ismertetni a határozatot a sajtóban.”

Ez után Solti István Gógl Árpád minisztertől kérte az ügy kivizsgálását. A miniszter helyett főosztályvezetője válaszolt, ennyit: a gyógykezelés során orvosi mulasztás nem történt. István újra írt: nem erről van szó. A felelet: „levelét megküldtem az orvosi kamara elnökének”.

A kamarától István konkrétumokat kérdezett. A kórházi tartózkodás egy hete alatt miért nem végeztek EEG-vizsgálatot, amellyel egyértelműen meg lehetett volna állapítani az agy károsodásának

mértékét, s ha neki nem volt igaza, azt be lehetett volna bizonyítani? Miért nem próbálkoztak műtéti beavatkozással? Hogyan szankcionálják a magyar törvények az eutanáziát? Kimeríti-e a passzív eutanázia tényét az intenzív osztályon ügyeletesként szolgálatot teljesítő orvos, aki megtagadja a kért segítségnyújtást? Megvalósítja-e az aktív eutanázia tényét az az orvos, aki a jelen lévő hozzátartozók tiltakozása ellenére lekapcsoltat egy fontos életfunkciókat fenntartó, szabályozó gépet, amely jelen esetben a vérnyomást többé-kevésbé a minimálisan elegendő szinten tartó gyógyszer automatikus adagolására szolgált? Egy jogállamban meddig űzheti mesterségét az olyan orvos, aki az e kérdésekben szereplő cselekményeket megvalósítja?

Poczkodi Sándor, az Országos Etikai Bizottság elnöke az ügyet vizsgálatra átadta a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Etikai Bizottságnak. Az pedig meghozta határozatát: „A beteg ellátása során szakmai szabálysértés nem történt.” Solti úr fellebbezett. A Magyar Orvosi Kamara Országos Etikai Bizottsága 2000 novemberében hozott másodfokú határozatot: „A beteg ellátása során szakmai szabályszegés nem történt.”

*

Úgy érzem, a Solti család történetének éppen az az egyik nagy tragédiája, hogy az orvosláshoz mit sem értő katonának többszörösen igaza lehet a doktorokkal szemben. Azt ugyan soha nem fogjuk megtudni – legalábbis bizonyított módon nem –, igaza volt-e abban is, hogy Sára nem volt agyhalott, ki lehetett volna-e hozni a kómából, csupán megfelelő emberi hozzáállás kellett volna hozzá. Úgy tűnik, nem fogunk választ kapni arra a kérdésre sem, miért nem végezték el a – még csak nem is különösebben drága – EEG-vizsgálatot, amely egyértelműen bizonyíthatta volna, valóban beállt-e az agyhalál vagy sem. Azt sem tudhatjuk meg biztosan, mi történt akkor, amikor az orvosok lekapcsolták azt a bizonyos gépet, amely nemcsak regisztrálta az életfunkciókat, hanem azok fenntartását segítette is. Ha pedig az a gép az életben tartást szolgált, akkor a lekapcsolása maga volt a döntés: ez a beteg nem kell hogy tovább éljen. Kikapcsolása tehát esetleg nem is eutanázia volt – ahhoz ugyanis kellett volna a beteg vagy a hozzátartozó hozzájárulása –, hanem szándékos emberölés, magyarul gyilkosság.

Abban azonban holtbiztosan igaza van, hogy az orvostársadalom saját érdekei ellen működik, amikor elvtelenül megvédi azokat, akiket pedig ki kellene taszítani. S abban is, hogy ha egyszer az orvosok maguk ezt nem hajlandók megtenni, akkor igenis nyilvánosságra kell

hozni hibáikat, vétkeiket, bűneiket. Amíg a Kuczin Rolandokat megvédi mind a „külső támadásoktól”, mind a nyilvánosságtól, addig sok-sok ember a Kuczin Rolandokkal fogja azonosítani az orvosok döntő többségét. S csak akkor fogják elhinni, hogy ez nem így van, ha újra és újra, rengetegszer azt tapasztalják: a Kuczin Rolandokat maguk az etikus, tisztességes orvosok kövezik meg, zavarják el kutatónak, gyógyszerügynöknek, bárminek, csak nem betegágy mellett dolgozó klinikus orvosnak, s maguk ragaszkodnak hozzá, hogy ez a legszélesebb nyilvánosság elé is kerüljön, hogy az emberek lássák-hallják: az ő érdekükben járnak el s a becsületes munkát védik.

Az egész társadalomnak az az érdeke, hogy változzék ez a helyzet. A kérdés csupán ez: érdeke-e maguknak az orvosoknak is? Ma minden jel arra utal, ők maguk úgy látják: nem. Lényegében semmin nem akarnak változtatni, nem tűrik el a beavatkozásokat belső ügyeikbe, visszavernek, alaptalan támadásnak minősítenek minden építő javaslatot is. Rosszul teszik. Nem lesz igazuk, tévednek – legalábbis a végkimenetelt illetően. Nem lehet igazuk, mert az élet arról szól, hogy mindig a betegnek van igaza. Ahogyan mindig a szegénynek van igaza, ahogy mindig az elnyomottaknak van igazuk. Mindig. Ebben nincs pardon, nincs kivétel. Vagy ha nem is nekik van igazuk, akkor is nekik kell hogy végül igazuk legyen. Másképpen nem áll meg a lábán a világ. Összedől, felborul, nem világ többé, hanem annak csupán valami gyöngye utánpótlása.

Síró hangon telefonált az asszony a hullaszállítóknak: – Tessék kijönni, meghalt az uram, el kell őt szegényt szállítani!

– Halottvizsgálati bizonyítvány van?

– Van, persze, itt voltak a mentősök, adtak papírt, és tőlük kaptam a Maguk telefonszámát is. Csak kérem szépen, jöjjenek hamar, én nem bírok bemenni abba a szobába, ahol fekszik!

– Csak körülbelül három óra múlva tudunk odaérni, addig tessék nyugodtan lenni! A prospektúrára kell vinnünk, ugye?

– Igen, azt mondták a mentősök, hogy oda.

Valamicskével hamarabb is érkeztek a halotyszállítók, rögtön hozták a fém koporsószerűséget is. Az asszony a konyhában a hokedlin hüppögött: – A fiam találta meg szegénykémet, rögtön hívta a mentőket, azok nagyon hamar itt is voltak, de azt mondták, akkor már rég meghalt. Itt a papír,

amit adtak! – és nyújtotta a hivatalos mentőorvosi halottvizsgálati bizonyítványt.

– Mibe ütötte a fejét? – kíváncsiskodott a halotyszállítók egyike.

– Nem tudok én semmit, nem is voltam bent abban a szobában, mondom, a fiam intézett mindent, csak neki közben el kellett mennie dolgozni. Én meg egyedül be nem lépek oda! De miért ütötte volna be a fejét?

– Mert ebben a papírban az áll, hogy természetes halállal halt meg, csak amikor összeesett, valamibe beütötte a fejét, és attól vérzett a feje, de akkor már halott volt.

– Nem tudok én semmit ebből! – ismételte meg az asszony.

– No, akkor nézzük! – sóhajtott a hullaszállító, s kinyitotta a szobába vezető ajtót. Ám amint belépett volna, hátrahőkölt. Döbbenet nézett körül. A halott férfi az ágy mellett feküdt hanyatt. A vetetlen ágyon az ágynemű, a kis asztalon a fehér csipketerítő, de még az ágy mögötti fal is mind-mind csurom vér. A szoba egésze szinte úszott a szerteszéjjel spriccelt vértől. A hullaszállító odalépett a férfi mellé, s látta: annak az arca is csurom vér, de a megfeketedett vérfolyam mögött is látszik a halántékán a lövés bemeneti nyílása. Kicsit megemelte a halottat, s a válla alatt ott feküdt a padlón a pisztoly, egyúttal a tarkóján föltűnt a lövés kimeneti nyílása is.

– Ki halt itt meg természetes halállal? És ki hová ütötte be a fejét? Hol járt az a mentőorvos? Mert hogy ebben a szobában nem, az egyszer biztos!

A halotyszállítók bejelentették az ügyet a rendőrségnek, ők meg vizsgálatot kértek az Országos Mentőszolgálattól. Soha nem derült ki, valójában mi történt. Hát, istenem, sok a munka, néha iparkodni kell hamar végezni. Aki meghalt, annak már úgymint mindegy!

Ez a bizonyíték, kérem, hamis!

Lánchidi Katalin pasaréti ügyvédcsalád sarja, a Móriczban érettségizett, kétéves idegenforgalmi iskolát végzett, dolgozott is utazási irodában, beszél franciául, németül, angolul és arabul. Huszonhárom éves volt, amikor megismerte az Egyiptomból, tisztességes, csak kicsit szegény családból származó Szaidot, aki korábban Ausztriában, Németországban, ekkor pedig Pesten a szokásos arab „bizniszeléssel” foglalkozott. Ám, ahogy mondják, túltartózkodott, vagyis lejárt a tartózkodási engedélye, kitiltották Magyarországról egy évre. Nagy volt a szerelem, úgyhogy Kati kiment vele együtt Egyiptomba, s ott össze is házasodtak. Nyáron Kati teherbe esett. Azon kívül, hogy napi tizenhat órát aludt, az égadta világon semmi gondja nem volt a terhességgel, egyszer nem hányt, nem volt rosszulétei.

Január végén lejárt Szaid kitiltásának egy éve, február elején már itthon is voltak. Kati megérkezésük estéjén azonnal hívta anyai nagybátyját, Zolit, dr. Mészáros Zoltán MÁV Kórházi szülész-nőgyógyász orvost: – Zolikám, a hatodik hónap végén, hetedik elején vagyok, hová forduljak, kihez menjek, mit tanácsolsz?

– Ugyan már, Katikám, csak nem akarsz máshoz menni, gyere hozzám, megszüljük azt a gyereket gond nélkül! – s már másnap meg is ultrahangozta. Minden rendben volt, s a leendő szülők nem bírták megállni, meg ne tudakolják – kiderült, kukaca is van, Andrásnak hívhatják majd. Katinak ugyan volt valami rossz érzése, Zoli olyan flegma volt, mindent rutinból tett, de hamar megnyugtatta magát: ötvenöt éves doktor, óriási gyakorlattal, mégiscsak a nagybátyám, egyébként is teljesen jól vagyok, mi baj lehetne? Labor, sok-sok ultrahang, vércukorvizsgálat, CTG – minden rendben. Április 28-ra írta ki az orvos, majd ezt módosította május 2-ára. Igaz, olyan vitaminokat írt föl neki, hogy a hetedik hónapig mindössze hat kilót hízott, onnantól viszont huszonnégyet, mindene földuzzadt, bevizesedett, hatalmasra nőtt meg. Ám nemhogy május 2-án nem történt semmi, de utána majd két hétig sem. Katinak nem tetszett a dolog, újra és újra kérte: – Zoli, ez már túlhordás, tegyél valamit!

– Ugyan már, első baba, fiú, kényelmes, jól van ott bent, lusta, majd kijön, ha akar!

Kétnaponta járt be a Podmaniczky utcába CTG-re, ilyen-olyan vizsgálatokra, május 14-én készült ultrahang is, amelyen – de ez csak sokkal később derült ki – már látszottak a kezdeti oxigénhiány jelei, valamint az is, hogy a méhlepény az utolsó stádiumban van. Ám akkor ezt senki nem vette észre, Mészáros doktor annyit mondott: – Minden oké, csaó, majd jelentkezz, ha van valami!

Másnap hajnalban megindultak a rendszeres, ötperces fájások. Reggel hétre bent voltak Szaiddal együtt a kórházban, már háromperces fájásokkal. Mészáros megvizsgálta, közölte, a méhszája még csak felpuhult, de nem nyílt ki, ebből csak estére lesz baba. Beszállásolták a kórterembe, s a következő pár órára magára hagyták. Nagybátyja orvosa délben bejött, konstataálta, még mindig csak ujjbegynyire nyílt ki. – Nagyon fáradt vagyok – panaszkolta –, hazamegyek, alszom egyet, aztán délután meghallgatok egy előadást, este majd jövök! – és egész délután és kora este csak az ügyeletes doktornő nézett rá néha, Mészáros tényleg csupán késő este tért vissza. Kati addig sem tárgult tovább, viszont folyamatosan jöttek a fájásai – már moccanni is alig tudott a kimerültségtől, a szüntelen görcsöktől. A doktor nekiesett manuálisan kitágítani – Kati azt hitte, eszt veszti a fájdalomtól –, és burkot repesztett. Este fél tizenegy körül Kati könyörgőre fogta a dolgot: – Zoli, kérlek, császározz meg, nem bírom tovább, nincs már energiám!

– A szülés az fáj, ki kell bírni! – jelentette ki a doktor, és elzárkózott a műtétől. Viszont beadatott Dolargan és Seduxen injekciót, igaz, a nővérek szóló olyan utasítással, hogy ezt nem kell fölvezetni a kórlapra, mert a kettő együtt túl sok. Ennek később nagy jelentősége lett. Fél tizenkettőre Kati olyan állapotba került, hogy többször bepisilt, elájult, legvégső erőtartálékai is elfogytak. Megint könyörgött: – Császározz már meg végre, komolyan nem bírom ki! – de a válasz ugyanaz volt. Negyed egykor végre megkezdődtek a tolófájások. Mészáros azt mondta Szaidnak: – Na, húsz perc a kitolási szak, akkorra meglesz a baba – s átvitette a vajúdoból a szülőszobára az asszonyt, ő maga pedig elment pihengetni, mert még mindig nagyon fáradt volt, meghagyva a szülőszónőnek, akkor szóljanak neki, ha van valami. Szaid a szülőszobába már nem ment be, nem bírt vért látni, s nem akart a felesége mellett ájultan összeesni.

S Andris az ígért húsz perc helyett három óra negyvenhét perc múlva született meg. Bár már a burokrepszésnél föltűnhetett volna, Mészáros nem ismerte föl, hogy „fejtetőtartása” van, vagyis nem a koponyája hátsó része van elöl, hanem a homloka. A teljes kitolási szakaszban már egyáltalán nem foglalkoztak azzal, milyen állapotban van maga a baba;

egyetlen CTG nem készült, nem mértek semmilyen magzati értéket. Kati már feküdni sem bírt, úgy tolt minden egyes fájásnál, hogy zömmel guggolt, álldogált a szülőágy mellett. ”rákon át. Amikor végre átment a baba feje a medencecsonton, Katit fölfektették a szülőágyra, a szülésznő elöreyomták a felsőtestét, fölhúzták a lábait, a doktor pedig a hasára könyökölve tolt ki a kis Andrist. Aki végre-valahára ki is csusszant – és nem sírt föl. Mészáros ennyit mondott: – Hoppá! – és elszaladt a gyerekekkel a másik szobába. – Nincs szívhang, nincs szívhang! – ennyi hallatszott át onnan. Őrült rohangászás kezdődött, futkostak ide-oda. – Ne azzal, az nem lesz jó! Hívjatok már mindenkit! Ez nem sikerült, nem tudom intubálni! Add át, majd én!

Közben visszajött a szülésznő, és a CTG-papírt kivitte az orvosi szobába. Aztán – jóval később, úgy egy-másfél órával a szülés után – Mészáros doktor is visszaérkezett, összevarrta a gátat, és az időközben kijött méhlepényt bedobta a szülőasztal alatti szemetesbe. Kati egy pillanatra furcsállotta is, látta a fal mellett a méhlepénytároló edényeket, de kisebb gondja is nagyobb volt ennél. Semmit nem tudott a gyerekéről. Végül a gyerekorvosnő volt hajlandó annyit elárulni: jól van, elvitték mentővel a gyerekklínikára.

Reggel Mészáros bement Kati kórtermébe, annyit közölt: a gyerekeknek nincs agyvérzése, tehát jók az esélyei, hogy fölépüljön. Ő most elmegy a Balatonra, Kati majd jöjjön vissza kontrollra.

Amint bírt, átment a gyerekklínikára, ahol kiderült az igazság. A gyerek születése után hosszú ideig halott volt, következésképpen súlyosan agykárosodott, hiszen – ki tudja, meddig – az agya nem kapott oxigént. Nem indult be a vese-, a májműködése, hetekbe telhet, mire eldől, megmarad-e.

A bátyjával zárandokolt el a MÁV Kórházba a zárójelentéséért. Mészáros doktor el akarta rajta végezni a kontrollvizsgálatot, de ő azt mondta: – Zoli, Te hozzám az életben többé nem nyúlsz. Nem tárgyalok hentesekkel és mészárosokkal! – és örült neki, hogy a fél kórház hallotta ezt.

Ezt követően egyetlen alkalommal beszéltek még. Amikor Kati elindította a kártérítési pert a kórház ellen, Mészáros doktor fölhívta őt telefonon, és megfenyegette: – Ugye tudod, ha Te perelni fogsz, nagyon sok minden kiderülhet Rólad, a múltadról abban a perben! – Arra utalt ezzel, hogy ő tudta: Kati huszonhárom évesen két esztendőn át kétségkívül drogozott, ópiátfüggő volt; nem injekcióban, intravénásan adta magának a heroint, hanem fólián szívta. Korábban. Aztán leszokott, a teherbe esése előtt több mint két éven át már teljesen tiszta volt, s a mai

napig is az. Mahay professzor, aki a gyerekklinikán rendszeresen kezel drogos kismamákat, igazolta: a régi drogozásnak semmi, de semmi köze a történetekhez, Andrisnak nem fejlődési rendellenessége van, hanem szülés közbeni sérülése.

Később a bírósági tárgyaláson találkoztak. Kati nagybátyja, Mészáros doktor előadta: Kati egyszer sem kérte tőle a császármetszés elvégzését. Állította: valóban telefonon rendelt neki Dolargan és Seduxen injekciót, de aztán eszébe jutott, hogy Kati valaha drogozott, ezért azt visszamondta, s azt nem is adták be, helyette Algopyrin-Nospa keveréket használtak. A két szülésznő ugyanezt vallotta, pedig nem ez volt az igazság. Kati a leszoktatás idejéből pontosan ismerte azt a kesernyés, a torkon végigkúszó furcsa ízt, amelyet a nyugtató injekció okoz, s ott a szülőágyon ismét ezt érezte. Valamint a doktor közölte: végig folyamatosan rajta volt Katin a CTG, állandóan figyelték a magzati szívhangot, s az rendben volt. Ugyan rögtön zavaros magyarázattal próbált előállni, miszerint a szülőszobán elromlott az óra, ezért volt kénytelen a szülésznő utólag és kézzel ráírni a CTG-leletre a 3 óra 50 perces időpontot, de tévedett, az jóval korábban, vagy 20-25 perccel előbb készült. Végül sok-sok huzavona árán, de kiderült: a kórház nem Kati CTG-leletét csatolta a periratokhoz, hanem egy másik szülőnő teljesen máskor készített anyagát. Kati ügyvédje udvariasan meghajolt, s halkan így szólt:

– Ez a bizonyíték, kérem, hamis! – És valóban az volt. Mint ahogy hazugságnak bizonyult az az állításuk is, miszerint minden baj oka az volt, hogy Andris nyakán a szülés során megtekeredett a köldökszínór, s az fojtotta meg. A gyerekklínika ugyanis egyértelműen megállapította: az újszülöttnak úgynevezett metabolikus vérsavasodása volt, márpedig a köldökszínór megtekeredéséből adódó oxigénhiányos állapot respiratorikus vérsavasodáshoz vezet.

Így végül a bíróság határozottan kimondta: „Nem járt el megfelelő gondossággal az I. rendű alperes kórház orvosa a szülés levezetése során. A császármetszést több relatív indikáció alapján el kellett volna rendelnie... Nem észlelte a magzat tartási rendellenességét, fejtetőtartását. Elmulasztotta a gondos ellenőrzést a terhesség gondozása és a szülés során, az általa készített dokumentáció hiányos... Nincs dokumentálva azon előadása, hogy a kitolási időszakban jó magzati szív működés volt, és ez nem is egyeztethető össze azzal, hogy a megszületés pillanatában a szív működés azonnal leállt, arra is figyelemmel, hogy szív- vagy érfejlődési rendellenességet az újszülöttnél nem állapítottak meg... A bíróság így megállapította alperes kártérítési

felelősségét a magzat egészségkárosodásával kapcsolatban.”

Andris most három és fél éves. Csak feküdni tud, fölülni, fölállni egyáltalán nem. Lehet, sokat megért abból, ami történik és elhangzik körülötte, de ezt nehéz biztosan tudni, hiszen nem beszél, csupán artikulátlan hangokat ad ki magából. Cumisüvegből eszik. Az apja pedig nemrég „lelépett”. Kiment Egyiptomba, s onnan telefonált Katinak: nem jön ide többé és elválik tőle. Pénzt sem hagyott itthon. Pedig jönnek a számlák, azokat ki kell fizetni, Kati meg vagy dolgozik, vagy Andrist látja el. Most elköltözik abból a lakásból, amelyben eddig hármasan laktak, kettőjüknek a gyerekekkel elég kisebb, olcsóbb is. A kórház pedig nem hajlandó egyezséget kötni és fizetni, inkább végigcsinálja a pert, az sem baj, ha évi húsz százalékos kamattal telik az idő. Fő a presztízs! Abból nem engednek.

Etelka néni 86 éves volt. Szép kor, pláne ha azt is figyelembe vesszük, hogy egész életében dohányzott, olykor ezt-azt meg is ivott, s nagyokat nevetett utána, szinte nem is evett mást, csak amiben rengeteg volt a koleszterin. Viszont gyógyszert soha nem vett be, kórházban nem járt. Az első lányát a mezőn szülte meg egyedül, a másodikat otthon, bábaasszonnyal. – Az lesz a vég, ha egyszer énhozzám orvos nyúl, és nem édesapátok! – mondogatta néha huncut mosollyal a lányainak.

Ám egy délután erősen fájlalni kezdte a szívét. – Úgy szorít, mintha satuba fogták volna, szentem! – nyögött kisebbik lányának, aki nem tűrt ellentmondást, azonnal mentőt hívott. Jó húsz perc múlva érkeztek meg a mentősök, s a legelső szívhanghallgatózásra azonnal kocsiba rakták az idős asszonyt. – Ez valószínűleg infarktus! – és száguldottak vele a kórházba, még szirénáztak is útközben.

Fiatal orvos volt az ügyeletes a belgyógyászaton. Elsoroltatta az asszony panaszait, meghallgatta a fonendoszkóppal, hümmögött, azt mondta, azonnal EKG-t kell készíteni. Át is kísérte őt a folyosó végén lévő EKG-szobába, hamar jött a nővérke, föltette rá a kis tappancsokat, érzékelőket, vezetékeket, bekapcsolta a gépet, s nézte a kijövő papírszalagon az ide-oda ugráló görbét. – Azt hiszem, nem valami jó az eredmény – közölte –, tessék gyorsan vinni a doktor úrnak, hamar nézze meg!

Az öregasszony már alig bírt fölkelni az EKG-készülék melletti ágyról,

borzasztó erősen szorította össze a szívét az a fránya valami, fájt az egész mellkasa, gyöngének érezte magát. Nagy nehezen összeszedte magát – erős asszony vagyok én, nem hagyom magam legyűrni! –, fogta az EKG-leletet, s picit összegörnyedve a rosszhulléttől, lassan-lassan visszabotorkált a folyosó elejére, a doktor szobájához. Leroskadt egy székre, markolta két kézzel a szívét. A fiatal orvos tüzetesen végignézte a papírszalagot, s egyértelműen nyilatkozott: – Hát, néni, ezt alaposan ki kell vizsgálni! Nálunk nincs kardiológia, de a szomszéd kórházban igen, jobb lesz, ha rögtön átmegy hozzájuk, akkor rögtön szívspecialista kezelheti!

– Drága doktor úr, nemigen mennék én már sehova, mert nem nagyon bírok! Nagyon fáj ez nekem, meg mintha már kicsit fulladnék is! De fölállni egész biztos nem tudok már!

– Jaj, ne kényeskedjen már, itt van ötven méterre a másik kórház, a profi kardiológiával! Semmi baja nem lesz attól a kis sétától!

– Jól van szentem, édes doktor úr, ne pörölgön énvelem, megyek már, csak kicsit még szusszannék előtte! – Etelka néni fújt kettőt-hármát, megkeményítette magát, két kézzel megkapaszkodott az asztalban, és fölállt. Az ifjú doktor a kezébe nyomta az EKG-leletet, ő meg nekiindult. Szerencsére volt lift, nem kellett lépcsőznie. A földszinten kissé megingott, meg kellett kapaszkodnia valamiben, földöntött egy hamutartót, de az utolsó pillanatban visszanyerte az egyensúlyát. Kiment az utcára, már egészen sötét volt. Elindult, ám minden lépésnél az volt az érzése, ez lesz az utolsó, amelyet képes megtenni. Mintha mázsás súlyok telepedtek volna a mellkasára. A falnak támaszkodva vonszolta magát előre. Az az ötven méter maga volt a pokol. Valahogy, maga sem értette, miként, mégis eljutott a szomszéd kórház bejáratáig. Már nem volt elég egy kézzel támaszkodnia, itt már mindkét kézzel a falnak dőlt, s oldalra lépkedett icipiciket. Megpillantotta a portásfülkét, addig még elhúzta magát, s megzörgette az ablakát. Nagy bajszos, zömök férfi lépett ki, először igen-igen zord tekintettel, nem szerette, ha vacsora közben megzavarják. Amint azonban megpillantotta az öregasszonyt, rémületében még a szíve is megesett az öregasszonyon, olyan törődött volt. – Mi van, mi lelte Magát? – s már nyúlt is a hóna alá, bevonszolta a portásfülkébe. A saját székébe ültette, nem volt ott másik.

– Jaj, drága uram, azt hiszem, baj van! – felelte Etelka néni, pedig szégyellte magát, hogy gondot okoz más embernek – , a szomszédból küldött a doktor úr a kardiológiára, merthogy a szívemmel valami nincs rendben!

– És gyalog átküldte? Nem bírta volna áttolítani, hordágyon vagy

legalább kerekesszéken, esetleg mentőautóval? Hát úgy néz ki, mint akibe hálni jár a lélek! No, várjon csak, majd én hívok betegszállítót, az fölviszi Magát a kardiológiára!

– Nem kell, édes uram, most már csak fölmegegyek valahogy! – legyintett Etelka néni, de mintha túl nagyra sikerült volna a legyintés, utánazuhan a kezének. Lefordult a székről, rándult egyetlenegyét, s nem szólt, nem is mozdult többet. Azonnal meghalt.

Infarktusbán.

Az orvos szakértő aztán leírta: hát nem volt minden tökéletesen rendben, de orvosi műhiba, az aztán igazán nem történt. Idős volt már nagyon Etelka néni. Elfáradt a szíve.

Toppantóék és a parlamenti képviselő polgármester doktor úr

Nem akármilyen tárgyalásra készülök Szegedre. Ugyan polgári jogi, kártérítési perről van szó, tehát az eljárás nem az orvos, hanem a kórház, illetve mögötte a biztosító ellen folyik, az ügy valódi „tettese, vádlottja” – használok helytelenül, megengedhetetlenül büntetőjogi fogalmakat – dr. Bartha László, a Szegedi Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem traumatológus orvosa. Az ő személye enyhén szólva is pikánsná teszi az egyébként tragikus történetet. Bartha doktor ugyanis jelenleg – főfüggesztve orvosi praxisát – Szeged városának polgármestere, valamint parlamenti képviselő, az Országgyűlés Egészségügyi bizottságának tagja. Egyébiránt annak a május végén kitört Lockheed-levélírási, nagykövet-ajánlgatási botránynak egyik szereplője, amely Selmeczi Gabriella és Balsay István lemondásához, államtitkári székük elvesztéséhez vezetett – hiszen oly alapvető politikaiismeret-hiányról tanúskodott, hogy az a Fidesz-vezérkarnak is sok volt. Bartha polgármester úr szűkebb hazájában, Szegeden meg is kapta a magáét. Az MSZP-s volt alpolgármester napirend előtti felszólalásban imígyen méltatta, hogy ő is aláírta azt a levelet, amelyben a Lockheed repülőgépgyár vezető menedzserét ajánlották magyarországi nagykövetnek:

– Nem kritizálni akarom a polgármester urat, hanem inkább megköszönni neki azt a szívességet, amelyet ezzel az aláírással tett a szocialista pártnak a következő választásra. S hogy köszönetemet alátámasszam, két ajándékot szeretnék átnyújtani neki. Egy golyóstollat, amivel, ha bármit elé tesznek, azt azonnal írja alá, valamint egy F– 16-os repülőgépmoddelt: ha majd már nem lesz polgármester és parlamenti képviselő, legyen mivel foglalkoznia. És remélem, erre nem kell három évet várnunk! – S valóban átadta a két ajándéktárgyat, meghajolt, és kezét nyújtotta Bartha doktornak. Aki csak annyit sziszegett vissza, karját a combjához szorítva:

– Csak nem képezed, hogy kezet fogok Veled?

Volt, aki így fogalmazott: hiába, aki orvosként orvosi műhibát vét, az politikusként politikai műhibát követ el. Bartha doktor a szegedi pletykák szerint nem veti meg az italt. Politikai karriervágyát sokan – nyilván főként

az ellenzékiek – azzal magyarázzák, hogy a hírek szerint nem volt túl jó orvos. Azt suttogják, rettenetes diktatúrát tart a Fidesz megyei parlamenti képviselői körében, a demokrácia addig tart, amíg neki van igaza, például a megyei elnökválasztást egyesek szerint azért ismételték meg, mert elsőre nem őt választották. Morognak is sokan, hogy alig van bent a városházán, a várost gyakorlatilag a földrajz- testnevelés szakos általános iskolai tanár és középfokú ingatlan-értékbecsítő végzettségű kabinetfőnök, egyben alpolgármester irányítja. Azért már szinte meg se róják, hogy szerintük szinte kizárólag saját barátait, évfolyamtársait, megbízható, jó embereit ülteti az összes városi vezető pozícióba, hiszen ez országos úzus manapság. Arra már inkább panaszkodnak, hogy soha korábban nem ismert, hatalmas szakadék jött létre a fideszesek és az ellenzék között. Régebben – hiába voltak ellenfelek – normálisan haverkodtak egymással. Ma közgyűlési szünetekben a folyosó egyik oldalán álldogál a Fidesz, a másikon az MSZP és az SZDSZ, gyakorlatilag semmi kommunikáció nincs közöttük.

*

De miről is van most szó, mi történt – még orvos korában? Mesélje el ezt a leginkább érintett: Toppantó Tiborné, Kati:

– Harmincnyolc éves vagyok, négygyerekes, tősgyökeres szegedi munkáscsalád sarja. A mamám cipőfelsőrész-készítő volt a cipőgyárban, a papám bicikliműszerész. Elvégeztem a szakmunkásképzőt, s férfifodrász lettem. Szeretem a munkámat, élvezem a nyüzsgést az üzletben.

23 éves voltam, amikor megismerkedtem a nálam öt évvel fiatalabb Toppantó Tiborral. Ő nézett ki magának. Eszembe se jutott komolyan venni, de hatalmas szerelem lett belőle. Fantasztikusan jól megértettük egymást. Az ő szülei eleinte nagyon elleneztek, az én anyukám azonban igen megszerette Tibort. Oda is költözhetett hozzánk, vagy két év után megtartottuk az eljegyzést. Közben ő fölszabadult, központi fűtésszerelő lett, s el is kezdett dolgozni. Nemsokára elvitték katonának, azt mondtuk egymásnak, ha kibírjuk mindketten azt a másfél évet anélkül, hogy „kóbászolnánk másfele”, akkor megtartjuk az esküvőt. Így is lett. Kaptunk lakást Újszegeden, igaz, dupla beugróval és másfélszeres lakbérrel. Aztán gyereket akartunk, de sokáig nem jött össze. Orvoshoz mentünk, ő megállapította: Tibornál minden rendben, engem kell kezelni, hogy sikeredjen. Hát kezelt is vagy másfél évig – eredmény nélkül. Eluntuk, hogy előírt időpontban kellett teljesítenünk, abbahagytuk az egész

orvoslást. Alig fél év múlva teherbe is estem, kettő elment, de aztán megjött a kislányunk, Klaudia. Tiborral már több mint tíz éve élünk együtt akkor – nagyon jól. Rém rendesen dolgozott, minden munkát megfogott, amivel lehetett picit keresni, azonnal nekiugrott.

Akkor is ebből lett a baj. Kiment Röszkére hozni egy zsák fűszerpaprikát, amit majd jól el lehet adni. Rákötötte a motorjára, aztán amint jött át valami rámpán, a csomag megcsúszott, elkezdte félrehúzni a motort. Úgy mesélte, akárhogy próbált kormányozni, a félrebillent súlytól a motor lecsúszott az útról, nekiment egy, a földből kiálló vasdarabnak, az letörte a pedált, és megsértette a jobb bokáját, aztán nekivágódott a villanyvezetékeket tartó vasoszlopnak.

Jött mögötte autóval valaki, akinek volt rádiótelefonja, ő hívott mentőt meg engem otthon. Azonnal átvittem a kislányom a szomszédba, és odarohantam a kis Polskimmal. Csak a rendőr várt meg, Tibort már elvitte a mentőautó.

– Nincs nagy baj – nyugtattak meg –, csak a bokája nyílt szét, az Újklínán megtalálja. – Ott először jobbra-balra küldözgettek, majd másfél óra volt, mire meggletem. Éppen ellátták a bokáját, fémsínt tettek rá és fáslit, majd föltolták a traumatológiára.

– Jaj, a Jóisten áldjon meg – káráltam neki –, mit műveltél Magaddal?

– Nincs semmi baj – nevetett ő –, és nem is tehetek róla. Tegnap is motorral hoztam a paprikát, úgy jöttem vele, mint a parancsolat. Csak most az a fene zsák félrecsúszott, az vitte el a motort. De nem lehet ebből semmi komoly gond.

– Na, jól van – nyugodtam meg lassan –, hazamegyek, hozok neked pizsamát, fogkefét, mindent, ami kell idebent. Meg Klaudiát is el kell látnom.

Délután értem vissza, akkor már panaszkodott:

– Nagyon fáj az oldalam! A bal.

– Talán ahogy annak a vasoszlopnak nekiestél, attól. De mindenképpen szóljál a doktoroknak, nézzék meg, mi az!

– Persze, szóltam én már, mondtam, nagyon érzem a bal oldalam, azt felelték, az rendben van, szabad.

Ott voltam vele egészen este nyolcig, akkor szóltak, menjek már haza, Tibort úgyis elviszik mellkasröntgenre. Elköszöntünk egymástól, és elrohantam a barátnőmhöz, akinél a gyereket hagytam. Őt kértem meg aztán, telefonáljon a klinikára, mégiscsak bíróságon dolgozik, jobb a beszélőképessége, mint nekem, orvosokkal csak jobban megérti magát. Úgy telefonált, mintha én lennék. Azt mondta a telefonba a nővérke, adja az orvost. Az bemutatkozott: ő dr. Bartha László. Közölte: – Tibornak megrepedt a lépe,

már viszik is a műtőbe, meg kell operálni. De ne aggódjon! – tette hozzá –, ez rutinműtét, attól még száz évig is élélhet valaki, ha kiveszik a lépét, mert a többi szerv átveszi a funkcióját. Én fogom operálni. Semmi kár nem érheti. Éjjél körül telefonálhatnak, addigra kész lesz a műtét.

Hívtuk is akkor, s ő azt mondta: – A férje túl van a műtéten. Valóban el kellett távolítani a lépét, mert megrepedt, és attól belső vérzése volt. El van látva, fönt fekszik az osztályon, jól van!

Másnap Tibor azzal fogadott:

– Képzeld, megműtöttek!

– Tudom, tudom, kétszer is beszéltem velük az éjjel. Látod, milyen jó, hogy ide, a klinikára hoztak! Még szerencse, hogy szétnyílt a bokád, különben otthon mondhattad volna, hogy fáj, fáj – azt hittük volna, megütötted, az fáj. Nem jöttünk volna rá, hogy belső vérzésed van. Még meg is halhattál volna! Hál'isten, idehoztak, a legjobb helyre!

Igen ám, de napok múltával sem indult meg a bélműködése. A hasa már akkora lett, mintha terhes lenne, férfi létére. Kérdeztük az orvosokat, Barthát is, másokat is, csak legyintettek:

– Hát, műtét után ez ezzel jár, kicsit nehezebben indul be a bélműködés. Nem lesz semmi gond, nem kell aggódni! Sétáljon sokat, az segít! – Aztán egy másik doktor azt kérdezte:

– Az infúzióban adtunk bélmozgatót, használt-e valamit?

– Hát mintha valamivel jobb lett volna – felelt az én Tiborom –, de még kérnék szépen belőle, mert nem elég.

– Nem tudunk többet, mert ez volt az utolsó, amit beadtunk.

– Meg lehetne próbálni akkor legalább a szélcsövet? – kotyogtam közbe –, talán az is valami, ha a szél kijön belőle!

Ám nem volt az egész klinikán szélcső. A barátnőm a női klinikán dolgozott, őt kértem meg, szerezzen egyet. De azt se a nővérek vagy az orvosok helyezték föl neki, nekem kellett csinálni, ami azért eléggé fura feladat volt. Szerencsére a szobatársak rendesek voltak, nem zavarta őket a pitty-patty.

– Csak durrogjon, Tibike, nyugodtan – mondták –, szét ne repedjen a hasa a doktorok szégyenére! – Egyébként is mindent én tettem meg vele és körülötte. Kisegítettem WC-re, viszegettem utána az infúziós palackot, mosdattam – senki nem is próbálta ellátni. Persze máskülönben örültem, hogy vele lehetek, nem küldenek el késő este sem.

De csak nem javult az állapota.

– Te, itt nem foglalkoznak velem fikarcnyit se! – nyögdécselt szegénykém. – Vigyél el engem máshova!

– Hová vigyelek, szentem? – háborogtam –, itt műtöttek, ők tudják,

minek miként kell lennie utána.

Ő meg csak nem javult. Megint szoltam az orvosnak, ő megnyomkodta Tiborom hasát, mormogott, elment a gyógyszeres szekrényhez, ott nézelődött – aztán eltűnt. Kérdezem a nővérkét:

– Most mi van?

– Hát keresett valami gyógyszert, nem talált, elment haza – válaszolta.

Az én Tiborom meg kezdett nekikeseredni. Volt, amikor kivittem a WC-re, s ott azt suttogetta nekem: – Te, én innen már nem megyek haza!

– Micsoda buta beszéd ez – pöröltem vele –, már miért ne jönnél, ne beszélj összevissza! Meglátod, hamar egyenesbe kerülsz!

– Nem, én már innen nem jutok ki! – búslakodott tovább.

Na, aztán nagy nehezen csak elindultak a belei, akkor meg kezdett igen fájni a bokája. Végre elhagyták az infúziót, lassan kezdett jobban lenni. Azt hittük, már az utolsó napok felé haladunk, amikor panaszkodni kezdett: – Te, úgy nyom nekem itt valami – és mutatta az oldalát.

– Szóljál nekik, ők tudják, számít-e az valamit! – kértem.

Csak hát a Bartha doktor olyan volt, ahányszor bejött vizitre, összesen annyit kérdezett: – Na, Toppantó úr, a puffadáson kívül van valami problémája? – de olyan hangon, mintha hisztéria lenne, ha panaszkodik a megműtött hasának tízszeresre duzzadása miatt. – Na, jól van, akkor haladjunk! – és már ott is hagyta, semmi mással nem foglalkozott.

Na, aztán amikor már eltelt tíz nap, azt mondták: hétfőn hazavihetem Tibikémet. Szombaton is, vasárnap is bent voltam nála. Vasárnap meg is állapotodtunk, ötezer forintot adunk Bartha doktornak, majd amikor a zárójelentés kész lesz. Akkor javasoltam, hozza haza mentő, ők föl tudják hozni – az ötödiken laktunk lift nélkül.

– Nem várok én a mentőre, ha két óra alatt érek föl a lépcsőn, akkor sem! – felelte. – Te csak gyere értem a kis Polskival, de jó korán, hadd kerüljek már ki innen! Azt ígérték, tízre lesz meg a zárójelentés, Te legyél itt már háromnegyed tízre, vigyél haza gyorsan! Kérek is ma altatót a nővérkétől, minél hamarább elteljen végre ez az utolsó éjszaka is. De jó lesz, ha hazaérek, egész nap nem fogok mást tenni, csak a ház körül sétálok, kint leszek a jó levegőn. Siess holnap nagyon értem! – kérte szépen.

Meg is kértem még vasárnap a barátnőmet, hétfő reggel jöjjön át hozzánk vigyázni a kislányra, hadd menjek Tibiért jókor. Amint hétfő délelőtt beértem a klinikára, épp az a rendes portás volt ott, aki már jól ismert. Mutattam neki a nagy sporttáskát: – Megyünk végre haza!

– Igen?
– Bizony, viszem az én páromat haza! – és röpködtem föl az osztályra. Ám amint fölértem, látom: üres a Tibi ágya.
– Gyere ide, Katikám! – szólt az ágyszomszédja.
– Na, mi van? Tibi? – furcsállottam a helyzetet.
– Hát, baj történt – mondta.
– Baj? Micsoda?
– Tibi rosszul lett reggel, és levitték az intenzív osztályra – és a férfi elsírta magát. – Beszélj a nővérkével!

Megkerestem a nővérkét, kérdeztem, mi van. – Hát, kis probléma történt – kényeskedett. – A férje rosszul lett, és le kellett vinni az intenzívra, de várjon csak egy kicsit! – Vártam, ő meg odahozta nejlonzsákban Tibi cuccait. Akkor ijedtem csak meg: ha kicsi baj van, nem rögtön nejlonzsákban hozzák az ember dolgait. – Tessék átnézni, megvan-e minden, mert elkerült az osztályunkról! – megnéztem, ott volt minden, a boríték is a Barthának szánt ötezer forinttal.

– Tessék már lejönni velem! – kértem őt, mert lépni alig tudtam az ijedelemtől. El is kísért, s az intenzíven egy doktornő fogadott:

– Az a probléma – mondta –, hogy a férje tüdőembóliát kapott.

– Hát hogy lehet az itt bent, a kórházban?

– Úgy, hogy egy nagy vérrög elzárta a tüdejébe vezető, Y alakú vércsatorna útját. 55 percig élesztettük újra, de nem tért magához. Végül elindult a spontán légzése, de nincs eszméleténél. Meg szeretné nézni?

– Persze, hogy meg szeretném!

– De kibírja?

– Valahogy majd csak kibírom – válaszoltam, és bementem hozzá. Tele volt csövekkel, icipicit el is volt torzulva, félreállt a szája, az arca. – És mire számíthatok? Mi lesz vele? – kérdeztem halálra váltan.

– Nem akarom elkészeríteni, de nagyon kevés az esély, hogy életben maradjon. Meg akkor is nagy baj van, mert hosszú volt az idő, amíg újraéleszteni kellett.

Ott maradtam vele, és próbáltam beszélni hozzá, ahogy az ember a filmekben látja, hátha ő hallja: – Nagyon-nagyon szeretlek, Tibikém, ne hagyjál itt bennünket, kérlek szépen! Klaudia is vár otthon Téged! Nem azért küszködtünk annyi éven át együtt, hogy most itt hagyjál minket! Legyél erős most, Tibikém, édesem! – Sírtam persze nagyon.

Aztán kiküldtek, más betegek is voltak ott. Kérdezgettem mindenkit, mi történt, de nem tudtak mit mondani. Mindenki azt válaszolta: ők sem értik. Ők mindent megtesznek, amit lehet, most már csak azon múlik, milyen erős a szervezete.

Nem is tudom, mint vezettem haza, mert nem sokat láttam az útból. A barátnőm azzal fogadott: – Te, ez a kislány is érezte, valami történt: lefeküdt a konyha kövére, és egyszerűen nem volt hajlandó fölkelni onnan. Meg se mozdult, azt mondta, nem megy sehová.

Másnap újra próbáltam babusgatni Tibit, kérem, próbálja meg összeszedni magát, akkor rám szólt a nővér: – Hiába beszél hozzá, úgyse érti, mit mond!

– De attól én még beszélhetek, nem?

A következő napon az intenzív osztály főorvosnője elmondta: igen, egy vérrög elzárta a vér útját, nem tudják, mitől. Olyan hosszú ideig kellett élesztgetni, hogy az agya teljesen leállt, azon a gépen, ami az agyműködést méri, csak egyenes vonal mutatkozik. Túl sokáig nem kapott oxigént, ezen már nem lehet segíteni.

Amint kijöttünk tőle, már be sem engedtek Tibihez, a nővérke közölte: – Most már nem mehetnek be, a férje haldoklik!

A folyosón vártunk tán fél órát, aztán szóltak, a másik helyiségbe kitolják Tibikét, ott megnézhetjük. Olyan szép volt akkor is! A szeme alja csupa könny volt. Még jó meleg volt szegénykém. A teste tele volt foltokkal az újraélesztő géptől, ott mindenütt megsimogattam. Megpuszilgattam, elköszöntem tőle. És elvitték Tibikémet.

*

Fölmentünk az osztályra, ahol feküdt szegénykém. A kezelőorvosa, Bartha nem volt bent, dr. Sándor László osztályos orvost találtuk meg. Bemutakoztam neki, s kértem, tájékoztasson minket arról: miként történhet meg, hogy valakit már haza akarnak engedni, és akkor meghal a klinikán? Annyit emlegették azt a vérrögöt, hogy szöveget ütött a fejembe: ezek szerint Tibi nem kapta meg a véralvadásgátlót, amit ilyenkor szoktak adni?

– Az az igazság, a Toppantó urat úgy akartuk hazabocsátani, hogy otthon véralvadásgátlót kell szednie – felelte az orvos.

– Ne haragudjon már! – kérdeztem tovább –, ha Maguk úgy döntöttek, otthon szednie kell, akkor már itt bent is kellett volna kapnia, nem?

– Hát, mi úgy láttuk, jól van, fönt sétál – a klinika nem áll olyan jó anyagi körülmények között, hogy ezt a véralvadásgátlót mindenki megkaphassa!

– És ha a klinikának nincs rá pénze, miért nem szólnak a beteg

családjának: nézze, ez a helyzet, nekünk nem futja rá, hozzon be Maga olyan gyógyszert, amire a férjének szüksége van?

– Hát az nem olyan dolog, mert némelyiknek a házát kéne eladnia, hogy megszerezzen gyógyszereket!

– Ne haragudjon, de ahhoz Magának meg a klinikának semmi, de semmi köze, én mit áldozok föl a férjemért, hogy megmentsem. Mindent előteremtettem volna, ha szólnak. De miért, olyan nagy összeg, nem lehet előteremteni?

– Nem tudok többet mondani, mi úgy ítéltük meg, nincs rá szüksége, otthon kellett volna szednie, de mivel történt ez az izé, most már nem is kell, már mindegy, mennyibe kerül. Különben is, én XY helyett – aki operálta és kezelte – nem tudok beszélni, beszéljenek azzal! – Mármint Bartha László doktor úrral.

– És doktor úr, a férjem orvosi papírjait megnézhetjük-e?

– Hát éppenséggel meg is nézhetik, de abból Maguk úgysem tudnak semmit kihámozni.

– Jó, lehet, hogy nem is mi akarjuk elolvasni azokat. Én csak azt kérdezem, hozzáférhetünk-e. Én úgy tudom, jogunk van megkapni mindent.

– Hát, igen, a jogszabályok ezt ma már engedélyezik, a klinika odaadhatja a papírokat, persze nem az eredetit, hanem a fénymásolatot. Igaz, a fénymásolatért fizetni kell, de ha igényt tartanak rá, azokat megkaphatják.

Azonnal odamentünk a nővéri szobához, és kezdtük fölírogatni, hogy az előző napokban ki volt a nővér, az ügyeletes orvos. Mert én már éreztem, itt valami nagy disznóság történt, amit én nem hagyok annyiban.

– Meg szabad kérdezni, mire ez a nagy fölhajítás? – vont kérdőre a nővér.

– Meghalt a férjem, és szeretném tudni, kik voltak azok az orvosok, akik nem tettek meg mindent – válaszoltam.

– Jaj, nehogy már most elkezdje az orvosokkal! Én is elvesztettem rokonomat, mégse foglalkoztam vele, hogy az orvosokra fogjam rá!

– Ne is haragudjon, engem nem érdekel, Maga mit gondol erről, én bizony tudni akarom, mikor ki volt itt ügyeletben – és szépen összeírtam mindent.

Aztán lementünk az intenzívra a papírokért, hiszen azok már mind átkerültek oda. Mondtam az ottani doktornőnek, mi járatban vagyok, ő azonnal tiltakozott: – Áh, nem úgy van az! Csak nem képzeli, rögtön lefénymásoljuk? Ügyvéd jelenlétében vagy ügyvéd kérésére fénymásolhatjuk le azokat, nem most azonnal.

– De az osztályos orvos, a Sándor doktor úr azt mondta, azokat ki kell adniuk, csak le kell másolniuk!

– Áh, nem! Keressenek ügyvédet, az vagy eljön személyesen, vagy ad Maguknak meghatalmazást, arra kiadjuk!

Volt Röszkéről ügyvéd barátunk, azonnal föl is hívtam, azt mondta, másnap menjek be hozzá az irodájába. Végighallgatott, leírogatta, és azonnal faxot küldött a klinikára: kérjük az orvosi papírokat. Neki már rögtön magamtól azt mondtam, szerintem abból lett a baj, hogy nem adtak neki véralvadásgátlót. Ő meg egyből megírta a följelentést is a rendőrségre, és azt is leküldte faxon. Vissza is kapta mindkét helyről az igazolást: vették. Írt nekem meghatalmazást, már aznap délután mehettem a papírokért. Nem egészen értettem ugyan, hogy is van ez: ügyvéd ad nekem meghatalmazást, arra kaphatom meg a saját férjem iratait – de hát ők tudják. Le is másolták, igaz – nem is tudom, milyen úton-módon –, fizetnem nem kellett érte.

Csakhogy ez az ügyvéd, amikor megkérdeztem, ha elindul ilyen ügy, az mibe kerül, azt mondta: – Csak gyűjtsd a sok pénzt! – Ettől igen megrémültem. Tartozásaim voltak, ott álltam Tibi nélkül a másfél éves kislányommal – miből fizetem én ki az ügyvédet? Vissza se mentem hozzá, magamnál tartottam a fénymásolatokat. Aztán érdeklődtem, van-e olyan ügyvéd, aki nem kér előre pénzt, hanem százalékot kap, ha megnyeri az ügyet. Találtam is ilyet, elmentem hozzá, elmeséltem, mi hogyan történt. Ám ő azt tanácsolta, forduljak inkább dr. Ábrahám Lászlóhoz, ő kifejezetten ilyen ügyekkel foglalkozik, biztosan jobb lesz. Ő is végighallgatott, majd azt felelte, nem tudja előre, elvállalja-e, először meg kell nézetnie az orvosi iratokat szakértővel. Ha a szakértő azt véleményezi, valóban műhiba történt, akkor kézbe veszi az egészet.

Tibikém 1997. szeptember 24-én halt meg.

December közepén hallgatott meg először a rendőrség. Addigra volt már igazságügyi boncolási jegyzőkönyv, ami úgy összegzett: „Toppantó Tibor halálát gócos tüdőgyulladásához társult bal oldali mellűri folyadékgyülemet eredményező rostonyos mellhártyagyulladás okozta... Gyógykezelő orvosok részéről gondatlanság, mulasztás, foglalkozási szabályszegés nem vélelmezhető.” Persze a boncolás nem máshol történt, mint Szegeden, ahol meghalt, s a jegyzőkönyvet két olyan orvos írta alá, akik ugyanannak a klinikának, a szegedi Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemnek az alkalmazottai, mint Bartha doktor.

Ábrahám doktor, az ügyvéd közben följajánlotta a Providencia Biztosítónak – amelynél felelősségbiztosítása volt a klinikának –, hogy egyezzünk meg per nélkül. Három levelet írt nekik: október 19-én,

december 4-én és december 22-én, persze mindet ajánlottan és a feladóvevényt iktatva. A Providencia Biztosító még csak nem is válaszolt egyikre sem. Ha aztán néha telefonált nekik, hol ez, hol az a jogász azt válaszolta: szakértők bevonásával vizsgálják az ügyet, és majd jelentkeznek. Március elején kegyeskedtek leírni: nem ismerik el kárigényem jogalapját. „Kérjük fentiek szíves tudomásulvételét!”

Ábrahám ügyvéd úr azonnal beadta a keresetet a bíróságra. A büntetőügy mellett tehát elindult a polgári jogi, kártérítési per. Addigra elkészült az általunk fölkért dr. Farkas Márton igazságügyi orvos szakértő szakvéleménye, s abban többek között ez állt:

„A Toppantó Tibor halálát okozó »gócós tüdőgyulladás«-hoz társult bal oldali mellúri folyadékgyülemet eredményező rostonyos mellhártyagyulladás» nem élő emberben felismert kórkép, hanem a boncolás során talált lelet eredménye... A laboratóriumi és klinikai vizsgálatok eredményei azonban egyértelműen bizonyították, hogy a beteg kibocsátása szeptember 19-én orvosilag nem volt indokolt. A beteg ekkor még nem gyógyult meg, sőt, a szepszikus állapot ezután manifesztálódott. Ha a mellkasi gyulladás területéről a véráramba kerülő baktériumok, illetve toxinok okozhatták a beteg hirtelen állapotrosszabbodását, akkor az ok-okozati összefüggésben van a fel nem ismert rekesz alatti tályoggal, aminek csatlakozó elváltozása a mellkasi gyulladás... A mellkasi gyulladásos folyamatok nem a lépsérülés következtében, hanem a lépképzés utáni szövődményhez (haematoma, tályog) csatlakozva alakultak ki. Éppen ezen radiológiai leletből lehetett következtetni a még néma tályog jelenlétére. A szövődményként kialakult gócos tüdőgyulladás bal oldali mellúri folyadékgyülemet eredményező, rostonyos mellhártyagyulladás a gyulladásos góc következménye volt. A góc felismerésére és kezelésére nem került sor. A léprepedés sürgős műtétet igényelt, de ugyanilyen sebészeti beavatkozást igényelt volna a lépági vagy rekesz alatti tályog kezelése is, ha időben felismerik a tályog kialakulását.”

Aztán ezt a szakértői véleményt decemberben kiegészítette azzal: „A megelőző véralvadástgátló kezelés elmaradása ok-okozati összefüggésben áll Toppantó Tibor halálával.”

Ezt a kórház persze vitatta, így a bíróság kirendelte a debreceni orvosi egyetemet szakértőként. Onnan dr. Herczeg László szakértő ezt írta: „A szakmai tapasztalatok szerint ajánlott lett volna a hasi műtét után heparin profilaxist (megelőző véralvadástgátló kezelést) kezdeni. Megfelelő heparinizálás esetén reális esélye lett volna a halálhoz vezető eseménysort elindító tüdőthromboembolisatio megelőzésének,

elhárításának.”

Dr. Farkas Márton ezt elfogadta, valamint azt is, hogy „külön-külön a szepsziszből, illetve a trombózisból származó tüdőgyulladás miatt létrejött keringési elégtelenség is okozhatta a beteg halálát. A fel nem ismert szepszis, illetve a profilaktikus anticoaguláns kezelés elmaradása okozati összefüggésben van a beteg halálával.”

November végén, a bírósági tárgyaláson a két szakértő órakon át vitatkozott egymással, és tulajdonképpen semmiben sem értettek egyet. Ráadásul a kórház és a biztosító továbbra is ellenszegült, a bíróság kénytelen volt újabb szakértőt bevonni. A pesti orvosi egyetem igazságügyi orvostani intézetétől lényegében ugyanaz a vélemény érkezett: „A vérrögzépződés megelőzésére kizárólag gyógytornász beavatkozás szerepel az orvosi dokumentumok között. Ebben légzőtorna, keringésjavító fizikoterápia és mellkasi gyógytorna szerepel. A keringésjavító fizikoterápia az, amely visszeres rögzösödés megelőzésére szolgál. Gyógyszeres beavatkozást nem alkalmaztak thrombosis megelőzésére. A thrombosis megelőzésére szolgáló kezelés e tekintetben hiányos. A kezelés hiányossága az oka nagy valószínűséggel a klinikai halált okozó rögembolizációnak. A laboratóriumi leletek között az 1997. szeptember 19-i lelet az, amelyben a thrombocytaszám határértéket meghaladó értéke felhívhatta volna a figyelmet a rögzépződés veszélyére. A vérrögzépződés megakadályozására tehát nem történt meg minden intézkedés.”

Ezek után még a miskolci Igazságügyi Orvostani Intézetet is kiküldték. Az ottani orvos szakértő azonban kitért, semmilyen kérdésre nem adott választ. Azt írta: „Határozott szakértői vélemény nem adható.”

Mindeközben a büntetőügyet ott fékeztek, ahol csak tudták. 98 márciusában – amikor már indult a parlamenti választási kampány, mindenki tudta tehát, hogy Bartha doktor is indul – határozatot hozott a szegedi rendőrkapitányság: befejezi az eljárást. Itt van, ezt írták: „Az életmentő lépeltávolító műtét után szövődményként kialakult gócos tüdőgyulladás, bal oldali mellúri folyadékgyülemet eredményező rostonyos mellhártyagyulladás miatti heveny légzési-keringési elégtelenség az alkalmazott, korszerű, szakszerű orvosi ellátás, gyógykezelés ellenére nevezett halálát elháríthatatlanul eredményezte. A gyógykezelő orvosok részéről gondatlanság, mulasztás, foglalkozási szabályszegés nem állapítható meg. Az eljárás során bűncselekmény alapos gyanúja nem merült fel, ezért az eljárás befejezéséről határoztam.”

Megkaptuk az iratokat, s azokból kiderült: a rendőrség számára szakértőként az a szegedi klinikai orvos, dr. Kiss Lajos, járt el, aki a

boncolást is végezte. S ő szakvéleményében leírta: Tiborom „idült alkoholistá volt”. Amiből egy szó nem igaz, alávaló rágalom, legfeljebb ha egy-két sört megivott. Mindenesetre dr. Kiss úgy adott szakvéleményt, hogy dr. Farkas Márton szakvéleményéből egyetlen hangra sem reagált.

Úgyhogy megfellebbeztük a megszüntető határozatot. Öt hónap múlva a fellebbezést elutasították. Igaz, szó szerint idézték benne azokat a megállapításokat, hogy ha Bartha doktorék megelőző véralvadásgátló kezelést alkalmaznak, akkor Tibornak nem kellett volna meghalnia, de ennek ellenére ugyanarra jutottak: „Gondatlanság, mulasztás, szakmai szabályszegés nem állapítható meg.”

*

Csakhogy mindeközben lezajlottak az országgyűlési választások, s Bartha doktort a Fidesz színeiben képviselővé választották. Úgyhogy Ábrahám ügyvéd úr, amikor panaszt nyújtott be a Csongrád Megyei Főügyészségre, abban már másképpen volt kénytelen fogalmazni az én nevemben. „Előadom, hogy a feljelentést eredetileg ismeretlen tettes ellen tettem meg, de tudomásom és tájékozódásom szerint férjem kezelőorvosa dr. Bartha László volt. Ő feljelentésem megtételekor és a cselekmény elkövetésekor a SZOTE Traumatológiai Klinika alkalmazottja volt, de ma országgyűlési képviselő. Jelen feljelentésem alapján vele szemben büntetőeljárás megindításához előzetesen mentelmi joga felfüggesztésére van szükség.”

Valamint keresetet is adott be a bíróságra a rendőrség államigazgatási határozatának megváltoztatására, a nyomozás lefolytatására kötelezésre. A pert megnyertük.

Mit tehetett, a szegedi városi ügyészség elrendelte a nyomozást, persze rögtön följebb tolva, a megyei rendőr-főkapitányságra bízva. Ott azzal kezdték, hogy nem Bartha képviselő úr ellen indították el a nyomozást, hanem ismeretlen tettes ellen. Majd pedig – ahhoz képest, hogy 1997 szeptemberében tettem meg a feljelentésemet, majd 1998 októberében rendelték el a nyomozást – 1999 májusáig nem történt semmi. Igaz, Bartha közben a parlamenti képviselőség mellé a helyi választásokat is megnyerte, és Szeged polgármestere lett. Ábrahám ügyvéd úr akkor kérte is a megyei főügyészségtől, hogy elfogultság miatt zárják ki az ügyből a Szeged Városi Ügyészséget. A – persze szintén Szegeden működő – megyei főügyészség elutasító határozata így szólt: „Az elfogultsági kifogás alaptalan. Az a tény, hogy az ügyben érintett

Szeged megyei jogú város polgármestere, önmagában nem alapozza meg a Szegedi Városi Ügyészség kizárását. Olyan további adat pedig, amely azt támasztaná alá, hogy az ügy tárgyilagos megítélésében bármi befolyásolná az ügyészséget, nem áll rendelkezésre.”

1999. június 1-jén született meg a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság határozata a nyomozás megszüntetéséről. Abból kiderül: a rendőrök – miközben az országban már jószerivel nem volt olyan orvos szakértői intézet, amely ne foglalkozott volna Tiborom dolgával – új véleményt kértek az Egészségügyi Tudományos Tanácstól. Nyilván nem véletlenül. Ugyanis azt aztán nem lehet mondani, hogy az eddigi szakértői vélemények ne lettek volna egyértelműek. Az Egészségügyi Tudományos Tanácsnak azonban sokan jól ismerik az általános hozzáállását is, azt meg különösen el tudják képzelni, mit fog szólni az ETT olyan ügyszö, amelyben a parlament egészségügyi bizottságának tagjáról van szó mint esetleges vádlottról.

Az ETT – ahogy kell – lesöpörte az asztalról az összes eddigi szakvéleményt. Olyanokat írtak, hogy aki tud olvasni, annak a hátán is föláll a szőr. Például: „A lépeltávolítást követően végzett profilaktikus antikoaguláns kezelés indokoltságáról megoszlanak a vélemények.” Én nem vagyok jogász – de azt azért egyáltalán nem értem, ha éppen arról van szó, betartották-e a szakmai szabályokat, a legmagasabb orvosi fórum hogy közölheti, hogy tulajdonképpen nincsenek szakmai szabályok? Hiszen ez ezt jelenti. Hát attól, hogy megoszlanak a vélemények, talán még léteznek érvényes tankönyvek, vannak szakmai protokollok, íródnak szakmai kollégiumi állásfoglalások! Csak ezek a korábbi szakértőket támasztanák alá! Úgyhogy az ETT szerint „ennek megfelelően adott esetben a profilaktikus antikoaguláns kezelés beállítása az orvosi mérlegelés körébe tartozott, és ezért annak elmaradása nem kifogásolható”. Tehát „foglalkozási szabályszegés nem állapítható meg a kezelőorvosok részéről. A halált előidéző okfolyamat elindulását követően a kezelőorvosok a megfelelő intézkedéseket megtették... A heparinkezelés elmulasztásával a foglalkozás szabályait nem sértették meg.”

A rendőrség határozata természetesen egyetlen korábbi szakvéleményre sem hivatkozott, kizárólag erre, az ETT-ére. „A leírtak alapján a nyomozás bűncselekmény hiányában történő megszüntetéséről kellett határoznom” – zárult a verdikt.

Nos, hát eddig jutottunk. És ma lesz a polgári perben az utolsó tárgyalás, talán ítélethirdetés is. De tényleg, mindjárt fél tíz, mennünk is kell! – fejezi be Kati nagyot sóhajtva. Föltápaszkodunk, kimozgatjuk

megmacskásodott tagjainkat, s átbandukolunk a bíróságra.

*

Ott találkozunk a Toppantóné ügyvédjét, Ábrahám doktort helyettesítő ügyvéddel. Ábrahám László ugyanis – nemhiába volt a rendszerváltást előkészítő Nemzeti Kerekasztal résztvevője a harmadik oldalon – aggályosan korrekt ember. Egykor ennek a klinikának a jogtanácsosaként dolgozott, később „állt át” a betegek oldalára – nem tartaná hát helyesnek, ha ő képviselné a bíróság előtt is az asszonyt. Velőtrázóan szép ügyvédjelöltőjét azért elküldte hallgatóságként, én valahogy véletlenül azonnal a gyönyörű fiatal nő mellé telepszem le.

A biztosító ügyvédje szemrevételez, majd mindenekeelőtt kéri a zárt tárgyalás elrendelését. Személyiségi jogokra hivatkozik, anélkül hogy megjelölné, kinek a jogaira gondol, meg arra, ebben az ügyben büntetőfeljelentés is született.

– Pontosan mire hivatkozik, ügyvéd úr? – szeretné tisztázni a dolgot a kedves, okos bírónő, dr. Csikós Klára.

– Maga kicsoda? – fordul felém az ügyvéd, abbahagyva a mellébeszélést.

– Magyar állampolgár vagyok, aki a bíróság nyilvános tárgyalásán hallgatóságként van jelen – veszem föl a kekk stílust.

– Kende úr! – szól rám a bírónő, akivel még soha nem találkoztam, de hát kellett nekem elvállalni ilyen sok tévés szereplést –, nem köteles mindenki ismerni önt! – Ezzel nehezen tudnék vitatkozni, jobbnak látom befogni a szám, úgymost dől el, kirúgnak-e vagy maradhatnak.

– Büntetőeljárás is folyik ebben az ügyben, ezért kérem a zárt tárgyalás elrendelését – kötné az ebet a karóhoz a biztosító ügyvéd.

– A bíróság a zárt tárgyalás elrendelésére vonatkozó indítványt elutasítja – hangzik a verdikt Csikós doktortól.

– Ismerik azt az ETT-szakvéleményt, amelyet nekem tegnap küldött meg az ügyészség, s amely nem ebben az ügyben, hanem a büntetőeljárásban született, tehát szempontjai büntetőjogiak? – intéz körkérdést a bírónő. Mindenki ismeri, ami voltaképpen csak ahhoz a közismert tényhez újabb adalék, milyen kisváros a Szeged nevű nagyváros is, ha kellően exponált személyiségről van szó. Csikós doktornő a biztonság kedvéért ismerteti, majd megadja a szót a felperes, Toppantóné ügyvédjének.

– Keresetemet változatlanul fönntartom. További bizonyítási indítványom nincs, kérem a Tisztelt Bíróságtól határozat meghozatalát. E perben teljesen egyértelművé vált, hogy felperes férje halálának bekövetkezése a megelőző véralvadásgátló beadásának elmulasztásából következett.

– Felperes! – szólítja Toppantónét a bírónő. – Legyen szíves fölállni! Hány éves most a kislánya?

– Három.

– Úgy tudjuk, a kislánya pszichés állapota rendeződött azóta, hogy a papája halála nagyon megviselte őt. Így van ez?

– Igen, beilleszkedett az óvodában, most már tulajdonképpen jól van.

– És ön?

– Hát változóan. Próbálom földolgozni a történeteket.

– És a vendégköre a fodrászatban?

– Hát az nagyon kevés, de az az igazság, ez a többi kollégámmal is így van. Többet ücsörgünk, mint dolgozunk.

– Mennyit tud havonta keresni?

– Annyit, amennyiből ki tudom fizetni a rezsit és éppen, hogy nem halunk éhen a kislányommal. Minden hónapban választanom kell, melyik számlát fizessem ki. Az önkormányzat is megvonta tőlem a nevelési segílyt, mondván, vállalkozó vagyok, pedig nem engednek minket másképpen dolgozni.

– Konkrétan menyit jövedelmet tud hazavinni havonta?

– A vállalkozóként kötelezően befizetett összegek és a lakásrezsi befizetése után tízezer forintom marad kettőnknek étkezésre, ruházkodásra, a kislányom óvodai költségeire.

– Ezt hogy tudja megoldani?

– Csak úgy, hogy anyukámék segítenek.

– Mi a helyzet azzal, hogy időben el tudjon menni a gyerekért?

– Középműszakos vagyok, de erre csak januárig van lehetőségem.

Utána nem is tudom, mi lesz.

– Alperes, van kérdése?

– Nincs.

– Akkor tessék!

– Tisztelt Bíróság! – emelkedik szólásra a biztosító ügyvédje. – Jelen perben bebizonyosodott: semmifajta szabályszegés nem történt felperes férjének gyógykezelése során. Az eljáró orvos mindenben a szakmai szabályoknak megfelelően és a legnagyobb gondossággal járt el. Ezért kérem a kereset elutasítását!

– Tisztelt Bíróság! – a felperesi ügyvédnek van slusszpoénja. –

Becsatolok egy újságcikket, amely interjút közöl ezen orvosi témakör legelismertebb magyar szaktektintélyével, és amely éppen erről szól. – És átnyújtja a bírónőnek a cikket.

– Ha az orvosok a megelőzésben valamit rosszul tesznek, ennek következtében több ezer ember trombórist kaphat, s közülük évente kétezeren tüdőembóliában meghalnak – állítja dr. Blaskó György, a Magyar Thrombosis és Haemostasis Társaság elnöke – olvassa föl a bírónő. – Már az is veszélyes lehet, ha egy lábtörés gipszelése alatt a kezelőorvos nem alkalmaz elegendő ideig véralvadásgátló gyógyszert. Az alvadásgátlók bevezetése előtt a csípő- és térdpanaszokkal operáltak hatvan százaléka kapott trombórist, s közülük hat-nyolc százaléknyan tüdőembóliában haltak meg. A gyógyszer alkalmazása után a trombózisosok száma kettő-négy százalékra csökkent, s tüdőembóliában meghaltak szinte alig akadnak köztük. Ennél jobban talán semmivel nem lehetne indokolni a megelőzés szükségességét. Csakhogy – mondja dr. Blaskó György – Magyarországon az orvosok kellő ismeretek hiányában, illetve félve a túlادagolás okozta kockázattól, nem mindig ezt a kézenfekvő megoldást választják. Pedig a magas halálozási statisztikák mellett nem elhanyagolható az sem, hogy évente körülbelül 8 milliárd forintot tesz ki az a táppénz, amelyet a trombózisos betegek munkából való kieséséért fizet az állam. Ezért a Thrombosis Társaság tagjai az orvosi szakkollégiumok véleményeit is összegyűjtve az egészségügyi miniszterhez fordultak: ezután ne pusztán mulasztás, de hiba is legyen, ha valaki nem adja be a megfelelő ideig a megfelelő mennyiségű véralvadásgátlót.

– Bírónő! Pillanatra belenézhetek a cikkbe? – közelít a pulpitushoz a biztosító ügyvédje. Az engedély birtokában máris lecsapni próbál. – Ez nem tudományos tanulmány, ez egy napilapcikk! Ha az illető professzor szaktudományos lapban megjelent tanulmánya lenne, akkor figyelembe vehető lenne, de ez nem!

– Jó. Van még valakinek előadnivalója? Senkinek? Akkor a tárgyalást berekesztem, tessék kifáradni, majd szólunk, ha ítéletet hirdetünk!

Kizúdulunk a folyosóra, s zavart kvaterkázásba fogunk, leplezni próbálva idegességünket. Én tíz az egyhez adnám Toppantóné ügyének győzelmét, de senki nem akar fogadni velem.

Jó fél óra múlva mehetünk be, s az ítélet úgynevezett rendelkező részét állva hallgatjuk meg: – A bíróság megállapítja alperes kártérítési felelősségét, és kötelezi I. rendű felperes, Toppantó Tiborné számára 3 millió, II. rendű felperes, Toppantó Klaudia számára 1 millió forint nem vagyoni kártérítés, valamint a kamatok, illetve II. rendű felperes számára

további havi 6 ezer forint járadék megfizetésére.

Az indokláshoz már leülhetünk:

– Toppantó Tibor – aki az I. rendű felperes férje és a II. rendű felperes édesapja volt – 1997. szeptember 11-én szenvedett közlekedési balesetet, és ezt követően az alperes Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Traumatológiai Klinikájára szállították... – a bírónő részletesen, alaposan ismerteti a történeteket, majd így folytatja: – A bíróság – elfogadva az általa beszerzett szakvéleményeket, illetve a nem általa beszerzett, de rendelkezésére álló, ETT IB által készített véleményt – azt állapította meg, hogy Toppantó Tibor halálát egy vérrögzépződés folytán előállott, masszív tüdőembolizáció következtében bekövetkezett keringés- és légzésleállás miatt előállott oxigénhiányos agykárosodás, másodlagosan pedig az ezt követően kialakult tüdőgyulladás és keringési elégtelenség okozta.

Ugyancsak megállapítható, hogy az ellátó orvosok a különböző beavatkozásokat (lépeltávolítás, jobb boka gipszrögzítése, utókezelés, a beteg megfigyelése, az embolizáció feloldása) során megfelelően és cél szerint végezték, ebben a vonatkozásban gondatlanság vagy mulasztás nem állapítható meg.

Azon tények ismeretében, hogy a jobb boka zúzódását szenvedte el, amely miatt gipszkötést kellett felhelyezni, valamint léprepedést, ami miatt a lépét el kellett távolítani, a szakmai tapasztalatok szerint ajánlott lett volna a hasi műtét elvégzése után Heparin profilaxist kezdeni. Megfelelő heparinizálás esetén reális esély lett volna a halálhoz vezető eseménysort elindító tüdőembolizáció megelőzésére, elhárítására.

A vérrögzépződés megakadályozására számos módszer ismert. Egyik leghatásosabb az úgynevezett profilaktikus antikoaguláns kezelés, megelőző Heparin adása. Ezen kezelés azonban veszélyt is rejt magában, annyiban, hogy ha a sérültnak a vizsgálatok során fel nem ismert sérülése van, életveszélyes vérzést hozhat létre. A vérrögzépződés megelőzésének másik hatásos módja a beteg korai mobilizációja. Jelen esetben ez a módszer került alkalmazásra, a beteget már a műtét után két nappal mobilizálták. Ez a módszer azonban nyilvánvalóan nem volt eredményes, hiszen a betegnél vérrögzépződés és ezt követően trombolizáció indult meg. A bíróság – osztva a szakértők által kifejtett álláspontot – úgy foglal állást, hogy Toppantó Tibornál Heparin profilaxist kellett volna kezdeni. Így reális esély lett volna a halálhoz vezető eseménysor elhárítására. Ezt az ellátást folytató orvosok nem alkalmazták.

A bíróság álláspontja szerint az orvosok esetében felállított

legnagyobb gondosság követelményébe a heparinizálás alkalmazása is beletartozott volna. Mivel ezt elmulasztották (és ennek következtében indult be a halálos ok-folyamat), ezzel megsértették a rájuk előírt jogszabályi kötelezettségüket, ami egyben a magatartás jogellenességét is jelenti, vagyis a kártérítési felelősség megállapításának alapjául szolgál.

A Heparin profilaxis alkalmazásának ellenjavallataként említett, esetlegesen előálló, életveszélyes vérzés kapcsán a bíróság rámutat arra, hogy ez elméleti feltételezés. Az azonban tény, hogy a szükséges kezelés elmulasztása következtében létrejött a vérrögösödés. A bíróság álláspontja szerint mindenképpen meg kellett volna tenni a vérrögződés elkerülése érdekében szükséges kezelést, és amennyiben valóban a vérzés ennek következtében előállt volna, azt egyrészt fokozott figyelemmel kísérve időben észlelni lehetett volna, illetőleg a szükséges intézkedéssel az elhárítása érdekében be kellett volna avatkozni. Rámutat még e körben a bíróság arra is, hogy a Heparin profilaxis alkalmazására a beteg esetében már a műtét elvégzése után került volna sor, ami azt jelenti, hogy a teljes feltárás már megtörtént, vagyis nem állhatott volna elő az a helyzet, hogy a vizsgálatok során még fel nem ismert olyan sérülései lehettek a betegnek, amelyek életveszélyes vérzést hozhattak volna létre.

Mindezen szempontok mérlegelése mellett a bíróság úgy foglal állást, hogy az alperes kórház kártérítési felelőssége fennáll, mivel jogellenes magatartásával kárt okozott, és ez a jogellenes magatartás egyben neki felróható is.

A bíróság túlzottnak ítélte meg a felperesek együttesen 10 millió forintos kárigényét, s ezt az összeget ítélte méltányosnak. Ennek során tekintettel volt arra is, hogy elveszítették a család anyagi támaszát, valamint arra a veszteségre is, ami az anyagiakon túl érte felpereseket.

A bírónő fantasztikus empátiával adta elő ítéletét és annak indoklását: végig Toppantónéhoz beszélt. Engem ez lenyűgöz, mert kifejezi: nem csak úgy a vakvilágba hozott ítéletet, hanem valóban az érintett számára és javára. Ezt hívják igazságszolgáltatásnak. Igaz, közben elmélázom: furcsa dolog ez a jog. Íme, a független bíróság – és hiszem: nem lehet könnyű dolog függetlennek lenni Szegeden a szegedi polgármester elleni ügyben – kimondta a kórház felelősségét. Ítéletben rögzítette: a klinika, tehát – ha már most nem polgári jogi szóhasználatlalt élünk – éppen az az orvos, aki kezelte Toppantó Tibort, felelős az ő haláláért. Magyarán elmarasztalta dr. Bartha László képviselő és polgármester doktor urat, mivel ő tehet Toppantó Tibor elhunytáról. S mindeközben a büntetőügyből teljesen nyilvánvaló, hogy nem lesz semmi!

Értem én: más a polgári jog, és megint más a büntető, amelyben vétkességet is kellene bizonyítani. Hogy hétköznapi szóhasználatnál azt mondhatjuk – immáron bírósági, bár még nem jogerős ítélet birtokában –, dr. Bartha László vétkes Toppantó Tibor halálában? Persze, de ez nem büntetőjogi megfogalmazás! Már az is sokatmondó, hogy a Délmagyarország, Szeged napilapja néhány nap múlva úgy tudósít „Elmarasztalták a SZOTE-t” címmel az ítéletről, hogy elfelejti megemlíteni dr. Bartha László nevét. „A beteget kezelő orvosok elmulasztották a legnagyobb gondosságot, amit a kezelés során tanúsítaniuk kellett volna” – így a cikk, apró figyelmességgént többes számba téve azt, aminek egyes számban, konkrét személyről, névvel kellene szólnia. Arról aztán már jobb nem is elmélkednem, a Magyar Orvosi Kamara mit fog tenni: kész kottából tudom olvasni. Megvárja a büntetőügy lezárását, s ara hivatkozva kimondja: nincs mit vizsgálnia, nem kell etikai eljárást lefolytatnia, hiszen a rendőrség-ügyészség megállapította, hogy nem történt foglalkozási szabályszegés. A polgári jogi ítélettel meg nem köteles foglalkozni – ha egyszer nincs kedve hozzá. És nincs.

*

Toppantó Katit az ítélethirdetés után egy dologról még meg kell kérdeznem, bármennyire is nem szeretek kíméletlenkedni: – Mondja, a kis Klaudiának mikor mit mondott az apjáról?

– Amikor Tiborom halála után hazamentem, anyukám és a nővérem átvitte őt a másik szobába, látva, én milyen rémes állapotban érkeztem meg. Akkor nem is tudtam volna neki semmit mondani, én magam sem voltam képes elhinni, hogy ez tényleg megtörtént. Később sem mondtam neki semmit. Aztán megvolt a temetés, és akkor nap mint nap kettesben mentünk ki a temetőbe. A legelső alkalommal azt suttogtam Klaudiának: – Apu itt fekszik, és alszik. – Olyan kicsi volt még, másfél éves, hogy nem igazán értette, csak azt látta, hogy én rettenetesen zokogok. A pici lányom azt kérdezte:

– Anyu, miért sírsz?

– Mert itt van apukád.

– De miért? Mi van vele?

– Alszik. De ahányszor ide kijövünk, itt van a kismadár, az énekel nekünk, és apu fölről néz minket. Mindig köszönünk neki, amikor kiérünk, meg amikor elmegyünk.

– Szia, apu! – értette meg a kislány. – Amikor kicsi voltam, ugye apu is tologatott engem?

- Igen, kicsim, ő is tologatott.
- De miért itt van, anyu?
- Megölték. Tudod, hogy apu bent feküdt a kórházban, és az orvos nem jól kezelte, és megölte. – És azóta is sokszor előfordul, hogy a bölcsődében, a játszótéren Klaudia azt mondja a kis játszótársainak:
 - Az én apukámat megölték.

*

Hónapokkal később még apró ízelítőt kapok: a politika tényleg nem a viccelődés terepe, a hatalmat komolyan kell venni. Másik műhibaügyben készülök ismét Szegedre, s ottani barátaim ki akarják használni az alkalmat, alaposan megszervezik a programomat. Érkezésem délutánján – értesítenek jó előre – író-olvasó találkozón dedikálom együtt első műhibakötetem és új könyvem a Postabankról, ott forgatni akar a városi tévé, majd nagy vitára várnak az egyetemre: együtt a medikusok és a joghallgatók mindkét témáról beszélgetni akarnak velem. Mi több, amikor fölmérték, mennyien szeretnének részt a rendezvényen, meg is kellett változtatniuk a helyszínt, az egyetem legnagyobb előadótermére van szükség, hogy beférjenek. Aztán másnap délelőtt a helyi magántévé vesz föl műsort velem.

Nos, amikor megérkezem Szegedre, új hír fogad: elmarad az egyetemen a vita, hiába a több száz jelentkező. Nocsak, mi történt? A dékán nem engedélyezte. Vagy visszavonta korábbi engedélyét. Vagy letiltotta a vitát. Nem tudni egész pontosan, mert írásba persze nem adta. Csupán telefonon közölte Ábrahám László ügyvéddel, aki orvosjogot tanít joghallgatóknak, hogy hát akkor ez a vita nem lesz. Punctum.

Ebből még nem feltétlenül kellene messzemenő következtetéseket levonni, ha fél órán belül nem egészülne ki a történet újabb adalékkal. Várakozunk a Kárász utcai könyvesboltban, már jócskán elmúlt négy óra, amikor hirdették az író-olvasó találkozót, de hát még nem érkezett meg a városi tévé stábjja, ha pedig ők ott forgatni óhajtanak, mégiscsak illetlenség nélkülük elkezdni. Négy óra húszkor kezdeményezem, talán ne várássuk tovább a szép számban megjelent olvasókat, a tévések magukra vessenek. A könyvesboltiak inkább előbb telefonálnának. Előkerül szerkesztő, vezető szerkesztő, s mind megnyugtatóan a könyveseket: tegyenek, amit akarnak, ők nem jönnek forgatni. A városi tévé a dr. Bartha László vezette helyi önkormányzat tulajdona. Inkább majd az országost megelőző szegedi egészségügy-privatizációval foglalkoznak, nem orvosi műhibákkal.

Azért ebből a kórházból akartak szülészti választani, mert sokat hallottak az itteni bababarát és mamabarát módszerekről. Hogy náluk természetesen minden szülés papás, nem hívei a durva beavatkozásoknak, viszont kedvelnek mindent, ami természetes. Több ismerősnél informálódtak, ezt a docenst mindenki dicsérte. – Igaz, néha kissé döntésképtelen, de hát mit kell eldöntenie a szülész orvosnak? – nevetett Viki legjobb barátnője, aki már kétszer is nála szült. – Kedves volt, biztatott, sokat segített, és nem is olyan vészesen drága!

A terhesség alatt semmi gond nem volt. Kéthetente, aztán már hetente jártak a docenshez, Viki négy nappal a szülés tervezett időpontja előtt befeküdt. Menetrendszerűen azon a napon kezdett vajúdni, amikor ki volt írva. István bent volt vele végig, vizes ruhával törölgette a homlokát, simogatta a karját, beszélgetett vele. Az ötödik órában a docens azzal állt elő, talán jobb lenne megcsászározni Vikit, úgy tűnik, nem jön ki a baba. Mindketten nagyon fáradtak voltak már, hamar beleegyeztek. Áttolták az ágyat a műtőbe, s Krisztián fél óra múlva már bömbölt harsányan – ő szerencsére nem fáradt el. Makkegészséges volt, fejlett és hatalmas. Akkora haja volt, akár be is lehetett volna fonni, ha nem fiú.

Vikinek pár nap múlva láza lett. Azt nem lehet tudni, mikortól, mert egyszer sem mérték lázat. Utólag – amikor a kórház kiadta az iratokat – a lázlapon nem csillagok jelölték egy-egy mérés eredményét, amelyeket összekötve rajzolódott volna ki a lázgörbe, hanem valaki két egyenes vonalat húzott: először 37 foknál, aztán a negyedik naptól 39 foknál. Szóval valamikor a harmadik-negyedik napon Viki belázasodott, és egyre rosszabbul lett. Beszürkült, olykor alig kapott levegőt, nem bírt fölkelni. Átvitték az intenzív részlegre, és gépekre kötötték. Már alig-alig volt magánál, a nap nagy részében eszméletlenül feküdt. A harmadik héten kivették a méhét, de ez már nem számított semmit.

Pontosan a Semmelweis-napon meghalt. Fertőzésben.

Az orvosok összevissza beszéltek. Staphylococcusról, veleszületett immunhiányos szindrómáról, pedig csak benne maradt a méhlepény nagy része.

Edina a saját gyerekére vágyik

Tiszóczkiné Svidró Edina törekeny, fekete hajú, kék szemű nő, még nincs harmincéves. A szülei szendrőiek, ez negyven kilométernyire van Miskolctól. A papája technikus volt a szénbányában, a mamája a harmadik gyerek után otthon maradt – ma már mindketten nyugdíjasok. Edina óvónőképző főiskolát végzett, ám az óvónői munkát betegsége miatt abba kellett hagynia: nem tudott egyetlen dalt sem elénekelni a kicsiknek. A Rendőrtiszti Főiskola „táltosképzőjére” ment, 96 nyarán szerelt föl rendőrnék, eleinte nyomozó volt, garázdaságtól kerékpárlopáson át a sikkasztásig mindenfélét nyomozott, aztán Edelényben a kapitányság megbízott, majd kinevezett hivatalvezetője lett.

21 évesen ment férjhez, s eleinte minden rendben is volt. Akarták, tervezték, hogy gyerekük legyen, s nem vette el a kedvüket, hogy nyolc hónapig nem jött össze a dolog. Eljártak a családtervezési tanácsadóba, ahol megnyugtatták őket: mindketten egészségesek, csak próbálkozzanak kitartóan, sikerülni fog. S úgy is lett. 91 végén lett terhes, ajánlották neki dr. Szabó Sándort, a kazincbarcikai kórház szülész-nőgyógyászát. Azt mondták, jó orvos – kedves is volt, rendes is volt, elvégeztette az összes létező vizsgálatot; igaz, nem kevés pénzért, úgymond fogadott orvosként minden egyes vizitért fizettek neki. Zavartalan volt a terhesség, a doktor úr azt mondta, nagy baba lesz, de az nem baj. Edina bújta a szakkönyveket, az égadta világon mindent igyekezett úgy tenni, amint tanácsolták, hogy a babája a lehető legegészségesebb legyen. A könyvek szerint ekkora babával tizenkét és fél kilót szabad és kell híznia, ő grammra pontosan ennyit szedett föl, tömte magát gyümölccsel, salátával.

Július 2-án, csütörtök reggel Edina bement Szabó doktorhoz vizsgálatra. Az orvos zártnak találta a méhszáját, úgyhogy hazaengedte, de azzal, ebből már bármelyik pillanatban baba lehet. Este Edina érezte is, fáj a dereka, a hasa. Hét körül ért haza a férje, szólt neki, ideje indulni, ebből szülés lesz, akárki meglássa, a kiíráshoz képest így is már néhány nappal túlhordta a gyereket. Mentőt hívtak, útközben fölvelték Edina édesanyját is, s száguldottak be Barcikára. Szabó doktor éppen ügyeletes volt, be sem kellett hívni. Megvizsgálta az asszonyt, azt mondta, valóban kezd nyílani a méhszája, pár órán belül szülni fog. Lezajlottak a szokásos

előkészítő műveletek, s este tíz körül már a szülőágyon feküdt. Tízperces fájásai voltak, picit tán sűrűsödtek, de nem túl gyorsan. Éjfél körül Szabó doktor úgy döntött, burkot repeszt. Jött-ment, hajnalban aztán közölte: – Megcsászározzuk, nem tágul eléggé!

Jóval később egy másik szülőnő azt mondta: – Persze hogy megcsászározott, péntek reggel elutazott külföldre, átadni meg nem akart másik orvosnak, hogy az kapja a hálapénzt! – Igaz, nem igaz, ki tudja, egy tény: a doktor utána jó ideig valóban nem volt bent a kórházban, csak 7-én, kedden került elő legközelebb.

Edina az éjszaka során egyre fáradtabb lett, de az megnyugtatta, hogy végig hallotta a baba szívhangját. Mire hajnalban Szabó doktor közölte vele a verdiktet a szülés helyetti császármetszésről, már annyira kimerült, válaszolni is alig bírt, valamint rábízta magát az orvosra: ha ő azt mondja, ez a helyes, akkor biztosan így van jól. Átvitték a műtőbe, elaltatták.

*

Szombat délután tért magához először. Rettenetes fájdalmai voltak, de csak a gyermekét akarta látni. A benyitó nővérnek könyörgött, mondjon már róla valamit. – Kisfia van, egészséges! – örvendeztette meg a nővér, s engedett Edina kérésének, behozta a babát. Picike volt, ráncos arcú, fekete hajú, piros bőrű – de makkegészséges. – Majd hozzuk holnap szoptatni, most csak pihenjen! – Edina mozdulni is alig bírt, úgy érezte, ólomból van minden tagja, fájt a hasa, de annyira össze volt zuhanva, hogy szinte azonnal elaludt. Vagy inkább elveszítette az eszméjét.

Másnap reggel bejött a nővér, s szólt, keljen föl, menjen ki a zuhanyzóba megmosakodni. Edina próbálkozott is, de nem sikerült. Nem kapott rendesen levegőt, kettős látása volt. – Nem tudok fölkelni – vallotta be a nővérnek –, valahogy nagyon rosszul vagyok.

– Mi az, hogy nem tud? Nehogy már egy császármetszés után ne bírjon egyedül kimenni!

– De hát nem faksznizok, nézze meg, fekve megfordulni sem bírok, felülni sem! Nem tudom, mi ez, nem tudom mozgatni magam. – Bejött másik nővér, s ketten szabályosan kihúzták Edinát a mosdóba, kezébe nyomtak szappant, szivacsot, törülközőt, és otthagyták, mosakodjon meg rendesen. Valahogy nagy nehezen meg is tisztálkodott, pedig közben is irtózatosan fájt a hasa, és alig kapott levegőt, majd nyöszörögve kiabált a nővéreknek, vigyék vissza az ágyába, mert egyedül nem képes fölkelni. Visszahúzták, a lába szinte egyáltalán nem működött.

Délután természetesen jött látogatni az egész család. Férj, mama, papa, sógorok, testvérek mind ott tolongtak, köszönteni a friss anyukát. Aki képtelen volt kimenni hozzájuk. Végül is kitolták az ágyával a folyosóra, de nem tudott beszélni senkivel, sem a férjével, sem az édesanyjával, csak annyit nyögött ki: – Szóljatok az orvosnak, nagyon rosszul vagyok!

– Nővére! – próbálkozott a mamája. – Legyen kedves, szóljon az ügyeletes orvosnak, nagyon beteg a lányom!

– Nincs a maga lányának semmi baja, ki van itt nyalva a picsája, maguknak ez sem elég? – válaszolt kedvesen a nővér, és odébbállt. Edina mindebből szinte semmit nem hallott, szédelegve, mindenét fájdtíva inkább aludt, mint fent volt. Vissza is tolták a szobájába. Nagy nehezen előkerült az ügyeletes orvos, Szatmári doktor, karba font kézzel megállt az ajtóban, s kérdezte: – Hogy van, kismama?

– Nagyon rosszul vagyok, doktor úr!

– Jól van – felelt Szatmári, sarkon fordult, és elment.

Hogy ezután napok vagy hetek teltek el, Edina ma sem tudja pontosan. Mert innentől sokáig, nagyon sokáig szinte egyáltalán nem volt magánál. Néha ugyan föl-fölríadt, homályosan érezte maga körül a világot, de azonnal visszazuhan a mély, nagyon mély kábulatba. Arról sem tudott, hogy hol itt, hol ott közben fölvtették, kinyitották, operálták. Kómában volt. Csak utólag, sokkal később, az orvosi iratok alapján tudta rekonstruálni a történeteket.

Mi történt vele? Július 7-én, a műtét utáni ötödik napon fölnyitották a császármetszés sebeit, kitisztították, drenálták, vagyis gennyelvezető csöveket helyeztek bele, majd összezárták. Csakhogy Edina e műtét altatásából nem tért magához. Spontán nem lélegzett, sokkos állapotba került. A szülei délelőtt óta toporogtak a műtő előtt, este hat óra lett, hét, senki nem szólt hozzájuk egy szót sem. Fél nyolc körül aztán látták, örült rohangászás kezdődött. Nem értették, mi ez. Végre előkerült Szabó doktor: – A műtét jól sikerült, minden rendben van, csak Edina nem ébredt föl, úgyhogy átvitetjük Miskolcra, ott könnyebben tudják az ilyesmit ellátni.

– Milyesmit, doktor úr? Mi van vele?

– Semmi baj, semmi baj, minden rendben lesz, csak annyi történt, hogy nem ébred föl! Rögtön itt lesz érte a mentő – nyugtatta őket a doktor, s mindenesetre mosolyogva zsebre tette a hálapénzt, amit Edina papája a kezébe nyomott magáért a szülésért.

Látták is a lányukat, amint kitolták a műtőből, rohanva. Ballonnal lélegeztették, be a liftbe, be a rohammentőbe. A mamája szeretett volna

melléülni, de nem engedték. Átszállították Edinát a miskolci kórház intenzív osztályára. Kikapcsolt a fájdalomközpontja, az idegközpontja, az orvosoknak fogalmuk nem volt, megmarad-e. Mintha javulni kezdett volna, de a hasi sebe újra megduzzadt, elszíneződött, a gyulladás áterjedt a lágyékára, combjára, így július 10-én ismét megoperálták. 13-án, varratszedéskor az újabb seb mélyen szétvált, még a hashártya is megnyílt. Másnap a miskolci orvosok úgy döntöttek, ezt a sebet csak műtéti úton lehet bezárni, ám ehhez az altatáshoz már gégemetszést hajtottak végre Edinán. 15-én bezárták a hashártyán lévő sebet. Amely 17-én teljes hosszában kinyílt, előtűntek a belei. Újabb operációval összezárták.

Közben fölsejlett a remény: talán Edina magához tér – hiszen mindeközben végig sokkos állapotban, magánkívül volt –, levették a lélegeztetőgépről, ám vissza kellett helyezni. Közben tüdőgyulladása, hashártyagyulladása, mellhártyagyulladása lett, minden betegséget megkapott, ami létezik. Két nap múlva a sebei ismét szétzuhanak, a belei előestek. Most már drótvarratokkal öltötték össze és a legvastagabb dréncsőveket dugták belé. Július 21-én megint levették a gépről, 24-én pedig vissza. 27-én összébb húzták sebein az öltéseket. Újra és újra hol levették a lélegeztetőgépről, hol vissza, mert nem volt képes egyedül lélegezni. Augusztus közepén vették ki a légcsővéből a tubust, s ezután tették át a normál sebészeti részlegre. Fölni nem tudott, oly gyöngé volt. Még akkor is tizennégy cső állt ki a hasából, irtózatoss fájdalomai voltak. Újra és újra el kellett altatni, mert nem tudták eléggé csökkenteni a kínjait. Hetekig géppel szívatták a tüdejéről a váladékot, de így is állandóan fuldokolt, szondán át táplálták, mert nem bírt lenyelni egyetlen falatot sem, de beszélni sem tudott, a gégemetszés után gégemikrofont kapott, ám azzal sem lehetett érteni a szavát.

Szeptember 25-én engedték haza először. Alig egy hetet volt otthon, megint be kellett feküdnie, mert nem kapott levegőt, beszűkült a gégéje, ismét operálni kellett. Hónapokig nem mert elaludni, mert úgy érezte, álmában nem lesz képes lélegezni, és megfullad.

Újra meg kellett tanulnia ülni, állni, járni, enni. Összesen – a szülést nem számítva – kilenc műtétet hajtottak rajta végre.

A legrémesebb azonban nem a rengeteg kínlódás, az irtózatoss fájdalmak sorozata, az élet és halál közötti lebegés volt – hanem a gyerek dolga. Ahányszor egy-egy pillanatra magához tért a sokhetes kómából, kábulatból, altatásból, azonnal a kisfiát szerette volna látni, magához ölelni, szorítani. Hallotta, hallotta, hogy jól van, egészséges, mint a makk, szépen fejlődik, de hát ő látni, érezni, szagolni, pusziigatni, dögönyözni,

simogatni szeretette volna. Amíg a kórházban feküdt, be sem hozhatták, bármilyen fertőzést elkaphat ott. S amikor Edina először kijöhetett, hatalmas döbbenet érte. Lelkében az a kép élt, amelyet a szülés utánról őrzött, amikor megmutatták neki a vörös, fekete hajú gyereket. Otthon pedig egy hófehér bőrű, szőke hajú, kék szemű babát adtak a kezébe. Mintha nem is az övé lett volna. Ezen még könnyen túltette volna magát, de az már iszonyatosan nehéz volt, hogy a pici – hiszen nem ismerte őt – nem fogadta el a közeledését. Első otthoni estéjén a kezébe adták a saját fiát, aki ezt ordítva, bömbölve fogadta. Edina próbálta megetetni a cumisüvegből – s a gyerek nem fogadta el tőle az ételt. – Hagyd csak, mindjárt jön anyád, meglátod, milyen jól fog enni! – intette a papája. És valóban: amint megérkezett Edina édesanyja, a kicsi azon nyomban abbahagyta a sírást, rúgkapált, csillogó szemmel nevetett és jóízűen megvacsorált. Edina pedig – lévén még szinte nyomorék, a töméntelen szenvedés után olyan, mint az őszi légy – sem megfürdetni nem tudta, sem bepelenkázni, nemhogy fölemelni.

S a következő hónapok is úgy teltek, hogy Edina néhány napot, egy-két hetet tölthetett otthon, ám újra és újra valamelyik kórházban kötött ki. Hol mert a hasán nyílt ki megint a sebe, hol mert gégészeti beavatkozásra volt szükség vagy éppen plasztikázták. Mire kicsit is közelebb kerülhetett volna a fiához, megint elszakadt tőle az éppen soros műtétje miatt. És ez így ment több mint egy évig. A szüleitől nem költözhetett külön, hiszen egyetlen kilót nem volt szabad fölemelnie, így pedig nem tudta volna rendesen ellátni a fiát. Az együttélés viszont azzal járt, hogy a gyerek persze nem szakadt le a nagymamájáról, Edinára vagy kétéves koráig nem csillogott-villogott úgy, mint Edina édesanyjára. Tudta, persze hogy tudta Edina, hogy a szülei csak jót akarnak, de bizony volt, amikor kicsúszott a száján – Csináltass Magadnak Te is gyereket, azt neveld, ne ezt vedd el tőlem! –, s aztán zokogva kért bocsánatot az édesanyjától, aki csupán segített neki.

A férje közben egyre távolodott tőle. Edina sokáig – a pici gyerek érdekében – mindent elnézett neki. Azt is, hogy eleinte napokig, aztán hetekig nem jött haza, azt is, hogy ivott, hogy nem adta haza a fizetését. Amikor azonban a férje azt vágta a fejéhez: – Csak nem gondolod, hogy egy nyomorékkal fogom leélni az életemet? Undorodom Tőled, undorodom a vágásaidtól! – akkor úgy döntött, ezért a házasságért nem érdemes tovább harcolnia, összehakolta a férj holmiját, és kidobta az ajtón.

Aztán jóval később, hál' isten, jött Ágoston, kedves, szerény fiú, akivel jól megértették egymást, aki szereti őt is, a fiát is, egyetlen ponton

van köztük újra és újra nézeteltérés. Edina már-már elvakultan vágyik még egy gyerekre, szeretne végre szoptatni, babakortól fürdetni, mindent végigélni, ami előfordul egy babával. Hiszen tudja ő jól, hogy ez az aranyos, jó tanuló, rendes kisfiú az ő gyereke, mégis olyan érzése van néha, mintha valahonnan ajándékba kapta volna. Ágoston viszont félti őt, túl nagyra tartja a kockázatot, például hogy Edina hasa esetleg majd nem bírja a tágulást.

A miskolci orvosok – túl azon, hogy küzdöttek Edina életéért, mindent megtettek, ami csak lehetséges volt – az első pillanattól kezdve őszinték voltak a szülőkhöz, majd Edinához, amikor már vele is lehetett beszélni. Azt mondták, kórházi fertőzése volt, az szepszist, általános mérgezést okozott. Olyan baktériumtörzs fertőzte meg, amely kizárólag kórházban tenyészik, orvosi tevékenység során jön létre.

*

Edina ügyvédhez fordult, és kérte, pereljék be a kazincbarcikai kórházat – nem a pénzért, nem, egyetlen okból: ismerjék el, hogy ők is hibázhatnak, mi több, ebben a konkrét esetben hibáztak is. Oly mértékben fölháborította a a rengeteg mellébeszélés, linkelés, hazudozás, hogy el akarta érni: mondassék ki az igazság.

Nos, nehéz fába vágta a fejszéjét. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságon dr. Karuczka József bíró valóságos Canossát járatott vele.

Edina ügyvédei a per során kilenc orvos szakértői véleményt nyújtottak be, olyan ászoktól, mint Somogyi Endre professzor, évtizedekig az Igazságügyi Orvostani Intézet igazgatója, a SOTE laboratórium vezető vegyésze, professzorok, egyetemi docensek. Ezekről a bíró ítéletében így vélekedett: „A felperesek által a peres eljárás során csatolt írásbeli orvosi vélemények nem értékelhetők orvos szakértői véleményekként. A hivatkozott vélemények felperesi kérésre készültek, így azokat csak mint felperesi előadásokat lehet értékelni, nem orvos szakértői véleményként.” Ami, ugye, egyfelől csupán jogi tévedés, mivel a magyar jog nem rangsorolja a bizonyítékokat, tehát nem tekinti egyiket alacsonyabb rendűnek, mint a másikat. Másfelől azonban mindazokra nézve igen-igen sértő, akik írták, hiszen voltaképpen lehazugozza őket, ki nem mondva, de mégis azt állítja róluk, hogy ha egyszer a felperes kérésére írták le a szakvéleményt, akkor persze nem igaz, amit állítanak, tehát hazudnak. (Esetleg lopnak is.) E kitekért logika alapján aztán a bíróság ezt a kilenc szakértői véleményt elegánsan nem létezőnek is tekintette, az ítéletben nem vesztegetett szót rájuk, így például egyáltalán nem fárasztotta magát

azzal, hogy megpróbálja cáfolni állításait. Kirendelte viszont a BAZ megyei ügyben a BAZ megyei orvos szakértői irodát, ahonnan a következő szakvéleményt kapta: „A kazincbarcikai kórház szülészeti osztályán Tiszócziné Svidró Edina felperes ellátása során szakmai szabályszegés, a foglalkozási szabályok szándékos vagy gondatlan megszegése nem történt. A felperes kezelése során felmerülő problémák megoldására a megfelelő lépéseket tették, és helyesen cselekedtek a továbbküldés esetében is. A hasfali seb, illetve következményesen a vér útján kialakult bal tomportáj gennyedése kórházi fertőzésnek tekinthető, ennek okát és kiindulópontját azonban egyértelműen megmondani nem lehet.” Nos, ezt a szakértői véleményt a tisztelt bíróság aggálymentesnek nevezte, s mint ilyent, ítélezése alapjául teljes egészében el is fogadta. Sem azzal nem foglalkozva, hogy ha a kazincbarcikai Szabó doktor és kollégái mindent a lehető legtökéletesebben végeztek, akkor ugyan mivel magyarázható, hogy Edinát kómában kellett tőlük elvinni, sem azzal, hogy a kórházi fertőzésnek az a fő jellegzetessége, hogy kórházi fertőzés – vagyis hogy a beteg nem valami fatális véletlen folytán kapja meg, hanem pontosan az orvosi tevékenység során és következtében. Sem pedig azzal, hogy polgári jogi perben a miskolci szakértők vajon miért használnak következetesen büntetőjogi fogalmakat, amelyek pedig teljesen másfajta felelősségi alakzatokat jelentenek, így polgári perben voltaképpen használhatatlanok.

A BAZ megyei bíróság így – a miskolcival ellentétes, Edinának igazat adó szakvéleményeket nem létezőnek tekintve, kiiktatva – nyugodt lélekkel leírta: „Mivel tehát a felperesek által csatolt orvosi vélemények nem szakvélemények, így a perben nincsenek olyan ellentétes orvos szakértői megállapítások, vélemények, amelyek szükségessé tennék felülvélemény beszerzését.” Amiben nem az az érdekes, hogy a bíróságnak arra ad magyarázatot, miért nem kért az ETT-től felülvéleményt, amit ugyanis a perben senki az égedta világon nem kért, nem indítványozott, következésképpen nem lenne különösebben fontos indokolnia, miért nem tette. Hanem ismét az, hogy kilenc tekintélyes orvos szakértői véleményt egyszerűen lenullázott.

Így aztán a megyei bíróság 97 szeptemberében – röpké öt évvel a történetek után – Edinának keresetét elutasította. Mellesleg – ha már annyira tetszett neki az az egy, az orvosokat támogató szakvélemény – szintén büntetőjogi formulákra hivatkozva a kártérítési perben.

Természetesen fellebbeztek. A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság – látva az elsőfokú ítéletet – nem tehetett mást, mint hogy újabb bizonyítási eljárást rendelt el. Kirendelte az ETT IB-t (az Egészségügyi

Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságát). Amely a legeslegfontosabb kérdésre, hogy tudniillik mi okozta a kómát s annak sok-sok következményét, ezt írta: „Tiszóczkiné Svidró Edina I. rendű felperes a Kazincbarcikai Városi Kórház szülészeti osztályán történt ellátása során kórházi fertőzésen esett át. A fertőzésnek az I. rendű felperes szervezetében rejlő okai utólag nem tisztázhatók. A fertőzés lehetett kórházi eredetű (erre vonatkozó adat az iratokban nem található), származhatott a beteg hüvelyflórájából vagy egyéb testrészéről is... Az orvosok legnagyobb gondossággal végzett kezelésének eredményeként a beteg meggyógyult. Részükről mulasztás vagy szakmai szabályszegés nem történt.”

Amely megállapításokkal azért van néhány nem jelentéktelen baj. Először is teljesen összekeveri a szezont a fazonnal. A kazincbarcikai és a miskolci kórházról következetesen mint I. és II. rendű alperesről ír, holott a miskolci kórházat soha senki – legalábbis ez ügyben – nem perelte be, aminek következtében nem is lehet alperes, ezt enyhén szólva is alátámasztja, hogy a pernek egyetlen alperese van: a kazincbarcikai kórház. A miskolciaknak ember a szemére nem hányt soha semmit, Edina a mai napig nagyon-nagyon hálás nekik, amiért megmentették az életét, amely – ha a kazincbarcikaiakon múlik – rég elröppent volna. Amikor tehát az ETT „az orvosokról” ír, akkor – ne tételezzük föl megengedhetetlen rosszindulattal, hogy szándékosan – összemossa azon orvosokat, akik életveszélyes állapotba hozták Edinát azokkal, akik ebből kimenekítették. Másodszor orvosi képtelenségeket állít. A fertőzés nem származhatott sem Edina hüvelyflórájából, hiszen a második műtét leírása rögzíti, hogy méhfala ép volt, a fertőzés pedig csak azon át juthatott volna a méhből a hasüregébe. Valamint testének egyéb részéről sem, hiszen az őt igazoltan megfertőző baktérium tipikusan kórházi kórokozó. Emellett orvosi badarságokat állít az ETT a bekövetkezett sok kezeléséről, próbálva elleplezni, hogy azt nem ismerték föl időben, s későn kezdték meg a kezelését. És így tovább, még hosszan sorolhatnánk. Úgyhogy Edina ügyvédje a Legfelsőbb Bíróság tárgyalásán nem is túrtóztette magát különösebben: – 1990 óta foglalkozom orvosműhiba-perekkel. 140 ETT IB-felülvélemény van a birtokomban, ebből a 140-ből eddig összesen kétszer írta le ETT, hogy valami icipici „majdnem hiba” tényleg történt, ezeket is amolyan ide is, oda is módon. De mindemellett azt kell mondanom, ez a most adott szakvélemény az alsó csúcs, a mélypont.

A bíróság tanácsának sem tetszett különösebben az ETT véleménye, ám ők udvariasabbak lévén annak kiegészítésére kérték fel a számos

professzorból álló bizottságot. Nem jutottak vele sokra, az ETT kötötte az ebet a karóhoz: semmiféle felróható magatartás nem történt, minden a legnagyobb rendben zajlott Kazincbarcikán (is).

Edina ügyvédje a 2000 szeptemberében zajlott tárgyaláson ezt így kommentálta: – Az ETT leszögezte: felperes meggyógyult. Ahhoz képest, hogy azóta kilenc műtetre volt szüksége, talán helyesebb lett volna, ha az ETT minősítés helyett megpróbál tényközlésre szorítkozni, és annyit írni: nem halt meg. Nyomatékosan kértem és újra kérem a Tisztelt Bíróságot, szíveskedjék mikrobiológus szakértőt kirendelni, ám az ne az ETT szakközreműködője legyen, elvégre az ETT már jelen perben is tökéletesen bebizonyította véleményadásra való teljes alkalmatlanságát!

– Kétségtől mi magunk is felületesnek, elnagyoltnak tartjuk az ETT szakvéleményét – felel dr. Havasi Péter, a bírói tanács elnöke –, ezért kértük föl annak kiegészítésére.

– Igen, tisztelt bíró úr, de ezzel ismét elvesztegettünk egy évet, Svidró Edina császármetszése óta több mint nyolc év telt el. Ezért följánlom, hogy amennyiben a Tisztelt Legfelsőbb bíróság kirendel olyan mikrobiológus szakértőt, aki nem az ETT szakközreműködője, akkor nem lesz több bizonyítási indítványom.

– No, ez már hangzik valahogy! – sóhajt az elnök, s kedvesen kitessékel minket a tárgyalóteremből, hogy végzést hozhassanak. – Úgy döntöttünk, még nem döntésre érett az ügy – hirdeti ki pár perc múlva. – Nem tudunk felelősséggel dönten, mivel az ETT-szakvéleményt nem tartjuk alátámasztottnak, ám a mikrobiológiai kérdésekben nem látunk tisztán. Nem tartjuk fölöslegesnek, hogy kirendeltük az ETT-t, csupán annak alkalmatlansága tette fölöslegessé ezt a kört. Úgyhogy kirendeljük dr. Bán Évát, a Szent László Kórház főorvosát, igazságügyi orvos szakértőt. A következő tárgyalás időpontja pedig: 2000. november 30-a, 9 óra. El lehet távozni, viszontlátásra – bólint mindannyiunk felé a bíró úr, s mi úgy megyünk ki a teremből s ballagunk le a bíróság tekintélyt parancsoló folyosóján, hogy fölcillan a remény: Svidró Edina talán megkapja az igazát.

A novemberi tárgyalás aztán furcsa közjátékkal indul. A bíróság elnöke úgy beszél a beérkezett mikrobiológus-szakvéleményről, mint mindenki által ismertről – amíg ki nem derül: felperes és az ő ügyvédje nem kapta meg azt.

– Az hogy lehet? – értetlenkedi az elnök úr. – Mi kiküldtük, itt a papír, hogy, igaz, nagyon későn, november 22-én, de elment. És hol a tértivevény? Nincs meg? Nincs meg. Hát ez nagy baj. Most mit tegyünk? Megáll az ész! A mi példányunkat nem adhatom oda felperesnek, mert

abba beleíráltunk.

– Elnök úr! – emelkedik föl az alperes kórház ügyvédje –, én szívesen átadok felperesnek a saját példányomból, éppen csak egy-két sort húztam alá.

–Jó, tegyük ezt! Akkor most tartunk néhány perc szünetet, és lefénymásoljuk a szakvéleményt – s a jegyző lány átveszi alperes példányát, és elmegy másolni belőle. A Magyar Köztársaság Legeslegfelsőbb Bírósága az alperestől tarhál egy példányt a szakértői véleményből. Majd természetesen elnapolja a tárgyalást, hiszen időt kell adnia felperesnek, hogy áttanulmányozza a most megkapott anyagot. Amely egyébként rögzíti, hogy Svidró Edinán nem végeztek el több olyan vizsgálatot, amelyet fontos lett volna, valamint nem részesítették olyan kezelésekből, amelyek a fertőzés megelőzését szolgálták volna. A következő tárgyalás jövőre lesz.

2000 júliusában Rudolf Schuster szlovák köztársasági elnök megbetegedett, egy pozsonyi kórházba került. Kezelőorvosai úgy vélték, megártott neki a rekkenő hőség és a feszített munkatempó. Azt nem vették észre, hogy vastagbélgyulladásra van, s azt is csak később, hogy a diagnózishiány miatt bélátfúródás következett be. Életveszélyes állapotban szállították át egy másik pozsonyi kórházba, s közben az újságírókkal s rajtuk keresztül az ország népével közölték: az elnök állapota folyamatosan javul. Amikor már-már halni készült, átvitték – azt is kissé bohókásan, az első érkező repülőbe nem fért be a hordágy – Ausztriába, Innsbruckba, ahol aztán sikeresen meg is gyógyították. Ám ekkor kiderült: otthon, Szlovákiában az elnököt összevissza kezelték. Valójában három műtétet hajtottak végre rajta, csak hogy az egyiket eltitkolták. Rossz helyre varták a vastagbélének kivezetését. Beismerték: ha továbbra is ők kezelték volna saját államfőjüket, az minden bizonnyal meghal. Azzal védekeztek, Szlovákiában képtelenség lett volna többet tenni Schusterért, s vezető orvosok nyilatkoztak: az elnököt a körülményekhez képest megfelelően látták el. Tibor Sagát, a szlovák egészségügyi miniszter az eset után azonnal lemondott.

Lilla három percig agyhalott volt

Büntetőügyi tárgyalásra készülök a Pesti Központi Kerületi Bíróságra. Annyit tudok az ügyről: hogy a fiatal lányt, Molnár Lillát műtét után felügyelet nélkül hagyta az altatóorvos, s ő legalább három percig agyhalott volt. Sikerült ugyan újraéleszteni, de agyának pár perces oxigénhiánya miatt azóta nem tud beszélni, állni, járni, nem képes önmagát ellátni.

A Molnár család Nagykanizsán él. Lilla mamája az OTP-nél dolgozott, a papája tsz-elnök volt, Lilla miatt mindketten nyugdíjba mentek, hogy el tudják őt látni. Lilla 1966-ban született. A Külker. Főiskolát jelesen végezte el, angolul, németül, franciául és olaszul egyaránt tárgyalóképes volt. Először a Nagykanizsai Bútorgyár külkereskedője lett, majd egy osztrák külker. céghez került, lovakkal, cipővel, mézzel kereskedett, járta a világot, tárgyalat, üzletet kötött.

Am egyre gyakrabban érezte magát rosszul, hányt, hasmenése volt, fájt a feje. Már a munkájában is zavarták a rosszullétek, orvoshoz fordult, s megszületett a diagnózis: epehólyagpolip. Egyetértett a doktorokkal, jobb ezt minél hamarabb kivetetni, kár vele húzni az időt. Volt hat ajánlata is, hol végeztesse el a műtétet, de főnöke unokatestvére, dr. Sulyok Zoltán az Országos Onkológiai Intézetben dolgozott műtőorvosként, emellett döntött, mondván, itt fognak a legjobban vigyázni rá. Kapott időpontot februárra, de akkor háromhetes távol-keleti üzleti útra kellett mennie, aztán még Olaszországban kellett bizonyos dolgokat elboronálnia, mielőtt kivonja magát a forgalomból. Végül április 23-ban állapotok meg, azzal, hogy három után otthon lehet, hamar folytathatja a munkáját. Előző nap feküdt be, s a mamájával együtt beszélt Sulyok doktorral. – Lilla még sosem volt kórházban, altatva meg pláne nem – aggodalmaskodott az anya–, kérjük szépen, vigyázzanak rá nagyon, nehogy valami baj legyen vele!

– Hogy mondhat ilyet, hogy baj, mi baj lehetne? Reggel ő lesz az első, legyenek nyugodtak, minden a legnagyobb rendben lesz! Ez félórás rutinműtét – s a pénzt sem fogadta el, azt mondta, neki az a véleménye, csak utólag.

Lilla mamája a műtét napján természetesen ott toporgott a műtő előtt, de telt-múlt az idő, és a lányát csak nem hozták ki. Végül megszólított egy

műtősiút, tud-e valamit Lilláról. – Van egy kis gond vele, bent van az intenzíven – okozott döbbenetet a fiú. Végzőra érkezett az intenzíves főorvosnő: – A Maga lányának az agyával van baj! – jelentette ki.

– Az agyával? Az én lányomnak, aki jelesen diplomázott, négy nyelven beszél? Mi van vele?

– Egyelőre nem tudok semmit mondani. Újra kellett éleszteni.

– Na de miért? Meg fog halni?

– Azt nem tudom megmondani. – A mama futott fűhöz-fához, mindenkit megszólított, valaki csak közli vele, mi van a lányával, de senki nem szólt egy árva szót sem, nem tudott meg semmit. Sulyok doktor közben folyamatosan operált, csak nagy sokára jött ki a műtőből, ő is csak nyögött: – Egyszerűen nem tudom elképzelni, mi történt! – Közben néha föl-föltűnt egy őszes, tanáros kinézetű doktor is, de Lilla mamája nem ismerte, ő pedig nem jött oda hozzá – később tudta meg, ő volt Ringwald doktor.

Pár pillanatra beengedték a lányához. Feküdt nyugodtan, mintha aludna – szép volt. Nem látszott rajta semmi. De kómában volt, nem tért magához. Közben lassan-fokozatosan kiderült, valójában mi is történt. A műtét jól sikerült, s annak végeztével Lilla föl is ébredt. Az altatóorvosa, Ringwald doktor beszélt is vele. Az a szakmai szabály, ezután még állandó megfigyelés alatt kell tartani a frissen operált beteget, mert az altatás következtében az első fölébredés után is még bármi történhet vele. Nos, Lillát kitolták a műtő előterébe, s az állandó megfigyelés helyett – magára hagyták. És így, anélkül hogy bárki rögtön észlelte volna, leállt a légzése. Három és fél percre. Légzés híján pedig nem kapott oxigént az agya. Amikor fölfigyeltek rá, hogy nincs magánál, azonnal újraélesztették, majd lélegeztetőgépre tették. Ám magához téríteni nem tudták. Már kómában volt. Három és fél hónapig.

Ember meg nem tudta mondani, most mi lesz, valaha is magához tér-e Lilla. Időnként már fölvetődött, leveszik a gépről, nincs értelme életben tartani. Az osztrák cég, amely foglalkoztatta, az innsbrucki kómaközpontból Pestre hozatta Genstedbrand professzort, aki azt tanácsolta, hagyják gépen a lányt, él, érti maga körül a világot, bár biztosan súlyos agykárosodást szenvedett. – Ha megfelelő kezelést kap, meg fog gyógyulni, de nem itt! Amúgy sem tudok nyilatkozni a javulás fokáról, de azt garantálom, ha kihozzák hozzánk, életben marad. – Június– júliusban egy teljes hónapig ott, Innsbruckban kezelték – nem a magyar TB, hanem az osztrák AWT cég pénzén. Ott kezdett icipicit magához térni. Változatlanul kómában volt, de olykor-olykor már reagált valamicskét a külvilág jelzéseire. Július végén hazahozták a nagykanizsai

kórház intenzív osztályára, majd másfél hónap következett a rehabilitációs intézetben, aztán két és fél hónap megint Innsbruckban. Január 30-án vihették haza először – az április 23-i műtét óta.

Csak hogy ez nem azt jelentette, hogy addigra Lilla meggyógyult volna. Mert nem gyógyult meg mind a mai napig sem, miközben mindez 1993-ban történt. Lilla ma sem tud fölállni, egyedül fölülni, csak mostanában jut el oda, hogy egyre inkább képes megfogni valamit. Beszélni rettenetesen nehezen képes, lassan, hosszú-hosszú idő alatt tud egy-egy szót kiejteni, azt is nehezen érthetően. Hetente kétszer jön hozzá a logopédus, s talán több év alatt eljut vele odáig, hogy idegenek számára is érthető legyen, amit mond. A masszőr, a gyógytornász próbálja rendbe hozni teljesen elsorvadt izomzatát, de ez is iszonyatosan lassú folyamat. Ma még a szülei együtt emelik be a kerekes székbe, vagy onnan ki, fektetik, le vagy keltik föl. Mosakodni úgy tud, hogy szülei levetkőztetik, beemelik a kádba, ott ráül egy kis ülőkére, letusolják, megmosdatják, majd kiemelik a kádból és fölöltöztetik.

Hogy néz ki Lilla napirendje? Reggel fölkel, a mamája megreggelizteti. Jön a masszőr, majd a logopédus egy-egy órára, majd másfél óra torna következik a papájával. Ebéd, aztán érkezik a gyógytornász, pici pihenés, uzsonnára gyümölcs, majd séta a szülőkkel. Két oldalról belekarolnak, lebotorkálnak az első emeletről a lépcsőn, és körbejárják a lakótelep egy részét, egy-másfél óra alatt. Kefirt, joghurtot vacsoráznak, s az esti tévénézés közben szobabiciklizik. Most már erősödik, a torna-, mozgás-, szobabiciklizés-adagját apránként emelni lehet. Talán egyszer még oda is eljutnak, hogy Lilla egyedül föláll vagy leül. Olvasni már tud, csak nagyon lassan; beszél is, ám azt a szülein kívül más egyelőre nem érti, mivel dadog, nehezen artikulál.

*

A szülők persze számos ismerőst, köztük több orvost is megkérdeztek a történetekről, s mindenki egybehangzóan állította: ennek nem lett volna szabad megtörténnie. Ugynevezett anesztéziás szövődményként bármikor bárkivel előfordulhat, hogy spontán leáll a légzése, keringése. Éppen ezért létezik az az előírás, hogy az altatás után tilos magára hagyni a beteget, szakképzett orvosnak vagy ápolónak kell megfigyelés alatt tartania. Ha pedig Lillát megfigyelés alatt tartották volna, akkor azonnal észlelik a spontán légzés megszűntét, s ha nem percekkel később, hanem rögtön újraélesztik, csak pillanatokra marad oxigén nélkül az agya, s nem károsodik. Így viszont, hogy legalább három-három és fél perc eltelt

anélkül, hogy valaki észrevette volna rosszullétét, visszavonhatatlan agykárosodásokat szenvedett, mivel az agy sejtjei nem bírják az oxigénhiányos állapotot.

A szülők érezték-látták: tenniük kell valamit, ha másért nem, már csak azért is, mert nem győzik fizetni a lányuk ápolásával járó örületes költségeket. Ügyvédhez fordultak, aki elindította az onkológiai intézet ellen a kártérítési eljárást is, valamint egyúttal följelentést tett a rendőrségen orvosi műhiba miatt. Többször is próbált per nélkül megegyezni a kórházzal, de eleinte szóba állni sem voltak hajlandók vele, aztán elhajtották, mondván, ők semmi hibát nem követtek el, szó nem lehet kártérítésről. Meg kellett indítani a pert. Az elsőfokú polgári bíróság megítélte a kórház kártérítési felelősségét, az fellebbezett. A másodfok nem tudott döntení, visszautalta első fokra, új eljárásra. Heves vita alakult ki a fölkért orvos szakértő és Ringwald doktor között, s a szakértő, Felszeghy doktor végül keményen fogalmazott: – Kolléga úr, ezt sehol a világon nem így végzik, mint ön, mindenütt felügyelet alatt tartják az altatott beteget! Ön felelős azért, ami történt! – Olyannyira napnál világosabb volt minden, hogy a végül nagy nehezen megszületett ítélet ellen az Országos Onkológiai Intézet nem is fellebbezett – amikor csupán a jogalapról, a felelősségről volt szó. Annál inkább, amint konkrét kártérítésre, immáron pénzre ment a per. Ott aztán harcoltak késhegyig. Vitattak minden egyes tételt, bizonygatták, hogy Lilla szülei túlzott összegeket akarnak elszámolni masszörre vagy más kezelésre, kétségbe vonták annak jogosságát, hogy autót kéne venniük Lilla szállításához. Azt végül – mindenki teljes elképedésére – el is érték, hogy a bíróság nem állapított meg gondozási díjat a szülőknek, mondván, nekik kötelességük a gyermekük ellátása.

*

A földszinten van dr. Ficsor Mihályné bírónő tárgyalóterme, ott találkozom Molnár Miklósnéval, Lilla mamájával. Befut az ügyésznő. Valaha évfolyamtársak voltunk a jogi egyetemen, örömmel üdvözljük egymást. Ismeri az első kötetemet, úgyhogy majdhogynem szakértőként kérdez – bármennyire is nem vagyok az: – Te, mondd, szabályozzák azt valahol, hogy műtét után kell-e felügyeletnek lenni, és ha igen, kinek, hogyan?

Picikét elsötétül előttem a világ: ő fogja tehát képviselni ebben az ügyben a vádat? – Persze – dadogom –, az aneszteziológiai tankönyvek is meg a szakmai kollégiumi állásfoglalások is.

– És azok kötelezőek?

– Azok szabják meg, hogy adott időszakban mik az orvosi szakma szabályai, s azokat kötelező betartania minden orvosnak.

– Aha – hangzik a válasz. – Tudod, ez nem az én ügyem lett volna, csak a kollégám, aki előkészítette a vádat, tehát ma képviselnie kéne, éppen műtétre készül, úgyhogy nem vállalta a dolgot.

– Mit?

– Hát azt, hogy pont műtét előtt ő lépjen föl orvossal szemben.

– Félt?

– Azt hiszem, igen.

– Ez azért szomorú, nem? Attól tart, hogy baja származhat abból, ha ügyészként végzi a dolgát?

– Hát... ne csináld már, érted ezt Te is!

Nem folytathatjuk a kevéssé épületes társalgást, mert a megafonon át beszélítanak minket. A bírónő először névsorolvasást tart: – Vádlott? Ügyész? Védő? Szakértő?

Nem tudom alkalmazni Tuskó Hopkins trükkjét – miszerint aki nem akar sem pluszban, sem mínuszban lenni a névsorolvasásnál, az olvassa maga a listát –, úgyhogy fölöslegként mutakozom.

– És Ön? – kérdez hát rám a bírónő, vonzó, negyven körüli asszony.

– Magyar állampolgár vagyok – hajlok meg udvarias pofátlansággal –, aki a bíróság nyilvános tárgyalására érkezett hallgatóságként.

– Akkor oda hátra tessék leülni!

Leülök oda hátra, s végighallgatom az ügyésznőt, aki a Btk. 171. § (2) bekezdése szerinti maradandó testi fogyatékossgát okozó foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés miatt emel vádat dr. Ringwald Gábor orvos ellen. Röviden ismerteti az úgynevezett tényállást, majd átadja a terepet.

A csinos bírónő a vádlott Ringwald doktort szólítja, s elkéri személyi igazolványát. Az őszes, szemüveges, tanáros külsejű orvos 1943-ban született, Budapesten lakik és így tovább.

– Milyen végzettsége van?

– Matematikus, valamint tüdőgyógyász és altató szakorvos.

– Mióta dolgozik az Országos Onkológiai Intézetben?

– 1978 óta.

– Ön nem köteles vallomást tenni. Óhajt ennek ellenére?

– Igen.

– Bűnösnek érzi magát?

– Nem.

– Arra kérem, majd ha behívtuk a sértett édesanyját is, mesélje el az altatás történetét úgy, hogy azt nem orvosok is megérthessék, egyszerű

magyar nyelven.

A doktor erre válaszul a következőkről nem ejt szót: a sértett, Lilla, a történet, ami megesett, mindaz, amit ő elkövetett, a jelenleg folyó eljárás – s mind e helyett a következő, kissé meglepő fordulattal áll elő: – Kérem, a mögöttem ülő úr dolgában – és rám mutat – szeretném jelezni, hogy az ugyanezen ügyben folyó polgári perben az egyik tárgyaláson jelen volt egy újságíró, és utána olyasmiket írt, amik nem voltak igazak. Én, ha vallomást teszek, az egészségügy egészéről vagyok kénytelen olyasmiket elmondani, amelyek nem szeretném, ha megjelennének.

– Akkor megkérdezem – szigorodik el a bírónő máskor kedves arca –, hogy Ön újságíró? – foglalkozik a vádlott helyett szerény személyemmel.

– Igen, Kende Péter vagyok, orvosi műhibákról írok, erre kutatási engedélyem is van jelen bíróságra is.

– Akkor megkérem, hogy fáradjon ki! – áll elő döbbenetes ötlettel Ficsor doktornő.

– Nem megyek ki! – közlöm eléggé el nem ítéhetően kevésbé alázatos módon.

– Hogyhogy nem megy ki?

– Magyarországon ismereteim szerint a bírósági tárgyalások nyilvánosak. A büntetőeljárásról szóló törvény pedig csak olyan esetekben engedi meg kivételképpen a zárt tárgyalás elrendelését, amelyek egyike sem áll fenn. Nyilvános tárgyaláson pedig jelen lehetek.

– De én arra kértem, hagyja el a tárgyalótermet!

– Nem hagyom el, csak akkor, ha ön zárt tárgyalást rendel el – pimaszodom el.

– Kérem. Akkor elrendelem a zárt tárgyalást!

– Én pedig azonnal panaszt fogok tenni, mert ezzel megsérti a törvényt!

– Fáradjon ki!

Ahhoz, hogy most jól érezzem magam, föl kéne borogatnom az íróasztalát, valamint lassan, majonézzel megetetni vele az asztalán heverő kis, szürke könyvet a büntetőeljárásról szóló törvénnyel. Ezt azonban neveltetésem nem teszi lehetővé, így aztán bármi normálisnak tekinthető cselekvés nélkül kikullogok a tárgyalóteremből.

Egyenesen az első emeleti elnöki irodába tartok, abban a naiv reményben, hogy ha azonnal panaszt teszek, legalább a második félidőre visszaengednek – a törvény szerint. Fazekas elnök úr azonban éppen ebédel, a titkárnőjének pedig fogalma nincs arról, ez mennyi időt igénylő jogi eljárás. Téblábolok hát erre-arra, közben visszabotorkálok Ficsomé tárgyalóterméhez is, hátha kint is történik valami érdekes. S valóban. Ott

álldogál Molnárné elkeseredetten: – Engem is kirúgott. Az én kislányom tönkretételéről, majdnem megöléséről van szó odabent, és kirúgott! Azt mondta, zárt tárgyalás van, és akkor én sem lehetek jelen.

– Na, jöjjön, akkor együtt megyünk az elnökhöz.

Föl az elsőre, s az elnök úr már visszaérkezett az ebédből. Pici ember nagy bajusszal, kedvesen kérdi: – Be voltak jelentve hozzám?

– Nem, elnök úr, panaszt tenni érkeztünk.

– Tessék – sóhajt, és megértem: nem éppen sziesztaprogram az ilyen.

– Ficsor doktornő tárgyalóterméből jövünk – kezdem a bemutatkozást követően –, aki kiküldött a tárgyalásról.

– Ön megzavarta a tárgyalás rendjét? – néz rám furcsállóan az elnök.

– Hiszen aki ezt teszi, azt joga van a bírónak kiutasítania.

– Nem, nem zavartam meg. Hang nélküli hallgatósággént próbáltam jelen lenni. Ám a vádlott arra hivatkozott, olyasmiket fog elmondani az egészségügy egészéről, amik, nem szeretné, ha megjelenének. Emlékeim szerint a büntetőeljárásról szóló törvényben ilyen indok nem szerepel a zárt tárgyalás elrendelésének taxatívén felsorolt feltételei között.

– Kétségtől, ez nem elegendő indok. Másra nem hivatkozott?

– Nem. Sem a saját személyiségi jogaira, sem máséira, ezt az egyetlen indokot említette, s a bírónő erre rendelt el zárt tárgyalást. Egyébként végzés meghozatala nélkül, tehát duplán törvénytelenül.

– Ez is igaz, a törvény szerint zárt tárgyalást külön végzésben kell elrendelni.

– És engem is kiküldött, elnök úr! – ömlik a könny Molnárné szeméből. – Engem, akinek a kislányát lényegében megölték, nyomorékká tették, az én egész életemet is összerombolták.

– Kérem, tessék megnyugodni, rendbe fogjuk ezt hozni! Most természetesen nem tehetek semmit, de ígérem, már holnap magamhoz rendelem a teljes anyagot, és beszélek a bírónővel. Teljes alapossággal ki fogom vizsgálni az ügyet, és az eredményről mindkettőjüket tájékoztatni fogom.

– De elnök úr, legalább a következő tárgyaláson itt lehetek majd? – kérdezi Molnárné.

– Természetesen igen.

– És honnan fogom tudni, hogy mikor lesz a következő tárgyalás?

– Azt vállalom, hogy maximum egy héten belül levelet küldök Önöknek, amelyben nemcsak a vizsgálat eredményét írom meg, hanem a kitűzött következő tárgyalási hatánapot is.

– Rendben, köszönjük szépen – húzom ki kézen fogva a zokogó

asszonyt; tisztában vagyok vele, ennél többet most nem érhetünk el. Fazekas elnök úr szimpatikus, kedves is volt, megígérte, hogy kivizsgálja a történeteket és egy héten belül értesít minket – többet nem is várhatunk tőle.

Hruscsov elvtárs is mindig azt mondta: az emberekkel szemben alapvető álláspont a bizalom – de azért mindenesetre fejlesztette a KGB-t. Ez fontos történelmi tanulság, még ha manapság a KGB, illetve az ÁVH szerepkörét olykor az APEH játssza is. Úgyhogy a biztonság kedvéért másnap, május 20-án Fazekas elnök úrnak írásban is beadom a panaszbeadványomat – a szó elszáll, az írás megmarad.

S a következő két hétben a napi postabontáskor újra és újra várom a levelét. Ami nem jön. Fölhívom Molnárnét: talán rosszul emlékszem, hogy határozottan egyetlen hetet ígért az elnök úr a kivizsgálásra és válaszadásra – ám ő is ezt hallotta. Úgyhogy három teljes hét elteltével picikét elveszítem a béketűrésemet. Nem kifejezetten rajongok azért, ha palira vesznek.

Beadványt intézek az Országos Igazságszolgáltatási Tanácshoz, amely a bíróságok önkormányzati szerve, egyszersmind a törvényesség betartásának őre is – esetleg. Végtére is az nem az én magánügyem, hogy létezik-e bírósági nyilvánosság ebben az országban vagy sem, aminthogy az sem: a sajtótörvény, ezáltal a sajtószabadság komoly dolognak tekintetik-e avagy játékszernek.

A büntetőeljárási törvény ugyanis a zárt tárgyalást természetesen pontosan szabályozza, ezt írja elő:

„A tárgyalás nyilvánossága

11. § (1) A bírósági tárgyalás nyilvános.

(2) A bíróság a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről indokolt határozattal kizárhatja, ha ez államtitok vagy szolgálati titok megőrzése végett, illetőleg erkölcsi okból szükséges. A bíróság egyes hivatalos személyeknek ebben az esetben is megengedheti, hogy a tárgyaláson jelen legyenek.”

Ez éppenséggel teljesen egyértelmű. Ha történetesen a doktor úr arra hivatkozott volna: az ő erkölcsi sérülnének azáltal, hogy én jelen vagyok, és megírom mindazt, ami ott történik – nem lenne ugyan igaza, de lehetne hivatkozni rá. Minthogy azonban ezt egyáltalán nem tette, szerintem színtiszta jogtiprás történt, tehát van miért igazságot keresnem.

Ez a beadványom már „bepörgeti” a jogi gépezetet. Június 17-én egyszerre két válaszlevelet kapok. Egyet az Országos

Igazságszolgáltatási Tanácstól, amely azt írja, már meg kellett kapnom a PKKB-elnökhelyettes Választát, amely a vizsgálat eredményéről tájékoztat – remélik, teljes megnyugvásomra. A másikat a Pesti Központi Kerületi Bíróság elnökhelyettesétől, dr. Bánhidi Istvánnétól. Szerinte „a bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a vádlott által előrevetített indok megalapozza-e a Be. 11. § (2) bekezdésében említett erkölcsi ok fennállását. Álláspontom szerint az orvosi etika az általános erkölcsiség egy szeletét képezi, annak szerves része, így nem kifogásolható, ha a bíróság a nyilvánosság kizárását maga után vonható erkölcsi okként elfogadta az orvosi etikára való vádlotti hivatkozást, és ennek megítélése nem igazgatási kérdés... Molnár Miklósné tanúként jelent meg a tárgyaláson, ehhez képest a bíróság a vádlott meghallgatása előtt perrendszerűen rendelkezett akként, hogy hagyja el a tárgyalótermet.”

Nos, nem dobtak föl nagyon. Vegyük sorba! Itt van először ez a „válaszolunk – nem válaszolunk – ha jön panasz a főnökséghez, rögtön ugrunk” történet. Ha rosszindulatú lennék, azt volnék kénytelen feltételezni: a PKKB „le akarta nyelni” az ügyet, aztán amikor áttelefonáltak nekik, hogy az Országos Igazságszolgáltatási Tanácshoz is írtam, belátták, az mindjárt más, összekapták magukat, baj ne legyen kifelé, pontosabban fölfelé. Ám én egyáltalán nem vagyok rosszindulatú – istenem, Fazekas elnök úr egy hetet ígért, három lett belőle, nem olyan nagy ügy ez! Biztosan válaszoltak volna ők maguktól is, az, hogy a két – különböző napra dátumozott – levél egyszerre érkezett meg hozzám, nyilván véletlen, Isten útjainál sok egyéb mellett a posta útjai is kiszámíthatatlanabbak.

Sokkal fontosabb a tartalmi, érdemi kérdés: volt-e joga Ficsor Mihályné bírónőnek zárt tárgyalást rendelni vagy sem? Mi dönti el ezt? Természetesen az, hogy a vádlott, dr. Ringwald Gábor mire hivatkozva kérte kirúgásomat, s az jogos, a törvényben lefektetett elveknek megfelelő indok-e vagy sem. Itt viszont a helyzet kissé billegőssé válik. Mert én ugyan esküdözhetem: annyi és csak annyi hangzott el az ő szájából, hogy „az egészségügy egészére nézve olyan dolgokat leszek kénytelen elmondani, amelyek nem szeretném, ha nyilvánosságra kerülnének”. Ficsorné nyilván – amikor főnökei meghallgatták, vagy amikor megbeszélték, mit válaszoljanak nekem – azt állítja: „a vádlott »az egészségügy egészét... a betegek bizalmát« érintő körülményekre – tartalmilag orvoseitikai okra – hivatkozással kérte” a zárt tárgyalást. Egy állítás – egy tagadás. Patt. De jó, mondjuk – még ha nem is igaz –, hogy ezt mondta volna. Hol a csudában „tartalmilag orvoseitikai ok” ez? Szó nem esett „tartalmilag orvoseitikai” megközelítésről. Vagy orvoseitikai

kérdés, hogy az egészségügy egésze rettenetes, borzalmas helyzetben van? Persze, az is, de hát ez csak nem lehet elegendő indok! Netán attól minősül zárt tárgyalást szükségessé tevő tényezőnek, hogy az egészségügy egésze tehet arról, hogy Lillát felügyelet nélkül hagyták? A pénztelenség? Az alacsony létszám, a túlterheltség? Lehet. Csak éppen azt nem vagyok képes fölfogni, mindenek mi köze van ahhoz, hogy gondatlanságból súlyos agykárosodást okoztak egy fiatal lánynak. Lehet, hogy valamelyik következő riportszociográfiát a bíróságokról lenne érdemes írni?

Meg vagyok róla győződve, hogy nincs igazuk, de azt is látom, ha velük vitatkozom tovább, az már sehová sem vezet. Itt – úgy tűnik, az orvosokhoz hasonlatosan – a szakma zárta sorait, innentől nyilvánvalóan fontosabb kell legyen a belső szolidaritás a külső támadással szemben, mint bármi más szempont. Olyannyira, hogy – ígéretük ellenére – persze nem küldtek értesítést nemhogy a következő tárgyalás, de az ítélethirdetés időpontjáról sem.

Igaz, ennyire könnyen nem adom meg magam. Így-úgy megtudom, a következő tárgyalás szeptember 23-án lesz, arra természetesen elmegyek. 13 óra a kitűzött időpont, ehhez képest a bírónő és jegyzője hat perces késéssel ballag a folyosón a tárgyalóterem felé, közölve a vádlottal: – Az ügyésznő telefonált, hogy kicsit késik, úgyhogy várunk! – és valóban, mindössze 13.09-ig kell türelemmel lenni, s megérkezik az ügyésznő. Eltelik még vagy öt perc, mire behívják Ringwald doktort, aki persze igen-igen furcsállva nézi, hogy mögötte én is be akarok menni – Ide jön? – kérdi tőlem. – Igen, éppen ide – felelem, de előreengedem, momentán mégiscsak ő a vádlott. S belépve kellő pofátlansággal szó nélkül megindulok a hátsó padsor felé, mint aki most oda jól leül.

– Egy pillanatilag megkérem, várakozzon odakint! – fordul hozzám Ficsor bírónő, s én, mi tagadás, büszkén vonulok ki, ezek szerint megnyertem a meccset, csak egy pillanatra küld ki, aztán kénytelen eltűnni, hogy végighallgassam a tárgyalást. Ez 13 óra 15 perckor történik, s én 13 óra 44 perccig üldögélek a folyosón, amikor sebbel-lobbal távozik az ügyésznő, majd a vádlott. Ekkor a bírónő behív, valamit mondani akar, de – amilyen faragatlan tuskó vagyok – képtelen vagyok meghallgatni őt, kirobban belőlem az átverés minden dühe: – Kikérem magamnak ezt az eljárást! Miért mondta, hogy egy pillanatra menjek ki? Nem merte közölni, hogy törvénytelenül továbbra is zárt tárgyalást tart? Hogy jön Maga ahhoz, hogy hülyét csináljon belőlem? Tisztelem, becsülöm az igazságszolgáltatás mindazon részét, amely megérdemli, de Magának ehhez nem volt joga, disznóság bárkivel ilyet tenni! Szégyellje Magát,

bíró!

– Akkor most megint fáradjon ki innen! – rúg ki ismét, de most legalább érthető és elfogadható okból.

– Maga nélkül is kimentem volna! – dühöngök fuldokolva, és úgy rávágom az ajtót, csak úgy döng. És nem szégyellem.

*

A szeptemberi után a következő tárgyalást 2000 januárjában sikerül megtartani. Ezen jelen van Lilla papája, Molnár Miklós is, s őt nem küldi ki a bírónő, amiből – éles logika nélkül is – arra következtetek, hogy hepciáskodásom sikerre vezetett: megszüntette a tárgyalás zárt jellegét. Jó, a történetek után az érthető, hogy engem nem rohant erről értesíteni, de nem is ez a fontos, hanem az, hogy – nyilván mindenféle belső, hátsó csatározások eredményeként – voltaképpen be kellett ismernie, hogy hibásan, helytelenül, törvényellenesen cselekedett, amikor kizárta a nyilvánosságot, s ezt föl kellett oldania.

Minek következtében 2000. március 21-én – mivel már úgysem ünnepeljük a Tanácsköztársaság évfordulóját – úgy jelenek meg a soros tárgyaláson, mintha eddig is ez lett volna állandó szokásom. S Ficsor doktornő ezt szó nélkül tudomásul veszi, mintha neki pedig az lenne a szokása, hogy engem megtűr a tárgyalójában.

Az onkológiai intézet egykori asszisztensnőjét hallgatják meg, aki ma már nyugdíjas, Lilla műtétje idejében azonban még ott dolgozott. – Emlékszik az esetre? – kérdi a bírónő.

– A műtő területén tartózkodtam, de nekem a másik műtőben kellett altatást előkészítenem. A kiabálásra figyeltem föl, nagy riadalom volt. Átszaladtam ebbe a műtőbe, ahol feküdt a beteg, de többet nem láttam.

– Amíg ön ott dolgozott, mi volt a gyakorlat altatásos műtétek után?

– Amikor az altatóorvos fölébresztette a beteget, legalább fél órát még ott tartottuk és megfigyeltük a betegeket, igaz, rendszerint csak az üveglakon át.

– Arra emlékszik – kérdez közbe Ringwald doktor –, hogy mi történt a lélegeztetőtubussal kapcsolatban?

– Nem, nem emlékszem. Arra emlékszem, hogy Maga, doktor úr, nem jött ki a műtőből.

– Arra nem emlékszik, hogy szóltam Magának, hogy vegye át a beteget?

– Nem.

– És arra sem emlékszik, hogy én kijöttem a műtőből, és szóltam,

hogy kell tubus az intubáláshoz, és maga azt felelte, ott van az asztalon, vegyem el onnan?

– Hát... nem is tudom... most, ahogy mondja, mintha tényleg lett volna ilyesmi, de a tubusra nem emlékszem.

– A másik: arra emlékszik a régi gyakorlatból, gyakran előfordult, hogy az ébredés után rögtön fölvitték a beteget az osztályra?

– Nem, ilyen nem volt, mindig ott tartottuk még a betegeket megfigyelésre – állítja határozottan az asszisztensnő.

A bírónő megköszöni neki, és elengedi. – Idéztünk mára két igazságügyi orvos szakértőt is, az ő meghallgatásukat fontosnak tartom. Ügyész! Ezen kívül további bizonyítási indítványa van?

– Nincs.

– A vádlottnak?

– Igen, nekem van. Kérem Tekeres professzor és Karlovits professzor meghallgatását is. Ez nagyon fontos lenne! – A bírónő jegyzőkönyvbe mondja a teendőket, majd berekeszti a tárgyalást.

És június 14-én ítéletet hirdet: „Dr. Ringwald Gábor bűnös maradandó fogyatékossgát okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében. Ezért őt a bíróság 8 hónapi fogházra ítéli. A szabadságvesztés végrehajtását 1 évre felfüggeszti... A bíróság a vádlottat előzetes mentesítésben részesíti. Az ítélet 2000. június 19-től jogerős és a szabadságvesztés kivételével végrehajtható.”

Az alföldi nagyváros klinikáján született babának baj volt a szívével.

– Veleszületett szívrendellenesség, nem tehet róla senki, sem Maga, sem mi – mondták a doktorok sok-sok alapos vizsgálat után az anyának.

– És lehet valamit tenni?

– Persze, megoperáljuk.

– Ezt a csöppöt? Ekkora kis szívet? Hát lehet ezt egyáltalán műteni?

– Lehet, hogyne lehetne, csak még sokkal elővigyázatosabban kell, mint a felnőttekét.

– És akkor egészséges lehet az én kisbabám?

– Teljes mértékben! – mosolygott a szívsebész, megpaskolta az anya karját, amúgy megnyugtatóan. Két nappal későbbre tűzte ki a műtétet, a szokásosnál nagyobb asszisztenciával, jelentős felhajtással. A baba az operáció napján volt háromhetes.

Az egész család órákig ott rettegett a műtő előtti váróban. S végre kijött a szívsebész: – Minden a legtökéletesebb rendben zajlott. A gyerek jól van, teljesen meg fog gyógyulni, semmi baja nem lesz! – látszott rajta, hogy elfáradt, de ő is jókedvű volt és büszke. Nem akármilyen teljesítmény ekkora szívet operálni. S ő jól végezte a dolgát.

Ám két nappal később a baba egyik pillanatról a másikra rosszul lett, egész teste begörcsölt, fulladt, összeomlott a keringése. Percek alatt meghalt.

– Nem bírta ki a szíve – hangzott a diagnózis.

A szülők sokat sírtak. A temetés maga volt a borzalom. Arra az icipici koporsóra ránézni is szörnyű fájdalom volt. Beletörődtek volna a sors megváltoztathatatlanságába, ha egy évvel később meg nem tudják: a doktorok hazudtak nekik. Babájuknak az a beteg kicsi szíve is kibírta volna a műtétet. Ám a szívsebész a seb összevarrása során a cérna végén bent hagyta a varrótűt. Abba halt bele a baba.

Fölhelyezték a gél

Bertát igazából nem Bertának hívják, azt kérte tőlem, ne valódi nevén szerepeljen. Új életet akar kezdeni, szeretné elfelejteni a szörnyűséget, ami történt vele, így azt sem kívánja, hogy e könyvből ráismerhessenek. Másik városba költözik, foglalkozást változtat, megszakítja összes olyan kapcsolatát, amely emlékeztetheti milderre. A többiek neve azonban valós.

Szegeden járt tanárképző főiskolára, ott kezdett tanítani, közben férjhez ment, szült egy fiút, majd elvált, s Tapolcára költözött. Ott egy általános iskola felső tagozatán tanított, ismét férjhez ment, egy tűzértiszthez. Jól éltek együtt, szerették egymást, a férje jól kijött a fogadott fiával is, de úgy döntöttek, legyen közös gyerekük is. Berta hamar teherbe is esett, mindannyian boldogan várták a jövevényt. Zavartalan, felhőtlen terhesség volt, Berta végig dolgozott, éppen csak a tanév vége előtt kicsivel ment el szülési szabadságra, hogy a háromnapos osztálykirándulásra ne kelljen nagy hassal eltolatnia. Minden vizsgálata negatív volt. A kiírt időpont előtt egy hónappal az a szülész, akihez addig járt, bejelentette, éppen a szüléskor lesz szabadságon, de megnyugtatta Bertát, a tapolcai kórházban több kitűnő szülész dolgozik, s ajánlotta maga helyett dr. Kiss Jánost. Innen mesélje maga Berta a történeteket:

– Július 23-án, este fél nyolc körül mentem be szülni, mert kezdett szívärogni a magzatvíz. Kiss doktor megvizsgált, azt mondta, minden rendben, de küldjem haza a családot, mert éjjél előtt nem nyúlnak hozzám, reggel hat előtt ebből nem lesz baba. Ekkor egyujjnyira volt nyitva a méhszájam, a laboreredmények jók lettek. A kórteremben kipakoltam, majd a szüléssző elvitt előkészíteni, leborotvált, beöntést adott, hagyott letusolni. Rám helyezte az NST-t, szép magzati szívhangokat adott és csak gyenge fájásokat jelzett. Este tíz körül a kórteremben beszélgettem valahai gimnáziumi évfolyamtársammal, amikor kihívatott Kiss doktor. Felszállítatott a „csikóra”, s közölte, föltesz olyan gél, amelynek a méhszáj tágitásában van szerepe, egy óra alatt elvégzi azt, ami a méhnek magának három napig tartana. Megkérdezte, nem vagyok-e asztmás, mert akkor gondom lehet ettől a géltől. Kicsit megjedtem. Nem volt ugyan semmi bajom, sem asztmás nem voltam, sem hasonló panasszal soha nem küszködtem, de valami rossz érzés

fogott el. – Mi ez a gél? – kérdeztem. – Prepidil – felelte Kiss doktor, és elment.

[Később megszereztem a hivatalos leírását. Így szól: „Prepidil (Upjohn) gél: Prostaglandin – E2-tartalmú gél, praktikus, alkalmazásra kész kiszerezésben. Hatóanyaga a dinoprosztin, 3 g gél 0,5 mg-ot tartalmaz. Endocerválisan alkalmazva elősegíti a méhszáj érését, felpuhulását és kifejlődését, a spontán szülés korai szakaszához hasonló állapotot hoz létre a méhnyakban. Pontos hatásmechanizmusa nem tisztázott.”]

A gél fölhelyezése után átvittek a vajúdóba. Kiss doktor azzal távozott, hogy adminisztrációs munkái vannak, majd éjjel körül szóljon neki a szülésznő, aki viszont nekiült újságot olvasni. Egyre erősödtek a fájásaim. Kezdték már-már elviselhetetleneknek érezni, ám szültem már, tudtam uralkodni magamon. Ismét rám tették az NST-gépet, már az is nagyon nagy fájásokat jelzett, de a legfontosabb, a magzati szívhang jó volt. Valamivel éjjel után megjelent az orvos, panaszkodtam neki, iszonyatos erősek a fájásaim, alig bírom ki. Nem reagált. Csak éjjel fél kettőkor repesztett burkot, ollóval, akkor néhány percre megkönnyebbültem. Ám éreztem, esik le a vérnyomásom, szakad rólam az izzadság, egyre inkább rosszul vagyok. – Doktor úr, segítsen, nem fogom bírni, szétszakadok, meg fogok halni! Könyörgöm, császározzon meg, ezt nem lehet kibírni! – rimázkodtam, s a nővér és a szülésznő arcán láttam is az ijedtséget. A doktor elment, visszajött, azt mondta, fél órát várni kell a császármetszéshez. Bricanyl sprayt kerestek, ezt nem értettem, tudtam, az fulladás ellen való, én pedig egyáltalán nem fulladtam. Mindegy volt, valaki közölte, nincs a kórházban Bricanyl. Infúziót kötöttek a karomba, kivették belőlem a tampont, amit a gél fölhelyezésekor használtak. A szülésznő kezdett előkészíteni a műtéthez, közben szólt: – Gyengül a magzati szívhang, sietni kéne a baba miatt!

Kérdeztek, tegyenek-e kerekesszékre, azt feleltem, siessünk, a babának baja ne legyen – ketten fogtak, támogattak, lépni is alig tudtam már, szinte a hónomnál fogva húztak át a műtőbe. Éjjel két óra húszkor született meg a döntés a császármetszésről, de három óra lett, mire a műtőasztalra kerültem. Az altatóorvos és a nővér még percekig kereste a vénámat, aztán elaludtam.

Arra ébredtem, hogy a műtőasztalról átraknak a tolóágyra, és sokan vannak mellettem, amint tolnak ki a műtőből. Nem tudtam rendesen beszélni, artikulátlan hangok jöttek ki a számból, így kérdeztem egyre csak ugyanazt: – A baba? – mellettem a nővérnek könnyes volt a szeme, és elfordította a fejét. Próbáltam a műtősnő szemébe nézni, ő is másfelé

fordult, amint elkaptam volna a pillantását. – Meghalt, ugye? – Azt felelték, ne kérdezzek semmit, úgysem fogok emlékezni rá, majd a főorvos úr elmond mindent.

A babámat valamelyik doktor megpróbálta újraéleszteni, de nem sikerült. Meghalt.

Valamint ki kellett venni a szétrepedt méhem, össze kellett varrni a szétduzzant húgyhólyagomat. Hét palack vért kaptam, két palack vérplazmát, állandó infúziót, vénásan különböző gyógyszereket, fájdalomcsillapítókat.

Három napig a szülőszoba melletti őrzőből folyton azt láttam és hallottam, miként szülnék az asszonyok, mint sírnak föl az újabb és újabb babák. Végre átkerülhettem másik szobába, az a mögötti kórtermet éppen akkor kezdték átalakítani, reggel nyolctól délután négyig verték le a vakolatot, a csempét, szedték föl a kövezetet. Ha – iszonyatos nehezen, óriási fájdalmak árán – sikerült fölkelnem, és kimennem a folyosóra, ott munkások között haladtam el, oldalamon a katéteres zacskóval.

Csongrády főorvos úgy tájékoztatta a családomat, csak a méhemet kellett kivenni. Erről később kiderült: nem igaz. Kénytelenek voltak eltávolítani a bal oldali petevezetékemet a petefészekkel együtt. Soha többet nem lehet gyerekem. Egy év múlva a pécsi klinikán operálták meg a húgyhólyagom, borsónyi lyuk volt rajta. A vizeletem azóta sem tudom rendesen visszatartani, folyton becsöpög. Aztán fokozatosan megtudtuk, mi történt valójában. Kiss doktort állítólag Csongrády főorvos kötelezte – telefonon át –, hogy helyezze föl a Prepidil gél. Úgy, hogy engem nem is látott. A Prepidil gél hatására viharos méhösszehúzódások léptek föl, azok úgynevezett tárgulások jellegű vérzéssel jártak, a méh megrepedt, a magzat feje a repedésen át a hasüregbe került. S ott megfulladt a baba. Csongrády főorvos azt is közölte a férjemmel, ha ez nappal történik, minden rendben lett volna, a kisbaba is élne, nekem sem kellett volna kivenni semmilyen testrészemet. Ezek szerint Tapolcán csak napközben lehet életben maradni, éjjel meg lehet halni a kórházban.

Csongrády főorvos arra is tudott magyarázattal szolgálni, miért nem lehetett átadni a belőlem kioperált szerveket vizsgálatra: – Valaki a szennyessel együtt véletlenül kidobta a méhét a petefészkével együtt, ezért nem tudtam átküldeni Mórocz főorvos úrnak. – Nem hiszek neki. Szerintem szándékosan tüntettek el mindent, hogy azt állíthassák: valami szövődmény lépett föl.

Kiss doktor legalább többször is bocsánatot kért, és a férjem előtt is elismerte, minden a gél következménye volt, ám ő a főorvosi utasítást köteles volt végrehajtani. Hogy késlekedett a császármetszés

elvégzésével? Péntek reggeltől folyamatosan dolgozott hétfőig. Ki bír három napon át fenn lenni, okosan, határozottan, gyorsan cselekedni? Amikor aztán kártérítést kértünk a biztosítótól – a születendő gyerekre fölveltünk szociálpolitikai támogatást, amit így vissza kellett fizetnünk az OTP-nek –, ő tisztességesen is viselkedett. Kiadott nekünk egy nyilatkozatot, íme itt van: „Az eset mélységesen megrendített, mert kellő szakmai igyekezet és gondoskodás ellenére, az általam eddig csak tankönyvekből és folyóiratokból ismert uterus rupturát ismeretlen predisponáló tényezővel, tünetszegény előjelek formájában egy család tragédiáján keresztül kellett megismernem. A család kártérítési igényét jogosnak tartom. Dr. Kiss János szülész-nőgyógyász szakorvos.”

Úgy hallottam, ezt a Prepidil gélrt Herczeg professzor hozta be Magyarországra. Nála úgy alkalmazzák, hogy részletesen elmondják a kismamának, mire való és milyen veszélyei vannak, ha két tanú előtt aláírja, hogy kéri a fölhelyezését, megteszik, ám utána teljes team figyeli őt, és ha föllépnek hipertóniás tünetek, azonnal, haladéktalanul megcsászározzák. Nálam viszont, amikor jelentkeztek ezek a tünetek, vártak, ráérték, telefonon behívtak pluszorvosokat, míg már késő lett.

Ügyvédhez fordultam, Ábrahám Lászlót ajánlották Szegedről. Kérte az orvosi irataimat a tapolcai kórháztól, dr. Ézsely Ferenc orvosigazgató azt válaszolta: „Az iratokat kiadni nem áll módunkban, mivel orvosi felelősségbiztosításunk értelmében bármely káresemény esetén a Hungária Biztosító Rt. Veszprém Megyei Igazgatóság képviseli intézményünket. Az ügyel kapcsolatban bármilyen információs adatok beszerzése miatt szíveskedjék a biztosítónkhoz fordulni.” Ábrahám ügyvéd úr megírta neki, mit tartalmaz erről az egészségügyi törvény, és hogy külön pert fog indítani emiatt. Erre azonnal átadtak mindent. Számos orvos szakértő nézte át az iratokat, mind elmarasztalta a kórházat, az ottani orvosokat. Olyannyira, hogy a Hungária Biztosító által fölkért szakértői véleményt maga a biztosító nem volt hajlandó átadni az ügyvédemnek, majd amikor – mert nem voltak hajlandóak peren kívül megegyezni – megindult a per, nem adta át a bíróságnak sem. Nyilvánvaló, mert még a saját szakértőjük is nekik rosszakat írt. Ennek ellenére sem a kórház, sem a biztosító nem ismerte el, hogy tévedtek, s ezért felelősséggel tartoznának. Bírósági tárgyaláson dr. Ézsely Ferenc orvosigazgató ezt mondta: „– Én a kórház felelősségét soha nem vitattam, azonban azt nem ismerem el, hogy orvosi műhiba történt volna. A legelső nyilatkozatomban, amit az I. rendű felperes édesanyjának tettem, ott is elismertem, hogy van bizonyos felelőssége a kórháznak. Felperesek belevágtak egy építkezésbe, és ehhez szükséges lett volna egy születési

anyakönyvi kivonat, amit most már nem tudnak produkálni – ezt a kárt, úgy érzem, mindenképpen viselni kell, ezt én elfogadtam és elismertem. Továbbra is állítom azonban, hogy itt nem történt orvosi műhiba, esetleg talán valami szemléletbeli hiba, amit el tudok fogadni, lehetett volna esetleg előbb alkalmazni egy császármetszést, ez azonban nem jelenti azt, hogy ebben az esetben a tragédia biztosan elkerülhető lett volna. Még az is elképzelhető, hogy ebben az esetben az I. rendű felperes is meghalhatott volna.”

Úgyhogy a Veszprém Megyei Bíróság ítéletét, amely megállapította a kórház kártérítési felelősségét, meg is fellebbezték, csak azért is elhúzták a jogi procedúrát még két évvel. A Legfelsőbb Bíróság megerősítette: felelősek a történetekért, a gyerekem haláláért.

Azt már persze nem állapíthatta meg a bíróság, hogy a férjem haláláért ki felelős. Ő nagyon-nagyon vágyott erre a gyerekre – én pedig többé nem szülhettem neki –, s bármennyire is szeretett engem, nem bírta elviselni a helyzetet. Fölakasztotta magát.

Mihálynak meggyűlt a lábán a kisujja. Oldalt piros köröcske, közepén pici sárga gennyfolttal. Nem nagy ügy, csak kellemetlen, pont dörzsölődik a cipőhöz. Pár napig tűrte szótlanul, aztán csak szólt az asszonynak, nézné már meg, mitévő legyen ezzel, tegyen-e rá paradicsomot. Ám a felesége nemigen hitt a népi gyógymódokban, azt felelte: menjen csak el orvoshoz, az a biztos megoldás. Be is ballagott hát másnap a kórházba, a portán illedelmesen érdeklődött, hová forduljon ilyen pizslicsáré gonddal. A portás katonásan elirányította az érsebészetre. Mihály ugyan furcsállotta, de hát nem vitatkozott, ők tudják jobban. Kivárta a sorát, s amikor a doktor elé került, elmondta, megmutatta panaszát. – Nem kell ehhez hozzányúlni, porozza be otthon naponta kétszer Ultraseptillel, elmúlik magától! – mosolygott kedvesen az orvos, no pláne, amikor Mihály előhúzott egy ötezerest, és a kezébe nyomta. – Jövő héten kedden jöjjön vissza, mutassa meg, rendben van-e! – tette hozzá azonnal az érsebész, és csak a rosszindulat mondatja az emberrel, hogy tán arra gondolva, tízezer forint mégiscsak több, mint ötezer.

Mihály következő héten vissza is ment, s mutatta: ez a gennyes gyűlés bizony nemhogy elmúlt volna, inkább talán nőtt is. A doktornak más volt a véleménye, szerinte jófelé halad a dolog, tovább kell porozni

Ultraseptillel, és nem szabad türelmetlenkedni. Az újabb ötezrest zsebre tette, és ismét egyhetes terminust adott a kontrollra. Így ment ez sok héten át. Mihály porozta, a gennyes csuda tudja, micsoda nőtt, az orvos nyugtatott, az ötezres vándorolt. Aztán a sárga gubó és a piros folt körül kezdett feketedni is Mihály lába ujja. Megijedt, bekéredzkedett másik orvoshoz, aki azonban legelőbb azt kérdezte, látta-e már valaki korábban a lábát, s amikor bevallotta az igazat, visszaküldte az érsebészhez.

Összesen három hónapig járt oda. Hetente. Végül befektették a kórházba, és combközéptől amputálták a lábát. Mert elüszkösödött. Már nem volt más választás, különben belehal. Így életben maradt. És már kapott műlábát is.

Hogyan kell orvost választani?

A kerekos kocsi megakad az ajtófélfában – se té, se tova. Többen ugrunk egyszerre az ajtóhoz, próbáljuk kipattintani a másik szárny biztonsági kampóit. – Azt nem lehet kinyitni! – szól ránk Almásy Mária bírónő a Fővárosi Bíróság pulpitusáról. – Szabványméretű ez a görszék? Ha igen, akkor be kell férnie így is! – Istenem, mi mindenben lesz praxisa olyan bírónak, aki rendszeresen orvosiműhiba-ügyeket tárgyal! Neki van igaza, végül sikerül beszuszakolni a kerekos széket, s benne Végh Esztert. Ötvenéves klinikus pszichológus, halk szavú, okos hölgy nagyon szomorú szemekkel. Odagurítják a felperesi asztal mellé.

A bírónő megnyitja a tárgyalást, névsorolvasást tart, tájékoztatja a feleket, hogy a jegyzőkönyv hangfelvétel útján készül. Kérli a felperesi ügyvédet, van-e bizonyítási indítványa. Ő csupán Végh Eszter meghallgatását kéri, valamint azt a röntgenfelvételt szeretné megkapni a kórháztól, amelynek korábban kérdéses volt a léte. Alperesi képviselőnek nincs bizonyítási indítványa, mi több, nemlegesen válaszol arra a bírói kérdésre is, kéri-e az ügyben eljáró orvosok személyes meghallgatását.

– Felperes, kérem, mondja el sorban, ami történt Önnel! – kéri a bírónő.

– 1997 októberében vettem észre, hogy a bal lábam érzéketlen, nem érzem vele sem a hideget, sem a meleget, a jobb lábamban pedig valami furcsa bizonytalanság jelentkezett, néha járás közben megcsuklott a térdem vagy a bokám. Pszichológusként a Honvéd Kórház mentálhigiénés osztályán dolgoztam, az ottani reumatológiára mentem át; különböző fizioterápiás kezeléseket kaptam, de eredménytelenül, éreztem, ennél komolyabb zűr ez. Végeztettem MR-felvételt, azon látszott, hogy a gerincemen porckorongsérv van. Megvizsgált Berki doktor, a reumatológia főorvosa, s azt mondta: nem tudom megúszni a műtétet, s minél hamarabb végzik el, annál jobb, mert bármikor állapotrosszabbodás következhet be. Nem akartam a saját munkahelyemen, kollégával operáltatni magam, nekiálltam orvost keresni. Összes kollégámat, ismerősömet kértem, javasoljanak operatőrt – féltem ettől a műtétől, valami zavaros rossz érzés volt bennem, hogy ez nem olyan egyszerű ügy. Többen említették Lázár főorvost az Amerikai úti idegsebészen, végül mellette döntöttem. Berki doktor fölhívta őt, kérte, fogadjon, s el is mentem hozzá. Vittem az MR-leletet, ő megvizsgált, és

megeősítette: beszűkült a gerincvelő, azt nyomja a porckorongsér, a lehető leghamarabb operálni kell. Megnyugtató: ez abszolút rutinműtét, ráadásul ma már egészen kímélő eljárásmóddal, ő rengeteg ilyen végez, nem lehet semmi gond. – December elején megoperálok, egy hét múlva hazamehet, karácsonykor akár ugrándozva is főzhet! – November 25-én feküdtem be az Amerikai útra.

– Ki végezte a műtét előtti felvilágosítását, Lázár főorvos úr?

– Nem, nem ő, hanem Szabó doktor, az altatóorvos.

– Ő miről beszélt Önnek?

– Kizárólag az altatással kapcsolatban kérdezősködött, voltam-e már altatva, érzékeny vagyok-e valamilyen gyógyszerre és így tovább. Magáról a műtétről szó sem esett. Közben a kezembe nyomta a kétoldalas beleegyező nyilatkozatot, mondván, ez a szokásos papír, amit alá kell írnom, hogy megoperálhassanak.

– Tessék szíves lenni kézbe venni ezt a papírt! – nyújt át neki a bírónő két lapot. – Ez volt az a beleegyező nyilatkozat?

– Ez, igen – vizslatja a felperes –, de ez a kézírásos szöveg nem volt rajta!

– Az első oldal tetején kézzel ráírt bejegyzések szerepelnek. Ezek nem voltak ott akkor, amikor ön aláírta?

– Nem, egészen biztosan emlékszem rá, hogy kizárólag gépelt szöveg volt, amikor én aláírtam. Ráadásul az orvosi aláírás sem tudom, kié, a zárójelentésem szerepel Lázár doktor aláírása, ez láthatóan nem azonos azzal.

– Pedig ebben a kézírásos szövegben szerepel többféle, a műtéttel összefüggő kockázat: halál, sebfertőződés, neurológiai állapotrosszabbodás, bénulás.

– Határozottan állítom, mindez nem volt rajta a papíron, amikor Szabó doktor elém tolta, hogy írjam alá. Sőt, most látom, itt –szintén kézzel beleírva – az van, hogy Lázár doktor végezte a műtét előtti felvilágosítást. Ez sem volt ideírva, annál is kevésbé, mivel ő ott sem volt, egyedül Szabó doktor, az altató.

– Lázár doktor más alkalommal sem utalt önnek arra, hogy a műtétnek lehet bármiféle kockázata, szövődménye?

– Nem, egyetlen szóval sem. Akkor hétszer is meggondoltam volna, mitévő legyek.

– Felperesi képviselőnek van kérdése?

– Nincs.

– Alperesi képviselőnek?

– Nyilvánvaló volt-e – áll föl a fiatal ügyvédjelölt lány –, hogy e műtét

nélkül ön megbénulhat?

- Igen, többen azt mondták, ha nem operálnak meg, megbénulhatok.
- Fölvetődött-e a műtét előtt pszichológiai vizsgálat szükségessége?
- Klinikai pszichológus vagyok, meg tudom ítélni a saját helyzetemet.

Feszültség természetesen volt bennem, említettem, tartottam a műtétől, de tudtam kezelni ezt.

- Köszönöm, nincs több kérdésem – ül vissza a lány.

- Kíván-e még elmondani valamit? – kérdi a bírónő.

– Igen, talán egyet. Az Amerikai úti intézet beadványában szerepel egy röntgenfelvétel, amely szerintük döntő jelentőségű. Ám rólam ott nem készítettek gerincröntgen-felvételt, az egyetlen röntgenezés a felvételemkor egy sima mellkas-átvilágítás volt.

– Ugyan nem volt ilyen indítvány, de a bíróság az igazság kiderítése érdekében maga is elrendelhet bizonyítást. Én szükségesnek tartom mind az altatós, mind az operatőr orvos meghallgatását. Ügyvédnő, elő tudja állítani őket a következő tárgyalásra, vagy idéznem kell őket?

- Vállalom, hogy itt lesznek.

– Jó, akkor a következő tárgyalás időpontja 2001. január 30-a, 14 óra. El lehet menni, viszontlátásra!

Kifelé már flottabbul gurul a kerekes szék, s a folyosón megkérem Végh Esztert, hadd kérdezzek még tőle ezt-azt. – Eddig mi történt a perben?

– Az első tárgyaláson a kórház képviselőjében nem jelent meg senki. Az ügyvédem kérte az eljárás szüneteltetését, hátha meg lehet velük egyezni peren kívül. Írtunk levelet a klinikának, megjelölve a vagyoni és a nem vagyoni kártérítési igényünket, azzal, hogy 45 napig él az ajánlat a megegyezésre. Erre egyáltalán nem válaszoltak. Akkor kértük a per folytatását. A második tárgyalásra ugyanez az ügyvédjelölt kislány jött, de nem volt sem ügyvédi vagy ügyvédjelölti igazolványa, sem meghatalmazása, ezért a bírónő nem engedhette képviselni a kórházat. Írásban pedig nem reagáltak a keresetre. A bíróság úgynevezett bírósági meghagyást bocsátott ki, kötelezve őket a keresetben szereplő kártérítés megfizetésére. Na, azt már megtámadták, úgyhogy valójában most kezdődött maga a per, csak így már elhúztak pontosan egy évet. Nem értem, mire jó ez nekik.

- Miért nem akarta, hogy a Honvéd Kórházban, kollégák operálják?

– Mind a két gyerekeket ott szültem, ahol dogoztam. És a kollégák – azt is mondhatom, orvosi műhiba történt – bennem felejtettek egy tampont. Ha saját munkatársai között van az ember, azt hiszi, annak megvannak a maga előnyei, az esetleges nagyobb odafigyelés, több törődés. De rá kellett jönnöm, megvan a veszélye is: bagatellizálják,

rálegyintenek, áh, úgyis kolléga – és inkább kevésbé törődnek mindennel! Úgyhogy akkor megfogadtam, ha valaha bármi problémám lesz, szóba sem kerülhet, hogy abban a kórházban lássanak el, amelyikben dolgozom.

– A műtétet ugye altatásban végezték?

– Igen, persze.

– Mikor mire ébredt?

– Pontosan nem is tudom, borzasztóan összerosódtak az események. Délután zajlott le a műtét, én csak arra az egyre emlékszem, hogy valamikor toltak a folyosón, és ott láttam az órán, hogy fél három van, de nem tudom, délután vagy éjjel fél három. Amikor először magamhoz tértem, éppen ott állt mellettem a nővér, s nem is tudom, mire föl, azonnal azt kérdeztem tőle: – Miért nem mozog a lábam?

– Mindjárt hívom a főorvos urat – mondta a nővér. Meg is érkezett Lázár doktor, és elmondta: komplikáció lépett föl, két műtétet kellett elvégezni. Nem várt csontkinövést, jóindulatú csontdaganatot találtak az első műtét közben, amelyhez azonban abból a feltárásból – hátulról operálva – nem értek hozzá. Ezért befejezték az első operációt, megszüntették a sérvet, lezárták a sebet, majd fölnyitottak előlről is, hogy így már hozzáférjenek a daganathoz, és kivették azt. Csakhogy az első műtét után én már béna voltam.

– Mit mondott Lázár doktor, mitől bénult meg?

– Azt felelte, nem érti. Nem tudja, mitől lettem béna, de mindent megtesznek, hogy javítsanak az állapotomon.

– Ha nem volt ébren közben, honnan tudja, hogy már az első után megbénult?

– Ezt nem vitatta senki, ők is elismerték, hogy már az első műtét után észlelték az állapotrosszabbodást, a bénulást, csak éppen magyarázatot nem adtak rá. Azóta pedig állandóan próbálják összerosni a két műtétet, s minden papírjukban csak a második műtétről írnak, amikor pedig már béna voltam. Ám Lázár doktor csak ugyanazt mondogatta: nem érti, mitől bénultam meg, nem érti, mi történhetett, mert ő a gerincvelőhöz nem nyúlt hozzá.

– De hát hozzá kellett nyúlnia, nem?

– Persze. Hozzányúlt, hozzáért, megsérülhetett, de nekem ezt a mai napig nem mondta el. Én is csak következtetni tudok, illetve az orvos szakértői véleményből tudom, mi történhetett: rossz feltárásból végezte a műtétet, s ebből a helyzetből eleve nem volt esélyem, hogy megúszhassam károsodás nélkül a beavatkozást. Nem hátulról, hanem előlről kellett volna operálni.

– És azóta?

– Mellmagasságtól semmim nem mozog, nemcsak a lábam, de a hát- és hasizmaink sem. A mellemtől lefelé végig béna vagyok. És sajnos még az sem igaz, amit az emberek általában gondolnak: megbénult, nem érez semmit. Dehogynem, állandó fantomérzéseim vannak, mintha szétfeszítené valami hatalmas erő a lábamat, fals bizsergést, zsibbadást vélek érezni, miközben valójában persze ezek a testrészeim érzéketlenek. Támaszték nélkül még ülni sem tudok, a testi szükségleteim elvégzéséhez is segítségre van szükségem.

– Tud-e valamiként dolgozni?

– Mivel nem tudok eljárni, így nem. Ráadásul három-négy óránál többet nem lehet kibírni a kerekesszékekben, utána le kell feküdnöm.

– Két gyereke van?

– A fiam főiskolás, a lányom még gimnazista. Tizenhat, illetve tizenhárom évesek voltak, amikor ez megtörtént.

– A férje?

– Elváltunk, a volt férjem külföldön él, és nem foglalkozik velünk. Azt mondja, én mindig meg tudtam oldani a problémáimat, úrrá leszek ezen a helyzeten is.

– Hogy tudja eltartani a két gyereket?

– Nagyon nehezen. Amennyi tartalékom volt, annak éppen most vagyok a legvégén. Százszázalékos rokkant vagyok, 45 ezer forint a rokkantnyugdíjam, majdnem 30 ezer a lakásrezsi. Ma még van mit ennünk, holnap már nem biztos, hogy lesz.

– Ha az Amerikai úti klinika belement volna valami ésszerű kompromisszumba, Ön hajlandó lett volna megegyezni velük a kártérítés összegében?

– Igen, úgy gondolom, hajlandó lettem volna.

– Érti, hogy miért nem mennek bele ésszerű egyezségbe, ráadásul kollégával szemben?

– Nem, nem értem, hogy csak presztízsszempontok miatt vagy másért. Teljesen érthetetlen. Azt hiszem, egyedül az az általános nézet van mögötte, hogy az orvos nem tévedhet. Nem hajlandók elismerni a hibájukat. Inkább pereskednek, verekednek, és fizetnek végül többet, de nem ismerik be a tévedésüket. Amint ragaszkodnak ahhoz is, hogy nekik igenis joguk van egyedül eldönteni, mit miként hajtsanak végre. Én korábban azt hittem, mindenütt úgy zajlik a betegek kezelése, mint nálunk: fölveszünk valakit, akkor többen leülünk, megbeszéljük az esetet, mindenki hozzászól valamit, vitatkozunk, végül jutunk valamire. Pedig sok helyütt – és ezek szerint az Amerikai úton is –, akihez kerül a beteg, az

egyedül eldönt, majd elvégez mindent, senkivel nem beszél meg, miközben például erről a porckorong-műtétről is a szakirodalomban nagy viták zajlanak, sokan rég kétségbe vonják ezt a műtėti technikát, elavultnak, helytelennek és főként veszélyesnek tartják. Az orvos szakértő egyértelműen leírta: tévedés ebből a feltárásból operálni.

– Nem volt Magában rossz érzés, hogy kollégákat kell perelnie?

– Nem. Korábban már végigvittem egy orvosműhiba-pert a sógornőm ügyében.

– Mi történt vele?

– A munkahelyén rosszul lett, ájultan lefordult a székről. Mentővel bevitték a kaposvári kórház intenzív osztályára. Félig öntudatlan állapotban azt mondta, öngyilkos akart lenni – ami nem volt igaz –, a táskájában pedig üres algopyrines dobozokat találtak. Négy napon át úgy kezelték: hülye öngyilkosjelölt, dögöljön meg! Nem látta neurológus, senki nem foglalkozott vele, hagyták feküdni az ágyban, és nem foglalkoztak vele, akkor sem, amikor megkapták a gyomortartalom-leletet, hogy nem volt benne semmi méreganyag. Valójában ugyanis az agyában megpattant egy artéria, s ettől vérömleny keletkezett, ami fluktuáló tudatállapotot idézett elő. Orvosi műhibák sorozatát követték el rajta, végül a kellő kezelés híján olyan nagy lett az agyúri nyomás és olyan agysérülések keletkeztek, hogy leállt az agya. Meghalt.

– Asszonyom, Ön szerint mi az általános érvényű abból, ami történt Magával?

– Még sokkal körültekintőbben kell orvost választani! És oda kell figyelni az apró jelekre is! Én elhessegettem magamtól az intő jeleket. Nyakisérvműtétre várt mellettem egy vidéki asszony, ő kérdezgette a nővéreket: – Ugye jól operál a Lázár doktor? – A nővérek pedig kicsit fintorogva feleltek: – Hát... igen... jól – de nem meggyőződéssel mondták. Egy másik beteg úgy próbált a nővérektől informálódni: – Ha hozzátartozóját kéne operálni, kihez fordulna? – És mindannyian a Veres doktort mondták, nem Lázárt. Picit persze gyanús volt ez nekem is, de megnyugtattam magam: nyugi, nem lesz ez rossz választás, a betegek más szempont alapján választanak orvost.

– És hogy az Úristenbe válasszon magának orvost, aki még csak nem is az egészségügyben dolgozik, mint maga?

– Talán annak nagyobb szerencséje lesz, mint nekem. Mert ehhez bizony nagy szerencse is kell!

– Rémes, Maga leélte a fél életét az egészségügyben, azért a Honvéd Kórház sem piskóta, ott is történtek már érdekes események...

– Mi az hogy! Van kolléganőm, akire mindig azt mondtam: az Úristen

mentse meg azt a beteget, aki hozzá kerül. Számos orvost tudok említeni tőlünk is, akit messze ívből kellene elkerülnie mindenkinek, mindent megtennie, hozzá ne kerüljön. Éppen ezért tartottam a lehető legszélesebb közvélemény-kutatást orvoskollégák körében, kihez ne menjek, kihez érdemes, hogy baj ne legyen. Hát, beleválasztottam! Nekem nem volt szerencsém.

– Atyaúristen, mitől lehet véres a vizeletem? Ez biztosan nem normális dolog, soha nem volt még ilyen! Most mi a fenét csináljak? Orvoshoz menjek? Nem lesz abból baj? De nem lesz-e sokkal nagyobb zűr, ha nem fordulok iparoshoz? Ennek a fele sem tréfa! Nem, nem kísérletezem én magammal, hátha rendbe jövök spontán is, elmegyek valami dokihoz.

És valóban, Gyuri – üzletember lévén szabadon osztotta be az idejét – rögtön másnap reggel az urológián kezdett. Szép sorban elküldték vagy ötféle vizsgálatra – mind negatív lett. Az orvos hümmögött, dörmögött, látszott rajta, gőze nincs, most mitévő legyen.

– Meg kell katéterezni, uram! – bökte ki végül.

– Jaj, doktor úr, az állítólag veszélyes is meg fáj is!

– Ugyan, kérem, dehogyis, egyik sem igaz, handabanda csak! Most rögtön megcsinálom – és szólt a nővérkének, készítse elő a műszereket. Gyuri többszörösen is kínban volt. Először, mert azonnal megértette, az egész művelet a rövid, szőke hajú, ragyogó csinos asszisztensnő előtt fog zajlani, akinek – pláne hogy erősen emlékeztette korábbi barátnőjére – kétségkívül boldogan venné elő bármikor, csak éppen nem ilyen céllal és jelleggel. Érezte, máris megy össze, egyre kisebb az elővennivalója a zavartól, a kínos helyzettől. Másodszor beijedt. Soha semmijét nem katéterezték még, de mindig úgy hallott róla, mint valami szörnyű kellemetlen dologról. Ám amint rápillantott az urológus zord, morc arckifejezésére, nem mert ellenkezni, valahogy olyan volt a légkör, hogy neki itt nincs szava, megszűnt önálló akaratú ember lenni, helyette tárggyá, mondjuk, esztorgálandó munkadarabbá vált. Majdhogynem pirulva, de ténylegesen előre izzadva kigombolta a nadrágját, lehúzta a cippzárt a sliccén, és letolta az alsónadrágját. Általában boxeralsót hordott, de most az orvosi vizsgálat miatt hagyományos gatyát vett föl, s hirtelen ezt is szégyellni kezdte a nővérke előtt, olyan öregesnek, maradinak érezte magát benne.

A doktor bal kezébe fogta Gyuri péniszét, jobba az ijesztően hosszú katétert. A péniszt fölemelte 45 fokba, s olyan közel hajolt hozzá, hogy Gyurinak rémisztően perverz ötletei támadtak tőle, alig tudta türtőztetni magát, el ne ugorjon ijedtében. Közelített a katéter, elérte őt, majd picit ugyan kellemetlenül, de fájdalom nélkül kezdett besiklani. Beljebb csúszott, még beljebb, még beljebb – s hirtelen olyan örületes fájdalmat okozott, hogy Gyuri önkéntelenül fölordított. Kikapta volna magát az orvos kezéből, de az úgy szorította, mint a satu, és tolta följebb, még följebb a hideg fémet. Gyuri egész testét egyetlen pillanat alatt elöntötte az izzadság, a pénisze felől, a hasából úgy sugárzott szét az eszelős fájdalom, hogy úgy érezte, az agya azonnal szétrobban. Üvöltött kínjában, vörös karikák ugráltak a szeme előtt, egyáltalán nem látta, mit művel a doktor. Arra eszmélt, már nincs benne a katéter, de még mindig majd megzavarodik, annyira nyom a hasa. Kamaszkorában egyszer verekedésbe keveredett valami karatés fiúval, s az alulról, úgymond, tökön rúgta, az volt ilyen, csak sokkal enyhébben. Most összegörnyedve két kézzel fogta a heréit, de aztán inkább a saját combját markolászta, hátha az eltereli a figyelmét. És lassan enyhülni kezdett a rettenetes kinszenvedés.

– Jaj, drága uram, nem kéne azért ennyire hisztizni! – intette az urológus, rosszállóan csóválva a fejét.

– Hisztizni, doktor úr? Éppen csak eszemet nem vesztettem ettől a fájdalomtól, hát miért nem adott be érzéstelenítőt, ha ez ilyen borzalmas?

– Ugyan, kérem, nem kell ehhez érzéstelenítés, pláne ha én csinálom!

– Ehhez? Hát majdhogynem itt dőglöttem meg a kezei között! Mit művelt velem? Azon se lepődnék meg, ha a kezében maradt volna a pöcsöm! – vesztette el a békétűrését és úriember mivoltát Gyuri! –, csoda, hogy nem estem össze, nem ájultam el ettől az eszement fájdalomtól! És legalább kiderült valami?

– Nem, ebből még semmi, de jöjjön vissza jövő kedden, akkor megbeszéljük a továbbiakat! – búcsúzott el az orvos, és arckifejezése, testtartása, valamint a hirtelen csönd, amit beiktatott, egyértelműen érzékeltette: elérkezett a fizetés ideje, most kell finoman, úri módon a zsebébe csúsztatni – a jól megszokott módon – a borítékot. Gyuri – alapvetően fegyelmezett ember lévén – a történetek ellenére meg is tette ezt, átadta a céges borítékot, a benne lapuló tízezressel.

Kiballagott a rendelőből, és beült gyönyörű, szuperelegáns autójába. Amint leereszkedett a bőrülésre, fölszisszent az ismét belenyilalló gyötrelemtől. Keményen elszánta magát, nem sopánkodik, nem

puhánykodik, istenem, ha ez ilyen, akkor ilyen. Ám amint hazaérkezve kiszállt a kocsiból, olyat látott, amitől eltátotta a száját. Nem akart hinni a szemének, föltette a szemüvegét, de úgy is igaz volt: az ülés csurom egy vér volt. Már észlelte, a nadrágja is olyan, mintha megfürdött volna útközben. Föloldalgott a lakásba, és azonnal hívta a háziorvosát, akivel régóta jó haverságban volt.

– Hát, Gyurikám, ilyen előfordul a legjobb családban is, a katéterezés nem leányálom! Írok föl Neked fájdalomcsillapítót, maradj ágyban, igyál sokat, lehetőleg jó keményet, és pihengess! Majd elmúlik. – Mit tehetett, Gyuri lefeküdt, elintézett néhány telefont, kioktatta a titkárnőjét, a következő egy-két nap programját miként szervezze át, aztán befordult a fal felé, és végigaludta az egész napot és éjszakát. Másnap, harmadnap nem lett jobban, fájt is, nyomott is – de csak negyednapra lett komoly zűr: öklömnyire dagadt a bal heréje. A hideg frász törte ki, bármennyire is neheze éret, kocsiba ült, és beszáguldott a jó nevű klinikára. Útközben telefonált előre, hogy fogadják. Az adjunktus úr – látva a finom öltönyt, méregdrága cipőt – kedvesen előretessékelte, azonnal megvizsgálta, és rögtön diagnózissal is szolgált: – Hát, drága uram, ez azonnali műtét! A kolléga úr kicsit mellément, nem a húgyhólyagba vezette be a katétert, hanem az ondóvezetékbe, illetve az Ön bal heréjébe, s ezeket természetesen össze-vissza zúzta. Ezeket most mi szépen eltávolítjuk!

– Na, ne vicceljen velem, adjunktus úr, az ondóvezetékemet akarja eltávolítani?

– Hány éves Ön?

– Ötvennégy.

– És van gyereke?

– Hogyne, kettő.

– Nagyot tévedek, ha azt feltételezem, nem is akar már többet?

– Nem, azt hiszem, nem szeretnék már többet.

– Nos, akkor meg semmi gond. Nem fog tudni megtermékenyíteni senkit – na, bumm, nem kell a nőknek védekezniük! Még örülnek is majd neki! Kézzről kézre adják majd önt, mint a szokásosnál kényelmesebb és kevésbé egészségtelen megoldást – az Ön köreiben hamar híre megy az ilyesminek.

– Éppen ez az, ne őrijtsen meg, a fél város rajtam fog röhögni!

– Nem impotens lesz, drága uram, csak terméketlen!

Nos, ebben mindössze ötven százalékot tévedett az adjunktus úr. Mert abban ugyan igaza lett, hogy Gyuri terméketlen a műtét óta, de abban nem, hogy egyszersmind potens is. Bizony, impotens lett. Igaz, a nők szerint addig sem volt éppen egy nagy numera, eléggé gyönguska

volt az ágyban, de valamiképp azért csak-csak produkált. A műtétig.
Azóta nincs merevedése. Egyáltalán nincs.

Tartalom

Lectori salutem!	3
Isten hozzád, halál!.....	27
Hol fáj, Dósa néni?.....	41
Na, Samu! Belőled se lesz jó orvos!	44
Alex gégefedője.....	107
Egyedül nem megy.....	114
Fanni lábak nélkül.....	120
Ez örökre így marad!.....	134
A kebelrege folytatódik.....	140
Elítélve: az ETT IB	156
Az orvos szakértés	164
A vádlott: együtt a doktor úr és az egészségügy	175
Az agyhalott kommunikál.....	194
Ez a bizonyíték, kérem, hamis!	220
Toppantóék és a parlamenti képviselő polgármester doktor úr	227
Edina a saját gyerekére vágyik.....	248
Lilla három percig agyhalott volt	258
Fölhelyezték a gélt	271
Hogyan kell orvost választani?.....	277